

Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim

ul. Mickiewicza 46 • 17-100 Bielsk Podlaski

tel.: 858 332 616 • faks: 858 332 612

www.powiatbielski.pl • e-mail: starostwo@powiatbielski.pl

ZARZĄD POWIATU
17-100 Bielsk Podlaski
ul. Mickiewicza 46
tel. 085/833-26-10, fax 833-26-12
skrz. poczt. 33

Bielsk Podlaski, dn. 29.01.2016 r.

Or. 0006.1.2016

PKT. 4

Rada Powiatu
w Bielsku Podlaskim

WNIOSEK

Zarząd Powiatu w Bielsku Podlaskim w załączeniu przedkłada projekt uchwały Rady Powiatu w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020, wnosząc o jej podjęcie.

UZASADNIENIE

Art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649, z późn. zm.) stanowi, iż samorząd powiatowy jest jednym z podmiotów prowadzących politykę rozwoju. Jednocześnie, zgodnie z art. 12 pkt 9ca ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1445), w kompetencjach rady powiatu leży uchwalanie programu rozwoju, który wdraża strategię wyższego rzędu (w tym strategię rozwoju województwa) na poziomie powiatu.

Zgodnie z art. 18 pkt 3 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Zarząd Powiatu w Bielsku Podlaskim uchwałą Nr 3/27/15 z dnia 28 stycznia 2015 r. podjął decyzję o przystąpieniu do opracowania „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020”. Projekt stosownego dokumentu został opracowany na podstawie informacji udzielonych przez właściwe wydziały Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim oraz jednostki organizacyjne powiatu celem określenia głównych obszarów i problemów rozwojowych oraz zaplanowania realizacji wizji rozwoju powiatu z wykorzystaniem środków budżetu państwa oraz środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych, w tym z budżetu Unii Europejskiej.

Stosownie do przepisu art. 19a ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, projekt „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020” podlegał konsultacjom m.in.

z jednostkami samorządu terytorialnego, partnerami społecznymi i gospodarczymi. Zgodnie z art. 19a ust. 2 w związku z art. 6 ust. 2-4 przedmiotowej ustawy Zarząd Powiatu w Bielsku Podlaskim uchwałą Nr 23/99/15 z dnia 19 sierpnia 2015 r. ogłosił w dzienniku o zasięgu regionalnym oraz na oficjalnej stronie internetowej Powiatu Bielskiego informację o konsultacjach społecznych. Konsultacje Programu zostały przeprowadzone w terminie od 21 sierpnia 2015 r. do 24 września 2015 r. Ponadto w dniu 21 września 2015 r. w sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim przy ul. 11 Listopada 4 odbyło się spotkanie z podmiotami właściwymi do udziału w konsultacjach. Zainteresowane podmioty nie zgłosiły żadnych uwag do przedstawionej dokumentacji.

W dalszej kolejności, na podstawie art. 6a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju w związku z art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.) została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko projektu „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020”. W ramach tej oceny został uzgodniony z Państwowym Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku oraz Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w „Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020”. Następnie, po sporządzeniu odpowiedniej dokumentacji, Starosta Bielski w drodze obwieszczenia poinformował osoby zainteresowane o opracowaniu projektu „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020” wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020”. Osoby zainteresowane miały możliwość zapoznania się z projektami opiniowanych dokumentów oraz składania uwag i wniosków w terminie do 21 dni od dnia ukazania się obwieszczenia, tj. od 19 października 2015 r. do 9 listopada 2015 r. W ramach przeprowadzonych konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi lub wnioski. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku oraz Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku zaopiniowali pozytywnie projekt „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020” wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020”.

Jednocześnie informuje się, iż ze względu na znaczną ilość stron dokumentu stanowiącego załącznik do projektu uchwały, radni otrzymają jego kopię umieszczoną na nośniku elektronicznym.

UCHWAŁA NR/...../.....
RADY POWIATU W BIELSKU PODLASKIM
z dnia

w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020

Na podstawie art. 12 pkt 9ca ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1445) w związku z art. 19 ust. 3a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2014 r. poz. 1649, z 2015 r. poz. 349, poz. 1240 i poz. 1358) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Bielsku Podlaskim.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

ZASTĘPCA NACZELNIKA
Wydziału Organizacyjno-Prawnego

mgr Marek Martyniuk

pod względem
formalno-prawnym
bez zastrzeżeń

RADCA PRAWNY
BIELSKO PODLASKIE

Julita Jędrusiewicz

17/12/2015

Załącznik
do uchwały Nr/...../.....
Rady Powiatu w Bielsku Podlaskim
z dnia

PROGRAM ROZWOJU POWIATU BIELSKIEGO DO ROKU 2020

Bielsk Podlaski 2015

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu Bielskiego.....	5
1.1. Położenie, powierzchnia, uwarunkowania demograficzne.....	5
1.2. Potencjał gospodarczy i sytuacja na rynku pracy	7
1.3. Środowisko przyrodnicze	15
1.3.1. Krajobraz, klimat i formy użytkowania terenu.....	15
1.3.2. Zasoby glebowe.....	16
1.3.3. Zasoby wodne.....	18
1.3.4. Zasoby leśne	18
1.3.5. Zasoby surowców mineralnych	19
1.3.6. Obszary chronione.....	20
1.3.7. Jakość powietrza atmosferycznego	25
1.3.8. Jakość wód.....	27
1.3.9. Infrastruktura wodno-ściekowa, odpady.....	29
1.4. Turystyka i zabytki.....	33
1.5. Oświata.....	35
1.6. Infrastruktura transportowa	40
1.7. Ochrona zdrowia	45
1.7.1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim....	45
1.7.2. Inne podmioty systemu opieki zdrowotnej na terenie powiatu	54
1.8. Pomoc społeczna.....	56
2. Analiza SWOT.....	60
3. Cele, priorytety i kierunki interwencji.....	66
4. Ramy finansowe	68
5. Zadania inwestycyjne i projekty dotyczące rozwoju zasobów ludzkich	80
6. System wdrażania i monitoringu	96

Wstęp

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 jest dokumentem strategicznym, określającym kierunki działania i długofalową koncepcję rozwoju powiatu. Definiuje on priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze jego realizacji. Program implikuje przejście od aktualnej sytuacji do projektowanego stanu, wyrażonego w wizji rozwoju określonej za pomocą celu głównego, przy efektywnym wykorzystaniu potencjałów o charakterze endogenicznym. Niniejszy dokument jest komplementarny ze Średniookresową Strategią Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, co pozwoliło we właściwy sposób określić główne obszary i problemy rozwojowe, a także zaplanować realizację wizji rozwoju powiatu z wykorzystaniem środków budżetu państwa oraz środków pochodzących z Unii Europejskiej lub z innych źródeł krajowych i zagranicznych.

Podstawę prawną opracowania Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 stanowi ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r., poz. 1649, z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1445). Art. 3 pkt 3 ustawy o zasadach prowadzenia polityki stanowi, iż samorząd powiatowy jest jednym z podmiotów prowadzących politykę rozwoju. Dla określenia kierunków prowadzenia polityki rozwoju dokonano analizy stanu istniejącego, odzwierciedlonego w części diagnostycznej niniejszego programu, jak również zidentyfikowano najistotniejsze potrzeby powiatu, których realizacja jest zadaniem na najbliższe lata.

Analizy silnych i słabych stron powiatu, jak również tworzących się szans i zagrożeń, dokonano stosując metodę SWOT jako narzędzie o formie czytelnej i realnie przedstawiające stan faktyczny. Na podstawie wyników uzyskanych z dokonanej analizy sformułowano zasadnicze założenia programu wraz z wytypowaniem głównych priorytetów rozwoju. Diagnoza strategiczna Powiatu Bielskiego stanowi punkt wyjścia do konstruowania celów i kierunków dalszego działania.

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 z założenia nie zawiera szczegółowych rozstrzygnięć. Jest zarysem wyznaczającym kierunek działań, które mają

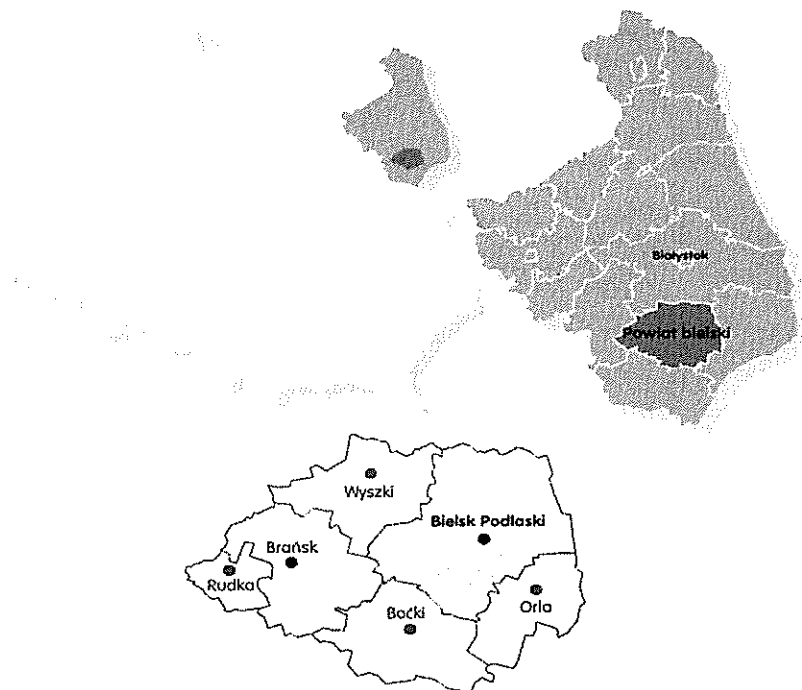
przynieść zaplanowane efekty przedstawione w celach szczegółowych. Sformułowane cele i określone priorytety wyznaczają z kolei kierunki koncentracji działań i oczekiwane tendencje zmian, w wyniku których osiągnięty zostanie założony stan rozwoju powiatu. Realizacja konkretnych zadań będzie dostosowywana do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych, istniejących możliwości finansowych oraz potencjału i zamierzeń podmiotów realizujących zapisy programu. Implementacja Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 będzie ponadto wymagać monitoringu polegającego na stałej analizie i ocenie zachodzących zmian oraz ewentualnym wprowadzaniu korekt w założeniach strategicznych.

1. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu Bielskiego

1.1. Położenie, powierzchnia, uwarunkowania demograficzne

Powiat Bielski jest położony w południowozachodniej części województwa podlaskiego, na Równinie Bielskiej, którą od północy okala Dolina Górnej Narwi, zaś jej wschodnią część zajmuje Puszcza Białowieska. Graniczy z powiatami: wysokomazowieckim, białostockim, hajnowskim i siemiatyckim. Charakteryzuje się on relatywnie niskim poziomem urbanizacji. Na terenie powiatu leży osiem gmin, w tym dwa miasta: Bielsk Podlaski (stolica powiatu) i Brańsk oraz sześć gmin wiejskich: Bielsk Podlaski, Brańsk, Boćki, Orla, Rudka i Wyszki. Lokalizację powiatu w granicach administracyjnych województwa podlaskiego oraz jego podział administracyjny przedstawia rysunek 1.

Rysunek 1. Położenie i podział administracyjny Powiatu Bielskiego

Źródło: www.powiatbielski.pl.

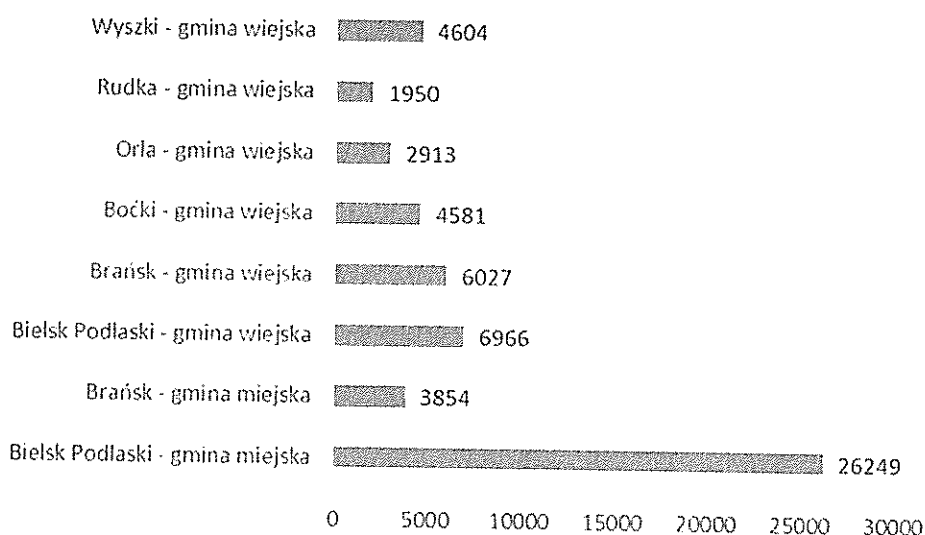
Centrum gospodarczym powiatu, mającym duży potencjał i perspektywę dalszego rozwoju, jest miasto Bielsk Podlaski. Jako stolica powiatu, Bielsk Podlaski jest siedzibą instytucji powiatowych, służb i straży zapewniających mieszkańcom i działającym tu

podmiotom gospodarczym – w zakresie określonym przepisami prawa – bezpieczeństwo i niezbędne usługi socjalne, zdrowotne i kulturalne. Z uwagi na pełnione funkcje ponadlokalne oraz wysoką dynamikę rozwojową, Bielsk Podlaski został określony w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 jako jeden z trzech subregionalnych ośrodków wzrostu (obok Suwałk i Łomży).

Obszar powiatu wynosi 1385 km², co stanowi 7% powierzchni województwa podlaskiego. Podobnie jak większość terenów województwa, powiat ma w dużej mierze charakter rolniczy. Przez teren powiatu wiodą ważne szlaki komunikacyjne, tj. droga krajowa nr 19 (łącząca przede wszystkim trzy aglomeracje we wschodniej Polsce, tj.: rzeszowską, lubelską i białostocką, z przejściem granicznym z Białorusią w Kuźnicy Białostockiej) oraz droga krajowa nr 66 (łącząca drogę krajową nr 8 z przejściem granicznym z Białorusią w Połowcach). Posiada on dobrze rozwiniętą sieć dróg lokalnych, lecz stan techniczny infrastruktury drogowej na terenie powiatu jest zróżnicowany. Na terenach miast ogólny stan dróg jest dobry, jednak na obszarach wiejskich znaczna część dróg powiatowych i gminnych wymaga modernizacji.

Powiat Bielski jest zamieszkiwany przez 57 144 osoby (według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r.). Ponad połowa ludności mieszka w miastach, z czego 26 249 osób w Bielsku Podlaskim i 3 854 osób w Brańsku. Gęstość zaludnienia wynosi 41 osób na 1 km² i jest o ¼ mniejsza od średniej dla całego województwa podlaskiego.

Wykres 1. Liczba ludności Powiatu Bielskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, stan na 31 grudnia 2014 r.

W wyniku spadku wskaźnika urodzeń w latach ubiegłych, w zdecydowanej większości powiatów województwa podlaskiego zanotowano spadek liczby ludności, a jeden z największych spadków nastąpił w Powiecie Bielskim. Proces ten ma charakter trwały i pogłębiany jest przez ujemną migrację ludności na pobyt stały. W latach 2007-2014 liczba mieszkańców powiatu obniżyła się o 2 157 osób. Ponadto Główny Urząd Statystyczny prognozuje, że liczba mieszkańców Powiatu Bielskiego do 2020 r. zmniejszy się o kolejne 2 940 osób i wyniesie 54 204 osoby.

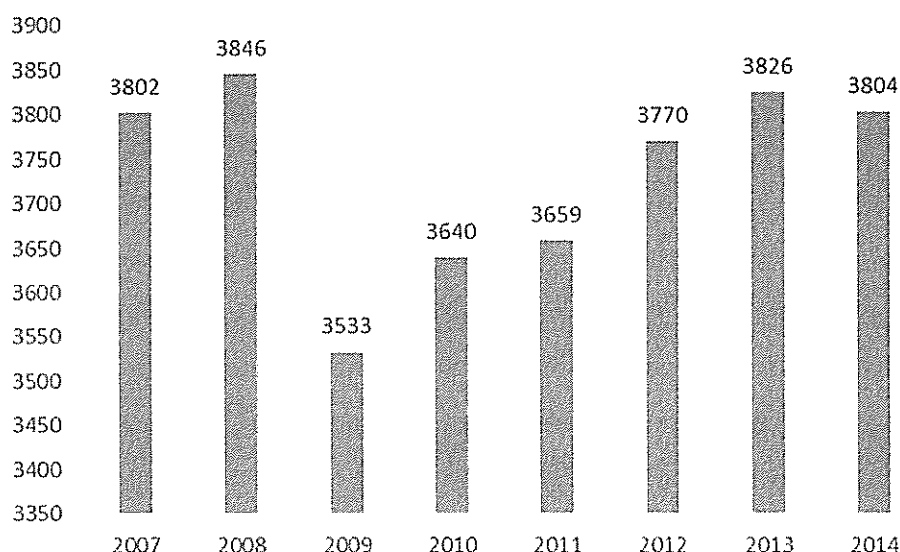
W 2014 r. odnotowano 3,7-procentowy ujemny przyrost naturalny. Aktualne krajowe prognozy ludności nie wskazują na zasadniczą zmianę procesu zmniejszającej się dzietności w perspektywie najbliższych lat. Zgodnie z tym trendem w Powiecie Bielskim nastąpił spadek liczby urodzeń z 548 w 2008 r. do 528 w 2014 r.

Osiągnięcie pełnoletności przez osoby urodzone w latach 90-tych ubiegłego wieku wpłynęło na zmniejszenie się liczebności grupy osób w wieku przedprodukcyjnym. Jednocześnie odnotowuje się niewielki lecz systematyczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze wiekowej ludności powiatu. Jednakże w efekcie zachodzących zmian wskaźnik obciążenia osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku nieprodukcyjnym wykazuje tendencję malejącą. W 2014 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało około 66 osób w wieku nieprodukcyjnym, o 5 mniej niż w 2007 r.

1.2. Potencjał gospodarczy i sytuacja na rynku pracy

Powiat Bielski jest terenem o niskim stopniu uprzemysłowienia. Na koniec 2014 roku w powiecie funkcjonowało ogółem (bez indywidualnych gospodarstw rolnych) 3 804 podmiotów gospodarczych (spadek o 22 w stosunku do roku poprzedniego), z czego 162 należały do publicznego sektora własności, a 3 642 stanowiły własność prywatną (wykres 2). Większość podmiotów gospodarki narodowej z terenu Powiatu Bielskiego prowadzi działalność w Bielsku Podlaskim. Ważnym ośrodkiem w tym zakresie jest również miasto Brańsk. Na obszarze gmin wiejskich dominującą formą gospodarki jest rolnictwo.

Wykres 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w systemie REGON w latach 2007-2014 w Powiecie Bielskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W Powiecie Bielskim działa wiele małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych, handlowych i usługowych, rozwijających się i tworzących miejsca pracy. Pod tym względem Powiat Bielski wyróżnia się na tle innych powiatów w województwie podlaskim o podobnych warunkach rozwoju. Liczącą się dziedzinę gospodarki Powiatu Bielskiego stanowi budownictwo, reprezentowane przez takie przedsiębiorstwa jak Unibep S.A., Danwood S.A. czy Nordhus S.A. Ważny profil ich działalności stanowi produkcja domów modułowych i panelowych prefabrykowanych w technologii szkieletu drewnianego, zarówno w zakresie wielopiętrowych budynków mieszkalnych i usługowych, jak i osiedli domów szeregowych i jednorodzinnych.

W Gminie Orla od 2009 r. znajduje się kompleks produkcyjny firmy IKEA Industry Poland Sp. z o.o. Jest to jeden z najbardziej innowacyjnych zakładów produkcyjnych tego typu w Europie. Zakład obejmuje nowoczesną fabrykę ultra cienkich płyt HDF, tartak oraz zakład produkcji dodanej, w którym płyty są cięte na wymiar. Wytwarzane w zakładzie ultra cienkie płyty HDF wykorzystywane są do produkcji lekkich mebli dla IKEA. Deski produkowane w tartaku IKEA Industry trafiają do producentów współpracujących z IKEA oraz innych firm obecnych na polskim rynku.

Z branży przetwórstwa rolno-spożywczego ważnym producentem jest Spółdzielnia Mleczarska BIELMLEK. W przetwórstwie rybnym specjalizuje się firma „Suempol” Sp. z o.o., która zajmuje się produkcją wyrobów głównie z łososia norweskiego. Większa część

produkcji trafia na eksport, ale wyroby „Suempolu” są obecne i cenione również na rynku krajowym. Bielski oddział Zakładów Mięśnych „Netter” oferuje w ciągłej sprzedaży wysokiej jakości mięso surowe, wędzonki, wędliny i wyroby garmazeryjne. W zakresie produkcji napojów i wód firma „Hoop Polska” Sp. z o.o. może się poszczycić mianem jednego z największych tego rodzaju zakładów w Polsce. Produkowane popularne napoje prosto z fabryki trafiają do magazynów dystrybucyjnych i hurtowni, a następnie do sklepów i supermarketów w Polsce oraz za granicą – m.in. w Niemczech, Rosji i krajach skandynawskich.

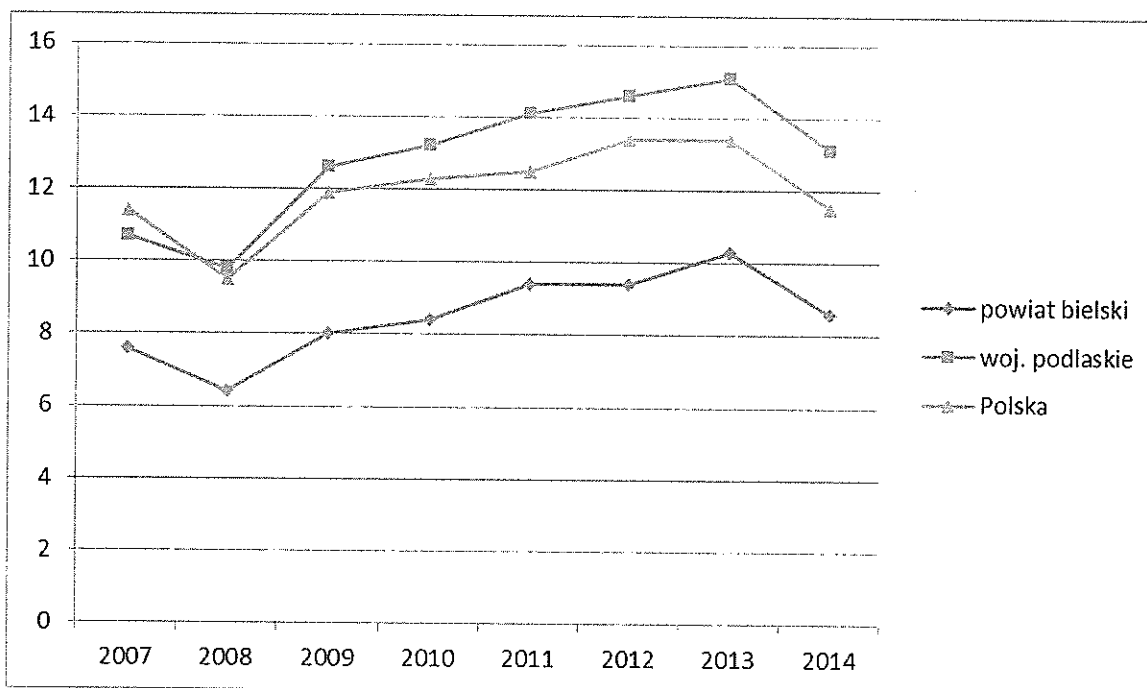
W sektorze handlu liczącym się podmiotem jest Polska Sieć Sklepów „Arhelan”. Jest to prężnie działająca sieć sklepów na terenie województwa podlaskiego, wyłącznie z polskim kapitałem, zatrudniająca obecnie niemalże 900 osób. Firma od wielu lat skutecznie konkuruje z zagranicznymi sieciami pod względem jakości obsługi, cen, wystroju placówek handlowych. Obecnie Polska Sieć Sklepów „Arhelan” to 58 sklepów, z czego 20 powstało w ciągu ostatnich kilku lat.

Korzystne tendencje dotyczące rozwoju powiatu sprzyjają poprawie sytuacji na rynku pracy choć sytuacja na powiatowym rynku pracy w dużej mierze podlega tendencjom ogólnokrajowym i podobnie jak w skali kraju ulega wahaniom w zależności od sytuacji gospodarczej w kraju. Wieloletnie dane o stopie bezrobocia pokazują, że stopa bezrobocia w Powiecie Bielskim utrzymuje się na znacząco niższym poziomie, niż stopa bezrobocia w kraju i w województwie podlaskim. Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim zarejestrowanych było 2 059 osób bezrobotnych, przy stopie bezrobocia wynoszącej 8,6% liczby ludności czynnej zawodowo (w województwie: 13,1%, w kraju 11,5%), co pokazuje wykres 3.

Po kilku kolejnych latach wzrostu liczby osób bezrobotnych, od 2 lat stopa bezrobocia w powiecie spada. Mimo stosunkowo niskiej stopy bezrobocia, bezrobocie w powiecie charakteryzuje niekorzystna struktura, na którą składa się:

1. wysokie bezrobocie wśród młodzieży,
2. utrzymujący się duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych,
3. brak lub niedostosowanie kwalifikacji zawodowych do wymogów rynku pracy,
4. utrzymujący się wysoki udział bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich,
5. utrzymujące się bezrobocie wśród kobiet,
6. utrzymująca się wysoka liczba bezrobotnych niepełnosprawnych,
7. znaczna liczba osób bezrobotnych nieposiadających uprawnień do zasiłku dla bezrobotnych.

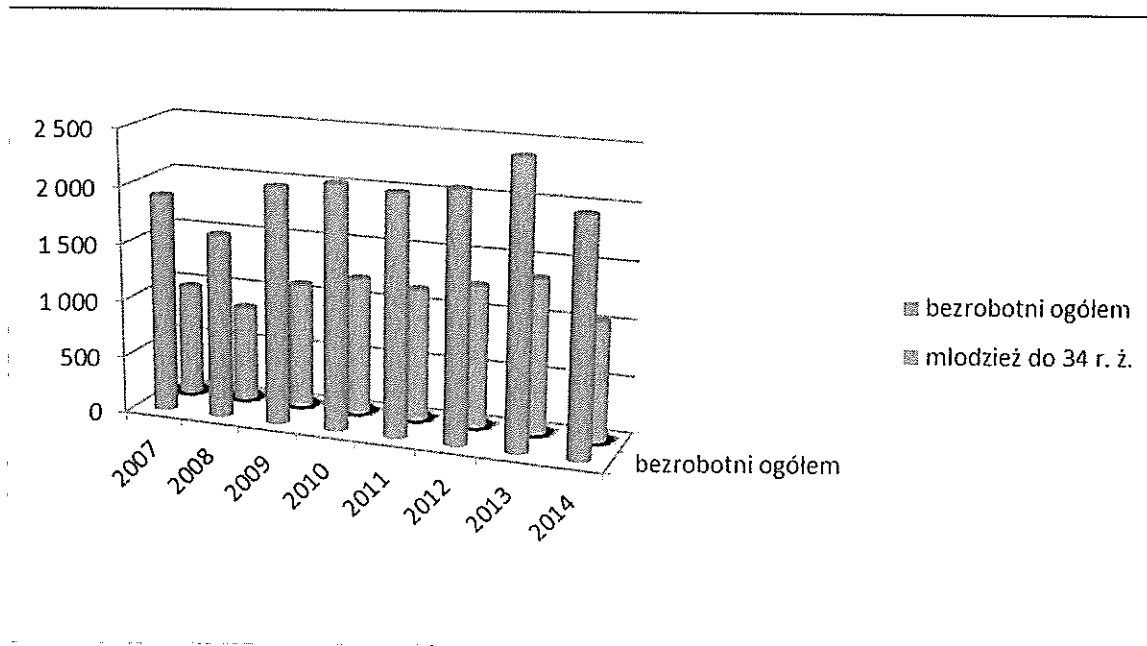
Wykres 3. Stopa bezrobocia w Powiecie Bielskim w latach 2007-2014

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim.

Według danych na dzień 31.12.2014 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim były zarejestrowane 1 044 osoby bezrobotne w przedziale wiekowym 18-34 lata (50,7% ogółu bezrobotnych). W tej liczbie 464 osoby to bezrobotni do 25 roku życia (22%).

Wykres 4. Udział bezrobotnych w przedziale wiekowym 18-34 w ogólnej liczbie zarejestrowanych w latach 2007-2014

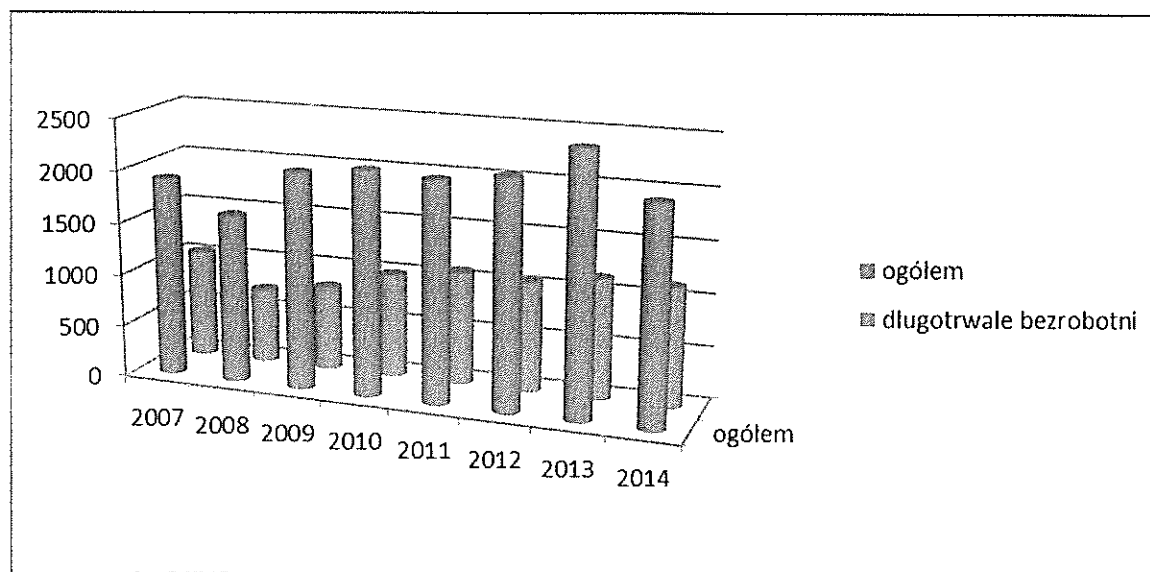

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim.

Udział bezrobotnych w przedziale wiekowym 18-34 lata w ogólnej liczbie bezrobotnych utrzymuje się od lat na podobnym, wysokim poziomie - około 50%. W szczególnie trudnej sytuacji są osoby do 25 roku życia, wśród których są absolwenci różnego typu szkół, którzy stawiają pierwsze kroki na rynku pracy, z zasobem wiedzy teoretycznej, nie zawsze adekwatnej do potrzeb rynku pracy. Wiedza wyniesiona ze szkoły, czy wyższej uczelni rzadko poparta jest solidną praktyką lub doświadczeniem zawodowym. Wymienione bariery utrudniają w istotny sposób znalezienie młodym ludziom pracy.

Niekorzystną tendencją obserwowaną na lokalnym rynku pracy jest duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych. Długotrwale bezrobotni stanowią obecnie 55,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Grupa osób długotrwale bezrobotnych jest bardzo zróżnicowana. Długotrwałe bezrobocie dotyka i ludzi młodych, i osoby po 50 roku życia, i niepełnosprawnych, bez względu na płeć czy wykształcenie.

Wykres 5. Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych ogółem w Powiecie Bielskim w latach 2007-2014

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim.

Liczba długotrwale bezrobotnych wykazuje od wielu lat tendencję zwyżkową. Zjawisko długotrwałego bezrobocia ma wiele uwarunkowań, na które składa się wiele czynników o różnorodnym charakterze: m.in. nieodpowiednie kwalifikacje zawodowe, predyspozycje osobowościowe i nawyki zawodowe, bariery psychiczne uniemożliwiające powrót do pracy, brak motywacji do aktywności zawodowej, praca w szarej strefie.

Dużym problemem przekraczającym granice powiatu jest duży odsetek osób

bezrobotnych o kwalifikacjach zawodowych niedostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy, nie posiadających kwalifikacji zawodowych, lub posiadających zdezaktualizowane kwalifikacje zawodowe. Oferta edukacyjna, chociaż odpowiadająca w miarę szybko na potrzeby rynku pracy nie nadąża często za dynamicznymi jego zmianami. Popularność niektórych zawodów wśród młodzieży mija się z potrzebami rynku pracy. Ważnym problemem jest także jakość edukacji, szczególnie w dziedzinie praktycznego przygotowania do wykonywania wyuczonego zawodu. Ponadto od wielu lat preferencje społeczeństwa idą w kierunku osiągnięcia jak najwyższego poziomu edukacji, a nie jakościowo najlepszego przygotowania do wykonywania zawodu. Część osób bezrobotnych zakończyła edukację na poziomie gimnazjum, liceum ogólnokształcącego lub liceum profilowanego i nie posiada żadnego zawodu. Są także osoby bezrobotne, które uczyły się zawodu wiele lat temu i postęp technologiczny, czy nowe zasady pracy spowodowały, że wykształcenie tych osób stało się nieprzydatne w nowych warunkach pracy. Wymienione uwarunkowania często stają się najważniejszą przyczyną problemów bezrobotnych ze znalezieniem pracy.

Na występowanie problemu utrzymującego się wysokiego udziału bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich ma wpływ specyfika Powiatu Bielskiego, który ma charakter głównie rolniczy. Powiat posiada dzięki temu dobre warunki dla rozwoju przemysłu rolno-spożywczego, lecz przedsiębiorstwa z tej branży usytuowane są w mieście Bielsk Podlaski. Mała liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenach wiejskich, stosunkowo mała mobilność ludności, niższy poziom kwalifikacji i często niska motywacja mieszkańców wsi do aktywności zawodowej poza rolnictwem powodują, że bezrobocie na wsi ma charakter trwały i jest wysokie.

Tabela 1. Udział osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2007-2014

Stan na rok	Liczba bezrobotnych ogółem	Mieszkańcy wsi	
		liczba osób	% ogółem
2007	1 912	654	34,2
2008	1 611	496	30,8
2009	2 072	598	28,9
2010	2 140	666	31,1
2011	2 104	731	34,7
2012	2 180	773	35,5
2013	2 485	933	37,5
2014	2 059	774	37,6

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim.

Poziom bezrobocia na wsi utrzymuje się od wielu lat na podobnym poziomie, z tendencją zwyżkową w ostatnich 5 latach. Powstają duże specjalistyczne gospodarstwa rolne, a małe niedochodowe gospodarstwa są likwidowane i wielu rolników i ich rodziny tracą źródło utrzymania. Wymienione bariery nie pozwalają tym osobom na znalezienie pracy poza rolnictwem.

Pod koniec 2014 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim było zarejestrowanych 2 059 osób bezrobotnych, w tym 952 kobiety (46,2%). Liczba bezrobotnych kobiet w ostatnich latach utrzymuje się na poziomie niecałych 50%. Dysproporcji pomiędzy liczbą bezrobotnych mężczyzn i kobiet nie ma. Sytuacja kobiet na rynku pracy jest trudniejsza. Czynnikiem, który powoduje, że kobietom trudniej znaleźć zatrudnienie jest brak dyspozycyjności i mobilności z powodu pełnionych przez nie ról społecznych. Wielu kobietom po urodzeniu i wychowaniu dzieci trudno jest wrócić na rynek pracy lub pogodzić pracę zawodową z wychowaniem dzieci. Dane dotyczące udziału bezrobotnych kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem przedstawia tabela 2.

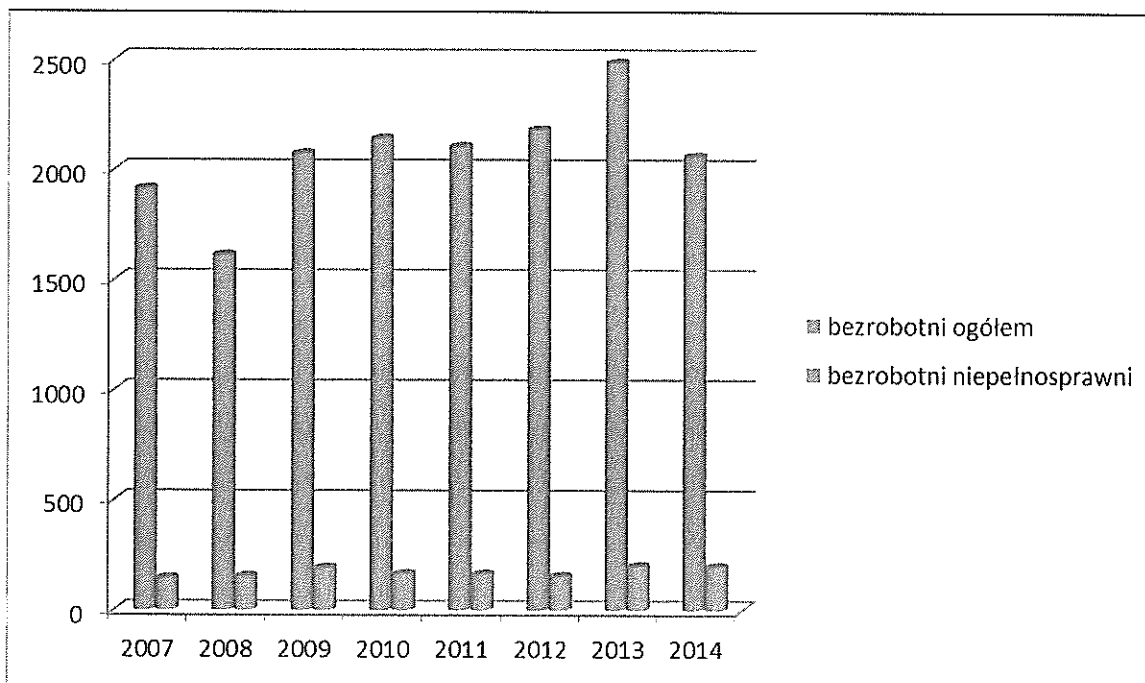
Tabela 2. Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych w Powiecie Bielskim w latach 2007-2014

Stan na rok	Liczba bezrobotnych ogółem	Kobiety	
		liczba osób	% ogółem
2007	1 912	1 020	53,3
2008	1 611	779	48,4
2009	2 072	932	45,0
2010	2 140	1 026	47,9
2011	2 104	1 080	51,3
2012	2 180	1 062	48,7
2013	2 485	1 206	48,5
2014	2 059	952	46,2

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim

Liczba osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, zarejestrowanych w Powiecie Bielskim ciągle należy do najwyższych w województwie podlaskim, osiągając wg najnowszych danych poziom 9,6% ogółu bezrobotnych. Wykres 6 odzwierciedla poziom bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w stosunku do ogółu bezrobotnych.

Wykres 6. Udział bezrobotnych niepełnosprawnych w ogóle zarejestrowanych w latach 2007-2014

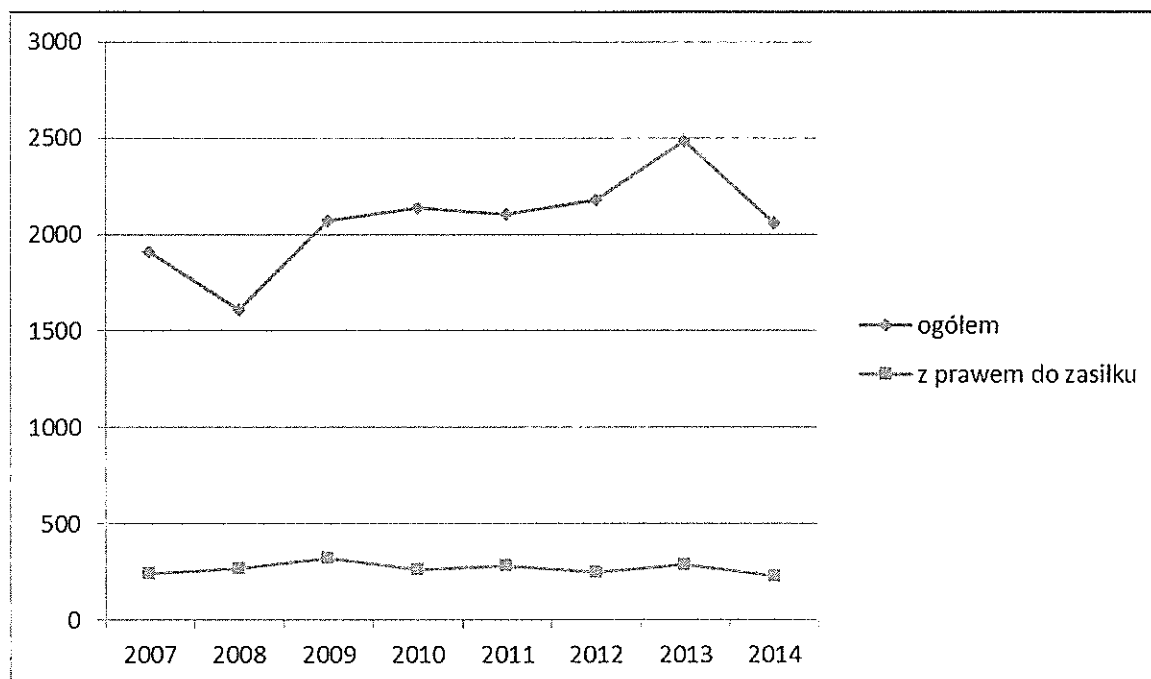
Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim.

Jak wynika z wykresu, liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiecie Bielskim nie zmienia się znacząco od 2007 roku. Bezrobotni niepełnosprawni napotykają liczne bariery uniemożliwiające aktywność zawodową, związane z ograniczeniami spowodowanymi niepełnosprawnością.

Na koniec grudnia 2014 roku w Powiecie Bielskim było zarejestrowanych 231 osób bezrobotnych, które posiadały prawo do zasiłku dla bezrobotnych (11,2% ogółu zarejestrowanych). Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku na podobnym poziomie utrzymuje się od 2007 roku, niezależnie od skali bezrobocia ogółem (wykres 7).

Bezrobocie jest negatywnym zjawiskiem, mającym, bez względu na swój poziom i charakter istotny wpływ na sytuację społeczną w powiecie. Szansą na dalsze jego ograniczenie jest stała poprawa sytuacji gospodarczej zarówno w powiecie, jak i poza nim, rozwój przedsiębiorczości, dobre przygotowanie zawodowe ludzi młodych na poziomie edukacji i dopasowanie kwalifikacji zawodowych kandydatów do pracy do wymogów rynku pracy.

Wykres 7. Osoby z prawem do zasiłku w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim.

Analiza sytuacji na rynku pracy w Powiecie Bielskim pokazuje, że instytucjonalnym wsparciem na rynku pracy należy objąć przede wszystkim osoby młode do 30 roku życia, wchodzące na rynek pracy, osoby nie posiadające odpowiednich kwalifikacji zawodowych, osoby długotrwale bezrobotne i zagrożone długotrwałym bezrobociem, kobiety mające trudności w powrocie na rynek pracy po okresie poświęconym na wychowanie dzieci oraz osoby bezrobotne, które powinny zmienić lub podwyższyć kwalifikacje zawodowe.

1.3. Środowisko przyrodnicze

1.3.1. Krajobraz, klimat i formy użytkowania terenu

Według podziału fizjograficznego Polski, obszar Powiatu Bielskiego należy do prowincji Nizin Wschodniobałtycko-Białoruskich (Podprowincja: Wysoczyzny Podlasko-Białoruskie, Makroregion: Nizina Północnopolaska, Mezo-region: Dolina Górnej Narwi oraz Równina Bielska). Warunki klimatyczne są typowe dla północno-wschodniej Polski – panuje tu klimat umiarkowany przejściowy z wyraźnym wpływem czynników kontynentalnych, charakteryzujących się surowością warunków. Występuje tu mała bezwładność termodynamiczna, niższa średnia temperatura roczna (poniżej 7,6° C) i duża amplituda jej zmian na przestrzeni zimy i lata (23° C).

Okres wegetacyjny jest ściśle związany z temperaturami dobowymi i wynosi 200-210 dni. Jest on krótszy średnio o 1-2 tygodnie w stosunku do Mazowsza i Wyżyny Lubelskiej. Zimy zazwyczaj są mroźne i relatywnie długie. Bardzo niekorzystne dla roślin są wiosenne przymrozki pojawiające się nawet w pierwszej połowie maja. Okres występowania temperatur ujemnych jest dość długi i trwa w ciągu roku średnio 130-140 dni. Średnio w roku notuje się 560-570 mm opadów meteorologicznych, skupionych głównie w okresie od kwietnia do września (60%). Zdecydowanie korzystną cechą klimatyczną jest dość duże nasłonecznienie. Współczynnik zachmurzenia wynosi 6,4 i jest niższy od współczynnika dla Polski (6,6). Najczęściej zachmurzenia dominują w listopadzie i grudniu.

Na terenie Powiatu Bielskiego dominują użytki rolne (74,3%) oraz użytki leśne, zadrzewione i zakrzewione (20,9%). Kierunki użytkowania gruntów w powiecie szczegółowo przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Powierzchnia ewidencyjna i kierunki wykorzystania powierzchni w Powiecie Bielskim

Kierunek wykorzystania	Powierzchnia [ha]	Struktura [%]
Użytki rolne	102 849	74,3
w tym: grunty orne	61 063	44,1
sady	364	0,3
łąki i pastwiska	38 055	27,5
Lasy i grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	29 012	20,9
Pozostałe grunty i nieużytki	6 648	4,8
RAZEM	138 509	100,0

Zródło: dane Wydziału Geodezji i Katastru Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim, stan na 31 grudnia 2014 r.

1.3.2. Zasoby glebowe

Gleby Powiatu Bielskiego są dość silnie zróżnicowane. Mają niezbyt korzystne stosunki wodne. Wody gruntowe zalegają dość głęboko, a możliwości gromadzenia wody w glebie są małe. Biorąc pod uwagę strukturę jakościową gleb powiatu, największy odsetek stanowią gleby: klasy IV – ok. 50%, klasy V – 22%, klasy III – ok. 18% oraz gleby klasy VI, które stanowią ok. 9% ogółu powierzchni powiatu. Gleby klasy I i II nie występują. Największa powierzchnia gruntów ornych występuje w gminach Bielsk Podlaski i Brańsk, najmniejsza – w gminie Rudka. W gminach Brańsk, Orla i Wyszki grunty orne stanowią blisko 50% powierzchni całej gminy (tabela 4).

Tabela 4. Udział gruntów ornych w ogólnej powierzchni oraz struktura klas bonitacyjnych

Wyszczególnienie	Powierzchnia ha		%						
	Ogółem	W tym Grunty orne	G.O. w pow. ogólnej	Klasy bonitacyjne gruntów ornych					
				IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Woj. Podlaskie	2 018 702,0	771 371,0	38,2	0,9	7,3	22,0	26,6	27,0	16,3
Pow. Bielski	138 486,8	60 765,1	43,9	1,2	16,6	29,0	21,9	22,3	9,0
Bielsk Podl. - miasto	2701	1 207,0	44,7	1,8	23,1	40,3	20,2	13,3	1,3
Brańsk- miasto	3 243,4	1 240,6	38,2	10,2	32,8	24,2	7,9	18,9	5,9
Bielsk Podl. – gm.	42 979,0	18 720,1	43,6	1,1	17,4	26,9	24,0	23,1	7,5
Boćki	23 185,4	9 470,3	40,8	1,7	16,6	28,8	17,8	23,3	11,8
Brańsk – gm.	22 733,7	10 930,9	48,1	0,6	18,4	32,9	22,5	18,6	6,9
Orla	15 986,5	7 700,1	48,2	0,9	21,9	30,9	17,8	19,3	9,2
Rudka	7 031,4	2 003,9	28,5	3,2	14,6	28,9	21,8	22,7	8,8
Wyszki	20 626,4	9 492,2	46,0	0,1	6,2	26,6	26,5	27,9	12,7

Źródło: dane Wydziału Geodezji i Katastru Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim, stan na 20 maja 2015 r.

Użytki zielone natomiast we wszystkich gminach wiejskich stanowią ok. 25% ich powierzchni. Ponad 50% tych użytków to grunty kl. IV, a ok. 30% - grunty kl. V. W województwie podlaskim pod względem, jakości gleb, Powiat Bielski zajmuje trzecie miejsce, po powiatach: wysokomazowieckim i zambrowskim.

Tabela 5. Udział użytków zielonych w ogólnej powierzchni oraz struktura klas bonitacyjnych

Wyszczególnienie	Powierzchnia ha		%					
	Ogółem	W tym Użytki Zielone	U.Z. w pow. ogólnej	Klasy bonitacyjne użytków zielonych				
				III	IV	V	VI	VIz
Woj. Podlaskie	2 018 702,0	400 240,0	19,8	4,5	42,5	35,4	16,4	1,1
Pow. Bielski	138 486,8	36 559,4	26,4	9,8	51,1	31,9	7,2	0,0
Bielsk Podl. – miasto	2701	487,1	18,0	38,0	44,8	14,9	2,3	0,0
Brańsk – miasto	3 243,4	769,8	23,7	20,0	44,4	33,2	2,4	0,0
Bielsk Podl. – gmina	42 979,0	11 570,1	26,9	10,4	51,5	29,8	8,3	0,0
Boćki	23 185,4	6 075,2	26,2	7,8	52,6	32,9	6,6	0,0
Brańsk – gmina	22 733,7	6 727,9	29,6	11,1	52,3	29,3	7,3	0,0
Orla	15 986,5	4 141,7	25,9	10,4	55,3	26,2	8,1	0,0
Rudka	7 031,4	1 754,0	25,0	6,0	62,0	26,6	5,3	0,0
Wyszki	20 626,4	5 033,6	24,4	5,2	41,1	47,1	6,6	0,0

Źródło: dane Wydziału Geodezji i Katastru Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim, stan na 20 maja 2015 r.

Różnica powierzchni ogólnej powiatu w tabeli 3 i tabelach 4 i 5 w wysokości 22,2 ha wynika z różnic dokładności pomiaru (zaokrąglenia) powierzchni geodezyjnej oraz powierzchni ewidencyjnej. Ponadto niektóre obszary nie są ujęte w ewidencji np. fragment rzeki w Bielsku Podlaskim.

Produkcja rolnicza w powiecie prowadzona jest w dwóch kierunkach – roślinnym (uprawa zbóż i roślin paszowych), oraz zwierzęcym (hodowla bydła i trzody).

1.3.3. Zasoby wodne

Zasoby wodne Powiatu Bielskiego tworzą wody powierzchniowe (rzeki) i wody podziemne. Sieć rzeczną tworzą:

- graniczna rzeka powiatu – Narew,
- dopływy Narwi – rzeka Orlanka o długości 50,3 km oraz rzeka Pulszanka - 20,3 km,
- dopływ Orlanki – rzeka Biała o długości 31,2 km,
- dopływ Bugu – rzeka Nurzec o długości 100,2 km wraz z dopływami: Mianka, Bronka, Nurczyk, Czarna i Leśna.

1.3.4. Zasoby leśne

Ogólna powierzchnia gruntów leśnych powiatu według danych z 2013 r. wynosi 27 937 ha. Średnia lesistość powiatu wynosi 20,2% i jest niższa od średniej lesistości województwa podlaskiego o 10,5%. Lasy publiczne zajmują powierzchnię 11 338 ha (40,6%). Lasy prywatne pokrywają obszar 16 599 ha, co stanowi 59,4% powierzchni gruntów leśnych. Proporcje te są inne, niż występujące średnio w województwie podlaskim, gdzie powierzchnia zajmowana przez lasy prywatne stanowiła 32,6% powierzchni gruntów leśnych. Lasy publiczne wchodzą w skład Nadleśnictwa Bielsk, Nadleśnictwa Nurzec i Nadleśnictwa Rudka.

Niemal 100% powierzchni gruntów leśnych Powiatu Bielskiego niestanowiących własności Skarbu Państwa należy do osób prywatnych. Od kilku lat, zwłaszcza po wprowadzeniu dotacji na zalesianie, występuje spore zainteresowanie zalesianiem użytków rolnych niskiej jakości. Znaczna powierzchnia najsłabszych gruntów ulega samozalesieniu. Niestety prywatni właściciele nie zawsze na bieżąco aktualizują zmiany użytków rolnych na leśne, czego następstwem są późniejsze problemy z prawidłową gospodarką leśną. Lasy ochronne na powierzchni gruntów leśnych niestanowiących własności Skarbu Państwa w ogóle nie występują.

1.3.5. Zasoby surowców mineralnych

Obszar północno-wschodniej Polski jest zasobny w kruszywa naturalne piaskowo-żwirowe, których znaczące nagromadzenia powstały głównie w wyniku akumulacji lodowcowej i wodno-lodowcowej, rzadziej rzecznej.

Największymi zasobami piasków i żwirów w złożach zagospodarowanych północno-wschodniej Polski dysponuje województwo podlaskie, gdzie około 85% z 517 mln t udokumentowanych zasobów przypada na powiaty: suwalski i sokólski. Są to powiaty, z których obecnie pochodzi ponad 70% wydobywanych w województwie podlaskim kruszyw naturalnych. Szczególne znaczenie mają złoża o zasobach przekraczających 50 mln ton, a sporadycznie 100 mln ton, położone w Potaszn, Sobolewie i Drahlach. Zasoby surowców mineralnych na terenie Powiatu Bielskiego przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6. Bilans zasobów złóż kopalin w Powiecie Bielskim (w tys. ton)

Lp.	Nazwa złoża	Gmina	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania złoża	Stan zasobów na 31 grudnia 2013 r. (w tys. ton)		
					geologiczne	przemysłowe	wydobycie
1	Augustowo	Bielsk	kruszywo naturalne	E	465	-	3
2	Augustowo II	Podlaski		T	271	-	-
3	Augustowo III			R	127	-	-
4	Augustowo IV			E	411	-	14
5	Augustowo V			E	378	-	2
6	Deniski I			Z	76	-	-
7	Domanowo	Brańsk		R	301	-	-
8	Dubiażyn	Bielsk		R	479	-	-
9	Dubiażyn II	Podlaski		E	90	-	8
10	Dubiażyn III			E	144	-	1
11	Dubiażyn IV			R	433	-	-
12	Piet. Wyszki	Wyszki		R	tylko pbl.		-
13	Rzepniewo	Bielsk Podlaski		E	73	-	16
14	Rzepniewo II	Bielsk Podlaski		E	139	-	2
15	Świrydy II	Brańsk		R	45	-	-
16	Świrydy III	Brańsk		Z	122	-	-
17	Świrydy IV	Brańsk		E	113	-	8

Lp.	Nazwa złoża	Gmina	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania złoża	Stan zasobów na 31 grudnia 2013 r. (w tys. ton)		
					geologiczne	przemysłowe	wydobycie
18	Wólka Wygonowska	Orla		E	143	-	1
19	Wygonowo	Boćki		E	309	-	10
20	Orla	Orla	ity war.	E	2253	-	-
21	Bielsk Podlaski	Bielsk Podlaski	gliny, ity	R	536	-	-

E- złożo eksploatowane P- złożo rozpoznane wstępnie R- złożo rozpoznane szczegółowo

Z- wydobyte zaniechane T- złożo eksploatowane okresowo

Źródło: dane Państwowej Służby Geologicznej, stan na 31 grudnia 2013 r.

1.3.6. Obszary chronione

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (stan na koniec 2014 r.) i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku, na terenie Powiatu Bielskiego zlokalizowano występowanie 4 209 ha obszarów objętych ochroną prawną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015 r. poz. 1651) w ramach krajowych form ochrony przyrody. Wspomniana ustawa traktuje również o obiektach chronionych w formie pomników przyrody, powołanych na terenie powiatu w liczbie 49 obiektów. W obrębie powiatu wyznaczono również obszary należące do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, w tym obszary specjalnej ochrony ptaków oraz obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

System obszarów chronionych Powiatu Bielskiego nie jest rozbudowany. Poszczególne formy ochrony przyrody często koncentrują się na tych samych terenach, co powoduje że różne formy ochrony pokrywają się. Funkcjonowanie każdej z form ochrony przyrody wiąże się z obowiązywaniem pewnych zakazów i nakazów, co często powoduje ograniczenia, szczególnie tam gdzie obszary objęte są kilkoma formami ochrony.

Wśród krajowych form ochrony przyrody na terenie powiatu zlokalizowano jeden obszar chronionego krajobrazu – OChK Dolina Narwi. Obszar położony jest na terenie kilkunastu gmin, a w tym w obrębie gminy Bielsk Podlaski i Wyszki, położonych na terenie Powiatu Bielskiego. Fragment obszaru na terenie Powiatu Bielskiego zajmuje powierzchnię 4 200 ha. Celem ochrony obszaru jest ochrona i zachowanie doliny Narwi wyróżniającej się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi. W obrębie powiatu zlokalizowano również 7 użytków ekologicznych, o łącznej powierzchni 9,0 ha.

Pomniki przyrody zlokalizowane na terenie powiatu, to przede wszystkim pojedyncze drzewa lub grupy drzew.

Na terenie powiatu położonych jest również 5 obszarów Natura 2000:

- 1) **„Dolina Górnego Nurca” (PLB200004)** – obszar specjalnej ochrony ptaków, rozległy kompleks podmokłych łąk położonych w dolinie rzeki Nurzec, usytuowanych w górnym biegu rzeki między miejscowościami Kleszcze i Nurzec; dawniej silnie zabagniony i corocznie zalewany teren, został osuszony w połowie lat 50-tych; łąki są częściowo użytkowane, częściowo opuszczone; nieużytkowane obszary pod wpływem sukcesji stopniowo zarastają drzewami i krzewami; w ostoi gniazdują i żerują 103 gatunki ptaków, tym 16 z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej; jest to miejsce jesiennych koncentracji (100 osobników) bociana białego (*Ciconia ciconia*);
- 2) **„Dolina Górnej Narwi” (PLB200007)** – obszar specjalnej ochrony ptaków; obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, z przylegającym do niej kompleksem stawowym, zasilanym w wodę z systemu rzeczki Lizy (dopływu Narwi); koryto Narwi ma tu naturalny charakter, z meandrami i starorzeczami; większość powierzchni doliny zajmują zbiorowiska szuwarowe, których występowanie uzależnione jest od corocznych wylewów rzeki; dominują tu turzycowiska i szuwały mannowe, a wokół starorzeczy – trzcinowiska; wzdłuż rzeki występują zakrzewienia i zadrzewienia wierzbowe; lasy pokrywają niewielką część doliny; około 60% obszaru jest użytkowane rolniczo (przeważają pastwiska i łąki kośne); obszar stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej E 30; występują co najmniej 34 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 16 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK); w okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka 10%-16% populacji krajowej (C3), krwawodziób 9-11% populacji krajowej (C3), co najmniej 7% populacji krajowej (C6) błotniaka łąkowego, 4%-5,5% populacji krajowej rycyka (C3) oraz co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: błotniakstawowy, cietrzew (PCK), derkacz, dubelt (PCK), kropiatka, rybitwa czarna, sowa błotna (PCK), świerszczak, zielonka (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje wodniczka (PCK);
- 3) **„Murawy w Haćkach” (PLH200015)** - Ostoja „Murawy w Haćkach”, składa się z trzech części; największa część ostoi przylega do zabudowań wsi Haćki od strony południowo-zachodniej, druga obejmuje pagórek kemowy leżący na północny wschód od wsi, tuż przy szosie Bielsk Podlaski - Białystok, a trzecią stanowi grupa niewielkich pagórków otoczonych polami ornymi i łąkami, usytuowana między

wsiami Proniewicze i Hryniewiczze Duże; przedmiotem ochrony obszaru są kwieciste murawy kserotermiczne (6210-3) oraz świeże łąki użytkowane ekstensywnie (6510); w granicach obszaru występują także zarośla jałowcowe (5130), torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (7230), łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (91E0) oraz populacje i siedliska czerwonończyka nieparka *Lycaenadispar* (1060); mimo niewielkiej powierzchni ostoja odgrywa kluczową rolę w ochronie muraw kserotermicznych w północno-wschodniej Polsce składem gatunkowym murawy w Haćkach i Proniewiczach nawiązują do zbiorowisk ze związku *Cirsio-Brachypodionpinnati*, stanowiących w warunkach środkowej Europy odpowiednik stepów łąkowych wschodniej części kontynentu; zbiorowiska te zajmują dobrze nasłonecznione zbocza o glebach bogatych w węglan wapnia i charakteryzują się darnią trawiastą budowaną przez stokłosę bezostną i tymotkę z udziałem takich gatunków jak chabry driakiewniki nadreński, czosnek zielonawy, driakiew żółtawa, goryczka krzyżowa, goździk kartuzek, len przeczyszczający, lucerna sierpowata, oleśnik górski, posłonek rozesłany, poziomka twardawa, przetacznik pagórkowy, ślaz zygmarek, turzyca sina, wiązówka bulwkowata, zawilec wielkokwiatowy i żebrzyca roczna; murawy w granicach obszaru występują w 16 płatach o łącznej powierzchni 2,89 ha; stan zachowania na połowie stanowisk oceniono jako zły, a na połowie jako niezadawalający; głównym zagrożeniem dla muraw kserotermicznych jest zarzucanie tradycyjnego, ekstensywnego użytkowania gruntów, zwłaszcza wypasu i spontaniczne wkraczanie zarośli i zadrzewień na nieużytkowane pola i łąki, a także zalesienia sztuczne nieużytków; niewypasane murawy na pagórkach kemowych stopniowo zanikają, zmniejsza się w nich udział ciepło- i światłolubnych gatunków roślin, które ustępują wraz ze wzrastającym zacienieniem, a także w wyniku rozrastania się takich gatunków, jak jeżyna popielica i trzcinnik piaskowy;

- 4) „**Ostoja w Dolinie Górnego Nurca**” (PLH200021) – obszar OZW; osią obszaru jest rzeka Nurzec - prawostronny dopływ Bugu IV rzędu; Nurzec należy do rzek typowo nizinnych przepływających przez tereny bagienne i podmokłe; szerokość koryta wynosi średnio 4 m; w ostatnich latach, na skutek niedrożności rowów i działalności bobrów, następuje rewitalizacja doliny; na obszarze ostoji występują niewielkie kompleksy leśne Nadleśnictw Bielsk i Nurzec; na całym terenie zdecydowanie dominują łąki i pastwiska, zajmujące około 75% areалу; większość z nich jest wykaszana jedno- lub dwukrotnie w sezonie; miejscami po sianokosach prowadzony jest wypas; łąki i pastwiska poprzecinane są licznymi rowami melioracyjnymi,

w większości porośniętymi brzoza i krzaczastymi wierzbami; około 15% terenu nie jest w ogóle użytkowana lub użytkowana jest nieregularnie; miejsca takie porośnięte są głównie pokrzywą i podlegają bardzo powolnej sukcesji roślinności drzewiastej; w miejscach bardziej podmokłych występują turzycowiska i trzcinowiska; nie pokrywają one jednak więcej niż 3% powierzchni doliny; na granicy wyniesień mineralnych i otaczających je torfowisk, występują jedne z najbogatszych w regionie stanowiska *Polemonium caeruleum* i *Betula humilis*; lasy Doliny Górnego Nurca zajmują około 5% powierzchni i występują w dużym rozproszeniu; są to w większości drzewostany gospodarcze, głównie olsy i bory mieszane wilgotne; na szczególnie podkreślenie zasługuje fakt powszechnej obecności na niemal całym obszarze rdestu węzownika - gatunku kluczowego dla rozwoju czerwonończyk kafiolka (4038, II Załącznik Dyrektywy Siedliskowej); cenne są również murawy napiaskowe (6120), wrzosowiska (4030) oraz murawy bliśniczkowe (6230); pozostałe typy siedlisk, wykształcone w różnym stopniu - od dobrze zachowanych torfowisk przepływowych (7230) do silnie przekształconych borów chrobotkowych (91T0) i torfowisk przejściowych (7140) - występują fragmentarycznie i nie odgrywają większej roli w krajobrazie doliny; na obszarze ostoi obserwowane są gatunki owadów z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: zalotka większa, czerwonończyk nieparek, czerwonończyk fioletek, przeplatka aurinia, a także szlaczkoń szafraniec; na uwagę zasługuje także ichtiofauna Doliny Górnego Nurca; stwierdzono tu występowanie kozy złotawej, bolenia, piskorza, kozy i minoga; w obszarze dotychczas pozostały stosunkowo liczne starorzecza i tereny podmokłe, które stanowią doskonałe miejsca do rozrodu płazów; bogata jest flora porostów, licząca około 130 gatunków; trzy z nich, to gatunki krytycznie zagrożone wymarciem (kategoria CR);

- 5) „**Ostoja w Dolinie Górnej Narwi**” (PLH200010) – obszar OZW; obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, z przylegającym do niej kompleksem stawowym, zasilanym w wodę z systemu rzeczki Lizy (dopływu Narwi); koryto Narwi ma tu naturalny charakter, z meandrami i starorzeczami, jej dolina ma 0,3-3,0 km szerokości; większość powierzchni doliny zajmują zbiorowiska szuwarowe, których występowanie uzależnione jest od corocznych wylewów rzeki; dominują tu turzycowiska i szuwały mannowe, a wokół starorzeczy – trzcinowiska; wzdłuż rzeki występują zakrzewienia i zadrzewienia wierzbowe; lasy pokrywają niewielką część doliny; około 60% obszaru jest użytkowane rolniczo (przeważają pastwiska i łąki kośne); Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych

w Polsce dolin rzecznych i stanowi, obok Bagien Biebrzańskich, jeden z największych obszarów mokradeł środkowoeuropejskich; kształtowane przez regularne wylewy rzeki, uznawane są za siedliska o największej różnorodności biologicznej w strefie klimatu umiarkowanego; występuje tu 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy.

Dla ww. obszarów Natura 2000 obowiązują plany zadań ochronnych, określające zasady ochrony najcenniejszych gatunków i siedlisk przyrodniczych.

W obrębie obszaru „Murawy w Haćkach” obowiązuje plan zadań ochronnych, przyjęty Zarządzeniem Nr 1/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 11 stycznia 2013 r. Działania ochronne określone w planie dotyczą najcenniejszych siedlisk, a jednocześnie identyfikują zagrożenia, tj.:

- 6210 Murawy kserotermiczne – zagrożenie stanowią procesy zarastania muraw w wyniku ekspansji bylin oraz drzew i krzewów po zaprzestaniu wypasu; zalesienia sztuczne gruntów porolnych; rozkopywanie pagórków kemowych; zmiana użytkowania na grunty orne; spływ chemikaliów z sąsiedztwa;
- 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie – zagrożenie stanowi podsiewanie mieszanek wysokoprodukcyjnych traw, intensywne nawożenie, używanie ciężkiego sprzętu itp.

Wśród działań ochronnych ujęte w planie, w stosunku do konkretnych lokalizacji, ustalono, m.in.:

- 6210 Murawy kserotermiczne:
 - zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych; ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe (działanie stałe);
 - zakaz wydobywania kopalin;
 - usunięcie istniejących drzew i krzewów, wraz z usunięciem pozyskanej biomasy (działanie jednorazowe);
 - przywrócenie i utrzymanie wypasu w systemie kwaterowym; wypas przy obsadzie nie przekraczającej 0,4-0,6 DJP/ha/rok; przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 5 DJP/ha; w sezonie pastwiskowym od 1 maja do 15 października; zalecane jest wygradzanie i pozostawianie bez użytkowania pasterskiego i kośnego przynajmniej 15% każdego z wydzieleni siedliskowych w danym roku (przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej powierzchni); dopuszczalne jest koszenie muraw od 15 lipca do 30 września w sposób nieniszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej, przy nie więcej niż jednym pokosie w roku i wysokości koszenia do 10 cm, z usuwaniem biomasy;

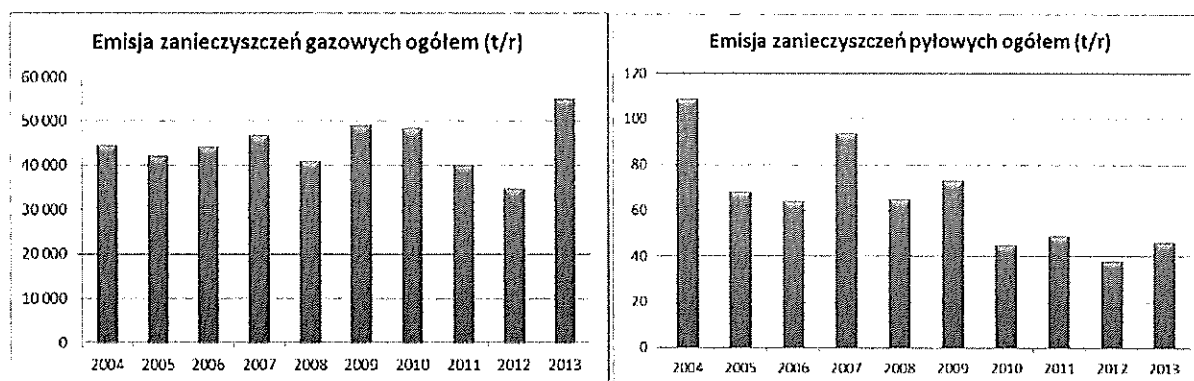
- utrzymywanie jako trwały użytek zielony;
- zakaz nawożenia i stosowania środków ochrony roślin;
- zakaz stosowania orki i podsiewania traw;
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie:
- zachowanie siedliska przyrodniczego;
- ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe;
- koszenie w terminie od 15 czerwca do 30 września w sposób nieniszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej, nie więcej niż dwa razy w roku, przy wysokości koszenia 5-15 cm.

Poza ochroną obszarową, w obrębie powiatu występują liczne gatunki roślin objęte ochroną ścisłą lub częściową.

1.3.7. Jakość powietrza atmosferycznego

Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza na terenie woj. podlaskiego dokonywana jest w oparciu o pomiary kontrolne głównych zanieczyszczeń emitowanych bezpośrednio do atmosfery (emisja) oraz badania monitoringowe substancji powstających w atmosferze (imisja). Na terenie woj. podlaskiego badania imisji prowadzone są głównie w miastach. Podstawowy program pomiarowy obejmuje pobór prób i oznaczenie dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂) i pyłu zawieszonego.

Wykres 8. Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych ogółem na terenie Powiatu Bielskiego w latach 2004-2013 (w t/r)

Źródło: dane Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń atmosfery na terenie województwa podlaskiego są ciepłownie miejskie, przemysłowe oraz rozproszone źródła emisji z sektora komunalno-bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne. Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzących głównie z procesów spalania energetycznego

należą: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Pozostałe rodzaje zanieczyszczeń emitowane z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie województwa to: węglowodory aromatyczne i alifatyczne, alkohole, octan etylu i ksylen oraz inne zanieczyszczenia.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2013 roku emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z terenu Powiatu Bielskiego wyniosła 46 ton. Na przestrzeni ostatniego 10-lecia zauważalny jest wyraźny trend malejący. Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem w 2013 r. wynosiła 55 201 ton. Trend z wielolecia wskazuje na wzrost emisji, która utrzymuje się w ostatnich latach na poziomie 35 – 55 tys. ton (tabela 7).

Tabela 7. Wielkość emisji zanieczyszczeń powietrza z Powiatu Bielskiego na tle województwa w latach 2004-2013

EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWYCH											
	J. m.	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Emisja zanieczyszczeń pyłowych											
woj. podlaskie ogółem	t/r	2 176	2 004	1 740	1 748	1 324	1 146	1 096	977	919	874
powiat bielski ogółem	t/r	109	68	64	94	65	73	45	49	38	46
ze spalania paliw	t/r	97	66	62	92	63	72	44	49	38	46
Emisja zanieczyszczeń gazowych											
woj. podlaskie ogółem	t/r	1 874 115	1 799 787	1 703 946	1 716 244	1 802 796	1 597 587	1 616 560	1 646 078	1 480 002	1 974 984
powiat bielski ogółem	t/r	44 559	42 259	44 277	46 878	41 005	49 085	48 648	40 098	34 838	55 201
ogółem (bez CO ₂)	t/r	-	-	356	2 325	2 139	340	273	298	237	444
dwutlenek siarki	t/r	126	82	89	84	74	90	63	67	63	83
tlenki azotu	t/r	79	69	81	94	84	78	65	62	58	87
tlenek węgla	t/r	191	124	186	2 147	1 980	170	145	169	116	274
dwutlenek węgla	t/r	44 163	41 984	43 921	44 553	38 866	48 745	48 375	39 800	34 601	54 757
ZANIECZYSZCZENIA ZATRZYMANE LUB ZNEUTRALIZOWANE W URZĄDZENIACH DO REDUKCJI											
woj. podlaskie pyłowe	t/r	121 810	118 417	116 765	117 089	83 472	68 884	86 589	98 981	84 857	85 518
powiat bielski pyłowe	t/r	315	280	224	301	217	225	203	161	182	143

Źródło: dane Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Wykonana w 2007 roku aktualna ocena jakości powietrza w województwie wskazuje, że strefę „Powiat Bielski” zaliczono do wynikowej klasy A, dla której poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej. Pozwala to na sformułowanie następujących wniosków:

1. wyniki badań, w odniesieniu do obowiązujących norm dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych dla zdrowia w powietrzu atmosferycznym wskazują na dobrą jakość powietrza na terenie Powiatu Bielskiego,
2. nie stwierdzono przekroczeń średniorocznych dopuszczalnych stężeń SO₂, NO₂, i benzenu – wartości były znacznie niższe od norm dopuszczalnych,
3. w sezonie grzewczym obserwowano nieznaczny wzrost zanieczyszczeń SO₂, a w przypadku NO₂ i benzenu nie obserwowano podobnej zależności.

Wyniki badań, w świetle obowiązujących przepisów prawnych dotyczących normatywów dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających dla środowiska i zdrowia w powietrzu atmosferycznym wskazują na dobrą jakość powietrza na terenie Powiatu Bielskiego, którą jednak należy dalej poprawiać poprzez inwestycje w sektorze energetycznym ze wskazaniem na modernizację starych kotłowni np. węglowych, na kotłownie ekologiczne z tzw. czystych odnawialnych źródeł energii (np. na biomasę czy energię geotermalną).

1.3.8. Jakość wód

Na terenie Powiatu Bielskiego badaniami monitoringowymi objęte są rzeki: Biała, Orlanka oraz Nurzec. Ostatnie badania rzeki Białej i Orlanki oraz rzeki Nurzec na całej długości prowadzone były w 2004 r.

W latach 2010-2013 na terenie Powiatu Bielskiego przeprowadzono badania rzeki Białej. Biała jest lewostronnym dopływem Orlanki. Swoje źródła ma na terenach łąk w okolicy wsi Toporki. Do Orlanki uchodzi ona w okolicy wsi Hryniewiczze Duże. Ocena jakości wód rzeki Białej – profil ujściowy w Hryniewiczach, przedstawia się następująco:

1. ocena stanu ekologicznego – wykonana na podstawie indeksu fitobentosowego (IO) i makrofytów, wykazała stan umiarkowany (III klasa),
2. ocena stanu chemicznego – poniżej dobrego ze względu na przekroczenia stężenia ftalanu di(2-etyloheksylu) (DEHP),
3. ocena stanu wód – zły,
4. ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż JCW jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

Tabela 8. Stan rzek w Powiecie Bielskim

Rzeka, lokalizacja	Klasa czystości wg badań w 2004 r
Orlanka (ujście do Narwi)	IV (2006)
Orlanka poniżej miejscowości Orla	IV
Orlanka powyżej miejscowości Orla	III (2009)
Biała poniżej Bielska Podlaskiego	V
Biała powyżej Bielska Podlaskiego	III (2009)
Nurzec w miejscowości Boćki	III
Nurzec poniżej miejscowości Brańsk	IV
Nurzec powyżej miejscowości Brańsk	IV
Strabelka	V (2009)

Źródło: dane Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Wody podziemne należą do zasobów naturalnych coraz bardziej zagrożonych zanieczyszczeniami z powierzchni ziemi. Konieczna jest ich szczególna ochrona, gdyż są to zasoby nieodnawialne. W szczególności niezbędna jest ochrona znacznych obszarów, pod którymi znajdują się główne zbiorniki wód podziemnych. W Polsce jest ich około 180, a obszar obejmuje ponad 52% powierzchni kraju.

Wody podziemne zanieczyszczone są różnymi substancjami chemicznymi, najczęściej są to: azotany, fosforany, substancje ropopochodne, chlorki, siarczany i inne. Najpowszechniej występującymi przyczynami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z nieizolowanych wysypisk odpadów, z baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych. Zanieczyszczenia siarczanami występują przede wszystkim na terenach przemysłowych, azotanami i fosforanami – na terenach rolniczych (są one także przyczyną degradacji zbiorników wodnych).

Ocenę stanu chemicznego wody oparto na rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. Nr 143 poz. 896). Wyniki przeprowadzonych badań wykazały zdecydowaną dominację wód reprezentujących dobry stan chemiczny (95% JCWPd) nad wodami reprezentującymi słaby stan chemiczny (5%). Dobry stan chemiczny to wody zaliczane do I, II i III klasy czystości. Wody zaliczone do IV i V klasy czystości to wody o słabej jakości. Pomimo dwukrotnie większej ilości punktów pomiarowych, uzyskane wyniki w 2012 roku są podobne do uzyskanych w 2010 roku, kiedy to wody dobrej jakości stanowiły 96%, a wody reprezentujące słaby stan chemiczny - 4%. Woda, z badanych w 2012 roku na terenie województwa podlaskiego piezometrów, kwalifikowała się przeważnie do III (67%) i w znacznie mniejszym procencie do II klasy czystości (26%). Pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że w stosunku do roku 2010 zmalał udział wód zaliczonych do III klasy (z 75% do 67%), wzrósł natomiast procent wód zaliczonych do klasy II (z 21% do 26%). Pojawiło się także jedno ujęcie, z którego wodę można było zakwalifikować do I klasy czystości.

Na terenie Powiatu Bielskiego zlokalizowane są trzy studnie sieci monitoringu wód podziemnych, które były opomiarowane przez Państwowy Instytut Geologiczny w latach 2002 – 2010.

Tabela 9. Klasyfikacja stanu chemicznego wód podziemnych w 2012 r. według badań PIG-PIB

Nr	Miejscowość / Gmina	Głębokość stropu (m)	Wody	Użytkowanie terenu	Klasa jakości wody	Wskaźniki w granicach stężeń III klasy jakości
1881	Husaki, gm. Bielsk Podlaski	335	wgłębne	Łąki i pastwiska	III	Fe geogeniczne, O ₂

Źródło: dane Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Stan chemiczny wód należy uznać za zadowalający. Stwierdzono podwyższoną zawartość żelaza-geogenicznego oraz obniżoną zawartość tlenu w wodzie podziemnej.

1.3.9. Infrastruktura wodno-ściekowa, odpady

Wielkość presji na wody prezentuje stopień wyposażenia w infrastrukturę obsługującą gospodarkę wodno-ściekową. Według aktualnie dostępnych danych GUS, długość czynnej sieci wodociągowej w 2012 roku w Powiecie Bielskim wynosiła 767,3 km. W 2012 roku 89,8% ludności korzystało z sieci wodociągowej, najczęściej w gminie miejskiej Bielsk Podlaski – 96,0 %, najmniej w gminie Boćki – 76,5 %. Wskaźnik ten systematycznie wzrasta we wszystkich gminach.

Tabela 10. Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności

Jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat Bielski	87,7	88,7	88,8	88,9	89,1	89,3	89,5	89,7	89,8
Bielsk Podlaski(1) –gmina miejska	94,1	95,7	95,8	95,8	95,8	95,8	95,9	95,9	96,0
Bielsk Podlaski(2) –gmina wiejska	81,3	82,8	83,0	83,1	83,4	83,8	83,9	84,1	84,1
Brańsk(1) –gmina miejska	94,1	94,3	94,3	94,3	94,6	94,8	94,8	94,8	94,8
Brańsk(2) –gmina wiejska	87,3	87,6	87,7	87,7	88,2	88,3	88,4	88,8	88,8
Boćki	75,7	74,2	74,3	74,4	74,4	74,4	74,7	76,0	76,5
Orla	84,5	84,7	84,8	84,8	85,5	86,3	86,6	86,7	86,7
Rudka	78,2	79,7	79,7	79,9	79,9	80,0	80,1	80,1	80,1
Wyszki	77,1	78,3	78,5	78,5	78,9	79,8	80,0	80,1	80,5

Źródło: dane Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Źródłem zaopatrzenia w wodę ludności, rolnictwa i przemysłu Powiatu Bielskiego są wody podziemne. Łączny pobór wód podziemnych na potrzeby gospodarki narodowej w 2013 r. w Powiecie Bielskim wyniósł około 4 668 dam³ – tj. 4,8% poboru wody podziemnej w województwie. Natomiast zużycie wody na potrzeby gospodarki i ludności wyniosło w powiecie 3 959 dam³, w tym na potrzeby ludności 1 970 dam³. Ujęcia wody i wodociągi posiadają wszystkie gminy powiatu.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2012 r. wynosiła 189,9 km. 48,9% ludności

powiatu korzystało z sieci kanalizacyjnej, najwięcej w gminie miejskiej Brańsk – 83,0%, natomiast najmniej w gminie wiejskiej Brańsk – 1,6%. Wskaźnik ten systematycznie wzrastał we wszystkich gminach.

Tabela 11. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w Powiecie Bielskim w latach 2004-2012 (w %)

Jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat Bielski	39,7	42,5	43,4	43,8	44,3	44,6	45,9	48,0	48,9
Bielsk Podlaski(1) - gmina miejska	71,8	75,1	75,5	76,0	76,5	77,0	77,5	78,3	79,2
Bielsk Podlaski(2) - gmina wiejska	9,3	9,4	11,0	11,1	11,1	11,1	11,1	12,4	12,9
Brańsk(1) - gmina miejska	53,3	63,3	64,2	64,6	64,9	65,3	74,7	82,4	83,0
Brańsk(2) - gmina wiejska	0	0	0	0	0	0	0	0	1,6
Boćki	18,7	23,7	23,8	23,7	23,9	23,9	23,9	23,9	24,3
Orla	4,6	4,6	8,2	8,3	10,3	10,2	13,4	16,6	17,3
Rudka	39,5	41,3	45,9	46,7	46,7	46,8	51,2	58,6	58,9
Wyszki	0,7	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	6,8	6,9

Źródło: dane Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Na terenie powiatu funkcjonowało 8 komunalnych i 3 przemysłowe oczyszczalnie ścieków. Tylko 2 komunalne oczyszczalnie były wyposażone w system podwyższonego usuwania biogenów.

Tabela 12. Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków - ogółem ilość obiektów

Jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat Bielski	9	9	9	9	9	9	8	9	11	11
Bielsk Podlaski –gm. miejska	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Bielsk Podlaski –gm. wiejska	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Brańsk(1) - gmina miejska	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Brańsk(2) - gmina wiejska	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Boćki	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Orla	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2
Rudka	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Źródło: dane Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w 2013 r. był niski i wynosił średnio 57,4 % mieszkańców powiatu. Wskaźnik ten corocznie, systematycznie wzrastał.

Tabela 13. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności

Jednostka terytorialna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat Bielski	47,7	49,3	51,9	53,4	54,2	51,6	52,8	54,9	56,3	57,4

Źródło: dane Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Ilość odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) na terenie Powiatu Bielskiego w 2013 r. wyniosła 31,8 tys. Mg, co stanowiło 1,7% odpadów wytworzonych na terenie całego województwa podlaskiego (tabela 14, wykres 9).

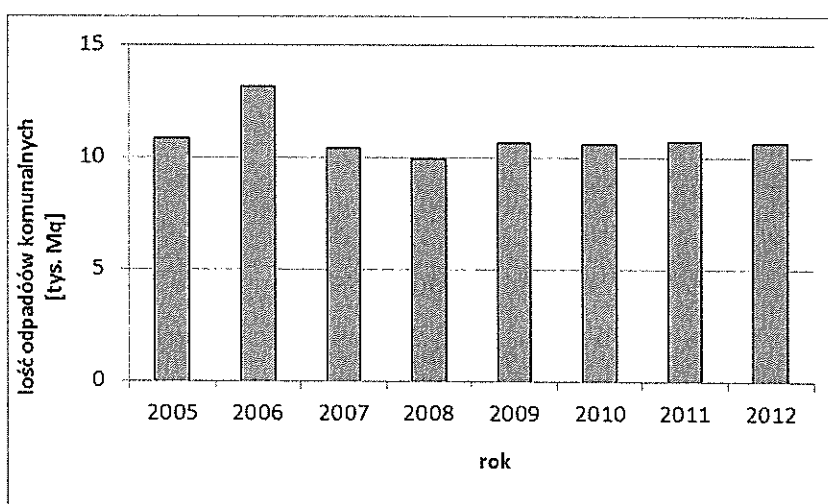
Tabela 14. Odpady wytworzone w Powiecie Bielskim (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w ciągu roku

Jednostka terytorialna	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Jednostka miary	tys. Mg	tys. Mg	tys. Mg	tys. Mg	tys. Mg	tys. Mg	tys. Mg	tys. Mg
Powiat Bielski	5,6	6,6	5,9	8,3	8,3	7,9	6,7	31,8
Województwo podlaskie	957,4	1057,2	838,3	737,9	713,5	707,6	1467,5	1827,5

Źródło: dane Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe, obiekty handlowo- usługowe, szkoły, przedszkola, obiekty turystyczne i targowiska. W 2012 r. zebrano 10 658,21 Mg odpadów, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosło 184 kg/rok.

Wykres 9. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w Powiecie Bielskim w latach 2005-2012 (w tys. Mg)

Źródło: dane Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Od 1 stycznia 2012 r. zaczęła obowiązywać znowelizowana ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2013 r. poz. 1399 z późn.

zm.). Gmina ma za zadanie zapewnić odbieranie i właściwe – ekologicznie bezpieczne zagospodarowanie wszystkich odpadów komunalnych z możliwością selektywnego zbierania.

Zgodnie z głównymi założeniami nowelizacji przepisów, zmieszane odpady komunalne, odpady zielone (z pielęgnacji terenów zielonych oraz targowisk), pozostałości po sortowaniu odpadów komunalnych przeznaczone do składowania są kierowane do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (tzw. RIPOK). Odpady te powinny zostać zagospodarowane w regionie gospodarki odpadami (z wyjątkiem kierowania ich do instalacji zastępczej wyznaczonej w WPGO w sytuacji awaryjnej lub braku RIPOK). Odpady od mieszkańców odbierane są przez wyłonioną w drodze przetargu firmę. Za odbiór odpadów wszyscy mieszkańcy uiszczają jedną podstawową stawkę, dzięki czemu nikomu nie powinno „opłacać się” wyrzucanie odpadów do lasu. Ponadto osoby segregujące odpady płacą mniej.

Dzięki znowelizowanej ustawie gminy uzyskały nowe kompetencje i narzędzia do działania. Dysponując środkami z opłat za odpady od mieszkańców, pokryją one koszty obsługi systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym np. punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Tabela 15. Wykaz istniejących składowisk komunalnych na terenie Powiatu Bielskiego

Lp.	Nazwa obiektu, właściciel, zarządzający	Elementy wyposażenia a) uszczelnienie b) instalacja do zbierania odcieków c) wody opadowe d) instalacje do ujmowania gazu składowiskowego	Rok uruchomienia /deklarowany rok zamknięcia	Uwagi
1.	Składowisko odpadów we wsi Augustowo Urząd Miasta ul. Kopernika 1 17-100 Bielsk Podlaski Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. ul. Studziwodzka 37 17-100 Bielsk Podlaski	a) tak b) drenaż c) rowy opaskowe d) 12 kominów odgazowujących bez możliwości wykorzystania do celów energetycznych lub spalania w pochodni	2006/ 2017	zastępcze (aktualnie nieeksploatowane do zamknięcia)
2.	Miejskie składowisko odpadów w Brańsku Urząd Miasta ul. Rynek 8 Brańsk	a) folia propylenowa b) drenaż sieciowy c) nie d) kominy wentylacyjne	1988/ 2017	zastępcze (aktualnie nieeksploatowane do zamknięcia)

Źródło: dane Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Na terenie powiatu są 2 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie przyjmujące w tej chwili już odpadów komunalnych (tabela 15). Zostały przeznaczone do zamknięcia najpóźniej w 2017 roku.

1.4. Turystyka i zabytki

Powiat Bielski jest obszarem niedocenianym z punktu widzenia turystyki mimo, że okolice Bielska Podlaskiego to wspaniałe tereny bagien nadnarwiańskich i malowniczych lasów, bogactwo flory i fauny. Tutejsze środowisko naturalne jest stosunkowo mało zdegradowane przez gospodarczą działalność ludzi. Niebagatelny atut stanowi także zróżnicowane dziedzictwo kulturowe i religijne, mające swój wyraz w różnorodności zabytków, obrzędów religijnych i miejscowych obyczajów.

Pewne zainteresowanie problematyką turystyki w Powiecie Bielskim w dużej mierze wynika z położenia powiatu na obszarze Zielonych Płuc Polski, regionu o wyjątkowych walorach przyrodniczych, obejmującego swym zasięgiem województwo podlaskie. Powiat jest położony na trasie ważnych szlaków komunikacyjnych, w odległości 46 km od Białowieży, w środkowej części województwa, którego blisko 40% powierzchni objęto ochroną. Środowisko przyrodnicze Powiatu Bielskiego wyróżnia się na tle innych powiatów swoimi walorami. Stanowią o tym w znacznej mierze kompleksy leśne z zachowanymi drzewostanami, doliny rzek, bogaty świat roślinny i zwierzęcy. Najważniejsze elementy składające się na atrakcyjność turystyczną powiatu w zakresie zabytków kultury materialnej to:

Miasto Bielsk Podlaski:

- Muzeum w Bielsku Podlaskim Oddział Muzeum Okręgowego w Białymstoku; zajmuje ono późnobarokowy ratusz, wzniesiony na miejscu dawnego, pochodzącego z XV w. Muzeum gromadzi eksponaty etnograficzne i historyczne regionu Bielska Podlaskiego. W salach wystawowych znajdujących się na piętrze organizowane są wystawy czasowe o zróżnicowanej tematyce,
- główny zespół zabytkowy miasta stanowi rynek z przyległym odcinkiem ulicy Mickiewicza; pochodzi on z XV w. i należy do oryginalnych dzieł architektury średniowiecza.
- do najstarszych zabytków murowanych Bielska Podlaskiego należy klasztor i kościół pokarmelicki,
- jednym z najcenniejszych zabytków jest kościół parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny i św. Mikołaja,
- na terenie Bielska Podlaskiego znajduje się pięć cerkwi prawosławnych. Jedną

z najstarszych i najpiękniejszych jest cerkiew p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny przy ul. Jagiellońskiej, zbudowana w 1507 r. Obok niej znajduje się drewniana dzwonnica z XVII w. Przy ul. Mickiewicza znajduje cerkiew p.w. św. Michała Archanioła, natomiast przy ul. Traugutta – cerkiew p.w. Zmartwychwstania Pańskiego. Warto również zwrócić uwagę na cmentarz, który został usytuowany przy drodze wylotowej do Lublina. Znajduje się tam zabytkowa cerkiew p.w. Św. Trójcy,

- Góra Zamkowa zwana „Łysą Górką”,
- Studnia Drewniana przy ratuszu z początku XX w.,
- Dworek Smulskich – budynek drewniany z II połowy XIX w.

Gmina Brańsk

- na terenie gminy Brańsk znajduje się wiele obiektów zabytkowych, jak drewniane domy i całe zagrody z początku XIX i XX w., wiatraki-koźlaki czy zespół dworski w Kalnicy. Na szczególną uwagę zasługuje zespół kościoła parafialnego p.w. św. Doroty w Domanowie z XVII w. oraz zespół kościoła p.w. MB Wspomożenia Wiernych w Klichach.
- grodzisko z około XII wieku zwane „Zamczyskiem”, układ urbanistyczny centrum miasta z budynkiem datowanym na XV-XVI wiek, kościół w stylu eklektycznym z 1862 roku i drewnianą cerkiew z XIX wieku z zabytkowym wyposażeniem z XVII i XVIII wieku. Na wschodnim skraju miasta uroczysko „Kumat” miejsce bitwy wojsk polskich i jaćwieskich w 1264 roku. Godne uwagi są również cmentarze z XIX wieku: katolicki, prawosławny i żydowski.

Gmina Orla

- orlańska synagoga,
- cerkiew p.w. św. Archanioła Michała z trzykondygnacyjną dzwonnica z 1874 r.
- zabytkowy dworek oraz pomnik św. Jana Nepomucena w miejscowości Szczyty Nowodwory,

Gmina Rudka

- zespół pałacowy z XVIII wieku (dawna siedziba Ossolińskich i Potockich) wraz z przylegającym parkiem,
- barokowy kościół p.w. Św. Trójcy z 1754 r. wraz z zabytkowym wnętrzem,

- zespół przydrożnych kapliczek z początku XVII wieku,

Gmina Wyszki

- część gminy Wyszki położona jest na terenach Narwiańskiego Parku Narodowego; warunki przyrodnicze sprzyjają turystyce wypoczynkowej,
- wiatrak-koźlak z 1946 r. w Olszanicy,
- kaplica cmentarna w Pulszach z pierwszej połowy XVII w.,
- zespół pałacowy datowany na 1780-1785 r.,
- zespół kościelny datowany na drugie ćwierćwiecze XVII w.,
- wiatrak-koźlak z 1900 r., zespół dworski w Wólce Pietkowskiej z około 1850 r.,
- tzw. Kamienny Dwór z 1933 r.

Gmina Boćki

- Zabytkowy kościół parafialny, sanktuarium św. Antoniego, (zabytek klasy zerowej, unikatowe relikwie - cień z Korony Chrystusa, jedyne w Polsce tabernakulum z zespołem 67 plakietek oraz freski na kopule),
- zabytkowa cerkiew p.w. Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny,
- XVII wieczna figura św. Jana Nepomucena
- pochodząca z XVII łaźnia żydowska.

Na terenie powiatu nie ma silnej bazy turystycznej. W powiecie jest siedem turystycznych obiektów noclegowych posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych, z czego większość mieści się w Bielsku Podlaskim. Równie nieliczna jest baza noclegowa w gospodarstwach agroturystycznych. Tak więc ogólny stan przygotowania powiatu pod względem dostępności dla turystów jest nieatrakcyjny. Podstawowe braki to: słaba baza noclegowa i zaplecze socjalne, brak wytyczonych szlaków turystycznych i komunikacyjnych oprowadzających po najciekawszych zakątkach powiatu, niedostępność zabytków dla ruchu turystycznego.

1.5. Oświata

System oświaty Powiatu Bielskiego obejmuje 7 jednostek oświatowych:

- 2 samodzielne licea ogólnokształcące, tj.:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Bielsku Podlaskim,
 - II Liceum Ogólnokształcące z Białoruskim Językiem Nauczania im. Bronisława Taraszkiewicza w Bielsku Podlaskim.
- 3 zespoły szkół ponadgimnazjalnych:
 1. Zespół Szkół Nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Bielsku Podlaskim.
W skład zespołu wchodzi:
 - 1) Technikum Nr 1 kształcące w zawodach:
 - technik budownictwa;
 - technik pojazdów samochodowych;
 - technik mechanik;
 - 2) Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1 kształcąca w zawodach:
 - mechanik pojazdów samochodowych;
 - monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie;
 - operator obrabiarek skrawających;
 - klasa wielozawodowa.
 - 3) I Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Zaoczne.
 2. Zespół Szkół Nr 3 im. Władysława Stanisława Reymonta w Bielsku Podlaskim.
W skład zespołu wchodzi:
 - 1) Technikum Nr 3 kształcące w zawodach:
 - technik handlowiec;
 - technik informatyk;
 - technik ekonomista;
 - technik logistyk.
 - 2) Liceum Ogólnokształcące.
 3. Zespół Szkół Nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim. W skład zespołu wchodzi:
 - 1) Technikum Nr 4 kształcące w zawodach:
 - technik rolnik;
 - technik żywienia i usług gastronomicznych;
 - technik hotelarstwa;
 - technik informatyk.
 - 2) Zaoczna Szkoła Policealna dla Dorosłych Nr 1
 - 3) Internat.
 - Zespół Szkół Specjalnych. W skład zespołu wchodzi:

- 1) Szkoła Podstawowa Specjalna;
 - 2) Gimnazjum Specjalne;
 - 3) Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna;
 - 4) Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy.
- Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna.

Aktualnie w szkołach prowadzonych przez Powiat Bielski kształci się 1 661 uczniów.

Dane dotyczące poszczególnych jednostek oświatowych obrazuje tabela 16.

Tabela 16. Dane dotyczące poszczególnych jednostek oświatowych prowadzonych przez Powiat Bielski

Lp.	Nazwa i adres szkoły/placówki	Powierzchnia ogólna nieruchomości (znajdująca się w zarządzie szkoły/placówki)	Pow. zabud.	Posiadana infrastruktura techniczna obiektu	Aktualna liczba uczniów - dane wg SIO na dzień 30.09.2014 r.	Przewidywana liczba uczniów				
						2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki ul. 11 Listopada 6 17-100 Bielsk Podlaski	7 181 m ²	1 562,90 m ²	Budynek wyposażony w: 1) instalację elektryczną; 2) instalację odgromową; 3) instalację wodno - kanalizacyjną podłączoną do sieci miejskiej; 4) c. o. - ciepło dostarczane jest z sieci Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej; 5) odpady stałe odbierane przez wyspecjalizowaną firmę.	291	284	270	270	270	270
2.	II Liceum Ogólnokształcące z BJN im. Bronisława Taraszkiewicza ul. Kopernika 4 17-100 Bielsk Podlaski	4 096 m ²	1 211 m ²	Budynek wyposażony w: 1) instalację elektryczną; 2) instalację odgromową; 3) instalację wodno - kanalizacyjną podłączoną do sieci miejskiej; 4) c. o. - ciepło dostarczane jest z sieci Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej; 5) odpady stałe odbierane przez wyspecjalizowaną firmę	306	292	270	270	270	270
3.	Zespół Szkół Nr1 im. Marszałka Józefa Klemensa Piłsudskiego ul. Szkolna 12 17-100 Bielsk Podlaski	29 244 m ²	4 048,70 m ²	Obiekt wyposażony w: 1) instalację elektryczną; 2) instalację odgromową; 3) instalację wodno - kanalizacyjną podłączoną do sieci miejskiej; 4) c. o. - ciepło dostarczane jest z kotłowni węglowej własnej.	459	440	440	440	440	440
4.	Zespół Szkół Nr 3 im. Władysława Stanisława	9 235 m ²	1 569 m ²	Obiekt wyposażony w: 1) instalację elektryczną; 2) instalację odgromową; 3) wodno - ściekową	225	250	250	250	250	250

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

	Reymonta ul. Widowska 1 17 – 100 Bielsk Podlaski			podłączoną do sieci miejskiej, 4) instalację c. o. - ciepło dostarczane jest z kotłowni z sieci Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej; 5) odpady stałe odbierane przez wyspecjalizowaną firmę,						
5.	Zespół Szkół Nr 4 im. Ziemi Podlaskiej ul. Hołowieska 18 17-100 Bielsk Podlaski	591 420 m ²	2 141 m ²	Obiekt wyposażony w: 1) instalację elektryczną; 2) instalację odgromową; 3) instalację wodno – kanalizacyjną podłączoną do sieci miejskiej; 4) c. o. – ciepło dostarczane jest z kotłowni olejowej własnej; 5) odpady stałe odbierane przez wyspecjalizowaną firmę	276	275	250	250	250	250
6.	Zespół Szkół Specjalnych ul. Wojska Polskiego 17 17-100 Bielsk Podlaski	21 311 m ²	1 823,46 m ²	Obiekt wyposażony w: 1) instalację elektryczną; 2) instalację odgromową; 3) instalację wodno – kanalizacyjną podłączoną do sieci miejskiej; 4) c. o. – ciepło dostarczane jest z kotłowni olejowej własnej; 5) odpady stałe odbierane przez wyspecjalizowaną firmę.	104	100	100	100	100	100
7.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna ul. 3 Maja 17 17- 100 Bielsk Podlaski	148,93 m ²	148,93 m ²	Lokal wynajmowany (obiekt powiatu), wyposażony w: a) instalację elektryczną; b) instalację wodno - kanalizacyjną podłączoną do sieci miejskiej; c) c. o. - ciepło dostarczane jest z sieci Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej; d) odpady stałe odbierane są przez wyspecjalizowaną firmę.	7677	7500	7500	7500	7500	7500

Źródło: dane Wydziału Oświaty, Kultury i Ochrony Zdrowia Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim

Ofertę edukacyjną szkół ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Powiat Bielski wzbogacają 2 szkoły publiczne prowadzone przez: Miasto Brańsk oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Są to:

- Zespół Szkół im. Armii Krajowej w Brańsku, w którym funkcjonuje liceum ogólnokształcące i zasadnicza szkoła zawodowa,
 - Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Krzysztofa Kluka w Rudce
- oraz szkoły niepubliczne tj.:
- Technikum Rolnicze dla Dorosłych w Boćkach,
 - Szkoła Policealna dla Dorosłych w Bielsku Podlaskim Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku.

Młodzież uzdolniona artystycznie może kształcić się w:

- Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia w Bielsku Podlaskim,
- Policealnym Studium Ikonograficznym w Bielsku Podlaskim.

Tabela 17. Identyfikacja problemów w zakresie oświaty

Lp.	Nazwa placówki	Problemy
1.	I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki ul. 11 Listopada 6 17-100 Bielsk Podlaski	1. Brak nowoczesnej sali gimnastycznej z zapleczem. 2. Przestarzały sprzęt komputerowy w pracowniach szkolnych. 3. Braki w wyposażeniu w sprzęt i pomoce dydaktyczne kształcenia ogólnego oraz pracowni laboratoryjnych.
2.	II Liceum Ogólnokształcące z Białoruskim Językiem Nauczania im. Bronisława Taraszkiewicza ul. Kopernika 4 17-100 Bielsk Podlaski	1. Brak auli widowiskowej. 2. Należy rozbudować bibliotekę szkolną i dostosować ją do potrzeb w zakresie nowych technologii. 3. Przestarzała instalacja elektryczna i hydrauliczna w budynku szkolnym. 3. Brak pracowni językowej. 4. Przestarzały sprzęt w pracowniach komputerowych. 5. Brak sprzętu komputerowego i stacjonarnej sieci internetowej do wprowadzenia dziennika elektronicznego. 6. Braki w wyposażeniu w sprzęt i pomoce dydaktyczne pracowni kształcenia ogólnego oraz pracowni laboratoryjnych.
3.	Zespół Szkół Nr 1 im. Marszałka Józefa Klemensa Piłsudskiego ul. Szkolna 12 17-100 Bielsk Podlaski	1. Należy przeprowadzić modernizację pracowni: komputerowej, budowlanej, mechanicznej, samochodowej, elektrotechniki i elektroniki samochodowej. 2. Należy rozbudować bazę do kształcenia zawodowego praktycznego i teoretycznego w zawodach kształconych w szkole głównie mechanicznych, samochodowych, budowlanych, wyposażać w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne. 3. Należy zmodernizować pracownie kształcenia ogólnego, wyposażać w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne. 4. Należy unowocześnić i dostosować pracownie komputerowe do egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie. 5. Należy zorganizować Ośrodek Kształcenia Zawodowego, w którym skupi się kształcenie młodocianych oraz dorosłych. 6. Należy wprowadzić e-learning do kształcenia dorosłych i młodzieży. 7. Brak placu manewrowego w celu umożliwienia realizacji podstawy programowej kształcenia w kierunkach samochodowych. 8. Brak bazy do wprowadzenia kształcenia w nowych zawodach m.in. gastronomicznych. 9. Brak stołówki szkolnej, świetlicy oraz pomieszczeń socjalnych dla młodzieży. 10. Należy zintensyfikować współpracę z pracodawcami w zakresie praktyk uczniowskich i stażów dla absolwentów. 11. Brak współpracy ze szkołami zawodowymi z Unii Europejskiej. 12. Brak wymiany myśli technicznej z uczelniami wyższymi w kraju i za granicą.
4.	Zespół Szkół Nr 3 im. Władysława	1. Niewystarczające zaplecze sportowe – sala gimnastyczna

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa placówki	Problemy
	Stanisława Reymonta ul. Widowska 1 17-100 Bielsk Podlaski	o wym. 12m x 24m nie spełnia potrzeb szkoły. 2. Należy przeprowadzić modernizację boiska szkolnego 3. Należy przeprowadzić modernizację szatani uczniowskiej. 4. Przestarzała instalacja elektryczna w budynku szkolnym. 5. Niedobór pracowni do nauki zawodów. 6. Braki w wyposażeniu pracowni do nauki zawodów w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne. 7. Brak specjalistycznego oprogramowania w pracowniach do nauki zawodów. 8. Niedostateczna współpraca z pracodawcami w zakresie praktyk uczniowskich i stażów dla absolwentów.
5.	Zespół Szkół Nr 4 im. Ziemi Podlaskiej ul. Hołowieska 18 17-100 Bielsk Podlaski	1. Niedobór pracowni do nauki zawodów. 2. Braki w wyposażeniu pracowni do nauki zawodów w nowoczesny sprzęt, pomoce dydaktyczne, specjalistyczne oprogramowanie. 3. Braki w wyposażeniu pracowni do przeprowadzenia egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe. 4. Przestarzały sprzęt w pracowniach komputerowych. 5. Niedostateczna współpraca z pracodawcami w zakresie praktyk uczniowskich i stażów dla absolwentów.
6	Zespół Szkół Specjalnych ul. Wojska Polskiego 17 17-100 Bielsk Podlaski	1. Należy utwardzić nawierzchnię drogi dojazdowej do szkoły od strony ul. Dubiażyńskiej. 2. Braki oraz przestarzały sprzęt komputerowy w pracowniach szkolnych. 3. Braki w wyposażeniu w sprzęt i pomoce dydaktyczne w pracowniach przedmiotowych, świetlicach szkolnych. 4. Braki w wyposażeniu w sprzęt i pomoce dydaktyczne w pracowniach specjalistycznych. 5. Braki w wyposażeniu w sprzęt i pomoce dydaktyczne sal lekcyjnych i świetlic dzieci autystycznych. 6. Braki w sprzęcie i programach do wspomagania nowoczesnymi formami terapii, np.: biofeedback.
7.	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna ul. 3 Maja 17 17-100 Bielsk Podlaski	Placówka wymaga doposażenia w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne.
8.	We wszystkich szkołach występuje spadek liczby oddziałów spowodowany niżem demograficznym.	

Źródło: dane Wydziału Oświaty, Kultury i Ochrony Zdrowia Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim.

1.6. Infrastruktura transportowa

Powiat Bielski zarządza 653,7 kilometrami dróg, z czego 30,8 km są to drogi miejskie (położone w granicach administracyjnych miast) i 622,9 km – drogi pozamiejskie oraz 65 obiektów mostowych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 1999 r. nr 43 poz. 430) zostały one podzielone na klasy techniczne: zbiorcze i lokalne, które określają warunki techniczne

i użytkowe jakim powinny odpowiadać drogi. Do dróg zbiorczych zostały zaliczone:

- w granicach administracyjnych miast:
 - 1) 1570B – Brańsk ul. Mickiewicza,
 - 2) 1574B – Bielsk Podlaski ul. 11-go Listopada,
 - 3) 2273B – Bielsk Podlaski ul. Żwirki i Wigury,
 - 4) 1601B – Bielsk Podlaski ul. Mickiewicza,
 - 5) 1599B – Brańsk ul. Piłsudskiego, ul. Bielska,
 - 6) 2272B – Bielsk Podlaski ul. Chmielna,
- poza granicami administracyjnymi miast:
 - 1) 1570B – Brańsk – Glinnik – Kiewłaki,
 - 2) 1574B – Bielsk Podlaski – Augustowo – Wyszki – Topczewo,
 - 3) 1575B – Bielsk Podlaski – Orzechowicze – Stołowacz – Mulawicze,
 - 4) 1595B – Malesze – Brześcianka – Łubin Kościelny,
 - 5) 1601B – Bielsk Podlaski (w kierunku miejscowości Klejniki) – granica powiatu,
 - 6) 1603B – droga krajowa 19 – Ploski – Zubowo – Saki – Pasynki – Łoknica – Krzywa – Szczyty – Dzieciołowo – Orla,
 - 7) 1654B – Bielsk Podlaski – Parcewo – Orla – granica powiatu,
 - 8) 1691B – Łubin Kościelny – Sierakowizna – Truski – Olszewo – Boćki,
 - 9) 1694B – Brańsk – Popławy – Holonki – Dołubowo – Dziadkowice,
 - 10) 1697B – droga krajowa 66 – Mień – Karp – Rudka – Olędy – Szmurły – Płonowo – Nowe Puchały – Stare Puchały – Holonki – Widźgowo – Klichy – Wojtki – Solniki – Boćki,
 - 11) 1700B – Brańsk – Lubieszczę – Olędy – granica powiatu,
 - 12) 1679B – 1681B – Topczykały – Podbiele – Mokre – Knorydy – Starowieś – Boćki na odcinku drogi krajowej 66 do przejazdu kolejowego w miejscowości Podbiele

Powyższe drogi są uzupełnieniem sieci dróg krajowych i wojewódzkich o znaczeniu ponadlokalnym. Pozostałe są zaliczane do klasy dróg lokalnych i stanowią podstawową sieć dróg Powiatu Bielskiego o znaczeniu lokalnym. W tabeli 18 przedstawiono w ujęciu zestawienie dróg w rozbiciu na rodzaj nawierzchni na poszczególnych gminach.

Tabela 18. Zestawienie zbiorcze dróg powiatowych (stan na 01.01.2015 r.)

Gminy	Długość ogółem (w km)	Nawierzchnia (w km)						
		bitumiczna	potrójne powierzchniowe utrwalenie (3PU)	betonowa	brukowcowa	tluczniowa	gruntowa wzmocniona	gruntowa naturalna
Gmina Bielsk Podlaski	187,965	111,647	3,638	---	7,520	26,016	20,695	18,449
Gmina Boćki	103,144	54,354	8,781	---	11,283	20,158	4,235	4,333
Gmina Brańsk	112,581 (w tym 1,040 – Powiat Siemiatycki)	78,503 (w tym 1,040 – Powiat Siemiatycki)	6,354	---	4,227	18,367	2,417	2,713
Gmina Orla	88,175	66,200	2,295	---	---	6,841	5,217	7,622
Gmina Rudka	18,682	13,194	2,525	---	---	---	2,213	0,750
Gmina Wyszki	113,430	67,524	3,812	---	8,961	18,360	10,375	4,398
Miasto Bielsk Podlaski	13,372	12,678	---	---	---	---	0,025	0,669
Miasto Brańsk	17,390	9,460	---	---	0,219	7,711	---	---
OGÓŁEM	654,739 (w tym 1,040 – Powiat Siemiatycki)	413,560	27,405	---	32,210	97,453	45,177	38,934

Źródło: dane Powiatowego Zarządu Dróg w Bielsku Podlaskim.

Podstawowym problemem powiatowej sieci drogowej jest jej nienależyty stan techniczny, tzn. istniejące parametry geometryczne dróg (szerokość, promienie łuków poziomych i pionowych), jak również sama konstrukcja - nośność dróg, jest niedostosowana do natężenia obecnego ruchu. Niedostatecznie jest również rozwinięta infrastruktura drogowa w postaci kanalizacji deszczowej, chodników, miejsc parkingowych, urządzeń bezpieczeństwa ruchu. Wiele dróg to drogi o niskim standardzie jazdy ze względu na liczne nierówności poprzeczne i podłużne. Wymienione powyżej czynniki pogarszają znacznie warunki bezpieczeństwa ruchu, ograniczają trwałość nawierzchni dróg, jak również powodują niedostępność lub stanowią poważne utrudnienia w dojeździe do szlaków komunikacyjnych o znaczeniu regionalnym lub ponadregionalnym. Zły stan dróg stanowi również poważne utrudnienia lub wręcz uniemożliwia rozwój gospodarczy całego terenu powiązanego z tymi drogami.

Z danych zawartych w tabeli 18 wynika, że Powiat Bielski zarządza 653,7 km dróg, z których 243,2 km wymaga przebudowy, 352,0 km wymaga remontów okresowych, pozostałe – niewielkich napraw bieżących. Ogólny koszt doprowadzenia sieci dróg do stanu

zadowalającego ich użytkowników wynosi około 248,4 mln zł. Kwota ta nie uwzględnia nakładów jakie należałoby ponosić corocznie na sukcesywną modernizację 65 obiektów mostowych, które budowane były w latach 70-tych ubiegłego wieku i wcześniej. Najpilniejsze zadania to modernizacja mostu położonego w ciągu drogi powiatowej 1654B w miejscowości Orla (wartość inwestycji ok. 1,2 mln zł), w ciągu drogi 1604B w miejscowości Kożyno (wartość robót ok. 1 mln zł), w ciągu drogi 1697B w miejscowości Solniki (wartość robót ok. 1 mln zł) oraz w ciągu drogi 1694B w miejscowości Holonki (wartość robót ok. 1 mln zł).

Tabela 19. Potrzeby finansowe w zakresie doprowadzenia dróg powiatowych do zadowalającego stanu technicznego w podziale na gminy oraz w przeliczeniu na 1 km drogi

Gmina	Miasto Brańsk	Gmina Brańsk	Miasto Bielsk	Gmina Bielsk	Gmina Wyszki	Gmina Orla	Gmina Boćki	Gmina Rudka
Długość dróg powiatowych (w km)	17,390	112,581	13,372	187,965	113,430	88,175	103,144	18,682
Wartość potrzebnych remontów i przebudów (w zł)	7 500 000	38 800 000	6 900 000	74 800 000	44 500 000	27 900 000	42 400 000	5 600 000
Wartość potrzebnych remontów i przebudów na 1km drogi (w zł)	431 282,35	344 640,75	516 003,59	397 946,43	392 312,44	316 416,22	411 075,78	299 753,77

Źródło: dane Powiatowego Zarządu Dróg w Bielsku Podlaskim.

Wykaz najpilniejszych do wykonania przebudów i modernizacji dróg Powiatu Bielskiego

1) Przebudowa dróg:

1. przebudowa drogi powiatowej Nr 1679B od drogi gminnej – Mokre – Knorydy – Starowieś – Boćki,
2. przebudowa mostu w m. Orla na rzece Orlanka,
3. rozbudowa drogi powiatowej Nr 1679B od skrzyżowania z drogą Nr 1681B – Topczykały do drogi krajowej Nr 66,
4. rozbudowa drogi powiatowej Nr 1571B Glinik – Zanie – Świrydy,
5. przebudowa drogi powiatowej Nr 1688B Piliki – Pietrzykowo – Skrzypki Duże – Truski,
6. przebudowa drogi powiatowej Nr 1611B ul. Widowska w Bielsku Podlaskim – ulica w miejscowości Widowo,
7. przebudowa drogi powiatowej Nr 1583B Szczepany – Niewino Borowe – Niewino Leśne – Niewino Popławskie do drogi powiatowej Nr 1582B,

8. przebudowa drogi powiatowej Nr 1691B Truski – Olszewo,
9. przebudowa mostu w miejscowości Kożyno,
10. przebudowa mostu w miejscowości Solniki,
11. przebudowa mostu w miejscowości Holonki droga Nr 1694B,
12. przebudowa drogi Nr 1701B granica powiatu – droga wojewódzka Nr 681,
13. przebudowa drogi powiatowej Nr 1696B Oleksin – Burchate – Torule,
14. przebudowa drogi powiatowej Nr 1578B Budlewo – Ignatki,
15. przebudowa drogi powiatowej Nr 1598B Brańsk – Poletyły,
16. przebudowa drogi powiatowej Nr 1751B odcinek Wygonowo – Andryjanki,
17. przebudowa drogi Nr 1569B Zalesie – Wólka Zalewska – Olszewo,
18. przebudowa drogi powiatowej Nr 1599B Brańsk – Załuskie Kościelne,
19. przebudowa mostu w miejscowości Wylan, droga powiatowa Nr 1751B,
20. przebudowa drogi powiatowej Nr 1698B Puchały Stare – Spieszyn – granica powiatu.

2) Modernizacja dróg:

1. modernizacja drogi powiatowej 1694B Brańsk – Popławy – Holonki – granica powiatu,
2. modernizacja drogi powiatowej 1574B Bielsk Podlaski (ul. 11-go Listopada) – Augustowo – Wyszki – Topczewo,
3. modernizacja drogi powiatowej 1575B Bielsk Podlaski – Orzechowicze – Stołowacz – Mulawicze,
4. modernizacja drogi powiatowej 1654B Bielsk Podlaski – Parcewo – Orla – granica powiatu,
5. modernizacja drogi powiatowej 1601B Bielsk Podlaski (ul. Mickiewicza, ulica bez nazwy w kierunku Klejnik) – granica powiatu.

Wykaz zadań inwestycyjnych Powiatu Bielskiego planowanych do realizacji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, zgłaszanych przez powiat lub gminy z terenu powiatu:

1. Rozbudowa drogi powiatowej Nr 1583B od drogi Nr 1574B Niewino Leśne – Niewino Popławskie (wnioskodawca: Powiat Bielski),
2. Rozbudowa odcinka drogi powiatowej Nr 1696B w miejscowości Torule do mostu na rzece Czarna od km 0+000 do km 0+598 (wnioskodawca: Powiat Bielski),
3. Przebudowa drogi powiatowej Nr 1698B – Spieszyn od km 0+000 do km 2+185,
4. Przebudowa drogi powiatowej Nr 1599B i 1571B Brańsk – Załuskie Kościelne –

Załuskie Koronne od km 0+704 do km 2+510

5. Przebudowa drogi powiatowej Nr 1697B ul. Olendzka w Rudce od skrzyżowania z ul. Cegielnianą do cmentarza,
6. Przebudowa drogi powiatowej Nr 1574B Bielsk Podlaski – Topczewo odcinek od skrzyżowania z drogą powiatową Nr 1583B w kierunku Wyszek o długości 0,98 km,
7. Przebudowa drogi powiatowej Nr 1574B Bielsk Podlaski – Topczewo odcinek ulica w m. Topczewo o długości 0,98 km,
8. Przebudowa drogi powiatowej Nr 1701B odcinek od skrzyżowania z drogą wojewódzką Nr 681 do skrzyżowania z drogą do m. Niemyje Ząbki o długości 2,6 km,
9. Przebudowa drogi powiatowej Nr 1581B Wyszki – Filipy.

Powyższe zadania inwestycyjne wpisują się w szerszy kontekst związany z rozwojem Powiatu Bielskiego. Władze powiatu wśród zadań do realizacji priorytetowo traktują inwestycje związane z budową, przebudową lub zmianą nawierzchni dróg. Ma to swoje odzwierciedlenie zarówno w zaprojektowanych celach szczegółowych wraz z zasadniczymi kierunkami interwencji na lata 2015-2020 (Priorytet I. Infrastruktura i ochrona środowiska, Cel szczegółowy 1.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego – tabela 27), jak i Planie zadań inwestycyjnych Powiatu Bielskiego przewidzianych do realizacji w latach 2015-2020 (tabela 32).

1.7. Ochrona zdrowia

1.7.1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim

Powiat Bielski jest organem założycielskim Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim z siedzibą przy ul. Kleszczelowskiej 1. Zakład jest podmiotem posiadającym osobowość prawną, wpisanym do rejestru zakładów opieki zdrowotnej prowadzonego przez Wojewodę Podlaskiego. Działalnością szpitala kieruje i reprezentuje go na zewnątrz Dyrektor. SPZOZ funkcjonuje głównie w oparciu o umowy dotyczące udzielania świadczeń zdrowotnych, zawierane rokrocznie z Narodowym Funduszem Zdrowia. Zakład może również uzyskiwać środki finansowe:

- z odpłatnych świadczeń zdrowotnych udzielanych w szczególności na zlecenie,
- Powiatu Bielskiego lub innych organów uprawnionych na podstawie odrębnych przepisów, osób objętych ubezpieczeniem innym niż ubezpieczenie społeczne,
- z instytucji ubezpieczeniowych, zakładów pracy, organizacji społecznych i innych instytucji, innych podmiotów działalności leczniczej, osób fizycznych nie objętych

ubezpieczeniem lub świadczeniem lub za świadczenie nie przysługujące w ramach ubezpieczenia,

- na realizację zadań i programów zdrowotnych,
- z wydzielonej działalności gospodarczej, z darowizn, zapisów, spadków oraz ofiarności publicznej, także pochodzenia zagranicznego z zastrzeżeniem przepisów ustawy o działalności leczniczej,
- z innych źródeł.

Do głównych zadań należy podejmowanie działań w zakresie ochrony zdrowia, a zwłaszcza zapewnienie opieki specjalistycznej, szpitalnej i doraźnej, prowadzenie działań profilaktyczno-zapobiegawczych, uczestnictwo w realizacji zadań i programów zdrowotnych, zapewnienie podnoszenia kwalifikacji personelu medycznego oraz realizacja zadań związanych z bezpieczeństwem narodowym w czasie pokoju w razie wewnętrznego i/lub zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa narodowego, w tym w razie wystąpienia działań terrorystycznych lub innych szczególnych zdarzeń, a także w czasie wojny.

Szpital prowadzi działalność w zakresie leczenia zamkniętego, poradni specjalistycznych, diagnostyki, podstawowej opieki zdrowotnej oraz profilaktycznych programów zdrowotnych. Specjalistyczna opieka stacjonarna sprawowana jest w zakresie dziesięciu oddziałów: ginekologicznego i położniczo-noworodkowego, neonatologicznego, rehabilitacyjnego, wewnętrznego, chirurgicznego, urazowo-ortopedycznego, anestezjologii i intensywnej terapii, obserwacyjno-zakaźnego, dziecięcego i szpitalnego oddziału ratunkowego. Dodatkowo w ramach opieki dziennej realizowane są świadczenia w zakresie terapii uzależnień, a od stycznia 2012 roku również w ramach onkologii i chemioterapii oraz rehabilitacji ogólnoustrojowej.

Obszar działania Zakładu obejmuje teren miast: Bielsk Podlaski i Brańsk oraz gmin: Bielsk Podlaski, Brańsk, Rudka, Wyszki, Boćki, Orla. Ponadto SPZOZ w Bielsku Podlaskim może udzielać świadczeń zdrowotnych na rzecz ludności innych powiatów zgodnie z umowami i porozumieniami według obowiązujących w tym zakresie przepisów prawnych. Rocznie hospitalizowanych jest ok. 10 tys. pacjentów. Świadczenia udzielane są na bazie 267 łóżek, w tym do dyspozycji pacjentów pozostaje 247 łóżek w ramach opieki krótkoterminowej, 20 łóżek w ramach opieki długoterminowej oraz 28 miejsc w ramach opieki dziennej.

Poza opieką stacjonarną prowadzone jest specjalistyczne leczenie ambulatoryjne w poradniach specjalistycznych: chirurgicznej, neurochirurgicznej, urazowo-ortopedycznej, urologicznej, reumatologicznej, laryngologicznej, diabetologicznej, endokrynologicznej,

dermatologicznej i wenerologicznej, alergologicznej, gruźlicy i chorób płuc, chorób zakaźnych, onkologii i chemioterapii, zdrowia psychicznego, terapii uzależnień od alkoholu, preluksacyjnej, laktacyjnej oraz w poradni dla kobiet znajdującej się w dwóch lokalizacjach. Ponadto w strukturach szpitala funkcjonuje poradnia kardiologiczna, okulistyczna, osteoporozy, wad postawy i rehabilitacyjna, jednak nie są one objęte kontraktowaniem przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Rocznie udzielanych jest ponad 90 tys. porad. Świadczenia zdrowotne realizowane są również w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

W strukturach szpitala funkcjonuje również zakład opiekuńczo-leczniczy, blok operacyjny, medyczne laboratorium diagnostyczne, zakład diagnostyki obrazowej, pracownice: ultrasonografii, endoskopii, fizjoterapii, apteka szpitalna, szkoła rodzenia oraz działy związane z obsługą administracyjno-techniczną, a terenie zakładu zlokalizowana jest pracownia tomografii komputerowej oraz uruchomiona pod koniec 2013 roku pracownia rezonansu magnetycznego. Swoją oddział terenowy ma Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa. Szpital wpisany jest na listę ośrodków prowadzących badania kliniczne. Ponadto uprawniony jest do prowadzenia specjalizacji z chorób wewnętrznych i zakaźnych, chirurgii ogólnej, ortopedii i traumatologii, medycyny ratunkowej, a od 2014 roku pediatrii.

Głównym celem Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim jest świadczenie usług medycznych na wysokim poziomie, zapewniając pacjentom oraz personelowi przyjazne i bezpieczne warunki pobytu i pracy. Cel ten realizowany jest m.in. poprzez stałe udoskonalenie jakości usług, podnoszenie kwalifikacji personelu i zakup nowoczesnej aparatury medycznej, tworzenie warunków gwarantujących poczucie bezpieczeństwa i troskliwej opieki, rozszerzanie zakresu świadczonych usług dla pełniejszego zaspokojenia potrzeb zdrowotnych Pacjentów, stałe rozpoznawanie oczekiwań Pacjentów poprzez badanie oceny działalności szpitala, uczestnictwo w programie WHO UNICEF „Szpital Przyjazny Dziecku” doskonalenie systemu zarządzania jakością i świadczenie usług w oparciu o standardy akredytacyjne, stały rozwój zakładu służący utrwaleniu jego pozycji na rynku usług medycznych.

Zatrudnienie w zakładzie oscyluje wokół 460 osób, w tym ok. 370 osób pracuje na podstawie umowy o pracę, a ponad 90 osób świadczy usługi w ramach umów cywilnoprawnych. Spośród 87 lekarzy w 90 % specjalistów, 16 posiada tytuł doktora nauk medycznych. W grupie pracowniczej pielęgniarek i położnych liczącej 199 osób, 60 posiada wykształcenie wyższe, a ponad 40 osób specjalizację. Kadre pracowniczą uzupełnia również wykwalifikowany średni i pomocniczy personel medyczny oraz administracja i obsługa techniczna. W skład zespołu lekarzy wchodzi specjaliści z dziedziny ortopedii

i traumatologii, chirurgii i neurochirurgii, ginekologii, chorób wewnętrznych i zakaźnych, pediatrii oraz anestezjologii. Wykonywanych jest wiele specjalistycznych zabiegów.

Oddział urazowo-ortopedyczny w leczeniu złamań kości stosuje nowoczesne metody zespolenia odłamów kostnych. Leczenie operacyjne obejmuje m.in. endoprotezoplastykę biodra pierwotną z użyciem endoprotez całkowitych cementowych i bezcementowych, endoprotez połowicznych i bipolarnych, endoprotezoplastykę rewizyjną stawu biodrowego, artroskopię i endoprotezoplastykę stawu kolanowego. W ramach oddziału chirurgicznego wykonywane są m.in. operacje na drogach żółciowych, zabiegi resekcyjne wątroby, chirurgiczne leczenie chorób żołądka. Przez specjalistów wykonywane są zabiegi operacyjne neurochirurgiczne.

Oddział ginekologiczny i położniczo-noworodkowy funkcjonuje w systemie rooming-in umożliwiającym przebywanie matki z dzieckiem. Oddział oferuje rodzącej różne warianty porodu np. na worku sacco, fotelu porodowym lub w wodzie. Wykonywane są operacje wysiłkowego nietrzymania moczu przy pomocy nowoczesnych metod z użyciem taśm polipropylenowych, zabiegi naprawcze uszkodzeń poporodowych narządu rodniego przy użyciu biomateriałów. Większość zabiegów w bielskim szpitalu wykonywanych jest metodą laparoskopową, małoinwazyjną, co znacznie skraca czas rekonwalescencji i pobytu w szpitalu.

Oprócz medycyny naprawczej szpital prowadzi również działania z zakresu profilaktyki. W połowie 2015 roku zakończyła się realizacja projektu w ramach partnerstwa transgranicznego pn. „Rozwój współpracy transgranicznej w celu poprawy warunków zdrowotnych społeczeństwa z powiatu bielskiego i rejonu lubomlskiego poprzez programy promocji zdrowia i profilaktyki z zakresu chorób onkologicznych oraz gruźliczych”. W ramach programu zakupiony został wysokospecjalistyczny sprzęt medyczny, który pozwoli na przebadanie 14 tys. osób w kierunku gruźlicy i chorób onkologicznych (po 7 tys. osób dla każdego z partnerów). W ramach realizacji projektu uruchomiono też poradnię leczenia bólu i zakupiono aparat do termolezji. 50 pacjentów skorzystało ze świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia bólu przewlekłego.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim świadczy kompleksowe usługi medyczne dla mieszkańców miasta Bielsk Podlaski i Powiatu Bielskiego oraz powiatów ościennych, a także wszystkim osobom wymagającym leczenia. Na popyt świadczeń realizowanych w ramach SPZOZ w Bielsku Podlaskim ma wpływ położenie Powiatu Bielskiego. Powiat usytuowany jest przy drogach krajowych nr 19 i nr 66, gdzie co roku odnotowywana jest znaczna ilość wypadków drogowych.

Nieodłącznym elementem działalności Zakładu są także poradnie specjalistyczne, które są bardzo ważnym czynnikiem opieki przed- i poszpitalnej. Rozwój własnej sieci poradni specjalistycznych i pracowni diagnostycznych daje bowiem możliwość zaoferowania pacjentom kompleksowej usługi. Zapewnienie profesjonalnej opieki nad chorym w efekcie obniża koszty całkowite terapii w danej dziedzinie, z uwagi na możliwość ograniczenia czasu hospitalizacji w najbardziej kosztownych komórkach organizacyjnych, jakimi są oddziały szpitalne. W tabeli 20 zostały przedstawione statystyki odnośnie liczby udzielanych świadczeń medycznych.

Tabela 20. Liczba leczonych i osobodni w oddziałach szpitalnych SPZOZ w Bielsku Podlaskim w latach 2011–2014

Oddział	2011		2012		2013		2014	
	Liczba leczonych	Liczba osobodni	Liczba leczonych	Liczba osobodni	Liczba leczonych	Liczba osobodni	Liczba leczonych	Liczba osobodni
Wewnętrzny	2006	15 985	2053	16387	2188	16346	2196	15125
Chirurgiczny	1407	6461	1179	5562	1353	5593	1376	5464
Urazowo-Ortopedyczny	1259	7272	1360	6832	1468	6643	1353	5869
Położniczy	441	1753	427	1717	357	1449	405	1566
Ginekologiczny	745	1721	710	1655	675	1843	712	1815
Dziecięcy	759	5274	648	3916	758	4660	813	5034
Obserwacyjno-Zakaźny	825	6308	807	5928	848	6482	835	5821
Szpitalny Oddział Ratunkowy	487	433	1073	494	1278	418	1300	417
Noworodkowy	437	1178	425	1114	355	945	404	1069
Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	82	6290	77	6566	65	7058	85	7058
Rehabilitacyjny	358	7269	347	7481	359	7459	385	7256
Anestezjologii i Intensywnej Terapii	62	1528	71	1387	71	1381	67	1380
Neonatologiczny	135	370	139	420	118	323	100	323

Źródło: dane statystyczne SPZOZ w Bielsku Podlaskim.

Jak wynika z przedstawionych danych, w większości oddziałów można zaobserwować stopniowy wzrost ilości osób hospitalizowanych. Potencjał kadrowy i sprzętowy pozwala na dużo większą ilość wykonywanych procedur, jednakże wielkość kontraktu zawartego z NFZ znacząco ogranicza ilość leczonych pacjentów. W tabeli 21 przedstawiona została ilość świadczeń ambulatoryjnych udzielonych w SPZOZ w Bielsku Podlaskim w latach 2011 - 2014 z podziałem na poszczególne poradnie.

Tabela 21. Liczba świadczeń ambulatoryjnych udzielonych w SPZOZ w Bielsku Podlaskim w latach 2011 – 2014

Nazwa poradni	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Poradnia p/gruźlica	9679	9005	9311	8161
Poradnia alergologiczna	1403	1344	1187	1304
Poradnia terapii uzależnień od alkoholu	864	873	1149	1808
Poradnia zdrowia psychicznego	5853	6542	7319	7234
Poradnia reumatologiczna	1962	2352	2360	2232
Poradnia chirurgiczna	6872	7500	8813	9400
Poradnia urazowo-ortopedyczna	14863	15651	17132	17947
Poradnia dermatologiczna	6418	6689	6652	5554
Poradnia laryngologiczna	2778	3495	3311	3445
Poradnia okulistyczna od 2012 nie kontraktowana przez NFZ (świadczenia komercyjne)	6096	2065	1544	1575
Poradnia diabetologiczna	653	877	810	981
Poradnia endokrynologiczna	2357	2752	3484	4339
Poradnia onkologiczna	788	1601	2044	2179
Poradnia chorób zakaźnych	2276	2142	2431	2702
Poradnia kardiologiczna (od 2012 roku nie kontraktowane przez NFZ)	1531	0	0	0
Poradnia urologiczna	2198	2618	2825	2794
Poradnia "K" Bielsk Podlaski	6128	6338	6100	6091
Poradnia "K" Brańsk	2270	2460	2213	2246
Poradnia preluksacyjna	485	947	963	1030

Nazwa poradni	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Poradnia neurochirurgiczna	0	1345	1657	1825
RAZEM	75859	76596	81305	82847
Dzienny oddział terapii i uzależnień od alkoholu	1796	2077	1654	1827

Źródło: dane statystyczne SP ZOZ w Bielsku Podlaskim.

Analizując dane zawarte w tabeli 21 można zauważyć ogólny wzrost liczby świadczeń realizowanych w ramach poradni specjalistycznych. Największy wzrost liczby pacjentów odnotowały poradnie: endokrynologiczna, poradnia zdrowia psychicznego terapii uzależnień od alkoholu, alergologiczna, onkologiczna, chirurgiczna, urazowo-ortopedyczna. Widoczne w niektórych poradniach niewielkie spadki ilości udzielonych porad są najczęściej wynikiem zmieniającego się okresowo zapotrzebowania pacjentów, ale również zmiany dokonanej przez NFZ w sposobie sprawozdawania i rozliczania świadczeń w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej. Na uwagę zasługuje także wzrost liczby zabiegów operacyjnych wykonywanych w SPZOZ w Bielsku Podlaskim. Tabela 22 prezentuje liczbę zabiegów operacyjnych przeprowadzonych w latach 2011 – 2014.

Tabela 22. Liczba zabiegów operacyjnych w latach 2011 – 2014

Rodzaj zabiegów	2011	2012	2013	2014
Chirurgiczne	661	668	747	913
Ortopedyczne	1124	1151	1452	1245
Ginekologiczne	582	743	738	848

Źródło: dane statystyczne SP ZOZ w Bielsku Podlaskim.

Modernizacja starego bloku operacyjnego pozwoliła na wykonywanie nowych procedur wcześniej w bielskim szpitalu nie wykonywanych m.in. artroskopia stawu biodrowego, urazowe wycięcie nerki, operacja wodniaków jądra, usunięcie krwaków podtwardówkowych, nadtwardówkowych i śródmózgowych, dyscektomia, mikrodyscektomia, odbarczanie kanału kręgowego, zaopatrzenie złamań kości czaszki i kilkadziesiąt innych, które na starym bloku nie mogły być wykonywane. Dostępność do świadczeń specjalistycznych wzrosła wielokrotnie.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim w 2015 roku ma zawarte umowy z Podlaskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia w Białymstoku w następujących rodzajach świadczeń:

1. leczenie szpitalne,
2. leczenie szpitalne – chemioterapia,
3. ambulatoryjna opieka specjalistyczna,
4. ambulatoryjna opieka specjalistyczna - ambulatoryjne świadczenia diagnostyczne kosztochłonne,
5. opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień,
6. świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze w ramach opieki długoterminowej,
7. podstawowa opieka zdrowotna,
8. rehabilitacja lecznicza,
9. leczenie szpitalne - programy zdrowotne lekowe.

Umowy zawarte z Podlaskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia w Białymstoku nie są adekwatne do potrzeb ludności Powiatu Bielskiego. Wykonanie świadczeń w poszczególnych rodzajach przekracza ilości objęte umową. Tabela 23 i tabela 24 przedstawia wykonanie kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia przez SPZOZ w Bielsku Podlaskim za 2014 rok.

Tabela 23. Liczba jednostek faktycznie wykonanych w zakresie lecznictwa szpitalnego za 2014 rok

Lp.	Zakres świadczenia	% wykonania
1.	Ortopedia i traumatologia- hospitalizacja	114,80%
2.	Ortopedia i traumatologia - endoprotezy	62,07%
3.	Chirurgia ogólna	137,32%
4.	Pediatrica	134,74%
5.	Choroby wewnętrzne	109,37%
6.	Choroby zakaźne	139,36%
7.	Położnictwo i ginekologia	101,28%
8.	Położnictwo i ginekologia - NO I, N20	97,60%
9.	Neonatologia	400,00%
10.	Neonatologia - N20, N24, N25	95,77%
11.	Anestezjologia i intensywna terapia	96,57%
12.	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	96,97%

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

13.	Rehabilitacja ogólnoustrojowa	100,78%
14.	Rehabilitacja w oddziale dziennym	131,37%
15.	Onkologia i chemioterapia	108,91%
16.	Psychiatria	101,54%

Zródło: dane statystyczne SPZOZ w Bielsku Podlaskim.

Tabela 24. Liczba jednostek faktycznie wykonanych w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej za 2014 rok

Lp.	Zakres świadczenia	% wykonania
1.	Alergologia	101,61%
2.	Urologia	103,45%
3.	Neurochirurgia	106,84%
4.	Reumatologia	98,86%
5.	Onkologia	98,66%
6.	Ortopedia	103,37%
7.	Diabetologia	118,04%
8.	Dermatologia	99,12%
9.	Chirurgia ogólna	137,46%
10.	Preluksacja	129,19%
11.	Endokrynologia	168,08%
12.	Gruźlica i choroby płuc	101,34%
13.	Otolaryngologia	101,71%
14.	Poradnia „K” Bielsk Podlaski	99,14%
15.	Poradnia "K" Brańsk	129,08%
16.	Choroby zakaźne	151,19%
17.	Zabiegowe "K" Brańsk	129,08%
18.	Zabiegowe chirurgia ogólna	99,09%
19.	Zabiegowe ortopedia	98,53%
20.	Zabiegowe otolaryngologia	104,05%

21.	Zabiegowe urologia	103.54%
RAZEM		109,01 %

Źródło: dane statystyczne SPZOZ w Bielsku Podlaskim.

Racjonalizacja kształtowania procesów rozwojowych Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim, przy zastosowaniu podejścia strategicznego, zakłada konieczność dokonania wyboru obszarów, w których nastąpi intensyfikacja działań i przedsięwzięć. Wybór tego typu ma charakter kompleksowy, gdyż z jednej strony istnieje obecnie wiele różnorodnych, dotąd niezaspokojonych (aczkolwiek pilnych do rozwiązania) potrzeb społecznych, finansowych, infrastrukturalnych czy środowiskowych, a z drugiej zaś występują określone ograniczenia wynikające z poziomu rozwoju zakładu oraz jego zewnętrznych uwarunkowań.

W odniesieniu do planów inwestycyjnych modernizacji infrastruktury, zakupów sprzętu i aparatury medycznej, potrzeby SPZOZ w Bielsku Podlaskim wynikają z konieczności dostosowania zakładu do wymogów prawnych. Potrzeby inwestycyjne w tym zakresie są bardzo kosztowne. Niestabilny system ochrony zdrowia, słabe finansowanie świadczeń przez NFZ oraz konieczność dostosowania pomieszczeń i urządzeń do wymogów prawnych utrudniają właściwe funkcjonowanie SPZOZ w Bielsku Podlaskim. Powoduje to również ogromne trudności w planowaniu kierunków rozwoju bielskiej ochrony zdrowia. Mając jednak na uwadze obiektywne zagrożenia, trudności spowodowane uwarunkowaniami lokalnymi, ale też możliwe do osiągnięcia w przyszłości kierunki rozwoju należy stwierdzić, że SPZOZ w Bielsku Podlaskim ma szanse rozwoju, które sprawią, że będzie on ośrodkiem o znaczeniu ponadpowiatowym w większości dziedzin swojej działalności.

1.7.2. Inne podmioty systemu opieki zdrowotnej na terenie powiatu

W Bielsku Podlaskim przy ul. Rejonowej 11 mieści się Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Białymstoku, Zakład Pomocy Doraźnej w Bielsku Podlaskim – udzielający świadczeń zdrowotnych doraźnych (tj. w razie wypadku, urazu, porodu, nagłego zachorowania lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia, powodujących zagrożenie życia) w ramach systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, zapewniający transport chorych, a także podstawową opiekę zdrowotną ambulatoryjną i wyjazdową w nocy i święta. Organem założycielskim jest Samorząd

Województwa Podlaskiego.

Ponadto opiekę z zakresu ochrony zdrowia na terenie powiatu zapewniają niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej:

1. Specjalistyczna Poradnia Neurologiczna „ALPI” w Bielsku Podlaskim, ul. Mickiewicza 108A,
2. Gabinet Laryngologiczny Halina Horbowicz w Bielsku Podlaskim, ul. Mickiewicza 31,
3. Kontraktowy Gabinet Laryngologiczny A. Ziniewicz w Bielsku Podlaskim, ul. Dąbrowskiego 3,
4. „LUX MED” Diagnostyka Sp. z o.o. Pracownia Tomografii Komputerowej w Bielsku Podlaskim, ul. Kleszczelowska 1,
5. Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „DIABETYK” Poradnia Diabetologiczna w Bielsku Podlaskim, ul. Jagiellońska 32,
6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „CENTRUM” Poradnia Okulistyczna w Bielsku Podlaskim, ul. Mickiewicza 53,
7. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „INTERHEM” (Hospicjum Domowe) w Bielsku Podlaskim, ul. Dąbrowskiego 3,
8. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PIGUŁKA” w Bielsku Podlaskim, ul. 3 Maja 20/7,
9. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „REHABILITACJA” w Bielsku Podlaskim, ul. Dąbrowskiego 3/1,
10. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Specjalistyczna Poradnia Lekarska dr. n. med. A. W. Przystupa w Bielsku Podlaskim, ul. 3 Maja 15,
11. „RODE-MED” Pracownia Diagnostyki Obrazowej MRI Nr 3 w Bielsku Podlaskim, ul. Kleszczelowska 1,
12. Specjalistyczna Przychodnia Kardiologiczno-Internistyczna „KARDIOMED” w Bielsku Podlaskim, ul. Dąbrowskiego 3/111,
13. niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej świadczące podstawową opiekę zdrowotną:
 - a) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „LEKO” w Bielsku Podlaskim, ul. Jagiellońska 32,
 - b) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medycyny Rodzinnej „MEDICA” w Bielsku Podlaskim, ul. Jagiellońska 2; Przychodnia Rodzinna w Bielsku Podlaskim, ul. 3 Maja 15,
 - c) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Twój Lekarz” w Bielsku Podlaskim, ul. 3

Maja 20,

- d) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „VITA” w Bielsku Podlaskim, ul. 3 Maja 15,
 - e) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ALMA MED” w Boćkach, ul. Grunwaldzka 1,
 - f) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „TOR-MED” w Holonkach 63 (Oddziały: Brańsk ul. Jana Pawła II 19, Łubin Kościelny 48, Chрабоły 8),
 - g) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MIDMED” w Brańsku, ul. Kościelna 9,
 - h) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDIRENA” w Rudce, ul. Brańska 13 (Oddział: Brańsk, ul. Jagiellońska 34),
 - i) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wyszках ul. Kościelna 2 (Oddziały: Topczewo, Strabla).
14. 20 gabinetów stomatologicznych zapewniających leczenie stomatologiczne w ramach kontraktu z Podlaskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia.

1.8. Pomoc społeczna

Nadrzędnym celem Powiatu Bielskiego w procesie tworzenia polityki społecznej jest wdrażanie i planowanie skutecznych działań zapobiegających trudnym sytuacjom życiowym osób niezdolnych do zaspakajania potrzeb biologicznych, społecznych i duchowych. Instytucją, za pomocą której powiat realizuje politykę społeczną jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim.

Pomimo polepszającej się ogólnej sytuacji gospodarczej Powiatu Bielskiego wskaźnik rodzin niewydolnych wychowawczo nie ulega zmniejszeniu, a liczba dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo–wychowawczych lub w rodzinach zastępczych jest na stałym poziomie. Przyczyną tego stanu rzeczy najczęściej jest brak dojrzałości rodziców biologicznych do pełnienia funkcji rodzicielskich, jak również zjawisko nadmiernego spożywania alkoholu. W 2014 r. w placówkach opiekuńczo–wychowawczych przebywało 14 dzieci z terenu Powiatu Bielskiego. Z tego 6 dzieci przebywało w placówce opiekuńczo–wychowawczej typu rodzinnego funkcjonującej na terenie Powiatu Bielskiego. Centrum sprawuje nadzór nad realizacją standardu wychowania i opieki w placówce rodzinnej. Dyrektorowi placówki udzielane jest wsparcie w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo–wychowawczych, jak również dotyczących funkcjonowania placówki. PCPR w Bielsku Podlaskim nawiązuje liczne kontakty z innymi powiatami, w granicach których

znajdują się właściwe placówki opiekuńczo-wychowawcze, celem realizacji orzeczeń sądowych, zarządzających umieszczenie dziecka w w/w placówkach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim w 2014 r. nadzorowało opiekę nad 43 rodzinami zastępczymi, sprawującymi opiekę nad 60 dziećmi. Powołany przy PCPR Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej regularnie monitoruje jakość opieki i wychowania dzieci w rodzinach. Wyżej wymienione rodziny dzielą się na rodziny spokrewnione, niezawodowe i zawodowe. Rodzinom tym udziela się comiesięcznej pomocy na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka.

Osobie, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej oraz osobie pełnoletniej opuszczającej niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze i młodzieżowe ośrodki wychowawcze, przysługuje pomoc pieniężna na usamodzielnienie, kontynuację nauki, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Pomoc na kontynuowanie nauki przysługuje osobie pełnoletniej, jeżeli kontynuuje ona naukę. Pomoc ta przysługuje do czasu ukończenia nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia. W 2014 roku PCPR w Bielsku Podlaskim wypłacało świadczenia na kontynuowanie nauki dla 18 pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych. Pięcioro wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych otrzymało pomoc pieniężną na usamodzielnienie. Dwóch wychowanków otrzymało pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Intencją pomocy usamodzielnianym wychowankom jest wykreowanie autonomicznej osobowości zintegrowanej ze środowiskiem. W tym celu opracowywane są przy współpracy z usamodzielnianym wychowankiem oraz jego opiekunem indywidualne programy usamodzielnienia, określające sposób i formy pomocy jak i współpracy wychowanka z pracownikiem socjalnym PCPR. W 2014 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim realizowało Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie. Zajęcia korekcyjno-edukacyjne odbywały się 2 razy w tygodniu po 2,5 godziny w sali socjoterapeutycznej PCPR. Łączna ilość godzin edycji programu wyniosła 60 godzin. Podstawowym celem działań korekcyjno-edukacyjnych była zmiana zachowań i postaw 6 osób stosujących przemoc w rodzinie, a w rezultacie powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy, a także zwiększenie ich zdolności do samokontroli agresywnych zachowań i konstruktywnego współżycia w rodzinie. Równocześnie udzielano wsparcia rodzinom (ofiarom przemocy) osób stosujących przemoc.

Centrum prowadzi działalność z zakresu poradnictwa specjalistycznego w punkcie poradniczo-konsultacyjnym mającego na celu:

- a) zwiększanie świadomości pedagogicznej rodzin zastępczych oraz rodziców biologicznych;
- b) nadzór nad realizacją standardu wychowania i opieki w rodzinach zastępczych oraz w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego
 - przestrzeganie praw dziecka,
 - badanie stopnia zaspokajania potrzeb dziecka;
- c) pomoc i współpracę z rodzinami zastępczymi, celem optymalizacji procesu wychowania i kształcenia wychowanków rodzin zastępczych;
- d) poradnictwo z zakresu infrastruktury instytucjonalno - pomocowej, problematyki opiekuńczo - wychowawczej, porady prawne;
- e) wdrażanie programów synergicznych z zakresu pomocy rodzinom i ich dzieciom;
- f) kooperacje z instytucjami działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży doświadczających sytuacji kryzysowych;
- g) wspieranie osób niepełnosprawnych;
- h) monitorowanie skuteczności podjętych działań.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim w latach 2008–2015 realizowało projekt pt. „Służby społeczne – przyjaciele rodzin”, współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W 2014 roku w wyniku jego realizacji Powiat Bielski pozyskał środki w łącznej kwocie 304 237 zł. Projekt skierowany był przede wszystkim do rodzin w których występuje bezrobocie, ubóstwo, uzależnienie alkoholowe, przemoc, nieporadność w sferze opiekuńczo–wychowawczej i życiowej. Głównym celem projektu było zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród 86 uczestników. W 2014 r. dzięki projektowi możliwe było udzielenie pomocy dzieciom z trudnościami w czytaniu i pisaniu, jak również mających problemy w funkcjonowaniu społecznym. Prowadzone były zajęcia z glottodydaktyki, zajęcia socjoterapeutyczne, pomocy w nauce oraz warsztaty kompetencji społecznych. W ramach realizacji projektu w 2014 r. objęto działaniami projektowymi 60 osób niepełnosprawnych, w tym 28 uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim oraz 32 uczniów Zespołu Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Bielsku Podlaskim. Poza tym utworzono grupę wsparcia dla 5 rodziców wraz z dziećmi niepełnosprawnymi oraz grupę wsparcia dla 10 rodzin sprawujących pieczę zastępczą. Uczestnicy projektu mieli możliwość skorzystania ze szkoleń i warsztatów zwiększających kompetencje życiowe i umiejętności społeczne. Dzięki

udziałowi w projekcie 3 osoby podniosło swoje kwalifikacje zawodowe uczestnicząc w kursach zawodowych. Indywidualnym wsparciem objęto osoby młode w wieku 15-30 lat oferując konsultacje z doradcą zawodowym. Jedna osoba odbyła 3 miesięczny staż zawodowy.

Osoby niepełnosprawne stanowią zróżnicowaną grupę pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność zróżnicowania pomocy adresowanej do tych osób. W celu wyrównania szans życiowych osób niepełnosprawnych, PCPR wspiera finansowo ze środków PFRON rehabilitację społeczną tych osób. W 2014 roku na realizację zadań w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych przeznaczono środki finansowe Funduszu w kwocie 1 188 484 zł. Udzielono dofinansowania 957 osobom niepełnosprawnym. Realizowano następujące zadania:

- dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej,
- dofinansowanie rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- dofinansowanie kosztów działania Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Na terenie Powiatu Bielskiego funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej w Bielsku Podlaskim. Warsztat powołany został do działania dnia w 2010 roku. W WTZ uczestniczy 38 osób niepełnosprawnych. Podstawowym celem terapii prowadzonej przez warsztat jest poprawa sprawności psychicznej i fizycznej uczestników, co osiągnięte jest poprzez terapię psychologiczną, rehabilitację ruchową jak również terapię pracą i sztuką.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który w 2014 roku wydał ogółem 1133 orzeczeń. Wśród tych orzeczeń wydano 1002 orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia oraz 131 orzeczeń dla osób poniżej 16 roku życia. W zespole zatrudnionych jest 7 lekarzy na umowę zlecenie posiadających specjalizację z zakresu: pediatrii, psychiatrii, chorób wewnętrznych, okulistyki, neurologii i ortopedii.

Na terenie Powiatu Bielskiego znajduje się Dom Pomocy Społecznej w Brańsku, do którego kierowane są osoby przewlekle somatycznie chore, w podeszłym wieku, pozbawione opieki osób drugich, wymagające całodobowej opieki. Dom przeznaczony jest dla 40 osób

przewlekłe somatycznie chorych i dla 74 osób w podeszłym wieku. Dom świadczy całodobową opiekę, usługi bytowe i wspomagające w formach i zakresie wynikającym z indywidualnych potrzeb. Działalność opiekuńcza ma na celu pomoc mieszkańcom w codziennych czynnościach, a tym samym pomoc w zaspakajaniu podstawowych potrzeb i kompensowanie niezdolności do samorealizacji. Usługi zdrowotne realizowane są na zasadach ogólnych w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego. Opiekę medyczną nad mieszkańcami sprawuje 10 pielęgniarek, które wykonują zabiegi zlecone przez lekarzy. Dom zapewnia mieszkańcom systematyczną opiekę psychologiczną. Świadczenia psychologa obejmują diagnozowanie stanu psychicznego, ukierunkowane na ocenę poziomu adaptacji do nowego środowiska, rozpoznawanie zaburzeń emocjonalnych oraz zapobieganie kryzysom. Dom zatrudnia 80 pracowników, w tym 54 pracowników w dziale terapeutyczno-opiekuńczym, co jest zgodne z określonym standardem zatrudnienia w tego typu placówce. Wszyscy pracownicy posiadają wymagane kwalifikacje do pracy na poszczególnych stanowiskach. Dom realizuje zadania ujęte w Powiatowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego jak również w Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.

2. Analiza SWOT

Wskazanie właściwego kierunku rozwoju powiatu musi być uzasadnione rzeczową analizą oddziaływania wielu różnorodnych czynników na aktualny stan sytuacji jak również wpływ tych czynników na sytuację w okresie przyszłym. Zestawienie wszystkich istotnych informacji oraz ich analiza jest istotnym elementem niniejszego dokumentu. Narzędziem wykorzystanym do oceny sytuacji gospodarczej i społecznej Powiatu Bielskiego jest analiza SWOT. Stosując ją poddano zestawieniu i ocenie mocne i słabe strony jak również istniejące szanse i zagrożenia które mają istotne znaczenie przy tworzeniu i realizacji założeń strategii. Analiza SWOT przeciwstawia sobie atuty i ograniczenia wewnętrzne powiatu, służy do identyfikacji ograniczeń i stymulatorów rozwoju powiatu. Polega ona na określeniu:

- mocnych stron – S (*strengths*), czyli czynników wewnętrznych (zasobów, zjawisk, procesów), które odpowiednio wykorzystane mogą stać się podstawą rozwoju,
- słabych stron – W (*weaknesses*), tj. czynników wewnętrznych powiatu które mogą stać się przyczyną powstrzymania rozwoju,
- szans – O (*opportunities*), czyli możliwości tkwiących w otoczeniu, mogących wpłynąć stymulująco na rozwój powiatu,

- zagrożeń – T (*threats*), tj. czynników zewnętrznych mogących negatywnie wpłynąć na rozwój.

Wyniki dokonanej analizy przedstawiono w tabeli 25.

Tabela 25. Analiza SWOT dla Powiatu Bielskiego

Gospodarka i rynek pracy	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – Rozwinięty przemysł budowlany, spożywczy, sektor handlu i usług – Silna baza surowcowa do rozwoju przemysłu rolno-spożywczego – Wysokospecjalistyczna produkcja mleczarska – Duża liczba podmiotów gospodarczych i rozwój działalności pozarolniczej – Relatywnie niski poziom bezrobocia – Dobrze rozwinięta sieć infrastrukturalna – Dogodne położenie komunikacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> – Niewielka liczba przedsiębiorstw zaawansowanych technologicznie – Małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych – Niewielka ilość przygotowanych terenów inwestycyjnych – Niedostateczny rozwój instytucji otoczenia biznesu – Niekorzystne trendy demograficzne (zwiększenie się liczby osób w wieku produkcyjnym emigrujących z terenu powiatu) – Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych – Relatywnie niskie dochody ludności
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – Otwarcie gospodarki na współpracę międzynarodową – Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich – Rozwój ekologicznej i zintegrowanej produkcji rolniczej – Dalszy rozwój przetwórstwa rolnego – Rozwój współpracy z większymi aglomeracjami – Możliwość wykorzystania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – Rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności – Zwiększenie dostępności terenów inwestycyjnych – Rozwój rynku pracy – Status Bielska Podlaskiego jako jednego z trzech subregionalnych ośrodków wzrostu w województwie – Położenie powiatu blisko stolicy województwa – Bezpośrednia lokalizacja drogi krajowej nr 19 i 66 na terenie powiatu – Płaska rzeźba terenu sprzyjająca rozwojowi rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> – Duża konkurencja produkcji zagranicznej – Nasilenie zjawiska emigracji zarobkowej – Uszczelnienie granicy wschodniej – Niepełne wykorzystanie funduszy Unii Europejskiej na prowadzenie działalności gospodarczej oraz realizację inwestycji infrastrukturalnych – Wzrost bezrobocia w skali kraju – Spadek konsumpcji – Zmniejszenie zakresu i wielkości pomocy publicznej – Zmniejszenie się liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Ochrona środowiska	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – Zróżnicowane środowisko przyrodnicze o dużych walorach turystycznych i poznawczych – Aktywne działania samorządów i mieszkańców na rzecz poprawy jakości środowiska – Propagowanie działań związanych ze zbiórką i segregacją odpadów – Intensyfikacja działań z zakresu ochrony powietrza <ul style="list-style-type: none"> – termomodernizacje budynków, modernizacje tradycyjnych systemów grzewczych – Rozwijanie działań z zakresu edukacji ekologicznej i ochrony przyrody – Działalność ośrodków wiedzy rolniczej w powiecie 	<ul style="list-style-type: none"> – Niewystarczająca infrastruktura związana z gospodarką wodno-ściekową i gospodarką odpadami – Istnienie „dzikich” wysypisk śmieci – Niekontrolowana likwidacja odpadów komunalnych – Brak punktów pomiaru zanieczyszczeń powietrza – Bardzo niski odsetek powierzchni chronionej – Dostatecznie duże zanieczyszczenie wód powierzchniowych – Stosunkowo niska jakość wód podziemnych – Nieadekwatna do potrzeb ilość przydomowych oczyszczalni ścieków – Niski poziom oczyszczania biologicznego (i chemicznego) ścieków przemysłowych – Niskie wykorzystanie przyjaznych środowisku źródeł energii – Rozdrobnienie gospodarstw rolnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – Podnoszący się poziom świadomości ekologicznej wśród mieszkańców – Wzrost zainteresowania mieszkańców wykorzystaniem ekologicznych źródeł energii, systemów grzewczych – Oferowane i stosowane w różnych dziedzinach gospodarki i rolnictwie innowacyjnych oraz ekologicznych technologii – Wzrastający wskaźnik osób korzystających z oczyszczalni ścieków. – Wzrastający wskaźnik odprowadzania do wód oczyszczonych ścieków komunalnych – Wspólna Polityka Rolna w ramach Unii Europejskiej – system dopłat dla rolników – Programy UE i NFOŚiGW wspierające gospodarkę niskoemisyjną – Rozwój OZE na terenie powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> – Istnienie niskiej emisji uciążliwej dla czystości powietrza – Istnienie potencjalnych źródeł poważnych awarii – Brak urządzeń do neutralizacji zanieczyszczeń gazowych – Zanieczyszczanie powietrza i rzek oraz wzrost natężenia hałasu m. in. w wyniku dynamicznego wzrostu liczby pojazdów samochodowych – Odpływ młodych ludzi z rolnictwa do dużych miast – Niski stopień automatyzacji gospodarstw, duża liczba przestarzałych maszyn rolniczych
Turystyka i rekreacja	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – Atrakcyjność krajobrazowa i przyrodnicza sprzyjająca rozwojowi turystyki – Bogactwo kultury materialnej i narodowościowej 	<ul style="list-style-type: none"> – Brak kompleksowej wizji rozwoju turystyki na obszarze powiatu – Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

<ul style="list-style-type: none"> – Położenie powiatu na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> – Brak rozpoznawalnego produktu turystycznego – Słabo rozwinięta baza noclegowa – Niepełne wykorzystanie walorów kulturowych i przyrodniczych na potrzeby rozwoju turystyki – Niski stopień zagospodarowania istniejących cieków wodnych – Mała ilość szlaków turystycznych i ścieżek pieszo-rowerowych – Ograniczona oferta spędzania wolnego czasu – Niewielki udział obszarów chronionych, które sprzyjałyby rozwojowi turystyki krajoznawczej – Niewielka liczba gospodarstw agroturystycznych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost zainteresowania wypoczynkiem na terenie powiatu – Nasilenie ruchu turystycznego – Pozyskanie funduszy zewnętrznych na inwestycje związane z turystyką – Promocja atrakcji turystycznych powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> – Niekontrolowany rozwój infrastruktury związanej z farmami wiatrowymi – Brak środków finansowych na działania z zakresu turystyki – Niskie zainteresowanie turystów ofertą turystyczną
Oświata	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – Rozwinięty system kształcenia ponadgimnazjalnego – Wysoki poziom zdawalności przez uczniów egzaminu maturalnego – Wykwalifikowana kadra pedagogiczna – Pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej na rozwój oświaty – Obiekty sportowe i rekreacyjne na terenie powiatu – Współpraca szkół z przedsiębiorcami w zakresie praktyk uczniowskich i stażów dla absolwentów 	<ul style="list-style-type: none"> – Edukacja w pewnym zakresie niedostosowana do potrzeb rynku pracy – Braki w wyposażeniu pracowni do nauki zawodów w nowoczesny sprzęt, pomoce dydaktyczne, specjalistyczne oprogramowanie – Potrzeby w zakresie rozbudowy infrastruktury oświatowej i zaplecza sportowego szkół
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój oferty edukacyjnej szkolnictwa na poziomie ponadgimnazjalnym – Wykorzystanie istniejącej infrastruktury edukacyjnej na potrzeby kształcenia dostosowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy – Pozyskiwanie przez samorząd środków zewnętrznych na zadania z zakresu oświaty, w tym wyposażenie pracowni do praktycznej nauki zawodu w nowoczesny sprzęt, pomoce dydaktyczne, specjalistyczne oprogramowanie – Partnerstwo ze szkołami zagranicznymi, 	<ul style="list-style-type: none"> – Pogłębiające się zjawisko niżu demograficznego – Trudności z naborem uczniów do szkół ponadgimnazjalnych – Odpływ młodych ludzi za granicę i do większych ośrodków miejskich

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

możliwość realizacji wspólnych projektów finansowanych z Unii Europejskiej	
Infrastruktura transportowa	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – Dogodne położenie komunikacyjne – Dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych i gminnych – Doświadczenie w realizacji projektów infrastrukturalnych współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych, w tym Unii Europejskiej – Dobra współpraca powiatu z samorządami gminnymi przy realizacji zadań drogowych 	<ul style="list-style-type: none"> – Słaby stan techniczny znacznej części dróg lokalnych – Nieuregulowany stan prawny pasa drogowego niektórych dróg powiatowych – Wąskie pasy drogowe niektórych dróg powiatowych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej w oparciu o środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych, w tym Unii Europejskiej i budżetu państwa – Dalsza współpraca powiatu z samorządami gminnymi przy realizacji zadań drogowych – Planowana rozbudowa drogi S19 	<ul style="list-style-type: none"> – Brak środków na przebudowę i modernizację dróg powiatowych – Zagrożenie niskiej absorpcji środków z Unii Europejskiej na infrastrukturę drogową – Możliwość odstąpienia od realizacji strategicznych inwestycji drogowych – Wzrost natężenia ruchu, szczególnie ciężarowego, na niedostosowanych drogach powiatowych
Ochrona zdrowia	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – Profesjonalna kadra medyczna – Wdrażanie innowacyjnych technologii (zakup nowoczesnej aparatury i sprzętu medycznego) – Zaangażowanie w realizację programów profilaktycznych – Wpisanie SPZOZ w Bielsku Podlaskim do Państwowego Systemu Ratownictwa Medycznego – Lądowisko dla helikoptera ratunkowego przystosowane do startów i lądowań nocnych – Własny transport sanitarny – Nowoczesny system dezynfekcji ścieków szpitalnych i wody pitnej – Pracownia tomografii komputerowej w lokalizacji – Pracownia rezonansu magnetycznego w lokalizacji – Nowoczesna pracownia endoskopowa – Poradnie specjalistyczne przyszpitalne – Wysokospecjalistyczna opieka psychiatryczna – Dzienny oddział onkologii i chemoterapii – Wysoka pozycja SPZOZ w Bielsku Podlaskim w ogólnopolskich rankingach 	<ul style="list-style-type: none"> – Niezadawalający stan techniczny infrastruktury SPZOZ w Bielsku Podlaskim w zakresie budynków oraz aparatury i sprzętu medycznego oraz trudności w spełnieniu wymagań obowiązujących w tym zakresie przepisów – Przystarzała centralna sterylizacja – Przystarzała infrastruktura kuchenna – Niewystarczająca powierzchnia użytkowa SPZOZ w Bielsku Podlaskim – Niewystarczające nakłady na ochronę zdrowia ze środków publicznych – Zbyt niskie finansowanie świadczeń przez NFZ – Długi czas oczekiwania na realizację wybranych świadczeń zdrowotnych – Nocna i świąteczna opieka zdrowotna poza SPZOZ w Bielsku Podlaskim – Trudności w rozszerzaniu zakresu usług medycznych – Niekorzystna sytuacja demograficzna i epidemiologiczna województwa

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

<ul style="list-style-type: none"> - Certyfikaty jakości i akredytacja Centrum Monitorowania Jakości nadana przez Ministerstwo Zdrowia - Nowoczesny blok operacyjny - Nowoczesny oddział anestezjologii i intensywnej terapii - Nowoczesny zakład diagnostyki obrazowej - Doświadczenie w realizacji projektów współfinansowanych z funduszy unijnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rosnące zapotrzebowanie na usługi zdrowotne w związku ze starzeniem się społeczeństwa - Niewystarczające zasoby łóżkowe (np. opieka długoterminowa, geriatrya) oraz kadrowe (m.in. z zakresu medycyny ratunkowej, paliatywnej, geriatryi) - Emigracja specjalistycznych kadr medycznych - Brak koordynacji działań podmiotów realizujących promocję, edukację zdrowotną i profilaktykę - Niska świadomość zdrowotna mieszkańców na temat profilaktyki zdrowotnej - Za mało miejsc parkingowych - Starzejąca się kadra pielęgniarska i brak młodej, wykwalifikowanej kadry
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - Możliwość pozyskania funduszy unijnych na poprawę dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych - Doskonalenie umiejętności kadry medycznej - Utworzenie ośrodka rehabilitacyjnego - Rozszerzenie zakresu świadczeń o leczenie bólu - Zewnętrzni darczyńcy finansujący część inwestycji - Starzejące się społeczeństwo szansą na rozszerzenie zakresu usług - Aktywizacja mieszkańców i innych podmiotów działających w obszarze ochrony zdrowia, w tym organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki - Wdrożenie unijnych standardów opieki zdrowotnej - Rozszerzenie oferty świadczeń zdrowotnych - Wyszczególnienie SPZOZ w Bielsku Podlaskim w konkretnych zakresach świadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> - Niestabilny system ochrony zdrowia - Niewystarczające środki na finansowanie świadczeń zdrowotnych - Niewystarczające środki finansowe na inwestycje w podmiotach leczniczych - Rosnąca konkurencja podmiotów leczniczych starających się o środki zewnętrzne - Pogarszanie się sytuacji finansowej podmiotów leczniczych - Źle działająca podstawowa opieka zdrowotna - Niedostosowanie pomieszczeń i aparatury do wymogów prawnych - Brak możliwości finansowych powiatu do finansowania inwestycji SPZOZ w Bielsku Podlaskim - Utrzymanie się niskiej świadomości zdrowotnej populacji regionu - Pogarszanie się sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców - Nasilenie się negatywnych procesów demograficznych i niekorzystnych tendencji epidemiologicznych
Pomoc społeczna	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Wyszczególniona kadra pracownicza PCPR w Bielsku Podlaskim - Zapewnienie środków finansowych na realizację zadań z budżetu powiatu i funduszy unijnych 	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt małe środki przeznaczane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań z zakresu pomocy osobom niepełnosprawnym

<ul style="list-style-type: none">– Posiadanie na terenie powiatu odpowiedniej infrastruktury pomocowej: rodziny zastępcze, placówka rodzinna, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bielsku Podlaskim)– Funkcjonowanie nowoczesnego obiektu Domu Pomocy Społecznej w Brańsku, spełniającego standardy we wszystkich obszarach działalności– Stabilna sytuacja finansowa DPS w Brańsku	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">– Rozwój rodzinnych form opieki nad dzieckiem– Rozwój specjalistycznego poradnictwa– Rozwój różnorodnych form wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym– Współpraca PCPR w Bielsku Podlaskim z instytucjami wspierającymi (szkolami, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sądem, policją)– Możliwość zagospodarowania istniejących rezerw terenowych i lokalowych DPS w Brańsku	<ul style="list-style-type: none">– Częste zmiany przepisów prawa– Niedostosowanie przepisów prawa do realnych potrzeb i możliwości– Niskie dochody ludności zarówno mieszkańców DPS w Brańsku jak i osób w środowisku lokalnym, a w związku z tym korzystanie z usług z placówek o niższym standardzie i niższym koszcie utrzymania

Źródło: opracowanie własne.

3. Cele, priorytety i kierunki interwencji

Celem głównym w zakresie strategicznego rozwoju Powiatu Bielskiego jest zapewnienie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwie najlepszych warunków życia jego mieszkańców.

Cel główny, za względu na swój ogólny charakter, będzie realizowany za pomocą celów szczegółowych określonych w tabeli 26, dotyczących zasadniczych obszarów życia społeczno-gospodarczego Powiatu Bielskiego w kontekście wykonywania zadań publicznych o charakterze ponadgminnym, określonych przepisami ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1445). Wyznaczone na ich podstawie priorytety i kierunki interwencji nie mają układu hierarchicznego, a skala ich realizacji jest uzależniona od dostępności środków finansowych oraz zaangażowania się we wdrażanie programu odpowiednich podmiotów i instytucji.

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Tabela 26. Cele szczegółowe wraz z zasadniczymi kierunkami interwencji na lata 2015-2020

Cel szczegółowy	Kierunek interwencji
PRIORYTET I. INFRASTRUKTURA I OCHRONA ŚRODOWISKA	
Cel szczegółowy 1.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego	1.1.1. Budowa, remont i modernizacja dróg powiatowych oraz dostosowanie standardów technicznych tychże dróg do ich funkcji. 1.1.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej wzdłuż dróg powiatowych w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.
Cel szczegółowy 1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego	1.2.1. Promowanie i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii jako element gospodarki niskoemisyjnej.
PRIORYTET II. OŚWIATA	
Cel szczegółowy 2.1 Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	2.1.1. Rozbudowa i modernizacja istniejących obiektów szkół ponadgimnazjalnych. 2.1.2. Doposażanie szkół ponadgimnazjalnych i szkoły specjalnej w nowoczesne pomoce dydaktyczne w celu podwyższenia jakości kształcenia. 2.1.3. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej szkół ponadgimnazjalnych.
Cel szczegółowy 2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego.	2.2.1. Dostosowanie kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych do potrzeb rynku pracy. 2.2.2. Doksztalcanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli.
PRIORYTET III. OPIEKA ZDROWOTNA	
Cel szczegółowy 3. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim	3.1.1. Remont i modernizacja bazy technicznej SPZOZ w Bielsku Podlaskim. 3.1.2. Doposażanie SPZOZ w Bielsku Podlaskim w specjalistyczny sprzęt medyczny. 3.1.3. Zapewnienie wykwalifikowanego personelu medycznego.
PRIORYTET IV. POMOC SPOŁECZNA	
Cel szczegółowy 4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego	4.1.1. Rozwój poradnictwa pracy, pośrednictwa i doradztwa zawodowego. 4.1.2. Stworzenie warunków do dostosowania kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy. 4.1.3. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz wsparcie samozatrudnienia wśród bezrobotnych. 4.1.4. Wspieranie osób nieaktywnych zawodowo na terenie Powiatu Bielskiego.
Cel szczegółowy 4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	4.2.1. Stworzenie odpowiednich warunków do wspierania rodziny i rozwój systemu pieczy zastępczej. 4.2.2. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.

	4.2.3. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.
PRIORYTET V. PROMOCJA POWIATU	
Cel szczegółowy 5. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego	6.1.1. Opracowanie i publikacja przewodnika o atrakcjach turystycznych na terenie Powiatu Bielskiego. 6.1.2. Wspieranie organizacji imprez i festiwali o zasięgu powiatowym i regionalnym. 6.1.3. Udział w targach i wydarzeniach sprzyjających promocji powiatu.

Źródło: opracowanie własne.

4. Ramy finansowe

4.1. Dochody

Źródła dochodów powiatu określa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. W latach 2012-2015 obowiązywała ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2015 r. poz. 513 z późn. zm.) określająca:

- źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów,
- zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa.

Źródła dochodów zostały w ustawie sklasyfikowane zgodnie z Konstytucją RP, i są nimi:

- dochody własne,
- subwencja ogólna,
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Zgodnie z ustawą, dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych. Ponadto, zgodnie z art. 3 ustawy, dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być także środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

Źródła dochodów powiatu przedstawiają się następująco:

1. dochody własne

- 1) wpływy z opłat stanowiących dochody powiatu, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów;

- 2) dochody uzyskiwane przez powiatowe jednostki budżetowe oraz wpłaty od powiatowych zakładów budżetowych;
- 3) dochody z majątku powiatu;
- 4) spadki, zapisy i darowizny na rzecz powiatu;
- 5) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;
- 6) 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 7) odsetki od pożyczek udzielanych przez powiat, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 8) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody powiatu;
- 9) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych powiatu, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 10) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
- 11) inne dochody należne powiatowi na podstawie odrębnych przepisów.

Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze powiatu, wynosi 10,25%, natomiast wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku posiadających siedzibę na obszarze powiatu, wynosi 1,40%.

2. subwencja ogólna:

1) część oświatowa

Zgodnie z art. 28 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Sposób podziału tej części subwencji ogólnej między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego określa – w drodze rozporządzenia - minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego. Sposób podziału części oświatowej subwencji ogólnej uwzględnia w szczególności typy i rodzaje szkół i placówek prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, stopnie awansu zawodowego nauczycieli oraz liczbę uczniów w tych szkołach i placówkach. Od kwoty części oświatowej subwencji ogólnej odlicza się

0,4% z przeznaczeniem na rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej. Podziału rezerwy części oświatowej subwencji następuje nie później niż do dnia 30 listopada każdego roku.

2) część wyrównawcza

Z uwagi na duże zróżnicowanie dochodów w powiatach wprowadzony został system wyrównawczy, który ma za zadanie ochronę jednostek najsłabszych ekonomicznie. Różnice w dochodach są wyrównywane w postaci części wyrównawczej oraz części równoważącej subwencji ogólnej. Uwzględniając zróżnicowanie jednostek samorządu terytorialnego pod względem dochodowym, gospodarczym i społecznym, wprowadzona została kategoryzacja tych jednostek w zakresie systemu wyrównywania różnic w potencjale dochodowym. Zgodnie z art. 22 wyżej wymienionej ustawy, część wyrównawcza subwencji ogólnej składa się z kwoty podstawowej i kwoty uzupełniającej. Kwotę podstawową części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymują powiaty, w których wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w powiecie (P) jest mniejszy niż wskaźnik dochodów podatkowych dla wszystkich powiatów (Pp).

Przez dochody podatkowe, rozumie się łączne dochody z tytułu:

- udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych,
- udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych.

Wysokość należnej powiatowi kwoty podstawowej oblicza się mnożąc liczbę mieszkańców danego powiatu przez liczbę stanowiącą 90% różnicy między wskaźnikiem Pp a wskaźnikiem P. Kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymują powiaty, w których wskaźnik bezrobocia w powiecie, obliczony jako iloraz stopy bezrobocia w kraju, zwany wskaźnikiem B, jest wyższy od 1,10. Im wyższy jest ten wskaźnik, tym wyższa jest kwota uzupełniająca w przeliczeniu na jednego mieszkańca danego powiatu. Przy wyliczaniu kwoty uzupełniającej uwzględniana jest stopa bezrobocia, ustalona przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy.

3) część równoważąca

Część równoważąca dla powiatów ustalana jest w wysokości łącznej kwoty wpłat powiatów do budżetu państwa. Część równoważącą subwencji ogólnej otrzymują powiaty w celu wyrównania ewentualnych różnic w dochodach, w związku z wprowadzeniem zmian w systemie finansowania zadań. Część równoważącą subwencji ogólnej rozdzielana jest między powiaty według kryteriów określonych w ustawie:

- 9% - między powiaty, które w roku poprzedzającym rok bazowy, nie dokonywały wpłat do budżetu państwa i powiaty, które dokonały wpłaty do budżetu państwa

w kwocie niższej niż 1.000.000 zł, w zależności od wysokości wydatków na rodziny zastępcze wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy,

- 7% - między powiaty, wskazane przez ministra właściwego do spraw pracy, w których nie działa powiatowy urząd pracy, a zadania tej jednostki realizowane są przez inny powiat,
- 30% - między powiaty, w których długość dróg powiatowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu jest wyższa od średniej długości dróg powiatowych w kraju w przeliczeniu na jednego mieszkańca w kraju,
- 30% - między miasta na prawach powiatu w zależności od długości dróg wojewódzkich i krajowych, znajdujących się w granicach miast na prawach powiatu,
- 24% - między powiaty, w których kwota planowanych dochodów powiatu na 2015 r. jest niższa od kwoty planowanych dochodów powiatu na 2014 r.

3. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań straży i inspekcji, o których mowa w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.).

Dochodami powiatu mogą być:

1. Dotacje celowe z budżetu państwa na:

- 1) zadania z zakresu administracji rządowej oraz na inne zadania zlecone ustawami;
- 2) zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej;
- 3) usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, skutków powodzi i osuwisk ziemnych oraz skutków innych klęsk żywiołowych;
- 4) finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych;
- 5) realizację zadań wynikających z umów międzynarodowych.

2. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań straży i inspekcji, o których mowa w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

3. Środki z funduszy celowych, pozyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.

4. Środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;

5. Dotacje udzielane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej na podstawie odrębnych przepisów.

5. Inne środki określone w odrębnych przepisach. Tabela 27 przedstawia wykonanie oraz strukturę dochodów Powiatu Bielskiego w latach 2012-2015.

Tabela 27. Wykonanie oraz struktura dochodów powiatu bielskiego w latach 2012-2015 (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	wykonanie 2012	struktura dochodów w % 2012	wykonanie 2013	struktura dochodów w % 2013	wykonanie 2014	struktura dochodów w % 2014	plan 2015	struktura dochodów w % 2015
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	Dochody własne	44.691.791,24	87,85	45.020.637,54	86,12	45.423.986,15	82,23	48.687.806,00	82,60
I	Udziały we wpływach z podatków, stanowiących dochód budżetu państwa	6.246.209,15	12,28	6.866.283,62	13,13	7.447.249,65	13,48	8.042.484,00	13,64
1	10,25 % udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	6.034.633,00	11,86	6.643.330,00	12,71	7.084.621,00	12,82	7.942.484,00	13,47
2	1,4 % udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	211.576,15	0,42	222.953,62	0,43	362.628,65	0,66	100.000,00	0,17
II	Subwencja ogólna	24.638.784,00	48,43	24.794.856,00	47,43	23.858.562,00	43,19	23.441.291,00	39,77
1	część oświatowa	17.373.435,00	34,15	17.508.109,00	33,49	16.585.555,00	30,02	16.205.980,00	27,49
2	część równoważąca	3.607.016,00	7,09	3.539.448,00	6,77	3.580.415,00	6,48	3.801.489,00	6,45
3	część wyrównawcza	3.622.613,00	7,12	3.713.087,00	7,10	3.663.339,00	6,63	3.433.822,00	5,83
4	uzupełnienie subwencji ogólnej	35.720,00	0,07	34.212,00	0,07	29.253,00	0,05	0,00	0,00
III.	Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne powiatu	1.481.882,26	2,91	2.252.456,27	4,31	2.297.625,89	4,16	4.080.000,00	6,92
IV.	Środki z funduszy celowych pozyskiwane na podstawie odrębnych przepisów	235.374,54	0,46	197.600,00	0,38	285.000,00	0,52	293.700,00	0,50
V	Inne środki określone w odrębnych przepisach (ARiMR)	246.237,12	0,48	265.276,20	0,51	262.763,40	0,48	262.764,00	0,45
VI	Dochody własne powiatu sensu stricto	5.601.063,92	11,01	5.886.323,54	11,26	6.451.005,67	11,68	7.874.035,00	13,36
1	dochody z majątku powiatu (§ 0470, § 0750, § 0770, § 0840, § 0870)	430.224,32	0,85	461.942,77	0,88	566.662,43	1,03	1.702.873,00	2,89
2	pozostałe dochody, w tym:	5.170.839,60	10,16	5.424.380,77	10,38	5.884.343,24	10,65	6.171.162,00	10,47

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Wyszczególnienie	wykonanie 2012	struktura dochodów w % 2012	wykonanie 2013	struktura dochodów w % 2013	wykonanie 2014	struktura dochodów w % 2014	plan 2015	struktura dochodów w % 2015
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10
a	wpływy z opłaty komunikacyjnej (§ 0420)	1.106.663,30	2,18	1.202.242,24	2,30	1.209.746,75	2,19	1.250.000,00	2,12
b	wpływy z różnych opłat (0690)	775.712,65	1,52	697.866,60	1,33	809.172,47	1,46	800.000,00	1,36
c	wpływy z usług (§ 0830)	2.754.611,70	5,41	3.122.172,56	5,97	3.271.727,67	5,92	3.507.578,00	5,95
d	dochody z odsetek (§ 0910, § 0920)	206.582,19	0,41	130.968,89	0,25	143.981,88	0,26	127.500,00	0,22
e	wpływy z różnych dochodów (§ 0970)	196.941,47	0,39	139.707,86	0,27	248.570,23	0,45	209.434,00	0,36
f	dochody jst związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami (§ 2360)	120.710,07	0,24	127.506,09	0,24	200.949,35	0,36	276.650,00	0,47
g	otrzymane spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej (0960)	3.120,00	0,01	3.390,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
h	nadwyżki dochodów własnych lub środków obrotowych (§ 2400)	6.498,22	0,01	526,53	0,00	194,89	0,00	0,00	0,00
VII	Środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz z budżetu krajowego	3.568.456,02	7,01	747.366,25	1,43	2.055.810,37	3,72	1.362.449,00	2,31
1	Dotacje z budżetu państwa (§ 2009)	86.058,49	0,17	54.226,48	0,10	133.058,42	0,24	96.214,00	0,16
2	Dotacje ze środków europejskich (§ 2015, § 6207)	3.482.397,53	6,85	693.139,77	1,33	1.922.751,95	3,48	1.266.235,00	2,15
VIII	Pomoc finansowa z innych jst (§ 2710, § 6300)	2.654.524,23	5,22	3.543.663,66	6,78	2.765.969,17	5,01	3.331.083,00	5,65
IX	Pozostałe środki celowe	19.260,00	0,04	466.812,00	0,89				0,00
B	Dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej i inne zlecone ustawami	6.175.832,13	12,14	7.258.195,61	13,88	9.814.911,10	17,77	10.258.700,00	17,40

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Wyszczególnienie	wykonanie 2012	struktura dochodów w % 2012	wykonanie 2013	struktura dochodów w % 2013	wykonanie 2014	struktura dochodów w % 2014	plan 2015	struktura dochodów w % 2015
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Dotacje z budżetu państwa (§ 2110)	5.304.832,13	10,43	5.572.195,61	10,66	6.469.854,85	11,71	6.671.700,00	11,32
2	Dotacje z budżetu państwa (§ 2119)	217750	0,43	421.500,00	0,81	836.264,06	1,51	897.000,00	1,52
3	Dotacje ze środków europejskich (§ 2117)	653250	1,28	1.264.500,00	2,42	2.508.792,19	4,54	2.690.000,00	4,56
C	Dochody związane z realizacją zadań wykonywanych na mocy porozumień z organami administracji rządowej	5.168,73	0,01		0,00	4.050,00	0,01	0,00	0,00
RAZEM:		50.872.792,10	100,00	52.278.833,15	100,00	55.242.947,25	100,00	58.946.506,00	100,00

Źródło: opracowanie własne.

W strukturze dochodów powiatu największy udział mają dochody własne powiatu, wśród których w większości są dochody, na które powiat nie ma większego wpływu np. subwencja ogólna. Wysokość subwencji ogólnej w latach 2012 – 2015 stanowiła średnio 44,70% dochodów ogółem (w 2012 r. – 48,43%; w 2013 r. – 47,43%; w 2014 r. – 43,19%; w 2015 r. – 39,77%). Wśród subwencji ogólnej największy jest udział części oświatowej. Część oświatowa w latach 2012 – 2015 stanowiła średnio 31,29 % dochodów ogółem (w 2012 r. – 34,15%; w 2013 r. – 33,49%; w 2014 r. – 30,02%; w 2015 r. – 27,49%). Innymi dochodami własnymi są dochody z majątku powiatu. Udział tych dochodów w latach 2012 – 2015 stanowił średnio 1,41% dochodów ogółem (w 2012 r. – 0,85%; w 2013 r. – 0,88%; w 2014 r. – 1,03%; w 2015 r. – 2,89%). Z danych przedstawionych w tabeli wynika natomiast wzrost dochodów z tytułu udziału powiatu w dochodach budżetu państwa, tj. udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych.

Udział dotacji na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej systematycznie rośnie. W badanym okresie tj. w latach 2012 – 2015 średni udział dotacji na te zadania wynosił 15,30% dochodów ogółem (w 2012 r. – 12,14%; w 2013 r. – 13,88%; w 2014 r. – 17,77%; w 2015 r. – 17,40%). Wyższy udział dotacji w badanym okresie związany jest głównie z realizacją projektu pn. „Scalenie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym obiektu Andryjanki-Siekluki, gmina Boćki, powiat bielski” realizowanego przez Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich lata 2007-2015. W latach 2012 – 2015 wystąpił wzrost udziału dotacji z budżetu państwa na zadania własne. Wynosił on średnio 4,58% dochodów ogółem (w 2012 r. – 2,91%; w 2013 r. – 4,31%; w 2014 r. – 4,16%; w 2015 r. – 6,92%).

Powiat Bielski uzupełnia niedobór dochodów na realizację zadań ustawowych wchodząc w porozumienia z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz składając wnioski o środki pomocowe, w tym o środki zagraniczne do różnych dysponentów tych środków. W związku z tym brak jest pewnej regularności udziału tego typu dochodów w dochodach ogółem powiatu. Dynamikę dochodów w latach 2012-2015 przedstawia tabela 28.

Tabela 28. Dynamika dochodów Powiatu Bielskiego w latach 2012-2015 (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie			plan 2015 wg stanu na dzień 10.03.2015r.	Dynamika %		
		2012	2013	2014		2013/2012	2014/2013	2015/2014
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>10</i>
A	Dochody własne	44.691.791,24	45.020.637,54	45.423.986,15	48.687.806,00	100,74	100,90	107,19
I	Udziały we wpływach z podatków, stanowiących dochód budżetu państwa	6.246.209,15	6.866.283,62	7.447.249,65	8.042.484,00	109,93	108,46	107,99
1	10,25 % udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	6.034.633,00	6.643.330,00	7.084.621,00	7.942.484,00	110,09	106,64	112,11
2	1,4 % udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	211.576,15	222.953,62	362.628,65	100.000,00	105,38	162,65	27,58
II	Subwencja ogólna	24.638.784,00	24.794.856,00	23.858.562,00	23.441.291,00	100,63	96,22	98,25
1	część oświatowa	17.373.435,00	17.508.109,00	16.585.555,00	16.205.980,00	100,78	94,73	97,71
2	część równoważąca	3.607.016,00	3.539.448,00	3.580.415,00	3.801.489,00	98,13	101,16	106,17
3	część wyrównawcza	3.622.613,00	3.713.087,00	3.663.339,00	3.433.822,00	102,50	98,66	93,73
4	uzupełnienie subwencji ogólnej	35.720,00	34.212,00	29.253,00	0,00	95,78	85,51	0,00
III.	Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne powiatu	1.481.882,26	2.252.456,27	2.297.625,89	4.080.000,00	152,00	102,01	177,57
IV.	Środki z funduszy celowych pozyskiwane na podstawie odrębnych przepisów	235.374,54	197.600,00	285.000,00	293.700,00	83,95	144,23	103,05
V	Inne środki określone w odrębnych przepisach (ARiMR)	246.237,12	265.276,20	262.763,40	262.764,00	107,73	99,05	100,00
VI	Dochody własne powiatu sensu stricto	5.601.063,92	5.886.323,54	6.451.005,67	7.874.035,00	105,09	109,59	122,06
1	dochody z majątku powiatu (§ 0470, § 0750, § 0770, § 0840, § 0870)	430.224,32	461.942,77	566.662,43	1.702.873,00	107,37	122,67	300,51
2	pozostałe dochody, w tym:	5.170.839,60	5.424.380,77	5.884.343,24	6.171.162,00	104,90	108,48	104,87
a	wpływy z opłaty komunikacyjnej (§ 0420)	1.106.663,30	1.202.242,24	1.209.746,75	1.250.000,00	108,64	100,62	103,33
b	wpływy z różnych opłat (0690)	775.712,65	697.866,60	809.172,47	800.000,00	89,96	115,95	98,87
c	wpływy z usług (§ 0830)	2.754.611,70	3.122.172,56	3.271.727,67	3.507.578,00	113,34	104,79	107,21
d	dochody z odsetek (§ 0910, § 0920)	206.582,19	130.968,89	143.981,88	127.500,00	63,40	109,94	88,55
e	wpływy z różnych dochodów (§ 0970)	196.941,47	139.707,86	248.570,23	209.434,00	70,94	177,92	84,26

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie			plan 2015 wg stanu na dzień 10.03.2015r.	Dynamika %		
		2012	2013	2014		2013/2012	2014/2013	2015/2014
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>10</i>
f	dochody jst związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami (§ 2360)	120.710,07	127.506,09	200.949,35	276.650,00	105,63	157,60	137,67
g	otrzymane spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej (0960)	3.120,00	3.390,00	0,00	0,00	108,65	0,00	
h	nadwyżki dochodów własnych lub środków obrotowych (§ 2400)	6.498,22	526,53	194,89	0,00	8,10	37,01	0,00
VII	Środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz z budżetu krajowego	3.568.456,02	747.366,25	2.055.810,37	1.362.449,00	20,94	275,07	66,27
1	Dotacje z budżetu państwa (§ 2009)	86.058,49	54.226,48	133.058,42	96.214,00	63,01	245,38	72,31
2	Dotacje ze środków europejskich (§ 2007, § 6207)	3.482.397,53	693.139,77	1.922.751,95	1.266.235,00	19,90	277,40	65,86
VIII	Pomoc finansowa z innych jst (§ 2710, § 6300)	2.654.524,23	3.543.663,66	2.765.969,17	3.331.083,00	133,50	78,05	120,43
IX	Pozostałe środki celowe	19.260,00	466.812,00			2423,74	0,00	
B	Dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej i inne zlecone ustawami	6.175.832,13	7.258.195,61	9.814.911,10	10.258.700,00	117,53	135,23	104,52
1	Dotacje z budżetu państwa (§ 2110)	5.304.832,13	5.572.195,61	6.469.854,85	6.671.700,00	105,04	116,11	103,12
2	Dotacje z budżetu państwa (§ 2119)	217750	421.500,00	836.264,06	897.000,00	193,57	198,40	107,26
3	Dotacje ze środków europejskich (§ 2117)	653250	1.264.500,00	2.508.792,19	2.690.000,00	193,57	198,40	107,22
C	Dochody związane z realizacją zadań wykonywanych na mocy porozumień z organami administracji rządowej	5.168,73		4.050,00	0,00	0,00		0,00
RAZEM:		50.872.792,10	52.278.833,15	55.242.947,25	58.946.506,00	102,76	105,67	106,70

Źródło: opracowanie własne.

Dynamika dochodów ogółem w latach 2012-2015 w porównaniu do roku poprzedniego miała tendencję wzrostową. W badanym okresie wzrost osiągnęły dochody z majątku powiatu. Można jednakże zaobserwować niepokojący spadek części wyrównawczej subwencji ogólnej. Natomiast udział powiatu w dochodach budżetu państwa tj. w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych wykazuje tendencję wzrostową. Zestawienie dochodów i wydatków w poszczególnych latach, kształtowanie się wyniku budżetu w poszczególnych latach oraz wysokość zadłużenia wskazuje, że dochody własne są niewystarczające na realizację zadań ustawowych.

4.2. Wydatki

Wykonanie głównych grup wydatków, tj. bieżących i majątkowych Powiatu Bielskiego w latach 2012-2015 przedstawia tabela 29, natomiast dynamikę tych wydatków – tabela 30.

Tabela 29. Wykonanie wydatków w latach 2012-2015 oraz udział wydatków majątkowych w dochodach i wydatkach ogółem (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie			plan 2015 wg stanu na dzień 10.03.2015r.
		2012	2013	2014	
1	2	3	4	5	6
1	Wydatki ogółem, w tym:	48.750.614,50	50.441.931,91	52.956.419,24	60.608.605,00
a	wydatki bieżące	42.562.126,44	43.381.453,89	45.890.041,64	49.266.892,00
b	wydatki majątkowe	6.188.488,06	7.060.478,02	7.066.377,60	11.341.713,00
2	Dochody ogółem	50.872.792,10	52.278.833,15	55.242.947,25	58.946.506,00
3	% udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	12,69	14,00	13,34	18,71
4	% udział wydatków inwestycyjnych w dochodach ogółem	12,16	13,51	12,79	19,24

Źródło: dane Wydziału Budżetu i Finansów Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim.

W latach 2012-2015 najwyższe nakłady na inwestycje mają miejsce w planie 2015 roku. Stanowią one 18,71% wydatków ogółem i 19,24% dochodów ogółem. Również w 2015 r. najwyższy jest wzrost planu wydatków bieżących. Powiaty mają ograniczone możliwości finansowania inwestycji. Głównym elementem ograniczającym z jednej strony są prawne

możliwości pozyskiwania dochodów przez powiaty określone np. w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, oraz innych ustawach określających źródła dochodów np. ustawie o gospodarce nieruchomościami, z drugiej zaś konieczność realizacji coraz większych zadań ustawowych na rzecz lokalnej społeczności. W związku z tym istotnym elementem, który może poprawić możliwości inwestycyjne powiatu są środki zewnętrzne a zwłaszcza środki zagraniczne oraz zmiany legislacyjne.

Tabela 30. Dynamika wydatków Powiatu Bielskiego w latach 2012-2015 (w %)

Lp.	Wyszczególnienie	2013/2012	2014/2013	2015/2014
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1	Wydatki ogółem, w tym:	103,47	104,98	114,45
a	wydatki bieżące	101,93	105,78	107,36
b	wydatki majątkowe	114,09	100,08	160,50

Źródło: dane Wydziału Budżetu i Finansów Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim.

Potencjalne źródła współfinansowania projektów ujętych w Programie Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 zostały przedstawione w rozdziale 5. Zadania inwestycyjne i projekty dotyczące rozwoju zasobów ludzkich. W zależności od skali pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych, w tym z budżetu Unii Europejskiej, zadania te będą sukcesywnie wprowadzane do budżetu powiatu.

5. Zadania inwestycyjne i projekty dotyczące rozwoju zasobów ludzkich

Tabela 31. Plan zadań inwestycyjnych Powiatu Bielskiego przewidzianych do realizacji w latach 2015-2020

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowany termin realizacji	Szacunkowe całkowite koszty inwestycyjne w zł	Udział własny w zł	Środki pozabudżetowe w zł (źródło finansowania)	Instytucja wprowadzająca projekt / instytucja koordynująca jego wykonanie	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1679B od drogi gminnej – Mokre – Knorydy – Starowieś – Boćki	2014 – 2015	6 480 000	1 740 000	3 000 000* 1 740 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 11,025 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty, uatrakcyjnienie terenu pod względem gospodarczym itp.
2.	Przebudowa mostu w m. Orla na rzece Orlanka	2015	1 200 000	-	600 000*** 600 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	poprawa parametrów techn. podwyższenie nośności do 40 t.
3.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1696B Oleksin – Burchate – Torule	2014 – 2020	2 500 000	625 000	1 250 000* 625 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 3,571 km – pozostałe jak wyżej
4.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1578B Budlewo – Ignatki	2016 – 2020	1 350 000	337 500	675 000* 675 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 2,278 km – pozostałe jak wyżej
5.	Rozbudowa drogi pow. Nr 1679B od skrzyż. z drogą Nr 1681B – Topczykały do dr. krajowej Nr 66	2015	2 200 000	221 500	1 341 000**** 637 500**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 3,650 km – pozostałe jak wyżej
6.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1688B Piliki – Pietrzykowo – Skrzyпки Duże – Truski	2014 – 2020	7 000 000	2 000 000	3 000 000* 2 000 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 10,150 km – pozostałe jak wyżej

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowany termin realizacji	Szacunkowe całkowite koszty inwestycyjne w zł	Udział własny w zł	Środki pozabudżetowe w zł (źródło finansowania)	Instytucja prowadząca projekt / instytucja koordynująca jego wykonanie	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
7.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1698B Puchaty Stare – Spieszyn – do granicy powiatu	2014 - 2020	3 500 000	875 000	1 750 000* 675 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 4,052 km – pozostałe jak wyżej
8.	Rozbudowa drogi powiatowej Nr 1571B Glinik – Zanie – Świrycy	2014 – 2017	5 500 000	1 375 000	2 750 000* 1 375 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 5,960 km – pozostałe jak wyżej
9.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1598B Brańsk – Poletyły	2016	350 000	105 000	245 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 2,392 km – pozostałe jak wyżej
10.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1608B ulica w m. Knorzy	2016 - 2020	800 000	400 000	400 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 1,250 km – pozostałe jak wyżej
11.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1751B odcinek Wygonowo – Andryjanki	2014 – 2020	2 000 000	1 000 000	1 000 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 2,875 km – pozostałe jak wyżej
12.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1599B Brańsk – w kierunku m. Załuskie Kościelne	2015 – 2020	3 000 000	750 000	1 500 000** 750 000*	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 4,914 km – pozostałe jak wyżej
13.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1611B ul. Widowska w Bielsku Podlaskim – ulica w m. Widowo	2015 – 2020	5 000 000	1 250 000	2 500 000* 1 250 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 2,725 km – pozostałe jak wyżej
14.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1583B Szczepany – Niewino Borowe – Niewino Leśne – Niewino Popławskie do dr.	2015 – 2020	5 500 000	1 475 000	2 550 000* 1 475 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 5,163 km – pozostałe jak wyżej

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowany termin realizacji	Szacunkowe całkowite koszty inwestycyjne w zł	Udział własny w zł	Środki pozabudżetowe w zł (źródło finansowania)	Instytucja wprowadzająca projekt / instytucja koordynująca jego wykonanie	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	powiatowej Nr 1582B						
15.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1609B Bielsk Podlaski – Hryniewiczze Duże – Hryniewiczze Małe – Rzepniewo	2016 – 2020	2 500 000	1 250 000	1 250 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 3,603 km – pozostałe jak wyżej
16.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1691B Truski – Olszewo	2016 – 2020	2 500 000	625 000	625 000** 1 250 000***	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 3,993 km – pozostałe jak wyżej
17.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1588B Jacewicz do drogi powiatowej Nr 1575B	2016 – 2020	1 000 000	500 000	500 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 1,658 km – pozostałe jak wyżej
18.	Przebudowa drogi Nr 1569B Zalesie – Wólka Zalewska – Olszewo	2015-2020	1 150 000	460 000	690 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 2,874 km – pozostałe jak wyżej
19.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1701B Niemysze Ząbki – do granicy powiatu	2016 – 2020	3 000 000	750 000	1 500 000** 750 000*	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 2,213 km – pozostałe jak wyżej
20.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1613B od skrzyżowania z drogą powiatową Nr 1603B do m. Miększe	2016 – 2020	700 000	350 000	350 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 1,050 km – pozostałe jak wyżej
21.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1678B ulica m. Hołody	2015 – 2020	200 000	100 000	100 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 0,350 km – pozostałe jak wyżej
22.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1616B Krzywa – granica	2015 – 2020	220 000	66 000	154 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 1,463 km – pozostałe jak wyżej

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowany termin realizacji	Szacunkowe całkowite koszty inwestycyjne w zł	Udział własny w zł	Środki pozabudżetowe w zł (źródło finansowania)	Instytucja wprowadzająca projekt / instytucja koordynująca jego wykonanie	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	powiatu						
23.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1687B Maleniki - Gregorowce	2016 – 2020	2 000 000	1 000 000	1 000 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 4,042 km – pozostałe jak wyżej
24.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1576B Falki – Filipy	2017 – 2020	2 500 000	1 250 000	1 250 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 4,225 km – pozostałe jak wyżej
25.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1581B Wysзки – Filipy	2017 - 2020	2 000 000	1 000 000	1 000 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 3,375 km – pozostałe jak wyżej
26.	Przebudowa mostu w m. Kożyno	2015 – 2020	1 000 000	250 000	500 000*** 250 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	poprawa parametrów tech. obiektu mostowego
27.	Przebudowa mostu w m. Solniki	2015 – 2020	1 000 000	250 000	500 000*** 250 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	poprawa parametrów tech. obiektu mostowego
28.	Przebudowa mostu w m. Holonki dr. Nr 1694B	2016	1 000 000	250 000	500 000*** 250 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	poprawa parametrów tech. obiektu mostowego
29.	Modernizacja dr. pow. 1694B Brańsk-Popławy-Holonki-granica powiatu	2015 – 2020	5 500 000	1 375 000	2 750 000**** 1 375 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	Poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 12,209km – pozostałe jak wyżej
30.	Modernizacja dr. pow. 1574B Bielsk Podlaski (ul. 11-go Listopada) – Augustowo – Wysзки - Topczewo	2015 – 2020	10 500 000	2 625 000	5 250 000**** 2 625 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	Poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 23,379km – pozostałe jak wyżej
31.	Modernizacja dr. pow. 1575B Bielsk Podlaski –	2015 – 2020	7 000 000	1 750 000	3 500 000**** 1 750 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	Poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 12 km – pozostałe jak wyżej

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowany termin realizacji	Szacunkowe całkowite koszty inwestycyjne w zł	Udział własny w zł	Środki pozabudżetowe w zł (źródło finansowania)	Instytucja wprowadzająca projekt / instytucja koordynująca jego wykonanie	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	Orzechowicze – Stołowacz – Mulawicze						
32.	Modernizacja dr. pow. 1601B Bielsk Podlaski (ul. Mickiewicza, ulica bez nazwy w kierunku Klejnik) – granica powiatu	2015 – 2020	6 000 000	1 500 000	3 000 000**** 1 500 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	Poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 13,322km – pozostałe jak wyżej
33.	Modernizacja dr. pow. 1654B Bielsk Podlaski – Parcewo – Orla - granica powiatu	2015 – 2020	7 000 000	1 750 000	3 500 000**** 1 750 000**	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	Poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 15,608km – pozostałe jak wyżej
34.	Modernizacja dr. Nr 1589B i 1590B Rajsk - Husaki	2016 - 2020	1 500 000	375 000	375 000** 750 000*	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim	Poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 1,500km – pozostałe jak wyżej
35.	Rozbudowa, przebudowa termomodernizacja I Liceum Ogólnokształcącego im. T. Kościuszki w Bielsku Podlaskim III Etap realizacji /Sala gimnastyczna i zaplecza oraz boisk szkolnych i małej architektury/	2016 - 2020	7 500 000	1 125 000	6 375 000*	Powiat Bielski/ Wydział Oświaty, Kultury i Ochrony Zdrowia, Wydział Gospodarowania Mieniem	Hala sportowa o wym. 44 x 24 m z zapleczem, oraz boiska szkolne sportowe wielofunkcyjne
36.	I Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki w Bielsku Podlaskim Winda przysięciana II przystankowa	2016-2020	200 000	-	200 000*	Powiat Bielski/ Wydział Gospodarowania Mieniem	Winda przysięciana np.: typu MOL 630- T-90 panoramiczna przystosowana dla osób niepełnosprawnych

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowany termin realizacji	Szacunkowe całkowite koszty inwestycyjne w zł	Udział własny w zł	Środki pozabudżetowe w zł (źródło finansowania)	Instytucja wprowadzająca projekt / instytucja koordynująca jego wykonanie	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	panoramiczna						
37.	Zespół Szkół nr 1 im. J.K. Piłsudskiego w Bielsku Podlaskim Wykonanie parkingu samochodowego o powierzchni ok. 1200 m ²	2016-2020	250 000	250 000	-	Zespół Szkół nr 1 w Bielsku Podlaskim im. J. K. Piłsudskiego	40 miejsc parkingowych dla samochodów osobowych +10 miejsc dla osób niepełnosprawnych z ogrodzeniem 80 mb. oraz bramką wjazdową.
38.	Zespół Szkół nr 1 im. J.K. Piłsudskiego w Bielsku Podlaskim Winda przysięciana IV przystankowa panoramiczna	2016-2020	300 000	-	300 000*	Powiat Bielski/ Wydział Gospodarowania Mieniem	Winda przysięciana np.: typu MOL 630 - przystosowana dla osób niepełnosprawnych
39.	Zespół Szkół nr 1 im. J.K. Piłsudskiego w Bielsku Podlaskim Wykonanie dokumentacji i instalacji solarnej na potrzeby Hali Sportowej i ORLIKA	2016 - 2020	125 000	-	125 000*	Powiat Bielski/ Wydział Gospodarowania Mieniem	Przygot. c. w. u. w ilości 6m ³ /dobę kolektory słoneczne o mocy zainstalowanej 30 kW wspomagające kotłownią olejową hali sportowej
40.	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim Winda przysięciana II przystankowa panoramiczna	2016 - 2020	150 000	-	150 000*	Powiat Bielski/ Wydział Gospodarowania Mienia	Winda przysięciana np. typu MOL 630- T-90 panoramiczna przystosowana dla osób niepełnosprawnych
41.	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim Wykonanie dokumentacji	2015 - 2018	125 000	51 000	74 000*	Powiat Bielski/ Wydział Gospodarowania Mieniem	Przygotowanie c. w. u. w ilości 6m ³ /dobę z kolektorów słonecznych o mocy 29,29 kW - w I Etapie o mocy 10 kW - ok. 2m ³ /d oszczędność energii cieplnej 14,5%

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowany termin realizacji	Szacunkowe całkowite koszty inwestycyjne w zł	Udział własny w zł	Środki pozabudżetowe w zł (źródło finansowania)	Instytucja wprowadzająca projekt / instytucja koordynująca jego wykonanie	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	i instalacji solarnej (I Etap) Wykonanie instalacji solarnej (II Etap)						
42.	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim Modernizacja kotłowni olejowej na odnawialne źródła energii o mocy ok. 500 kW ciepłej	2016 - 2020	250 000	-	250 000 (środki UE i NFOŚiGW)	Powiat Bielski/ Wydział Gospodarowania Mieniem	Opracowanie PT Wstawienie kotła na biomasę oraz urządzeń podawczych z pomieszczenia składu opatu o mocy ok. 250 kW
43.	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim Winda przysięciana II przystankowa panoramiczna szkl. szkoła i internat	2016 - 2020	300 000	-	300 000*	Powiat Bielski/ Wydział Gospodarowania Mienia	Winda przysięciana np. typu MOL 630- T-90 panoramiczna przystosowana dla osób niepełnosprawnych
44.	Zespole Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Bielsku Podlaskim Modernizacja kotłowni olejowej na odnawialne źródła energii o mocy ok. 250 kW ciepłej	2016 - 2020	700 000	-	300 000 (środki UE i NFOŚiGW)	Powiat Bielski/ Wydział Gospodarowania Mieniem	Opracowanie PT Wstawienie kotła na biomasę oraz urządzeń podawczych z pomieszczenia składu opatu o mocy ok. 500 kW
45.	Wykonanie dokumentacji i instalacji solarnej w Zespole Szkół Specjalnych im. Pawła II w Bielsku Podlaskim	2016 - 2020	125 000	-	125 000*	Powiat Bielski/ Wydział Gospodarowania Mieniem	Przygotowanie c.w.u. w ilości 6m³/dobę kolektory słoneczne o mocy zainstalowanej 29,29 kW /oszczędność energii cieplnej 14,5%

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowany termin realizacji	Szacunkowe całkowite koszty inwestycyjne w zł	Udział własny w zł	Środki pozabudżetowe w zł (źródło finansowania)	Instytucja wprowadzająca projekt / instytucja koordynująca jego wykonanie	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
46.	Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim ul. 11 Listopada 4 Winda przysięciana w placówkach podległych z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych	2016 - 2020	150 000	-	150 000*	Powiat Bielski/ Wydział Gospodarowania Mieniem	Winda przysięciana np.: panoramiczna przystosowana dla osób niepełnosprawnych
47.	Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim ul. Mickiewicza 46 Winda przysięciana w placówkach podległych z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych	2016 - 2020	500 000	-	500 000*	Powiat Bielski/ Wydział Gospodarowania Mieniem	Winda przysięciana np.: typu MOL 630 – T-90 panoramiczna przystosowana dla osób niepełnosprawnych
48.	Budowa kardiologii inwazyjnej	2015	17 000 000	-	-	Inwestor zewnętrzny	Rozszerzenie zakresu świadczeń, poprawa dostępności do specjalistycznej diagnostyki kardiologicznej, poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego pacjentów. Pacjenci z ostrymi zespołami wieńcowymi uzyskają szybką i fachową pomoc bez konieczności transportu do ośrodków poza Bielskiem Podlaskim
49.	Modernizacja budynku po szkole w celu dostosowania jej do prowadzenia działalności medycznej w zakresie opieki długoterminowej oraz podstawowej opieki zdrowotnej, zakup	2015 - 2020	11 415 896,10	-	-	SPZOZ w Bielsku Podlaskim	Dostosowanie opieki zdrowotnej w celu sprostanania potrzebom szybko rosnącej populacji osób przewlekłe chorych i niesamodzielnych oraz osób starszych

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowany termin realizacji	Szacunkowe całkowite koszty inwestycyjne w zł	Udział własny w zł	Środki pozabudżetowe w zł (źródło finansowania)	Instytucja wprowadzająca projekt / instytucja koordynująca jego wykonanie	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	sprzętu						
50.	Modernizacja pomieszczeń szpitala i zakup nowoczesnej aparatury medycznej w celu dostosowania ich do prowadzenia opieki nad matką i noworodkiem	2015 - 2020	3 231 833,95	-	-	SPZOZ w Bielsku Podlaskim	Poprawa opieki perinatalnej – świadczenia z zakresu profilaktyki, diagnostyki i leczenia w celu zwiększenia liczby urodzeń
51.	Modernizacja oddziałów: wewnętrznego, ortopedycznego, chirurgicznego	2015-2020	1 800 000	-	-	SPZOZ w Bielsku Podlaskim	Dostosowanie pomieszczeń bloku „C” do wymogów sanitarno-epidemiologicznych
52.	Zakup aparatury i sprzętu medycznego	2015-2020	3 000 000	-	-	SPZOZ w Bielsku Podlaskim	Dostosowanie infrastruktury sprzętowej do potrzeb społeczeństwa i trendów rynku usług zdrowotnych
53.	Budowa i wyposażenie rehabilitacji leczniczej	2015-2020	15 000 000	-	-	SPZOZ w Bielsku Podlaskim	Budowa nowego budynku oraz wyposażenie go w sprzęt w celu rozszerzenia świadczeń z zakresu rehabilitacji leczniczej w pełnym zakresie dla dzieci i dorosłych z zapleczem diagnostyczno-zabiegowym
54.	Modernizacja kuchni szpitalnej	2015-2020	3 000 000	-	-	SPZOZ w Bielsku Podlaskim	Modernizacja pomieszczeń kuchni oraz wyposażenia w celu dostosowania jej do wymogów prawnych
55.	Modernizacja i wyposażenie centralnej sterylizacji	2015-2020	3 000 000	-	-	SPZOZ w Bielsku Podlaskim	Dostosowanie centralnej sterylizacji do wymogów sanitarno-epidemiologicznych
56.	Wymiana agregatu prądowórczego z modernizacją rozdzielni	2015-2020	760 000	-	-	SPZOZ w Bielsku Podlaskim	Modernizacja rozdzielni wraz z wymianą agregatu prądowórczego na sterowany automatycznie – wyposażony w elektryczne rozruszniki oraz układy stabilizujące napięcie wyjściowe w celu zapewnienia ciągłości

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowany termin realizacji	Szacunkowe całkowite koszty inwestycyjne w zł	Udział własny w zł	Środki pozabudżetowe w zł (źródło finansowania)	Instytucja wprowadzająca projekt / instytucja koordynująca jego wykonanie	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
57.	Montaż ogniw fotowoltanicznych w Domu Pomocy Społecznej w Brańsku	2017	100 000	20 000	80 000****	Powiat Bielski/ Dom Pomocy Społecznej w Brańsku	Oszczędności w kosztach zużycia energii elektrycznej w Domu Pomocy Społecznej w Brańsku

Źródło: opracowanie własne.

Objaśnienia do tabeli:

* - środki z budżetu państwa lub UE

** - udział samorządów gmin

*** - rezerwa budżetu państwa

**** - inne (np. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej)

Tabela 32. Wykaz projektów dot. rozwoju zasobów ludzkich planowanych do realizacji w latach 2015-2020

Lp.	Nazwa projektu	Jednostka wdrażająca	Czas realizacji	Całkowity koszt realizacji (w zł)	Udział własny (w zł)	Środki budżetu państwa (w zł)	Środki z funduszy UE (w zł)	Środki Funduszu Pracy (w zł)	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.	Projekty współfinansowane ze środków UE w ramach EFS w ramach PO WER. skierowany do osób młodych w wieku 18-29 bez pracy, zarejestrowanych	PUP w Bielsku Podlaskim	01.04.2015-31.12.2015	950 100	0	0	950 100	0	Liczba uczestników: 113 - z pośrednictwa skorzysty -113 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-10 o.b. -doświadczenie zawodowe zdobędzie -88 o. b. - z bonu na zasiedlenie skorzysty 5 o. b. - samozatrudnienie podejmie-10 o. b.

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa projektu	Jednostka wdrażająca	Czas realizacji	Całkowity koszt realizacji (w zł)	Udział własny (w zł)	Środki budżetu państwa (w zł)	Środki z funduszy UE (w zł)	Środki Funduszu Pracy (w zł)	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
2.	w PUP jako bezrobotne (należące do I lub II profilu pomocy), które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET) pt. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie bielskim”	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2016-31.12.2016	1 500 000	0	0	1 500 000	0	Liczba uczestników: 170 -z poradnictwa zawodowego skorzysta-170 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -170 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-40 o.b. -doświadczenie zawodowe zdobędzie -110 o. b. - z bonu na zasiedlenie skorzysta 15 o. b. -samozaatrudnienie podejmie 12 o. b.
3.	Projekty współfinansowane ze środków UE w ramach EFS w ramach PO WER. skierowany do osób młodych w wieku 18-29 bez pracy, zarejestrowanych w PUP jako bezrobotne (należące do I lub II profilu pomocy), które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET) pt. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie bielskim”	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2017-31.12.2017	1 600 000	0	0	1 600 000	0	Liczba uczestników: 170 -z poradnictwa zawodowego skorzysta-170 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -170 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-35 o.b. -doświadczenie zawodowe zdobędzie -120 o. b. - z bonu na zasiedlenie skorzysta 15 o. b. -samozaatrudnienie podejmie 12 o. b.
4.	Projekty współfinansowane ze środków UE w ramach EFS w ramach PO WER. skierowany do osób młodych w wieku 18-29 bez pracy, zarejestrowanych w PUP jako bezrobotne (należące do I lub II profilu pomocy), które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET) pt. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie bielskim”	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2018-31.12.2018	1 800 000	0	0	1 800 000	0	Liczba uczestników: 185 -z poradnictwa zawodowego skorzysta-185 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -185 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-40 o.b. -doświadczenie zawodowe zdobędzie -80 o. b. - z bonu na zasiedlenie skorzysta 10 o. b. -samozaatrudnienie podejmie 15 o. b.
5.	Projekty współfinansowane ze środków UE w ramach EFS w ramach PO WER. skierowany do osób młodych w wieku 18-29 bez pracy, zarejestrowanych w PUP jako bezrobotne (należące do I lub II profilu pomocy), które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET) pt. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie bielskim”	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2019-31.12.2019	1 600 000	0	0	1 600 000	0	Liczba uczestników: 170 -z poradnictwa zawodowego skorzysta-170 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -170 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-35 o.b.

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa projektu	Jednostka wdrażająca	Czas realizacji	Całkowity koszt realizacji (w zł)	Udział własny (w zł)	Środki budżetu państwa (w zł)	Środki z funduszy UE (w zł)	Środki Funduszu Pracy (w zł)	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
6.		PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2020-31.12.2020	2 000 000	0	0	2 000 000	0	-doświadczenie zawodowe zdobędzie -120 o. b. - z bonu na zasiedlenie skorzysta 15 o. b. -samozatrudnienie podejmie 12 o. b. Liczba uczestników: 200 -z poradnictwa zawodowego skorzysta-200 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -200 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-40 o.b. -doświadczenie zawodowe zdobędzie -130 o. b. - z bonu na zasiedlenie skorzysta 20 o. b. Liczba uczestników: 63 -z poradnictwa zawodowego skorzystają- 63 osoby bezrobotne - z pośrednictwa skorzysta -55 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-5 o. b. -doświadczenie zawodowe zdobędą -30 o. b. - powstanie nowych 20 stanowisk pracy; - samozatrudnienie podejmie 8 o. b. Liczba uczestników: 100 -z poradnictwa zawodowego skorzysta- 100 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -100 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-30 o.b. -doświadczenie zawodowe zdobędzie -75 o. b. - powstanie 20 nowych stanowisk pracy -samozatrudnienie podejmie- 15 o. b. Liczba uczestników: 100 -z poradnictwa zawodowego skorzysta- 100 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -100 o. b.
7.	Projekty w ramach RPO województwa podlaskiego finansowane ze środków UE w ramach EFS skierowane do osób bezrobotnych powyżej 30 roku życia, zarejestrowanych w PUP Bielsk Podlaski pt. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych 30 plus.	PUP w Bielsku Podlaskim	01.05.2015-31.12.2015	661 800	0	0	661 800	0	
8.		PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2016-31.12.2016	850 000	0	0	850 000	0	
9.		PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2017-31.12.2017	850 000	0	0	850 000	0	

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa projektu	Jednostka wdrażająca	Czas realizacji	Całkowity koszt realizacji (w zł)	Udział własny (w zł)	Środki budżetu państwa (w zł)	Środki z funduszy UE (w zł)	Środki Funduszu Pracy (w zł)	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
	Projekty w ramach RPO województwa podlaskiego finansowane ze środków UE w ramach EFS skierowane do osób bezrobotnych powyżej 30 roku życia, zarejestrowanych w PUP Bielsk Podlaski pt. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych 30 plus.	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2018-31.12.2018	750 000	0	0	750 000	0	-kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-30 o.b. -doświadczenie zawodowe zdobędą -80 o. b. -powstanie 10 nowych stanowisk pracy -samozatrudnienie podejmie 10 o. b. Liczba uczestników: 90 -z poradnictwa zawodowego skorzysta- 90 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -90 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-25o. b. -doświadczenie zawodowe zdobędą -60 o. b. - powstanie nowych 15 stanowisk pracy - samozatrudnienie podejmie- 15 o. b.
11.	Projekty w ramach RPO województwa podlaskiego finansowane ze środków UE w ramach EFS skierowane do osób bezrobotnych powyżej 30 roku życia, zarejestrowanych w PUP Bielsk Podlaski pt. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych 30 plus	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2019-31.12.2019	750 000	0	0	750 000	0	Liczba uczestników: 90 -z poradnictwa zawodowego skorzysta- 90 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -90 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-25 o.b. -doświadczenie zawodowe zdobędą -60 o. b. - powstanie 15 nowych stanowisk pracy - samozatrudnienie podejmie 15 o. b.
12.	Projekty w ramach RPO województwa podlaskiego finansowane ze środków UE w ramach EFS skierowane do osób bezrobotnych powyżej 30 roku życia, zarejestrowanych w PUP Bielsk Podlaski pt. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych 30 plus	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2020-31.12.2020	850 000	0	0	850 000	0	Liczba uczestników: 100 -z poradnictwa zawodowego skorzysta- 100 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta - 100 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-30 o.b. -doświadczenie zawodowe zdobędzie -80 o. b. - powstanie 10 nowych stanowisk pracy - samozatrudnienie podejmie 10 o. b.
13.	Program skierowany do osób bezrobotnych wymienionych w art.	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2016-31.12.2016	500 000	0	0	0	500 000	Liczba uczestników: 70 -z poradnictwa zawodowego skorzysta-70 osób bezrobotnych

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa projektu	Jednostka wdrażająca	Czas realizacji	Całkowity koszt realizacji (w zł)	Udział własny (w zł)	Środki budżetu państwa (w zł)	Środki z funduszy UE (w zł)	Środki Funduszu Pracy (w zł)	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
	49 ustawy będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy: - bezrobotnych długotrwale; - bezrobotnych powyżej 50 roku życia; - bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej; - bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia; - bezrobotnych niepełnosprawnych	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2017-31.12.2017	480 000	0	0	0		- z pośrednictwa skorzysta -70 o. b. - kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-15 o.b. - doświadczenie zawodowe zdobędzie -45 o. b. - powstanie 10 nowych stanowisk pracy - samozatrudnienie podejmie 10 o. b.
14.								480 000	Liczba uczestników: 70 - z pośrednictwa zawodowego skorzysta-70 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -70 o. b. - kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-15 o.b. - doświadczenie zawodowe zdobędzie -45 o. b. - powstanie 10 nowych stanowisk pracy - samozatrudnienie podejmie 8 o. b.
15.	Program skierowany do osób bezrobotnych wymienionych w art. 49 ustawy będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy: - bezrobotnych długotrwale; - bezrobotnych powyżej 50 roku życia; - bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej; - bezrobotnych	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2018-31.12.2018	450 000	0	0	0	450 000	Liczba uczestników: 65 - z pośrednictwa zawodowego skorzysta-65 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -65 o. b. - kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-15 o.b. - doświadczenie zawodowe zdobędzie -40 o. b. - powstanie 15 nowych stanowisk pracy - samozatrudnienie podejmie 10 o. b.
16.								500 000	Liczba uczestników: 70 - z pośrednictwa zawodowego skorzysta-70 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -70 o. b. - kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-20 o.b. - doświadczenie zawodowe zdobędzie-42 o. b. - powstanie 10 stanowisk pracy - samozatrudnienie podejmie 10 o. b.

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa projektu	Jednostka wdrażająca	Czas realizacji	Całkowity koszt realizacji (w zł)	Udział własny (w zł)	Środki budżetu państwa (w zł)	Środki z funduszy UE (w zł)	Środki Funduszu Pracy (w zł)	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
17.	posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia; - bezrobotnych niepełnosprawnych	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2020-31.12.2020	450 000	0	0	0	450 000	Liczba uczestników: 65 -z poradnictwa zawodowego skorzysta-65 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -70 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-10 o.b. -doświadczenie zawodowe zdobędzie -40 o. b. -powstanie 10 stanowisk pracy - samozatrudnienie podejmie 10 o. b.
18.	Programy z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej skierowane do osób bezrobotnych do 30 r. ż.	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2016-31.12.2016	900 000			0	900 000	Liczba uczestników: 115 -z poradnictwa zawodowego skorzysta-115 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -115 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-20o. b. - doświadczenie zawodowe zdobędzie -80 o. b. - z bonu na zasiedlenie skorzysta 10 o. b. - samozatrudnienie podejmie-10 o. b. - powstanie 15 nowych miejsc pracy
19.	Programy z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej skierowane do osób bezrobotnych do 30 r. ż.	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2017-31.12.2017	950 000			0	950 000	Liczba uczestników: 120 -z poradnictwa zawodowego skorzysta-120 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -120 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-20 o.b. -doświadczenie zawodowe zdobędzie -80 o. b. - z bonu na zasiedlenie skorzysta 10 o. b.
20.	Programy z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej skierowane do osób bezrobotnych do 30 r. ż.	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2018-31.12.2018	900 000			0	900 000	Liczba uczestników: 112 -z poradnictwa zawodowego skorzysta-112 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -112 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-20 o.b.

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Lp.	Nazwa projektu	Jednostka wdrażająca	Czas realizacji	Całkowity koszt realizacji (w zł)	Udział własny (w zł)	Środki budżetu państwa (w zł)	Środki z funduszy UE (w zł)	Środki Funduszu Pracy (w zł)	Oczekiwane rezultaty
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
21.	Programy z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej skierowane do osób bezrobotnych do 30 r. ż.	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2019-31.12.2019	950 000			0	950 000	-doświadczenie zawodowe -80 o. b. - z bonu na zasiedlenie skorzysta 10 o. b. -powstanie nowych 15 stanowisk pracy Liczba uczestników: 120 -z poradnictwa zawodowego skorzysta-120 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -120 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy-20 o.b. -doświadczenie zawodowe zdobędzie -80 o. b. - z bonu na zasiedlenie skorzysta 10 o. b.
22.	Programy z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej skierowane do osób bezrobotnych do 30 r. ż.	PUP w Bielsku Podlaskim	01.01.2020-31.12.2020	1 000 000			0	1 000 000	Liczba uczestników: 120 -z poradnictwa zawodowego skorzysta-120 osób bezrobotnych - z pośrednictwa skorzysta -120 o. b. -kwalifikacje zawodowe uzyska lub podwyższy poprzez -20 o. b. -doświadczenie zawodowe zdobędzie -70 o. b. - z bonu na zasiedlenie skorzysta 10 o. b. - powstanie 10 nowych stanowisk pracy; -samozaatrudnienie podejmie 10 o. b.

Źródło: opracowanie własne.

Realizacja wszystkich projektów wymienionych w tabeli 31 i 32, dotyczących zarówno inwestycji infrastrukturalnych, jak i rozwoju zasobów ludzkich, a także kolejność ich implementacji, będzie zależna od wielkości dostępnych środków finansowych oraz zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych. Podane wartości projektów oraz okres ich realizacji mają charakter szacunkowy z uwagi na wieloletnią perspektywę planowania i niepełne dane w zakresie terminów ogłaszanych konkursów oraz warunków dofinansowania projektów w ramach środków zewnętrznych, w tym z budżetu Unii Europejskiej. Zakłada się, iż niewykonanie wszystkich zadań w latach 2015-2020 spowoduje przesunięcie ich realizacji na lata następne.

6. System wdrażania i monitoringu

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 jest instrumentem służącym do realizacji rozwoju społeczno-gospodarczego oraz długofalowego planowania rozwoju lokalnego powiatu. Dokument ten obejmuje analizę i diagnozę sytuacji obecnej, wyznacza wizję rozwoju, najważniejsze obszary rozwoju oraz opis planowanych działań do realizacji w poszczególnych obszarach. Jego pełna realizacja jest jednakże uzależniona od wysokości pozyskanych środków, w tym zarówno krajowych (np. w ramach Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej na lata 2016-2020), jak i z funduszy Unii Europejskiej. Sam fakt posiadania dokumentu o charakterze strategicznym nie gwarantuje jego skutecznej implementacji. Aby program przyniósł zaplanowane efekty, niezbędne jest sukcesywne jej wdrażanie, czuwanie nad jej realizacją i przede wszystkim kontrolowanie jej przebiegu.

Cel główny programu sformułowany został na tak ogólnym poziomie, iż bezpośrednia ocena stopnia jego realizacji nie jest możliwa. Można jednak ocenić stopień realizacji celów szczegółowych. Mają one na tyle konkretny charakter i są na tyle powiązane z projektami aktualnie realizowanymi i planowanymi do realizacji, że można w tym zakresie zastosować kwantyfikację wskaźników charakteryzujących zasadnicze obszary rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Bielskiego.

Zestawienie wskaźników dla celów monitorowania programu zawiera tabela 34. Ich coroczne obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2015 umożliwi dokonanie w latach kolejnych ocen realizacji programu pod kątem jej efektywności i celowości. Wartości wskaźników, które zostaną obliczone w momencie rozpoczęcia realizacji programu to tzw. dane bazowe. Relacja wartości osiągniętych wskaźników do danych bazowych będzie stanowić o efektywności interwencji. Przy wyborze wskaźników wybrano takie, które w sposób syntetyczny pozwolą ocenić postęp i efektywność programu, a także będą możliwe do pomiaru na podstawie danych z oficjalnej statystyki, ze statystyk prowadzonych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku Podlaskim, Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim itp. Rezultatem przeprowadzanych analiz może być konieczność zmodyfikowania zapisów Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020.

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Tabela 33. Zestawienie wskaźników monitoringu

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Częstotliwość pomiaru	Źródło informacji
Długość przebudowanych/ wyremontowanych/ zmodernizowanych dróg powiatowych	km	rok	PZD
Długość wybudowanych/ zmodernizowanych ciągów pieszych, rowerowych i pieszo-rowerowych na terenie powiatu	km	rok	PZD
Liczba zrealizowanych inwestycji opartych o odnawialne źródła energii	szt.	rok	własne
Liczba zmodernizowanych powiatowych obiektów infrastruktury edukacyjnej	szt.	rok	własne
Liczba szkół na terenie powiatu wyposażonych w nowoczesne pomoce naukowe	szt.	rok	własne
Liczba zbudowanych hal sportowych	szt.	rok	własne
Liczba szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu z ponadprogramową ofertą edukacyjną	szt.	rok	własne
Poziom zdawalności egzaminu maturalnego w powiecie	%	rok	własne, OKE
Liczba podjętych inicjatyw/ projektów, których celem było dostosowanie szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu do aktualnych potrzeb rynku pracy	szt.	rok	własne
Ilość zrealizowanych projektów w zakresie dokształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli	szt.	rok	własne
Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych w celu modernizacji/ doposażenia SPZOZ w Bielsku Podlaskim	szt.	rok	własne, SPZOZ
Liczba osób bezrobotnych korzystających z pośrednictwa pracy/ doradztwa zawodowego	osoba	rok	PUP
Liczba przeszkolonych osób bezrobotnych w zakresie dostosowania kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy	osoba	rok	PUP
Liczba udzielonych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej	szt.	rok	PUP
Wysokość stopy bezrobocia w powiecie	%	rok	PUP
Ilość zrealizowanych projektów w zakresie wspierania rodziny/ poprawy warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej	szt.	rok	własne
Liczba zrealizowanych inicjatyw w zakresie promocji pozytywnego wizerunku powiatu	szt.	rok	własne

Źródło: opracowanie własne.

Stosownie do przepisu art. 19 ust. 3a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649 z późn. zm.), Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 jest przyjmowany przez Radę Powiatu w Bielsku Podlaskim w drodze uchwały. Za proces wdrażania zapisów programu odpowiedzialny jest Zarząd Powiatu w Bielsku Podlaskim.

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Cel główny i cele szczegółowe będą realizowane przez poszczególne wydziały Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim, a także jednostki organizacyjne powiatu, w których kompetencjach zawierają się konkretne działania. Należy jednakże nadmienić, iż niektóre cele szczegółowe wskazane w dokumencie do ich skutecznej realizacji niejednokrotnie wymagają zaangażowania nie tylko samych władz samorządu powiatowego, lecz również innych podmiotów działających na rzecz rozwoju Powiatu Bielskiego.

Wykaz tabel

Tabela 1. Udział osób bezrobotnych zamieszkających na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2007-2014

Tabela 2. Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych w Powiecie Bielskim w latach 2007-2014

Tabela 3. Powierzchnia ewidencyjna i kierunki wykorzystania powierzchni w Powiecie Bielskim

Tabela 4. Udział gruntów ornych w ogólnej powierzchni oraz struktura klas bonitacyjnych

Tabela 5. Udział użytków zielonych w ogólnej powierzchni oraz struktura klas bonitacyjnych

Tabela 6. Bilans zasobów złóż kopalin w Powiecie Bielskim (w tys. ton)

Tabela 7. Wielkość emisji zanieczyszczeń powietrza z Powiatu Bielskiego na tle województwa w latach 2004-2013

Tabela 8. Stan rzek w Powiecie Bielskim

Tabela 9. Klasyfikacja stanu chemicznego wód podziemnych w 2012 r. według badań PIG-PIB

Tabela 10. Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności

Tabela 11. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w Powiecie Bielskim w latach 2004-2012 (w %)

Tabela 12. Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków - ogółem ilość obiektów

Tabela 13. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności

Tabela 14. Odpady wytworzone w Powiecie Bielskim (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w ciągu roku

Tabela 15. Wykaz istniejących składowisk komunalnych na terenie Powiatu Bielskiego

Tabela 16. Dane dotyczące poszczególnych jednostek oświatowych prowadzonych przez Powiat Bielski

Tabela 17. Identyfikacja problemów w zakresie oświaty

Tabela 18. Zestawienie zbiorcze dróg powiatowych (stan na 01.01.2015 r.)

Tabela 19. Potrzeby finansowe w zakresie doprowadzenia dróg powiatowych do zadowalającego stanu technicznego w podziale na gminy oraz w przeliczeniu na 1 km drogi

Tabela 20. Liczba leczonych i osobodni w oddziałach szpitalnych SPZOZ w Bielsku Podlaskim w latach 2011-2014

Tabela 21. Liczba świadczeń ambulatoryjnych udzielonych w SPZOZ w Bielsku Podlaskim w latach 2011 – 2014

Tabela 22. Liczba zabiegów operacyjnych w latach 2011 – 2014

Tabela 23. Liczba jednostek faktycznie wykonanych w zakresie leczenia szpitalnego za 2014 rok

Tabela 24. Liczba jednostek faktycznie wykonanych w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej za 2014 rok

Tabela 25. Analiza SWOT dla Powiatu Bielskiego

Tabela 26. Cele szczegółowe wraz z zasadniczymi kierunkami interwencji na lata 2015-2020

Tabela 27. Wykonanie oraz struktura dochodów powiatu bielskiego w latach 2012-2015 (w zł)

Tabela 28. Dynamika dochodów powiatu bielskiego w latach 2012-2015 (w zł)

Tabela 29. Wykonanie wydatków w latach 2012-2015 oraz udział wydatków majątkowych w dochodach i

wydatkach ogółem (w zł)

Tabela 30. Dynamika wydatków Powiatu Bielskiego w latach 2012-2015 (w %)

Tabela 31. Plan zadań inwestycyjnych Powiatu Bielskiego przewidzianych do realizacji w latach 2015-2020

Tabela 32. Wykaz projektów dot. rozwoju zasobów ludzkich planowanych do realizacji w latach 2015-2020

Tabela 33. Zestawienie wskaźników monitoringu

Wykaz wykresów

Wykres 1. Liczba ludności Powiatu Bielskiego

Wykres 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w systemie REGON w latach 2007-2014 w Powiecie Bielskim

Wykres 3. Stopa bezrobocia w Powiecie Bielskim w latach 2007-2014

Wykres 4. Udział bezrobotnych w przedziale wiekowym 18-34 w ogólnej liczbie zarejestrowanych w latach 2007-2014

Wykres 5. Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych ogółem w Powiecie Bielskim w latach 2007-2014

Wykres 6. Udział bezrobotnych niepełnosprawnych w ogóle zarejestrowanych w latach 2007-2014

Wykres 7. Osoby z prawem do zasiłku w stosunku do ogólnej liczby osób bezrobotnych

Wykres 8. Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych ogółem na terenie Powiatu Bielskiego w latach 2004-2013 (w t/r)

Wykres 9. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w Powiecie Bielskim w latach 2005-2012 (w tys. Mg)

Wykaz rysunków

Rysunek 1. Położenie i podział administracyjny Powiatu Bielskiego

Załączniki:

- 1) Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020
- 2) Uzasadnienie i podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020

Załącznik Nr 1

do Programu Rozwoju

Powiatu Bielskiego do roku 2020

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

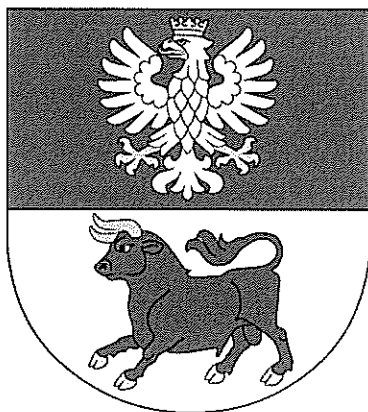
PROGRAMU ROZWOJU POWIATU BIELSKIEGO DO ROKU 2020

Zamawiający:

Powiat Bielski

ul. A. Mickiewicza 46

17-100 Bielsk Podlaski

Wykonawca:

Eko-inwent Kamil Kasperowicz

Ul. Sybiraków 19/41

15-204 Białystok

STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Podstawą do opracowania *Prognozy oddziaływania na środowisko Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* jest art. 46 ust. 1, art. 50 oraz art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.). Wykonana została zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust. 2 ww. ustawy oraz art. 52 ust. 1 i 2 ww. ustawy. Zakres dokumentu uwzględnia uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 jest dokumentem strategicznym, w którym określono kierunki działania i długoterminową koncepcję rozwoju powiatu.

Celem aktualizowanego *Programu* jest wzrost zamożności mieszkańców powiatu. Zakłada on w perspektywie do 2020 roku zapewnienie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwych najlepszych warunków życia jego mieszkańców.

W *Prognozie* analizie poddano potencjalne skutki środowiskowe realizacji *Programu* oraz zawarto informacje, czy założenia określone zostały w sposób optymalny dla środowiska. Niniejszy dokument określa, czy korzyści społeczno-gospodarcze, wynikające z realizacji zamierzeń, rekompensują straty w środowisku, a także jak można zminimalizować ewentualne negatywne oddziaływanie.

Celem głównym *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* jest: *Zapewnienie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwie najlepszych warunków życia jego mieszkańców.*

Przy formułowaniu założeń *Programu* walory przyrodnicze uznane zostały za jedną z mocnych stron powiatu. Wyznaczone priorytety i cele szczegółowe dotyczą różnych obszarów działania, a jednocześnie są ze sobą ściśle skorelowane. Działania podejmowane w ramach poszczególnych celów szczegółowych mają być realizowane równolegle, co ma sprzyjać wzajemnemu wzmacnianiu możliwości osiągnięcia lepszych wyników w poszczególnych sferach.

W obrębie poszczególnych celów szczegółowych wyznaczono kierunki interwencji. W *Programie* przedstawiono także, zadania inwestycyjne i projekty dotyczące rozwoju zasobów ludzkich.

W *Prognozie* przeanalizowano stan środowiska przyrodniczego i środowiska życia człowieka na obszarze powiatu i określono obszary problemowe. Wyniki analizy stanu środowiska na terenie powiatu bielskiego wskazują na jego ogólny dobry stan. Zidentyfikowane na terenie powiatu problemy ochrony środowiska w większości są istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu. W wielu przypadkach problemy ochrony środowiska wynikają z problemów rozwojowych i dotyczą braków w nowoczesnej infrastrukturze (transportowej, ciepłowniczej), i tej służącej ochronie środowiska (wodociągi, kanalizacja, oczyszczanie ścieków). Realizacja *Programu* ma więc szansę wpłynąć na rozwiązanie części problemów ochrony środowiska.

W wyniku analizy oddziaływania na środowisko poszczególnych celów, priorytetów, kierunków interwencji i konkretnych działań ujętych w *Programie*, nie stwierdzono możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Planowane inwestycje dotyczą obszarów już zagospodarowanych, w związku z czym nie wystąpi zajęcie znacznych powierzchni biologicznie czynnych. Biorąc pod uwagę możliwość pogrupowania planowanych przedsięwzięć,

należy zaznaczyć, że negatywne oddziaływanie może mieć miejsce jedynie na etapie realizacji działań w zakresie infrastruktury drogowej oraz modernizacji i rozbudowy budynków użyteczności publicznej. Będzie to jednak oddziaływanie chwilowe i ustąpi w momencie zakończenia robót budowlanych. Pozostałe oddziaływania będą miały charakter korzystny dla środowiska i w sposób bezpośredni lub pośredni wpłyną na poprawę jakości poszczególnych komponentów środowiska. Nie stwierdzono możliwości negatywnego oddziaływania na obszary chronione, w tym Natura 2000, czy też korytarze ekologiczne.

Modernizacja i przebudowa istniejących tras winna być realizowana w określonych terminach oraz w sposób jak najmniej ingerujący w otaczające środowisko. Nowe inwestycje winny być każdorazowo poddane indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko i poprzedzone rozważeniem najkorzystniejszych wariantów lokalizacyjnych i technologicznych, co już na etapie planowania często pozwala wyeliminować niekorzystny wpływ na środowisko. Ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko będzie się wiązało także ze stosowaniem najlepszych dostępnych technik BAT, prowadzeniem gospodarki niskoemisyjnej, podnoszeniem efektywności energetycznej, czy też wykorzystaniem energii ze źródeł alternatywnych.

Realizacja każdego z kierunków działań, podjętych w ramach realizacji *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020*, może w zróżnicowany sposób oddziaływać na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego. Większość ze zidentyfikowanych działań wywoła prawdopodobnie skutki pozytywne, zarówno w stosunku do poszczególnych komponentów środowiska, jak również w stosunku do zdrowia i jakości życia mieszkańców powiatu.

Analiza priorytetów, celów szczegółowych i kierunków interwencji nie wykazała konieczności przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

W związku z realizacją dokumentu nie przewiduje się wystąpienia znaczącego oddziaływania na środowisko. Obszary strategicznego działania będą prawdopodobnie poddawane presji ze strony realizacji konkretnych działań, ale nie będzie to oddziaływanie na tyle znaczące, żeby skutkowało wyraźnym pogorszeniem stanu tych obszarów.

Reasumując należy ocenić, iż realizacja *Programu* w proponowanym kształcie umożliwi rozwój gospodarczy powiatu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, minimalizując negatywne oddziaływanie na środowisko przy efektywnym wykorzystaniu lokalnego potencjału, w wyniku czego ogólny, dobry stan środowiska nie ulegnie pogorszeniu, a w przypadku niektórych elementów środowiska należy spodziewać się poprawy.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	7
2. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU <i>PROGNOZY</i>	9
3. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU <i>PROGRAMU</i>	11
4. POWIĄZANIA PROJEKTU <i>PROGRAMU ROZWOJU POWIATU BIELSKIEGO DO 2020 ROKU</i> Z INNYMI DOKUMENTAMI ORAZ CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLE MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	14
5. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	33
5.1. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu poszczególnych elementów środowiska	33
5.1.1 Położenie i klimat powiatu bielskiego	33
5.1.2 Krajobraz, geomorfologia i warunki glebowe	34
5.1.3 Wody powierzchniowe i podziemne	36
5.1.4 Flora, fauna i różnorodność biologiczna	41
5.1.5 Obszary chronione, w tym obszary Natura 2000 i powiązania przyrodnicze	42
5.1.6 Powietrze atmosferyczne	48
5.1.7 Hałas	50
5.1.8 Pole elektromagnetyczne	51
5.1.9 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	51
5.1.10 Wyjściowy stan środowiska	53
5.2. Charakterystyka potencjalnych zmian istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	54
6. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	56
7. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY	57
8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ	

INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA, W TYM LUDZI, Z UWZGLĘDNIENIEM ZALEŻNOŚCI MIĘDZY ELEMENTAMI ŚRODOWISKA ORAZ MIĘDZY ODDZIAŁYWANIAM NA TE ELEMENTY	60
9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW	91
10. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PROGRAMU WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH	93
11. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PROGRAMU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	94
12. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	96
13. NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	96
14. WNIOSKI	97
15. SPIS TABEL.....	99
16. SPIS RYCIN.....	99
17. LITERATURA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	100

1. WPROWADZENIE

Obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 wynika z art. 46 pkt 1 oraz art. 50 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.).

W Prognozie analizie poddano potencjalne skutki środowiskowe realizacji Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 oraz zawarto informacje, czy założenia określone zostały w sposób optymalny dla środowiska. Niniejszy dokument określa, czy korzyści społeczno-gospodarcze, wynikające z realizacji zamierzeń, rekompensują straty w środowisku. W ramach Prognozy analizie poddano również możliwości minimalizacji ewentualnych oddziaływań negatywnych.

Dokument uwzględnia uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku¹ oraz Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym². Ponadto Prognoza opracowana została zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.). Opracowanie zawiera:

- informację o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycję dotyczącą przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- informację o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
- ocenę istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- analizę stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
- analizę i ocenę istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013, poz. 627, ze zm.);
- analizę i ocenę celów ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby,

¹ Pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 29 września 2015 r., znak WOOŚ.I.411.2.25.2015.EC

² Uzgodnienie Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku z dnia 21 września 2015 r., znak NZ.0523.133.2015.

w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu;

- analizę i ocenę przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych, oraz pozytywnych i negatywnych, na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów, a także środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opisem metod dokonywania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub we współczesnej wiedzy.

Ponadto *Prognoza* została opracowana także z uwzględnieniem art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.), tj.:

- zawiera informacje stosownie do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem;
- uwzględnia informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 ma charakter dokumentu szczegółowego. Wyznacza przede wszystkim priorytety, cele i kierunki interwencji, jakie będzie podejmować powiat w celu dynamicznego i skutecznego rozwoju, ale również ujmuje konkretne zamierzenia inwestycyjne oraz nieinwestycyjne.

2. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny. Dostosowane były także do zawartości i stopnia szczegółowości analizowanego dokumentu oraz jego miejsca w hierarchii, jaką zajmuje w stosunku do dokumentów lokalnych, wojewódzkich i krajowych. Dlatego też pierwszym etapem przy sporządzaniu *Prognozy* było określenie stopnia szczegółowości prowadzonych ocen, tak aby odpowiadały zawartości i stopniowi szczegółowości *Programu*.

Program została podzielony na następujące poziomy: cel główny, priorytety, cele szczegółowe (umocowane w środowisku przyrodniczym, realizacja których będzie ściśle związana z uwarunkowaniami środowiskowymi) i kierunki interwencji. Najbardziej szczegółowy poziom wskazują główne kierunki interwencji, określone w ramach celów szczegółowych. Dlatego też badane oddziaływanie skutków realizacji *Programu* odniesiono właśnie do tego poziomu. Proponowane kierunki interwencji poddano ocenie także pod kątem ujęcia kwestii ochrony środowiska.

Ponadto w *Programie* zawarto konkretne zadania inwestycyjne i projekty dotyczące rozwoju zasobów ludzkich do realizacji do roku 2020, które także poddano ocenie pod kątem ujęcia kwestii ochrony środowiska.

Zasadniczej oceny wpływu kierunków interwencji i zadań inwestycyjnych zaproponowanych w *Programie* dokonano metodą *desk research*, w ramach której poddano analizie ogólnodostępne źródła wiedzy dotyczące badanych zjawisk: raporty i badania realizowane przez instytucje rządowe, samorządowe lub inne wiarygodne jednostki organizacyjne, dokumenty o charakterze strategicznym i programowym na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Jedną z metodą analitycznych wykorzystywanych w opracowywaniu *Prognozy* była metoda macierzowa. Metoda polega na sporządzeniu macierzy, w których umieszcza się dwie grupy list elementów i określa się powiązanie pomiędzy każdym elementem jednej grupy i wszystkimi elementami drugiej grupy. Rodzaj i intensywność powiązania zależy od przyjętych rozwiązań.

W *Prognozie* zastosowano następujące rodzaje matryc: matrycę wpływu realizacji kierunków interwencji oraz zadań inwestycyjnych *Programu* na komponenty środowiska oraz matrycę wzajemnych powiązań celów polityk strategicznych szczebla międzynarodowego, krajowego i regionalnego z celami i kierunkami *Programu*.

Przewidywane oddziaływanie na środowisko poszczególnych kierunków działań oceniono, według odpowiedniej wagi:

(+) – oddziaływanie pozytywne, podejmowane w ramach nich działania ukierunkowane są na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć nie ma potencjalnie negatywnego oddziaływania na środowisko;

(-) – oddziaływanie negatywne, podejmowane w ramach nich działania nie są ukierunkowane na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć może istotnie potencjalnie negatywnie oddziaływać na pewne komponenty środowiska;

(0) – oddziaływanie neutralne, w przypadku działań infrastrukturalnych w zależności od podjętych konkretnych inwestycji, mogą potencjalnie zmienić się w pozytywne albo negatywne, jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić.

Przy sporządzeniu matrycy wzajemnych powiązań celów polityk zastosowano następującą metodykę oceny:

- cele szczegółowe *Programu* uznano za zbieżne z celami innych dokumentów strategicznych jeśli wystąpiły bezpośrednie i istotne powiązania zaplanowanych działań pomiędzy dokumentami (w tabeli zaprezentowano to jako znak „+”),
- cele szczegółowe *Programu* uznano za niezbieżne z celami innych dokumentów strategicznych jeśli wystąpiły bezpośrednie i istotne sprzeczności celów pomiędzy dokumentami (w tabeli zaprezentowano to jako znak „-”),
- cele szczegółowe *Programu* uznano za częściowo zbieżne z celami innych dokumentów strategicznych (w tabeli zaprezentowano to jako znak „+/-”),
- brak istotnych powiązań zaprezentowano w tabeli jako puste pole.

Wykorzystanie metody macierzowej dla oceny wpływu realizacji kierunków interwencji i zadań inwestycyjnych *Programu* na komponenty środowiska wymagało oceny stanu środowiska dzisiaj i w przyszłości. W związku z tym do oceny tego stanu, wykorzystano metodę wnioskowania heurystycznego, polegającą na eksperckiej ocenie przebiegu dotychczasowych procesów w środowisku oraz potencjalnych zmian w wyniku realizacji działań w poszczególnych obszarach interwencji.

Metoda macierzowa wskazana jest w literaturze fachowej, jako jeden z najskuteczniejszych sposobów oceny wpływu ustaleń dokumentu na poszczególne elementy środowiska³. Należy jednak pamiętać, że ogólnikowość kierunków interwencji *Programu* zwiększa subiektywizm oceny ich wpływu na środowisko i powoduje, iż rzeczywisty wpływ może różnić się od teoretycznej oceny. Problem, ten potęgowany jest przez możliwość wielokierunkowej interpretacji ustaleń dokumentu strategicznego.

³ Kistowski M., Wybrane aspekty metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze. Człowiek i Środowisko. 26 (3-4). Gdańsk. 2002, s. 55-72.

3. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PROGRAMU

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 jest dokumentem strategicznym, w którym określono kierunki działania i długoterminową koncepcję rozwoju powiatu.

Celem aktualizowanego Programu jest wzrost zamożności mieszkańców powiatu. Zakłada on w perspektywie do 2020 roku zapewnienie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwych najlepszych warunków życia jego mieszkańców.

Program, zgodnie z art. 11 ust. 1c. ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz zmiany planistyczno-programowe na szczeblu krajowym, wynikające z zapisów *Założeń systemu zarządzania rozwojem Polski*, przyjętych przez Radę Ministrów w dniu 27 kwietnia 2009 r. oraz decyzji Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2009 r. o kierunkach prac nad dokumentem *Plan uporządkowania strategii rozwoju* (przyjętym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego dnia 10 marca 2010 r.), zawiera: diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu, określenie celów strategicznych polityki rozwoju powiatu, określenie kierunków działań podejmowanych przez samorząd dla osiągnięcia celów strategicznych polityki rozwoju powiatu.

Treść Programu ujęto w następujących rozdziałach:

I WSTĘP

II DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ POWIATU BIELSKIEGO

III ANALIZA SWOT

IV CELE, PRIORYTETY I KIERUNKI INTERWENCJI

V RAMY FINANSOWE

VI ZADANIA INWESTYCYJNE I PROJEKTY DOTYCZĄCE ROZWOJU ZASOBÓW LUDZKICH

VIII SYSTEM WDRAŻANIA I MONITORINGU

Celem głównym Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 jest: *Zapewnienie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwie najlepszych warunków życia jego mieszkańców.*

Przy formułowaniu założeń Programu walory przyrodnicze uznane zostały za jedną z mocnych stron powiatu. Wyznaczone priorytety i cele szczegółowe dotyczą różnych obszarów działania, a jednocześnie są ze sobą ściśle skorelowane. Działania podejmowane w ramach poszczególnych celów szczegółowych mają być realizowane równolegle, co ma sprzyjać wzajemnemu wzmocnieniu możliwości osiągnięcia lepszych wyników w poszczególnych sferach.

W obrębie poszczególnych celów szczegółowych wyznaczono kierunki interwencji. W Programie przedstawiono także, zadania inwestycyjne i projekty dotyczące rozwoju zasobów ludzkich.

I PRIORYTET I INFRASTRUKTURA I OCHRONA ŚRODOWISKA

Cel szczegółowy 1.1: POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ WEWNATRZ POWIATU BIELSKIEGO, w ramach którego wyznaczono 2 kierunki interwencji:

- 1.1.1. Budowa, remont i modernizacja dróg powiatowych oraz dostosowanie standardów technicznych tychże dróg do ich funkcji.
- 1.1.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej wzdłuż dróg powiatowych w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Cel strategiczny 1.2: POPRAWA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO NA TERENIE POWIATU BIELSKIEGO, w ramach którego wyznaczono 1 kierunek interwencji:

- 1.2.1. Poprawienie i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii jako element gospodarki niskoemisyjnej

II PRIORYTET OSWIATA

Cel szczegółowy 2.1: ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI BAZY OSWIATOWEJ ZARZĄDZANEJ PRZEZ POWIAT BIELSKI, w ramach którego wyznaczono 3 kierunki interwencji:

- 2.1.1. Rozbudowa i modernizacja istniejących obiektów szkół ponadgimnazjalnych.
- 2.1.2. Doposażanie szkół ponadgimnazjalnych i szkoły specjalnej w nowoczesne pomoce dydaktyczne w celu podwyższenia jakości kształcenia.
- 2.1.3. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej szkół ponadgimnazjalnych.

Cel szczegółowy 2.2: ROZWÓJ EDUKACJI I FORM KSZTAŁCENIA NA TERENIE POWIATU BIELSKIEGO, w ramach którego wyznaczono 2 kierunki interwencji:

- 2.2.1. Dostosowanie kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych do potrzeb rynku pracy.
- 2.2.2. Doksztalcanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli.

III PRIORYTET OPIEKA ZDROWOTNA

Cel szczegółowy 3.1: ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG W ZAKRESIE OPIEKI ZDROWOTNEJ W POWIECIE BIELSKIM, w ramach którego wyznaczono 3 kierunki interwencji:

- 3.1.1. Remont i modernizacja bazy technicznej SPZOZ w Bielsku Podlaskim.
- 3.1.2. Doposażenie SPZOZ w Bielsku Podlaskim w specjalistyczny sprzęt medyczny.
- 3.1.3. Zapewnienie wykwalifikowanego personelu medycznego.

IV PRIORYTET POMOC SPOŁECZNA

Cel szczegółowy 4.1: WZROST POZIOMU ZATRUDNIENIA ORAZ ŁAGODZENIE SKUTKÓW BEZROBOCIA NA TERENIE POWIATU BIELSKIEGO, w ramach którego wyznaczono 4 kierunki interwencji:

- 4.1.1. Rozwój poradnictwa pracy, pośrednictwa i doradztwa zawodowego.
- 4.1.2. Stworzenie warunków do dostosowania kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy.
- 4.1.3. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz wsparcie samozatrudnienia wśród bezrobotnych.
- 4.1.4. Wspieranie osób nieaktywnych zawodowo na terenie Powiatu Bielskiego.

Cel szczegółowy 4.2: POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA OSÓB ZAGROZONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM, w ramach którego wyznaczono 3 kierunki interwencji:

- 4.2.1. Stworzenie odpowiednich warunków do wspierania rodziny i rozwój systemu pieczy zastępczej.
- 4.2.2. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.
- 4.2.3. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.

V PRIORYTET PROMOCJA POWIATU

Cel szczegółowy 5.1: STWORZENIE SYSTEMU PROMOCJI POWIATU BIELSKIEGO, w ramach którego wyznaczono 3 kierunki interwencji:

- 6.1.1. Opracowanie i publikacja przewodnika o atrakcjach turystycznych na terenie Powiatu Bielskiego.
- 6.1.2. Wspieranie organizacji imprez i festiwali o zasięgu powiatowym i regionalnym.
- 6.1.3. Udział w targach i wydarzeniach sprzyjających promocji powiatu.

4. POWIĄZANIA PROJEKTU PROGRAMU ROZWOJU POWIATU BIELSKIEGO DO 2020 ROKU Z INNYMI DOKUMENTAMI ORAZ CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Analizę spójności i powiązania Programu z innymi dokumentami strategicznymi przeprowadzono w kontekście polityk i strategii wyższego lub tego samego rzędu. Tym samym przeanalizowano i oceniono cele ochrony środowiska ustanowione w dokumentach szczebla międzynarodowego, wspólnotowego, krajowego oraz wojewódzkiego, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu. Analiza zgodności Programu z innymi dokumentami strategicznymi dotyczy zasad ochrony środowiska, w tym przede wszystkim zgodności z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Analizie poddano następujące dokumenty strategiczne opracowane na szczeblu międzynarodowym, krajowym, wojewódzkim i lokalnym: Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. Ramowa Dyrektywa Wodna, Pakiet klimatyczno-energetyczny, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Długookresowa Strategia Rozwoju kraju 2030, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2020, Polityka Ekologiczna Państwa, Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podlaskiego, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017.

Zgodność założeń Programu z tymi dokumentami gwarantuje, że podejmowane interwencje w skali powiatu będą harmonizowały z kierunkami rozwoju ustalonymi na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Oznacza to że planowane działania nie będą przypadkowe oraz że przyczynią się do realizacji celów o charakterze globalnym i długoterminowym.

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. EUROPA 2020

Strategia Europa 2020 jest podstawowym dokumentem strategicznym kształtującym politykę Unii Europejskiej do roku 2020. Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- „rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji”,
- „rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej”,
- „rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną”.

W dokumencie określono 5 celów UE, które powinny być osiągnięte w 2020 roku:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%”,
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii,
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki),
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie,
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Do problemów ochrony środowiska odnosi się cel 3, który obejmuje zmniejszenie emisji CO₂ o 20%, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20% oraz poprawa efektywności energetycznej o 20%.

Projekt *Programu* jest spójny w zakresie ochrony środowiska z celem 3 Strategii Europa 2020 poprzez zapisy kierunku interwencji 1.2.1 : „wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, jako elementów gospodarki niskoemisyjnej” w ramach priorytetu I: „infrastruktura i ochrona środowiska”. W Projekcie *Programu* znajdują się konkretne działania inwestycyjne, w tym zakresie jak montaż kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych (zadanie 39, 41, 57), czy modernizacji kotłowni (zadanie 42, 44)

Wszystkie pozostałe cele Strategii Europa 2020 mają również swoje odzwierciedlenie w projekcie *Programu*, w którym ujęto problematykę rynku pracy i edukacji w ramach priorytetu: „oświata” i „pomoc społeczna”.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 określa strategiczne kierunki rozwoju Polski do roku 2030. Głównym celem dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków. Cele strategiczne dokumentu określono w trzech obszarach:

- konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (cel 1: „wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji”, cel 2: „zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym”, cel 3: „poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki”, cel 4: „wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki”, cel 5: „stworzenie Polski Cyfrowej”, cel 6: „rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, cel 7: „zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”);
- równoważenia potencjałów rozwojowych regionów (cel 8: „wzmocnienie mechanizmów terytorialnych, równoważenie rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”, cel 9: „zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego”;
- efektywności i sprawności państwa (cel 10: „stworzenie sprawnego państwa, jako modelu działania administracji publicznej”, cel 11: „wzrost społecznego kapitału rozwoju”.

Ogólny cel *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju* dotyczy wzrostu jakości życia Polaków, podobny cel zapisano w projekcie *Programu*, jako cel główny działań w regionie.

W *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju* przywiązano dużą wagę do zrównoważonego rozwoju gospodarki, podobnie w przypadku projektu *Programu*. Dodatkowo w *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju*, cele strategiczne związane z ochroną środowiska przyporządkowano do obszaru konkurencyjności gospodarki. Wskazuje to na silne powiązania celów dokumentu z ideą zrównoważonego i trwałego rozwoju gospodarczego. Podobne rozwiązania zastosowano w projekcie *Programu*, gdzie priorytet: infrastruktura i ochrona środowiska będzie realizowany za pomocą m.in. kierunku interwencji pod nazwą „zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (1.2.1.)”, „rozbudowa infrastruktury około drogowej (1.1.2)”. Działania dotyczące aspektów ochrony środowiska ujęto w *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju* przede wszystkim w postaci celu 7: „zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”. W projekcie *Programu* zbliżone zagadnienia ujęto w postaci celu szczegółowego: „poprawa dostępności komunikacyjnej (1.1.)” czy „poprawa stanu środowiska przyrodniczego (1.2.)”.

W obydwu dokumentach podkreśla się jako element kluczowy optymalizację systemów transportowych, zwiększenie efektywności, zmniejszenie obciążeń środowiskowych i poprawę bezpieczeństwa użytkowania sieci oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w systemie energetycznym. Cele dotyczące rozwoju transportu, sieci energetycznych i ochrony środowiska zawarte w obydwu dokumentach, są spójne w kontekście aspektów efektywnościowych i optymalizacyjnych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, ze zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację.

W strategii wyznaczono 3 obszary strategiczne: sprawne i efektywne państwo; konkurencyjna gospodarka; spójność społeczna i terytorialna.

W ramach strategicznego obszaru SRK wyznaczono cel 6 bezpieczeństwo energetyczne i środowisko oraz cel 7 zwiększenie efektywności transportu. Analogiczne cele zawarte są w *Programie* dla powiatu cel szczegółowy 1.1. oraz 1.2.. Ponadto do roku 2020 powiat zamierza przeprowadzić szereg zadań inwestycyjnych związanych z przebudową i modernizacją dróg (zadanie 1 - 34) oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (zadanie 39-42,57).

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (KSRR)

Krajowa Strategia Polityki Regionalnej 2010-2020 wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego. Są one określone z uwzględnieniem obszarów wiejskich i miejskich. Dokument definiuje także ich relacje w odniesieniu do innych polityk o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Celem strategicznym KSRR jest efektywne wykorzystanie specyficznych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. KSRR ustala trzy cele szczegółowe, jakie powinny być realizowane do 2020 r.: wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów; budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych; tworzenie warunków dla skutecznej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych i ukierunkowanych terytorialnie. KSRR odwołuje się do zasady spójności terytorialnej, określonej w Traktacie Lizbońskim. Zakłada tym samym skierowanie dodatkowego wsparcia na przeciwdziałanie marginalizacji najsłabiej rozwijających się obszarów.

Ociągnięcie celu strategicznego KSRR odbywać się będzie z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska, przy racjonalnym wykorzystaniu zasobów środowiska oraz utrzymaniu wysokiego poziomu różnorodności biologicznej, zachowując prawo każdego obywatela do życia w przyjaznym i bezpiecznym dla zdrowia i życia otoczeniu o wysokiej jakości środowiska oraz zasadzie równego dostępu do zasobów środowiska. Założenie takie przyświeca także realizacji zadań ujętych w *Programie rozwoju Powiatu Bielskiego*. Należy więc uznać ze jego cele są zbieżne z celami KSRR.

Podczas tworzenia *Strategii* dla powiatu kierowano się założeniami opisanymi w powyższym dokumencie jako nadrzędnym. Zbieżność poszczególnych celów wykazano w tabeli 1.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Została opracowana zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku. Zgodnie z wymogami ustawowymi określono także wynikające z KPZK 2030 ustalenia i zalecenia dla przygotowywania planów zagospodarowania przestrzennego województw.

W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny. Tym samym KPZK 2030 ma wiele cech strategii ogólnorozwojowej, łącząc elementy zagospodarowania przestrzennego z czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego.

Sześć przedstawionych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju nie może być traktowanych rozłącznie. Odnosząc się do elementów struktury przestrzennej kraju, są ze sobą ściśle powiązane i dopełniają się wzajemnie:

- Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
- Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwoju obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
- Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
- Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
- Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Należy zauważyć cele zawarte w Programie rozwoju dla powiatu są ze sobą ściśle powiązane i przenikają się wzajemnie. Priorytet I Programu jest zbieżny z dwoma celami KPZK nr 3 i 4.

Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą 2016

Dokument został opracowany w 2008 r. przez Ministerstwo Środowiska. Głównym celem Polityki w zakresie ochrony powietrza jest zmniejszenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii. Zadanie to jest szczególnie trudne z uwagi na strukturę przemysłu energetycznego w Polsce, który jest oparty na spalaniu węgla. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe dzięki promocji energooszczędności oraz odnawialnych źródeł energii, modernizacji systemu energetycznego. W 2020 r. udział energii wytwarzanej z OZE powinien wynosić w Polsce 14%.

Ponadto polityka ekologiczna państwa odnosi się także do pozostałych komponentów środowiska jak: woda, gleba, powierzchnia ziemi.

W Programie ujęto kierunek interwencji związany z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (1.2.1) który niewątpliwie wpłynie na poprawę jakości powietrza atmosferycznego, a tym samym pozwoli na realizację celu ujętego w polityce ekologicznej państwa.

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 (SRWP 2020)

Przyjęte w dokumencie SRWP 2020 cele horyzontalne, z jednej strony warunkują, z drugiej zaś, wspierają możliwość skutecznego osiągnięcia celów strategicznych. Przyjęte cele strategiczne zakładają równoległe prowadzenie działań na trzech kierunkach, tak aby zapewnić odpowiednio:

- Konkurencyjną gospodarkę.
- Powiązania krajowe i międzynarodowe.
- Jakość życia.

Powyższe cele strategiczne dotyczą obszarów życia społeczno-gospodarczego regionu, w którym świadoma interwencja może zapewnić bieżącą poprawę sytuacji mieszkańców. Konieczna dbałość o utrzymanie wysokiej jakości środowiska jest w układzie celów traktowana jako ważny czynnik zwiększający możliwość wzrostu konkurencyjnej gospodarki – szczególnie jej zielonych sektorów.

Działania i postępy w ramach jednego celu strategicznego wzmacniają możliwość osiągnięcia lepszych wyników w ramach pozostałych celów. Podstawą rozwoju regionu jest konkurencyjna gospodarka. To ona tworzy miejsca pracy i prowadzi do wzrostu zatrudnienia, wzrostu dochodów i dobrobytu.

Ponadto utrzymanie dobrej jakości środowiska uznano za kluczową determinantę wysokiej jakości życia mieszkańców regionu.

Podczas tworzenia Programu dla powiatu kierowano się założeniami opisanymi w powyższym dokumencie jako nadrzędnym. Zbieżność poszczególnych celów wykazano w tabeli 1.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego

Cele zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego nawiązują do celów określonych w „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”, innych dokumentów rządowych oraz strategii i odnoszą się przede wszystkim do efektywnego wykorzystania stanu zagospodarowania, tworzenia warunków do poprawy jakości życia i zrównoważonego rozwoju oraz zwiększenia konkurencyjności województwa.

Zasady zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego uwzględniają prymat rozwoju jakościowego nad ilościowym, symbiozę środowiska zurbanizowanego i przyrodniczego oraz wielofunkcyjność struktur przestrzennych w zakresie: ochrony środowiska i korzystania z jego zasobów, ochrony i kształtowania środowiska kulturowego, rozwoju funkcji gospodarczych województwa, wykorzystania szans i możliwości w istniejącym zagospodarowaniu, kształtowania systemu osadniczego i rozmieszczenia infrastruktury społecznej, rozwoju infrastruktury transportowej, energetycznej, wodociągowej i gospodarki odpadami.

Ustalone w dokumencie kierunki zagospodarowania przestrzennego o charakterze prawnym, planistycznym, organizacyjnym i inwestycyjnym obejmują w szczególności: ochronę obszarów i obiektów środowiska przyrodniczego i kulturowego, rozmieszczenie i rozwój ponadlokalnej infrastruktury technicznej, zagadnienia obronne i ochronne oraz zagospodarowanie obszarów funkcjonalnych i problemowych.

Cele określone w Programie są zbieżne z celami wyżej omawianego dokumentu. Wszystkie podjęte działania mają zapewnić ochronę środowiska naturalnego (cel szczegółowy 1.1 i 1.2.).

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017 (PGO)

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego, zgodnie z przepisami ustawy o odpadach obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstających na obszarze województwa oraz przywożonych na jego obszar, a w szczególności odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady z budowy, remontów i demontażu

obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej, zużyte opony oraz odpady niebezpieczne, w tym pojazdy wycofane z eksploatacji, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, PCB, azbest, odpady medyczne i weterynaryjne, oleje odpadowe, baterie i akumulatory. W gospodarce odpadami komunalnymi wskazano do osiągnięcia następujące cele do 2017 r.:

- Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.
- Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
- Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Wszystkie ujęte w PGO cele mają zapewnić właściwy stan środowiska naturalnego. Jest to zbieżne z założeniami Programu dla powiatu bielskiego.

Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2011-2014

Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2011-2014 jako ogólny cel dokumentu określa dążenie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska w województwie. Program ochrony środowiska ma także na celu przełożenie planów, programów i strategii dotyczących ochrony środowiska, ale także rozwoju społeczno-gospodarczego na poziom województwa podlaskiego. Istotą Programu jest „skoordynowanie, zaplanowanych w Programie działań z administracją rządową, samorządową (starostwa powiatowe, urzędy miast i gmin) oraz przedsiębiorcami i społeczeństwem a następnie ich realizacja przez wskazane podmioty przy efektywnym wykorzystaniu dostępnych środków finansowych”. W Programie ujęto cele w perspektywie roku 2018, można zatem ocenić, iż jest to w zasadzie dokument planowania średniookresowego.

Jako cel nadrzędny Programu przyjęto: „zrównoważony rozwój województwa podlaskiego przy poprawie i promocji środowiska naturalnego”. Cel ten jest realizowany w ramach 10 celów długoterminowych (do roku 2018):

- „kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza”,
- „osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania”,
- „zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności,”
- „zmniejszenie zagrożenia hałasem poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów”,
- „ochrona przed polami elektromagnetycznymi”,
- „ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii”,
- „zapobieganie powstaniu poważnych awarii przemysłowych”,
- „zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi”,
- „ochrona powierzchni ziemi”,
- „wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa podlaskiego”.

W projekcie Programu problemy ochrony środowiska mają swoje odzwierciedlenie głównie w celu operacyjnym 1.2. oraz 1.1. . Można zatem uznać, że działania które zostaną podjęte w ramach realizacji Programu będą służyły poprawie środowiska na terenie nie tylko powiatu ale i całego województwa.

Pakiet klimatyczno – energetyczny

Pakiet klimatyczno-energetyczny nazywany jest pakietem „3x20%” został przyjęty przez Komisję Europejską 11 grudnia 2008 r. Główne rozwiązania w pakiecie przedstawiają się następująco:

- w przemyśle wytwórczym, w instalacjach objętych EU ETS, pozyskanie uprawnień do emisji CO₂ w drodze zakupu na aukcji będzie wprowadzana stopniowo; udział pozwoleń pozyskiwanych aukcyjnie wyniesie 20% (80% pozwoleń za darmo) w 2013 r., stopniowo będzie wzrastał do 70% w 2020 r., a od 2027 r. wszystkie uprawnienia będą odpłatne;
- od powyższej reguły wprowadzono szerokie odstępstwa dla sektorów przemysłu, w których prawdopodobne jest przenoszenie produkcji poza UE, do krajów, w których nie obowiązują tak daleko idące ograniczenia emisji (tzw. *carbon leakage*); producenci w tych gałęziach przemysłu będą mogli się ubiegać o 100% darmowych udziałów, na warunkach propozycji Komisji zaakceptowanych przez Parlament i Radę Europejską i w drodze międzynarodowych negocjacji;
- w sektorze energii elektrycznej nowa propozycja organizacji EU ETS wprowadza ogólną zasadę, że po 2013 r. wszystkie uprawnienia do emisji musiałyby być kupowane w drodze aukcji; od tej zasady przewidziano wyjątki dla nowych państw członkowskich, w tym Polski, które uzyskają 70% uprawnień bezpłatnie w 2013 r. (30% będą musiały kupować na aukcji); dopiero od roku 2020 wszystkie uprawnienia będą kupowane w drodze aukcji; nieodpłatna dystrybucja uprawnień obwarowana jest wymogiem modernizacji sektora wytwarzania energii elektrycznej w tych krajach,
- kraje, których PKB na mieszkańca jest niższy od unijnej średniej otrzymają dodatkową pulę uprawnień. 10% z łącznej sumy uprawnień do emisji zostanie rozdysponowanych wśród 19 krajów UE, obejmując Polskę; dodatkowe 2% z łącznej sumy uprawnień otrzyma 9 nowych państw członkowskich, a z tych 2% ponad ¼ (27%) przypadnie Polsce;
- zakłada się, że co najmniej 50% przychodów z dystrybucji uprawnień do emisji przeznaczonych będzie na przeciwdziałanie zmianom klimatycznym i łagodzenie ich skutków poprzez dalsze obniżanie emisji gazów cieplarnianych, inwestycje w OZE, poprawę efektywności energetycznej, zapobieganie wylesianiu, inne nisko węglowe technologie w gospodarce, łącznie z budową potencjału i edukacją, transferem technologii oraz badaniami i rozwojem,
- kraje członkowskie mogą wypełniać limity swoich redukcji emisji poprzez realizację projektów w krajach trzecich w ramach Mechanizmu Czystego Rozwoju (CDM); w tej formie nie będzie można zrealizować więcej niż 3% swojej emisji z 2005 r.; pod określonymi warunkami niektóre kraje mogą dodatkowo o 1% zredukować emisje przez CDM.

Ponadto podtrzymują one cele ustalone dla krajów UE w roku 2007, tj.:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych o 20% w 2020 r. w stosunku do emisji z roku 1990, a także 30% w przypadku zawarcia porozumienia międzynarodowego (w Kopenhadze, w grudniu 2009 r.);
- zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych do 20% w 2020 r. w bilansie energetycznym UE; odpowiednia Dyrektywa obejmuje swym zakresem trzy sektory gospodarki: produkcję energii elektrycznej, ciepłownictwo oraz transport; sugeruje się, aby państwa członkowskie zapewniły 10% udział energii odnawialnej (biopaliwa) w sektorze transportu;
- podniesienie o 20% efektywność energetyczną do 2020 r.

Program uwzględnia m.in. wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (kierunek interwencji 1.2.1.) oraz działania inwestycyjne związane z budową instalacji solarnych na terenie powiatu. Można więc uznać, że realizacja jej celów jest zbieżna z celami pakietu klimatyczno-energetycznego; poszczególne powiązania celów przedstawiono w tabeli 1.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywa do 2030

„Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) został przygotowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również wzrost gospodarczy.

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Będzie to możliwe poprzez działania w zakresie następujących celów:

- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska;
- skuteczna adaptacja do zmian klimatu na terenach wiejskich;
- rozwój transportu w warunkach zmian klimatu;
- zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu;
- stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
- kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;

W Programie ujęto m.in. cele (1.1 i 1.2.) i działania inwestycyjne związane z modernizacją dróg na terenie powiatu jak i budowę odnawialnych źródeł energii. Można więc założyć, że są one zbieżne z celami SPA2020.

Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW)

Najważniejszym przesłaniem RDW jest ochrona zasobów wodnych dla przyszłych pokoleń. Wprowadza ona zintegrowaną politykę wodną mającą na celu zapewnienie ludziom dostępu do czystej wody pitnej po rozsądnej cenie, która umożliwi rozwój gospodarczy i społeczny przy równoczesnym poszanowaniu potrzeb środowiska. Głównym celem RDW jest osiągnięcie stanu wszystkich części wód, poprzez określenie i wdrożenie koniecznych działań w ramach zintegrowanych programów działań w państwach członkowskich. Zgodnie z przepisami RDW planowanie gospodarowaniem wodami odbywa się w podziale na obszary dorzeczy. Na obszarze Polski wyznaczonych jest 10 obszarów dorzeczy: Wisły, Odry, Dniestru, Dunaju, Jałty, Łaby, Pregoi, Świeżej i Ucher.

Ponadto RDW: chroni wszystkie wody – rzeki, jeziora, wody przybrzeżne i wody podziemne; ustanawia system zarządzania zlewniowego, gdyż dla wody nie istnieją granice polityczne; wymaga przygranicznej współpracy sąsiadujących państw - zainteresowanych stron; zapewnia aktywny udział wszystkich zainteresowanych stron w działaniach na rzecz gospodarowania wodą; zapewnia redukcję oraz kontrolę zanieczyszczeń pochodzących ze wszystkich źródeł oraz równoważy wymogi ochrony środowiska z interesami ludzi.

W Programie uwzględniono m.in. kierunki interwencji (1.1.2.) związane rozbudową infrastruktury około drogowej (np. może to być budowa kanalizacji deszczowej). Zbieżność poszczególnych celów Strategii z celami RDW wykazano w tabeli 1.

Tabela 1. Powiązania Programu z innymi dokumentami

Priorytet	Infrastruktura i ochrona środowiska		Oświata		Opieka zdrowotna	Pomoc społeczna		Promocja powiatu
	1.1. Popraw dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego	1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego	2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim	4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego	4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego
CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH								
Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Europa 2020								
	75% wskaźnik zatrudnienia dla grupy wiekowej 20-64			+/-		+/-		
	3% produktu krajowego brutto przeznaczanego na badanie i rozwój							
	Zmniejszenie emisji CO2 o 20%, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20% oraz poprawa efektywności energetycznej o 20%	+						
	Ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% i osiągnięcie 40% poziomu wykształcenia wyższego osób z młodego pokolenia			+/-		+/-	+/-	
	Zmniejszenie liczby osób pozostających w strefie ubóstwa o 20 milionów							
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030								
	Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji							
	Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym							
	Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki							
	Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki							
	Stworzenie Polski Cyfrowej							
	Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie							

Priorytet	Infrastruktura i ochrona środowiska		Oświata		Opieka zdrowotna	Pomoc społeczna		Promocja powiatu
CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	1.1. Popraw dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego	1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego	2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim	4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego	4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego
	„workfare state”							
	Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska	+	+					
	Wzmocnienie mechanizmów terytorialnych, równoważenie rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych							
	Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego	+/-						
Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej								
Wzrost społecznego kapitału rozwoju								
Strategia Rozwoju Kraju 2020								
Sprawne i efektywne państwo								
Przejęcie od administrowania do zarządzania rozwojem								
Zapewnienie środków na działania rozwojowe								
Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela								
Konkurencyjna gospodarka								
Wznowienie stabilności makroekonomicznej								

Priorytet	Infrastruktura i ochrona środowiska	Oświata	Opieka zdrowotna	Pomoc społeczna	Promocja powiatu
CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	1.1. Popraw dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego	2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim	4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego	5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego
	1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego	2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego		4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
Wzrost wydajności gospodarki					
Zwiększenie innowacyjności gospodarki					
Rozwój kapitału ludzkiego					
Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowej					
Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	+				
Zwiększenie efektywności transportu					
Spójność społeczna i terytorialna	+				
Integracja społeczna					
Zapewnienie dostępu i określenie standardów usług publicznych					
Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych					
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego					
Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionu					
Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcyjnych	+/-				
Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i					

Priorytet	Infrastruktura i ochrona środowiska	Oświata	Opieka zdrowotna	Pomoc społeczna	Promocja powiatu
CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	1.1. Popraw dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego	2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim	4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego	5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego
	1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego	2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego		4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
	zwiększenia ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi				
	Budowa podstaw konkurencyjności województwa				
	Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych				
Wzmocnienie spójności układu krajowym					
Wspieranie obszarów wiejskich o niższych poziomach dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe					
Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno - gospodarcze					
Przewidywanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE					
Zwiększenie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach niższej dostępności	+				
Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie					
Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej					
Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne					
Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania					
Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w		+/-	+/-	+/-	+/-

Priorytet	Infrastruktura i ochrona środowiska	Oświata	Opieka zdrowotna	Pomoc społeczna	Promocja powiatu
CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	1.1. Popraw dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego	2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim	4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego	5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego
	1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego	2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego		4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju					
	Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.				
	Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.	+/-			
	Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.	+/-			
	Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.	+	+		
	Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.				

Priorytet	Infrastruktura i ochrona środowiska	Oświata	Opieka zdrowotna	Pomoc społeczna	Promocja powiatu
CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	1.1. Popraw dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego	2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim	4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego	5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego
	1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego				4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
	+				
Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2020					
Konkurencyjna gospodarka					
Rozwój przedsiębiorczości					
Wzrost innowacyjności podlaskich przedsiębiorstw					
Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu		+	+	+	
Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwoju					
Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych	+/-				
Nowoczesna infrastruktura sieciowa	+/-				
Powiązania krajowe i międzynarodowe					
Aktywność podlaskich przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym					

Priorytet	Infrastruktura i ochrona środowiska	Oświata		Opieka zdrowotna	Pomoc społeczna		Promocja powiatu
CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	1.1. Popraw dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego	2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim	4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego	4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego
	1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego						
Jakość życia							
Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych							
Poprawa spójności społecznej					+	+	
Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego				+			
Ochrona środowiska o racjonalne gospodarowanie jego zasobami	+						
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego							
Ochrona zasobów środowiska województwa	+/-	+/-					
Ochrona dziedzictwa kulturowego		+/-	+/-		+/-		
Rozwój funkcji gospodarczych województwa							
Rozwój infrastruktury transportowej	+						
Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej							
Rozwój systemu infrastruktury gazowej							

Priorytet	Infrastruktura i ochrona środowiska	Oświata	Opieka zdrowotna	Pomoc społeczna	Promocja powiatu
CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	1.1. Popraw dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego	2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim	4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego	5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego
	1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego	2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego		4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
	Rozwój infrastruktury systemów ciepłowniczych				
	Rozwój systemów infrastruktury telekomunikacyjnej				
Zasady zagospodarowania w zakresie obronności i ochronności					
Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa podlaskiego na lata 2012-2017					
Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska	+/-	+/-			
Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych					
Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów					
Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego					
Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza	+				
Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania	+/-				
Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie					

Priorytet	Infrastruktura i ochrona środowiska	Oświata	Opieka zdrowotna	Pomoc społeczna	Promocja powiatu
CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	1.1. Popraw dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego	2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim	4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego	5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego
	1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego	2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego		4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
Pakiet klimatyczno – energetyczny					
Redukcja gazów cieplarnianych o 20%	+				
Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych o 20%	+				
Podniesienie o 20% efektywności energetycznej	+				
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywa do 2030					

Priorytet	Infrastruktura i ochrona środowiska		Oświata		Opieka zdrowotna	Pomoc społeczna		Promocja powiatu		
CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		1.1. Popraw dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego		1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego	2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim	4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego	4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego
	Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska		+							
	Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na terenach wiejskich		+							
	Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu	+								
	Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu		+/-							
	Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu									
	Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu									
Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska		+								
Ramowa Dyrektywa Wodna										
Zapobieganie dalszemu pogorszeniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych oraz w odniesieniu do ich potrzeb wodnych, ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio uzależnionych od ekosystemów wodnych.										
Promocja zrównoważonego korzystania z wód oparta na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych.										
Dążenie do zwiększenia ochrony i poprawy stanu środowiska wodnego między innymi poprzez szczególne środki dla stopniowej redukcji zrzutów, emisji i strat substancji priorytetowych oraz zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji										

Priorytet	Infrastruktura i ochrona środowiska		Oświata		Opieka zdrowotna	Pomoc społeczna		Promocja powiatu
CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	1.1. Popraw dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego	1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego	2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim	4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego	4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego
	niebezpiecznych.							
	Zapewnienie stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.							
	Zmniejszenie skutków powodzi i susz .	+/-						
	Zapewnić odpowiedniego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, która jest niezbędna dla zrównoważonego i sprawiedliwego korzystania z wód.	+/-						
	Znaczna redukcja zanieczyszczeń wód podziemnych.	+						
	Ochrona wód terytorialnych i morskich.							
Ochrona i zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska morskiego.								
Źródło: opracowanie własne.								

5. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

5.1. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu poszczególnych elementów środowiska

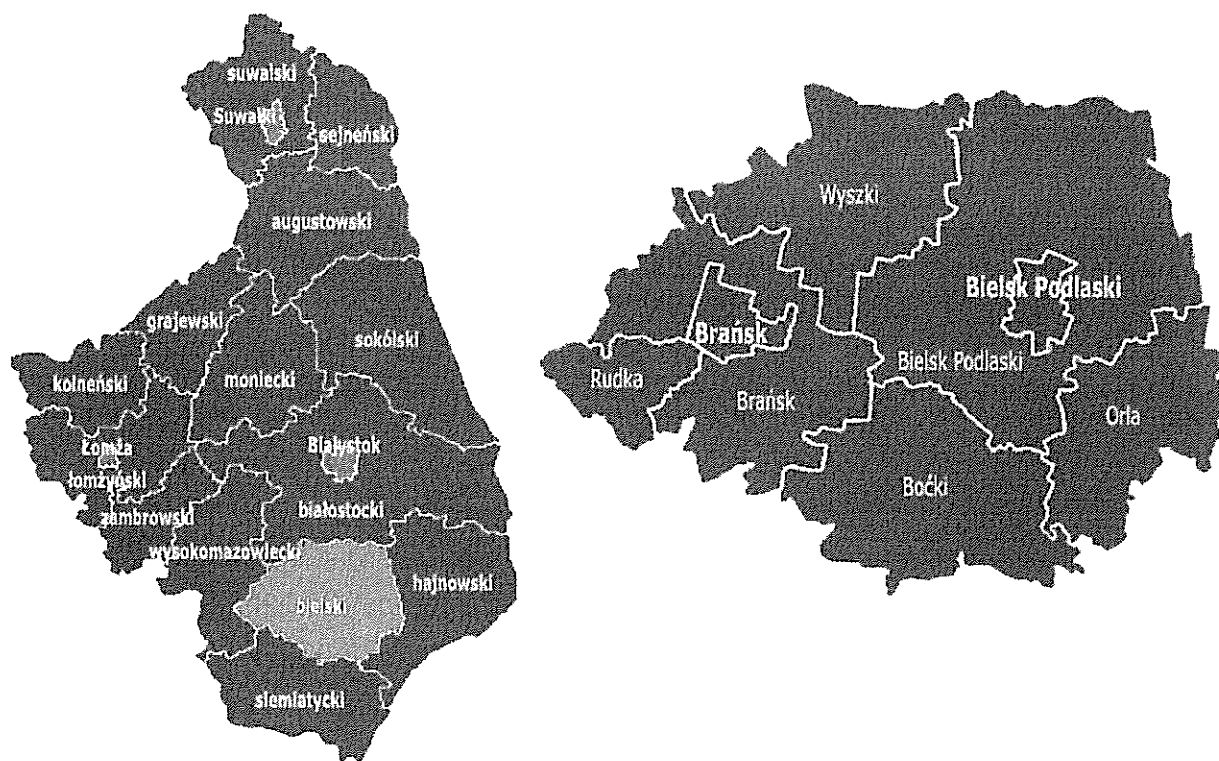
5.1.1 Położenie i klimat powiatu bielskiego

Powiat bielski położony jest w południowo-zachodniej części województwa podlaskiego, na Równinie Bielskiej. Od północy obszar otoczony jest Doliną Górnej Narwi, od wschodu graniczy z Wysoczyzną Wysokomazowiecką, a od południa z Wysoczyzną Drohiczyńską.

Powiat zajmuje powierzchnię 1385 km² i zamieszkiwany jest przez 57144 osoby (stan na koniec 2014 r.).

Powiat graniczy z powiatami: wysokomazowieckim, białostockim, hajnowskim i siemiatyckim. W obrębie powiatu bielskiego znajduje się osiem gmin, w tym dwa miasta: Bielsk Podlaski (stolica powiatu) i Brańsk oraz sześć gmin wiejskich: Bielsk Podlaski, Brańsk, Boćki, Orla, Rudka i Wyszki.

Rycina 1. Położenie powiatu bielskiego na tle województwa podlaskiego i podział administracyjny

Źródło: <http://www.gminy.pl>

Powiat bielski położony jest na szlaku komunikacyjnym dwóch dróg krajowych: nr 19, łączącej aglomerację Polski wschodniej (tj. aglomerację rzeszowską, lubelską i białostocką) z Białorusią w Kuźnicy Białostockiej oraz drogi nr 66, łączącej drogę krajową nr 8 z przejściem granicznym z Białorusią w Połowcach.

Pod względem warunków klimatycznych powiat bielski położony jest w IV strefie klimatycznej. Na terenie powiatu panuje klimat umiarkowany przejściowy z wyraźnym

wpływem czynników kontynentalnych i jest typowy dla obszaru północno-wschodniej Polski. Jedną z cech klimatu na tym obszarze są stosunkowo surowe warunki.

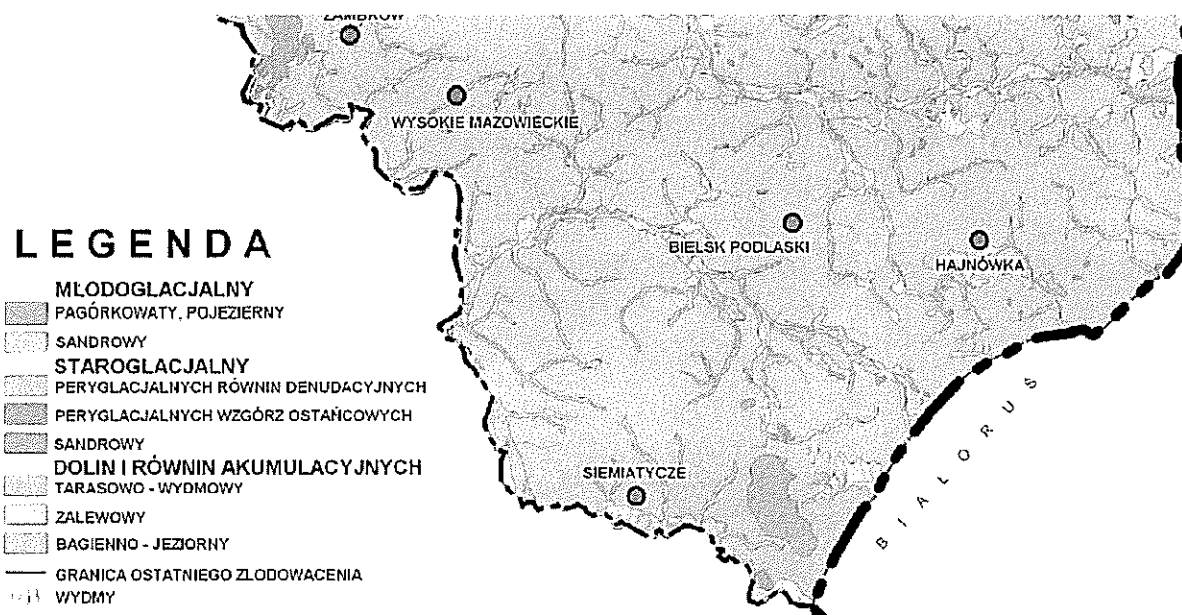
Klimat w obrębie powiatu charakteryzuje się niewielką bezwładnością termodynamiczną, średnią roczną temperaturą powietrza poniżej 7,6°C oraz dużą roczną amplitudą temperatur, sięgającą 23°C. Średnie roczne sumy opadów wahają się w granicach 560-570 mm.

5.1.2 Krajobraz, geomorfologia i warunki glebowe

Przeważająca część powiatu znajduje się w obrębie regionu geograficznego Równiny Bielskiej. Równina Bielska zajmuje obszar o powierzchni 893,8 km². Pod względem ukształtowania powierzchni terenu region stanowi zdenudowaną wysoczyznę morenową oraz akumulacji rzecznotodowcowej, a miejscami również zdenudowane równiny sandrowe. W środkowej części Regionu dość licznie występują ostańce wzgórz moren akumulacyjnych. Na północ od Bielska Podlaskiego rzeźba terenu obfituje w kemy, a miejscami występują również ozy.

Wąski fragment północnej części powiatu położony jest w zasięgu regionu geograficznego Doliny Górnej Narwi, o łącznej powierzchni 164,5 km². Pod względem rzeźby terenu obszar regionu stanowi w większości holoceniską równinę zalewową oraz nadzalewoą, miejscami przechodzącą w równinę torfowiskową. W obrębie regionu pojawiają się także formy zdenudowanej wysoczyzny morenowej i akumulacji rzecznotodowcowej oraz zdenudowane równiny sandrowe i tarasy kemowe.

Rycina 2. Typy krajobrazu w obrębie powiatu bielskiego

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne do planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego, Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku, Białystok, 2011.

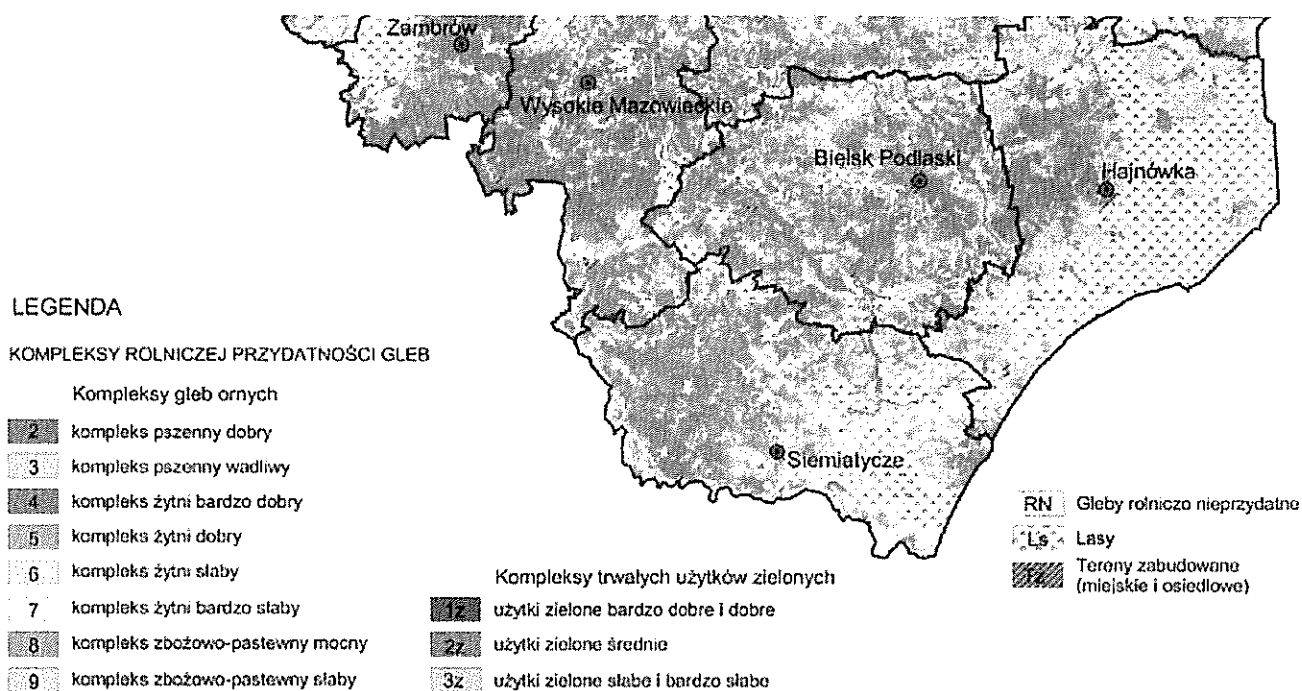
Różnorodności form terenu towarzyszy jednocześnie dość duże zróżnicowanie utworów geologicznych. Jednocześnie analizowany obszar charakteryzuje się wyraźną regularnością budowy geologicznej i układu form geomorfologicznych. W przypadku Równiny Bielskiej, większą część regionu, budują gliny zwałowe, ich piaszczyste eluvia i piaski z głazami akumulacji lodowcowej stadiu mazowiecko-podlaskiego, zlodowacenia środkowopolskiego. Północna część obszaru obfituje w ropy, mułki i piaski akumulacji zastoiskowej. Nieco mniejszy udział mają piaski i żwiry akumulacji rzecznotodowcowej. Sporadycznie w obrębie Równiny

występują także głązy, żwiry, piaski i gliny zwałowe akumulacji czołowolodowcowej. Obszar Równiny Bielskiej charakteryzuje się występowaniem niewielkich dolin rzecznych, wypełnionych holocenijskimi madami, łąkami i piaskami, a miejscami także żwirami oraz torfem. Natomiast obszar w obrębie Doliny Górnej Narwi budują przede wszystkim holocenijskie mady, łąki i piaski, częściowo ze żwirami pochodzenia rzecznoego, a także torfy. Powyższym utworom sporadycznie towarzyszą piaski i żwiry akumulacji rzecznołodowcowej zlodowacenia środkowopolskiego.

Głębokość zaleganie wód gruntowych na przeważającej części obszaru Równiny Bielskiej wynosi od 0 do 5 m. Natomiast w obrębie wzgórz morenowych wody podziemne występują na głębokości od 5 do 20 m. W regionie Doliny Górnej Narwi wody gruntowe występują płytko pod powierzchnią terenu.

Pokrywą glebową Równiny Bielskiej stanowią głównie gleby płowoziemne, brunatneoziemne, wytworzone z piasków naglinowych i glin zwałowych lekkich oraz organiczne. Miejscami występują również gleby rdzawe i bielicoziemne, zbudowane z piasków słabogliniastych i gliniastych. Sporadycznie pojawiają się gleby brunatnoziemne, wytworzone z glin zwałowych średnich i ciężkich. W dolinach zalegają gleby hydromorficzne – glejowe, miejscami wytworzone z torfów niskich i gytii. Natomiast w obrębie Doliny Górnej Narwi pokrywą glebową tworzą gleby wytworzone z torfów i gytii. Sporadycznie występują także gleby rdzawe i bielicoziemne, budowane przeważnie przez piaski luźne⁴.

Rycina 3. Uwarunkowania glebowo-rolnicze

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Instytut Zrównoważonego Rozwoju Sp. z o.o., Białystok, 2013.

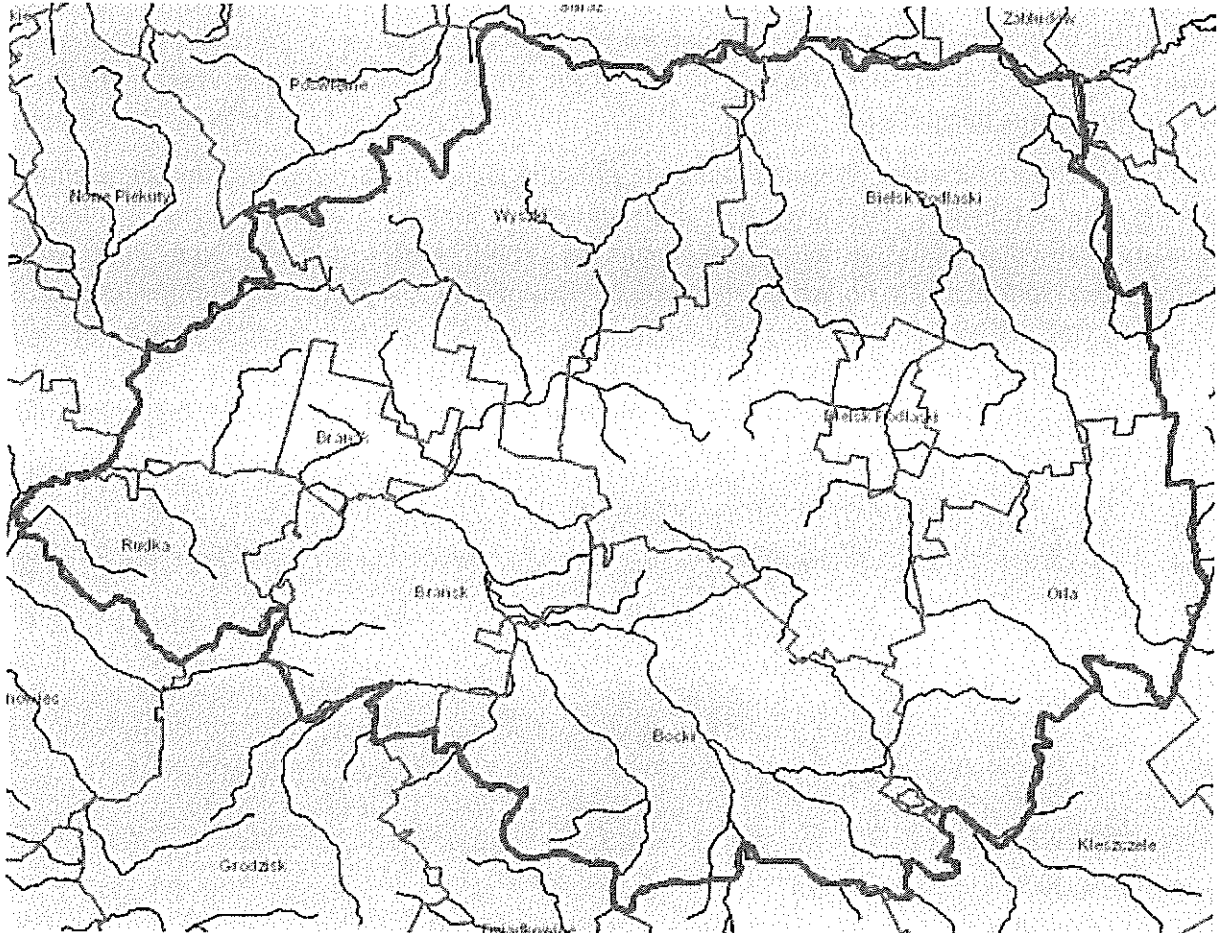
⁴ Kondracki J.A., *Geografia regionalna Polski*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2011.

5.1.3 Wody powierzchniowe i podziemne

▪ wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym powiat bielski położony jest w zlewisku Morza Bałtyckiego, w regionie wodnym Środkowej Wisły. Wody w obrębie powiatu należą do dorzecza Wisły. Sieć hydrograficzną powiatu stanowi kilkanaście rzek.

Rycina 4. Wody powierzchniowe w granicach powiatu bielskiego

Źródło: <http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/> [Data wejścia: 14.10.2015 r.].

Obszar powiatu położony jest w obrębie siedemnastu jednolitych części wód powierzchniowych.

Tabela 2. Jednolite części wód powierzchniowych w obrębie powiatu bielskiego

Lp.	Nazwa JCW Kod JCW	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka	Derogacje wraz z uzasadnieniem
1.	Orlanka od Orlej do ujścia PLRW20001926149	N	ZŁY	ZAGROŻONA	4(4) – 1 - Wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych

Lp.	Nazwa JCW Kod JCW	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka	Derogacje wraz z uzasadnieniem
					do zastosowania w celu poprawy stanu JCW.
2.	Markówka PLRW200016226869	N	ZŁY	NIEZAGROŻONA	Nie wyznaczono derogacji
3.	Łoknica PLRW200017261389	N	ZŁY	NIEZAGROŻONA	Nie wyznaczono derogacji
4.	Narew od Narewki do Orlanki PLRW200019261399	N	ZŁY	NIEZAGROŻONA	Nie wyznaczono derogacji
5.	Biała PLRW200017261449	N	ZŁY	NIEZAGROŻONA	Nie wyznaczono derogacji
6.	Strabelka PLRW200017261529	N	ZŁY	NIEZAGROŻONA	Nie wyznaczono derogacji
7.	Narew od Orlanki do Lizy PLRW200019261539	N	ZŁY	NIEZAGROŻONA	Nie wyznaczono derogacji
8.	Nurzec od Nurczyka do Siennicy PLRW200024266673	N	ZŁY	ZAGROŻONA	4(4) - 1 / 4(7) - 1 - Derogacje czasowe - brak możliwości technicznych; planowane inwestycje z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.
9.	Nurczyk do ujścia PLRW2000172666299	N	ZŁY	ZAGROŻONA	4(4) - 1
10.	Dopływ ze Skrzypek Małych PLRW2000172666369	N	ZŁY	ZAGROŻONA	4(4) - 1
11.	Dopływ z Chojewa PLRW2000172666532	N	ZŁY	ZAGROŻONA	4(4) - 1
12.	Bronka PLRW2000172666549	S	ZŁY	ZAGROŻONA	4(4) - 1
13.	Dopływ z Rudki PLRW2000172666592	N	ZŁY	ZAGROŻONA	4(4) - 1
14.	Siennica PLRW2000172666749	N	ZŁY	ZAGROŻONA	4(4) - 1
15.	Dopływ spod Kol. Olszewo PLRW200017266652	N	ZŁY	ZAGROŻONA	4(4) - 1
16.	Dopływ z Chojewa PLRW2000172666532	N	ZŁY	ZAGROŻONA	4(4) - 1
17.	Leśna PLRW200017266649	N	ZŁY	ZAGROŻONA	4(4) - 1

N – naturalna część wód; S – silnie zmieniona część wód;

Źródło: Program wodno-środowiskowy kraju. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa, 2010.

W przypadku wszystkich powyższych jednolitych części wód powierzchniowych stwierdzono stan zły. Natomiast osiągnięcie celów Ramowej Dyrektywy Wodnej zagrożone jest w przypadku jedenastu JCW, dla których wyznaczono derogacje:

- 4(4) - 1 – z uwagi na wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCW;
- 4(4) - 1/4(4) - 7 – derogacje czasowe - brak możliwości technicznych; planowane inwestycje z zakresu ochrony przeciwpowodziowej⁵.

W 2014 r. na terenie powiatu bielskiego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku dokonał oceny wód rzeki Białej. Rzeką Białą jest lewostronnym dopływem Orlanki. Źródło rzeki zlokalizowane jest na terenie łąkowym w okolicach wsi Toporki, a ujście w pobliżu wsi Hryniewiczze Duże. Poboru prób na potrzeby oceny wód rzeki Białej dokonano w profilu ujściowym w Hryniewiczach.

Ocenę stanu ekologicznego wykonano w oparciu o wartości indeksu fitobentosowego (IO) i makrofity oraz ichtiofauny. Wyniki badań wskazały na V klasę, tj. stan zły.

Stan chemiczny oceniono na poniżej dobrego, ze względu na ponadnormatywne stężenia ftalanu di(2-etyloheksylu) (DEHP) oraz beno(g,h,i)perylenu i indeno(1,2,3-cd)pirenu.

Z uwagi na wyniki klasyfikacji stanu ekologicznego i stanu chemicznego, stan wód JCW Biała określono, jako zły.

W ramach oceny w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż JCW jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

▪ wody podziemne

Zgodnie z regionalizacją hydrogeologiczną powiat bielski położony jest w obrębie trzech regionów: II regionu mazursko-podlaskiego, mazowieckiego i lubelsko-podlaskiego.

Według aktualnego podziału Polski na jednolite części wód podziemnych (JCWPd), powiat należy do JCWPd-55 i JCWPd-54.

Na obszarze JCWPd-55 występuje od 1 do 3 czwartorzędowych poziomów wodonośnych. Lokalnie wykształciły się oligoceńskie i kresowe poziomy wodonośne. W obrębie JCWPd-54 również mogą występować maksymalnie trzy czwartorzędowe poziomy wodonośne. Lokalnie występuje również mioceni, oligoceni i kredowy poziom wodonośny. W przypadku obu jednolitych części wód podziemnych, wszystkie wymienione poziomy przeważnie pozostają ze sobą bez bezpośredniej więzi hydraulicznej.

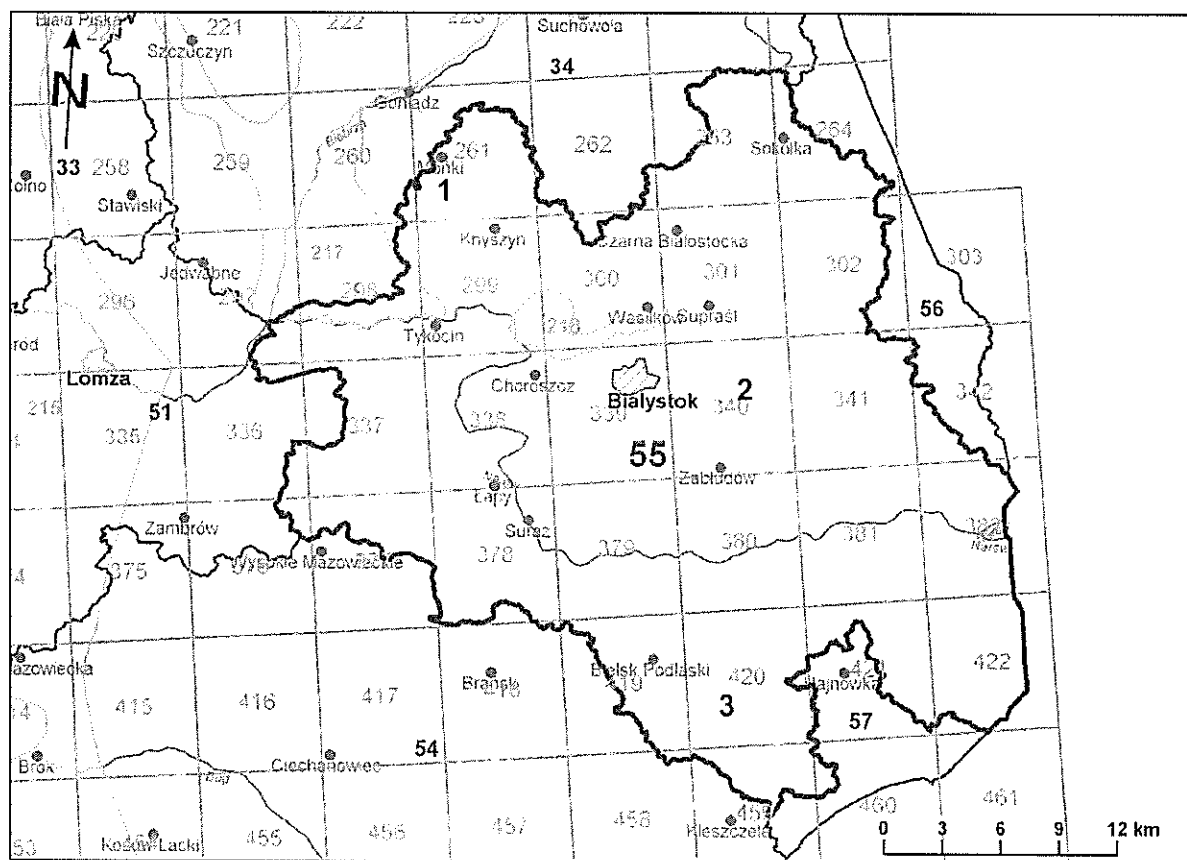
W obrębie analizowanych jednolitych części wód podziemnych zlokalizowanych jest kilka Głównych zbiorników Wód Podziemnych:

- w zasięgu JCWPd-55:
 - GZWP nr 217 – pradolina rzeki Biebrza,
 - GZWP nr 218 – pradolina rzeki Supraśl;
- w zasięgu JCWPd-54:
 - GZWP nr 215 – subniecka warszawska,
 - GZWP nr 215A – subniecka warszawska (część centralna),
 - GZWP nr 221 – dolina kopalna Wyszaków,

⁵Program wodno-środowiskowy kraju. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa, 2010.

- GZWP nr 223 – zbiornik międzymorenowy rzeki górny Liwiec.

Rycina 5. Lokalizacja jednolitych części wód podziemnych na tle powiatu bielskiego

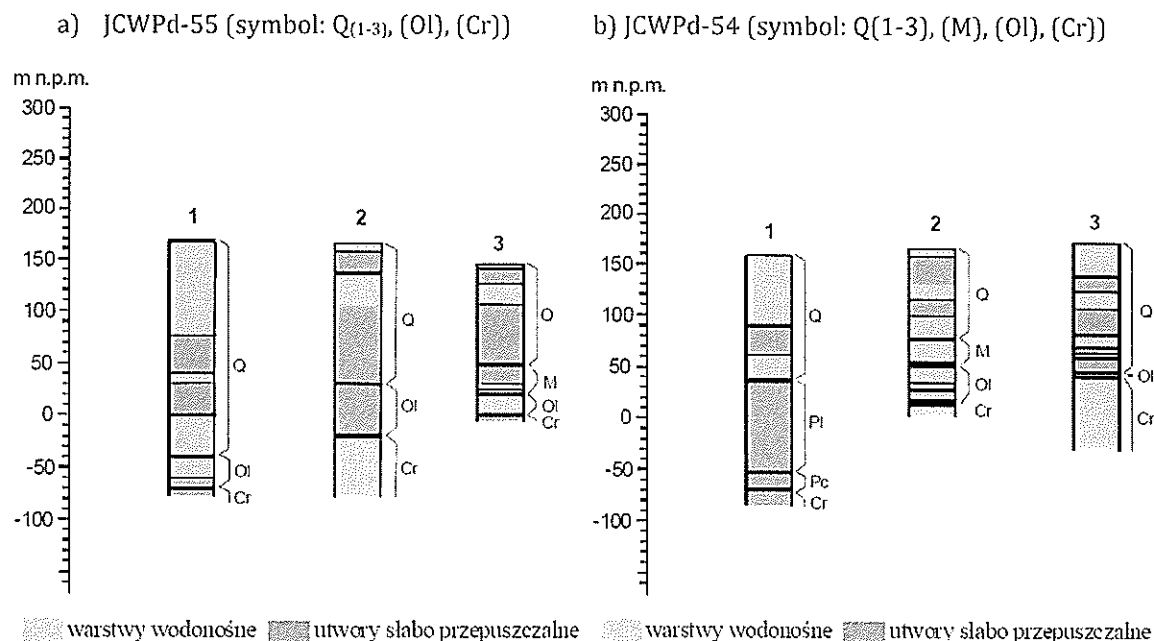
Źródło: www.psh.gov.pl/plik/id,5239,v,artykul_5773.pdf

Tabela 3. Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych

Lp.	Wyszczególnienie	Charakterystyka	
		JCWPd-55	JCWPd-54
1.	Kod	2300_055	2300_054
2.	Powierzchnia	6110,1 km ²	8699,4 km ²
3.	Szacunkowe zasoby [tys. m ³ /d]	200,0	80,0
4.	Stratygrafia	Q, Ne, Pg, Cr, J	Q, Pl, Ol, Cr
5.	Litologia	piaski, wapienie	piaski
6.	Typ geochemiczny utworów skalnych	s/c	s
7.	Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną	porowe, szczelinowe	porowe, szczelinowe
8.	Średni współczynnik filtracji [m/s]	10 ⁻⁴ – 10 ⁻⁵	10 ⁻⁴ – 10 ⁻⁵
9.	Średnia miąższość utworów wodonośnych	>40	10-20
10.	Liczba poziomów wodonośnych	3-6	1-3
11.	Charakterystyka nakładu utworów warstwy wodonośnej	głównie utwory słaboprzepuszczalne	głównie utwory słabo przepuszczalne

Źródło: http://www.psh.gov.pl/plik/id,7507,v,artykul_5695.pdf

Rycina 6. Profil jednolitych części wód położonych w obrębie powiatu

Źródło: www.psh.gov.pl/

Według danych PSH stan ilościowy i jakościowy wód w analizowanych JDWPd wyznaczonych w obrębie powiatu bielskiego oceniono, jako dobry. Nie stwierdzono również ryzyka niespełnienia celów środowiskowych Ramowej Dyrektywy Wodnej.

W 2012 r. w ramach monitoringu diagnostycznego Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy wyznaczył 1 punkt do badań jakości wód podziemnych na terenie powiatu bielskiego – w miejscowości Husaki (gmina Bielsk Podlaski). Jakość wód pobranych we wskazanym punkcie odpowiadała III klasie jakości, co wskazuje na wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka. O powyższej klasyfikacji zdecydowała podwyższona zawartość żelaza geogenicznego oraz obniżona zawartość tlenu ⁶.

O jakości wód w znacznym stopniu decyduje gospodarka wodno-ściekowa obszaru.

Z danych GUS wynika, że w okresie ostatnich kilku lat zużycie wody na terenie powiatu bielskiego wzrosło i na koniec 2014 r. wynosiło 4015,1 dam³. Największe zużycie wody generuje eksploatacja sieci wodociągowej. Zużycie wody wodociągowej na 1 mieszkańca miasta wynosiło w 2014 r. 70,3 m³.

Długość czynnej sieci wodociągowej w powiecie wynosi 772,6 km, przy 14 570 połączeniach do budynków. W 2014 r. za pośrednictwem sieci dostarczono ponad 1 824,9 dam³ wody. Z sieci wodociągowej korzysta 89,9% ludności powiatu.

Sieci kanalizacyjna w mieście ma długość 202,6 km (5285 połączeń do budynków). W 2014 r. za pośrednictwem sieci odprowadzono 1 124 dam³ ścieków. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 49,6% mieszkańców powiatu.

⁶Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu bielskiego, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Białystok, 2015.

W 2014 r. w powiecie bielskim funkcjonowało 9 komunalnych oczyszczalni ścieków, z czego 7 biologicznych i 2 z podwyższonym usuwaniem biogenów, o łącznej przepustowości maksymalnej ponad 7 tys. m³/d. z oczyszczalni ścieków w 2014 r. korzystało około 58% mieszkańców powiatu.

Według danych GUS na terenie powiatu funkcjonują 3 punkty zlewne, do którego dowożone są ścieki z terenów nieskanalizowanych. Na tego rodzaju terenach funkcjonuje 4 829 zbiorników bezodpływowych i 684 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

5.1.4 Flora, fauna i różnorodność biologiczna

Powiat bielski jest obszarem o wysokiej różnorodności biologicznej. Występuje tu znaczne urozmaicenie siedlisk przyrodniczych, w dużej mierze zachowanych w stanie niezmienionym. W obrębie powiatu unikalne obszary bagien narwiańskich, jak również stosunkowo mało zdegradowane lasy.

Szacę roślinną powiatu, poza terenami rolnymi, buduje roślinność leśna. Dominują głównie bory i bory mieszane, a w znacznie mniejszym stopniu lasy i lasy mieszane oraz olsy. Przeważającym gatunkiem drzew jest przede wszystkim sosna, a mniejszy udział mają: brzoza, świerk, olsza i dąb. Szczególną cechą bielskich lasów jest fakt, iż ponad 85% drzewostanów pochodzi z zalesień gruntów porolnych wykonanych po II Wojnie Światowej.

W granicach administracyjnych powiatu znajduje się blisko 28 tys. ha lasów, co wskazuje na ponad 20% lesistość obszaru. Większość stanowią lasy prywatne (blisko 60% powierzchni lasów w granicach administracyjnych powiatu). Lasy należące do Skarbu Państwa zajmują 40% powierzchni lasów w obrębie powiatu, z czego większość stanowią lasy w zarządzie Lasów Państwowych. Lasy gminne zajmują ponad 69 ha, co stanowi 0,2% powierzchni lasów w granicach powiatu (GUS, stan na dzień 31.12.2014 r.).

Lasy w obrębie powiatu, pod względem administracyjnym, położone są na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych Białymstoku, na obszarze Nadleśnictw: Bielsk, Nurzec i Rudka.

Lasy analizowanego obszaru cechuje dość dobry stan. Wśród antropogenicznych zagrożeń najczęściej notowane jest zaśmiecanie lasów, nielegalna wycinka i kradzież drewna, kłusownictwo, niszczenie drzew, czy też pożary. Powyższe zagrożenia wiążą się m.in. z działalnością miejscowej ludności.

Faunę reprezentują łosie, jelenie, sarny, dziki, lisy, zające i inne. Na terenie nadleśnictwa rokrocznie inwentaryzuje się wilki i rysie. Występuje również bocian czarny, cietrzew oraz ptaki drapieżne⁷.

Szacę roślinną powiatu stanowią również tereny zieleni zorganizowanej. Według danych GUS (stan na koniec 2014 r.), na terenie powiatu zlokalizowano 3 parki spacerowo-wypoczynkowe, o łącznej powierzchni 13,78 ha (wszystkie położone na terenach miejskich), 27 zieleńców, z czego 17 położonych w gminach miejskich (7,14 ha) oraz 10 w gminach wiejskich (7,7 ha). System zieleni buduje także zieleń uliczna, zajmująca łącznie 37,57 ha oraz tereny zielenie osiedlowej (3,71 ha). Do systemu zieleni zaliczane są również cmentarze. W obrębie powiatu zlokalizowane są 92 cmentarze, z czego 14 położonych w miastach (21,21 ha) i 78 w gminach wiejskich (59,5 ha).

⁷ Witryna Internetowa Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku.
http://www.bielsk.bialystok.lasy.gov.pl/lasy-nadlesnictwa#.Vh_73G4iyzg [Data wejścia: 15.10.2015 r.].

5.1.5 Obszary chronione, w tym obszary Natura 2000 i powiązania przyrodnicze

▪ system obszarów i obiektów chronionych, w tym obszarów Natura 2000

Według danych GUS (stan na koniec 2014 r.) i RDOŚ w Białymstoku, na terenie powiatu bielskiego zlokalizowano występowanie 4 209 ha obszarów objętych ochroną prawną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013, poz. 627, ze zm.), w ramach krajowych form ochrony przyrody. Wspomniana ustawa traktuje również o obiektach chronionych w formie pomników przyrody, powołanych na terenie powiatu w liczbie 49 obiektów⁸. W obrębie powiatu wyznaczono również obszary należące do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, a w tym obszary specjalnej ochrony ptaków oraz obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Rycina 7. System obszarów chronionych w obrębie powiatu

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>. [Data wejścia: 14.10.2015 r.].

System obszarów chronionych powiatu bielskiego nie jest rozbudowany. Poszczególne formy ochrony przyrody często koncentrują się na tych samych terenach, co powoduje że różne formy ochrony pokrywają się. Funkcjonowanie każdej z form ochrony przyrody wiąże się zobowiązaniem pewnych zakazów i nakazów, co często powoduje ograniczenia, szczególnie tam gdzie obszary objęte są kilkoma formami ochrony.

⁸ Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku. Rejestr form ochrony przyrody. <http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody> [Data wejścia: 13.10.2015 r.].

Wśród krajowych form ochrony przyrody na terenie powiatu zlokalizowano jeden obszar chronionego krajobrazu – OChK Dolina Narwi, o łącznej powierzchni 41 860 ha. Obszar położony jest na terenie kilkunastu gmin, a w tym w obrębie gminy Bielsk Podlaski i Wyszki, położonych na terenie powiatu bielskiego. Fragment obszaru na terenie powiatu bielskiego zajmuje powierzchnię 4 200 ha. Celem ochrony obszaru jest ochrona i zachowanie doliny Narwi wyróżniającej się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.

W obrębie powiatu zlokalizowano również 7 użytków ekologicznych, o łącznej powierzchni 9,0 ha.

Pomniki przyrody zlokalizowane na terenie powiatu, to przede wszystkim pojedyncze drzewa lub grupy drzew.

Na terenie powiatu położonych jest również 5 obszarów Natura 2000:

„Dolina Górnego Nurca” (PLB200004) – obszar specjalnej ochrony ptaków, rozległy kompleks podmokłych łąk położonych w dolinie rzeki Nurzec, usytuowanych w górnym biegu rzeki między miejscowościami Kleszcze i Nurzec; dawniej silnie zabagniony i corocznie zalewany teren, został osuszony w połowie lat 50-tych; łąki są częściowo użytkowane, częściowo opuszczone; nieużytkowane obszary pod wpływem sukcesji stopniowo zarastają drzewami i krzewami; w ostoi gniazdują i żerują 103 gatunki ptaków, tym 16 z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej; jest to miejsce jesiennych koncentracji (100 osobników) bociana białego (*Ciconia ciconia*)⁹;

„Dolina Górnej Narwi” (PLB200007) – obszar specjalnej ochrony ptaków; obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, z przylegającym do niej kompleksem stawowym, zasilanym w wodę z systemu rzeczki Lizy (dopływu Narwi); koryto Narwi ma tu naturalny charakter, z meandrami i starorzeczami; większość powierzchni doliny zajmują zbiorowiska szuwarowe, których występowanie uzależnione jest od corocznych wylewów rzeki; dominują tu turzycowiska i szuvary mannowe, a wokół starorzeczy – trzcinowiska; wzdłuż rzeki występują zakrzewienia i zadrzewienia wierzbowe; lasy pokrywają niewielką część doliny; około 60% obszaru jest użytkowane rolniczo (przeważają pastwiska i łąki kośne); obszar stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej E 30; występują co najmniej 34 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 16 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK); w okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka 10%-16% populacji krajowej (C3), krwawodziób 9-11% populacji krajowej (C3), co najmniej 7% populacji krajowej (C6) błotniaka łąkowego, 4%-5,5% populacji krajowej rycyka (C3) oraz co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: błotniakstawowy, cietrzew (PCK), derkacz, dubelt (PCK), kropiatka, rybitwa czarna, sowa błotna (PCK), świerszczak, zielonka (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje wodniczka (PCK);¹⁰

„Murawy w Haćkach” (PLH200015) - Ostoja "Murawy w Haćkach", składa się z trzech części; największa część ostoi przylega do zabudowań wsi Haćki od strony południowo-zachodniej, druga obejmuje pagórek kemowy leżący na północny wschód od wsi, tuż przy szosie Bielsk Podlaski - Białystok, a trzecią stanowi grupa niewielkich pagórków otoczonych polami ornymi i łąkami, usytuowana między wsiami Proniewicze i Hryniewicze Duże; przedmiotem ochrony obszaru są kwieciste murawy kserotermiczne (6210-3) oraz świeże łąki użytkowane

⁹ Standardowy Formularz Danych – Dolina Górnego Nurca (PLB200004).

¹⁰ Standardowy Formularz Danych – Dolina Górnej Narwi (PLB200007).

ekstensywnie (6510); w granicach obszaru występują także zarośla jałowcowe (5130), torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (7230), łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (91E0) oraz populacje i siedliska czerwonończyka nieparka *Lycaenadisper* (1060); mimo niewielkiej powierzchni ostoja odgrywa kluczową rolę w ochronie muraw kserotermicznych w północno-wschodniej Polsce składem gatunkowym murawy w Haćkach i Proniewiczach nawiązują do zbiorowisk ze związku *Cirsio-Brachypodionpinnati*, stanowiących w warunkach środkowej Europy odpowiednik stepów łąkowych wschodniej części kontynentu; zbiorowiska te zajmują dobrze nasłonecznione zbocza o glebach bogatych w węglan wapnia i charakteryzują się darnią trawiastą budowaną przez stokłosę bezostną i tymotkę z udziałem takich gatunków jak chabry driakiewniki nadreński, czosnek zielonawy, driakiew żółtawa, goryczka krzyżowa, goździk kartuzek, len przeczyszczający, lucerna sierpowata, oleśnik górski, posłonek rozesłany, poziomka twardawa, przetacznik pagórkowy, ślaz zygmarek, turzyca sina, wiązówka bulwkowata, zawilec wielkokwiatowy i żebrzyca roczna; murawy w granicach obszaru występują w 16 płatach o łącznej powierzchni 2,89 ha; stan zachowania na połowie stanowisk oceniono jako zły, a na połowie jako niezadawalający; głównym zagrożeniem dla muraw kserotermicznych jest zarzucanie tradycyjnego, ekstensywnego użytkowania gruntów, zwłaszcza wypasu i spontaniczne wkraczanie zarośli i zadrzewień na nieużytkowane pola i łąki, a także zalesienia sztuczne nieużytków; niewypasane murawy na pagórkach kemowych stopniowo zanikają, zmniejsza się w nich udział ciepło- i światłolubnych gatunków roślin, które ustępują wraz ze wzrastającym zacienieniem, a także w wyniku rozrastania się takich gatunków, jak jeżyna popielica i trzcinnik piaszkowy¹¹;

„Ostoja w Dolinie Górnego Nurca” (PLH200021) – obszar OZW; osią obszaru jest rzeka Nurzec - prawostronny dopływ Bugu IV rzędu; Nurzec należy do rzek typowo nizinnych przepływających przez tereny bagienne i podmokłe; szerokość koryta wynosi średnio 4 m; w ostatnich latach, na skutek niedrożności rowów i działalności bobrów, następuje rewitalizacja doliny; na obszarze ostoji występują niewielkie kompleksy leśne Nadleśnictw Bielsk i Nurzec; na całym terenie zdecydowanie dominują łąki i pastwiska, zajmujące około 75% areału; większość z nich jest wykaszana jedno- lub dwukrotnie w sezonie; miejscami po sianokosach prowadzony jest wypas; łąki i pastwiska poprzecinane są licznymi rowami melioracyjnymi, w większości porośniętymi brzożami i krzaczastymi wierzbami; około 15% terenu nie jest w ogóle użytkowana lub użytkowana jest nieregularnie; miejsca takie porośnięte są głównie pokrzywą i podlegają bardzo powolnej sukcesji roślinności drzewiastej; w miejscach bardziej podmokłych występują turzycowiska i trzcinowiska; nie pokrywają one jednak więcej niż 3% powierzchni doliny; na granicy wyniesień mineralnych i otaczających je torfowisk, występują jedne z najbogatszych w regionie stanowiska *Polemonium caeruleum* i *Betula humilis*; lasy Doliny Górnego Nurca zajmują około 5% powierzchni i występują w dużym rozproszeniu; są to w większości drzewostany gospodarcze, głównie olsy i bory mieszane wilgotne; na szczególne podkreślenie zasługuje fakt powszechnej obecności na niemal całym obszarze rdestu węzownika - gatunku kluczowego dla rozwoju czerwonończyk kafiioletka (4038, II Załącznik Dyrektywy Siedliskowej); cenne są również murawy napiaskowe (6120), wrzosowiska (4030) oraz murawy bliśniczkowe (6230); pozostałe typy siedlisk, wykształcone w różnym stopniu - od dobrze zachowanych torfowisk przepływowych (7230) do silnie przekształconych borów chrobotkowych (91T0) i torfowisk przejściowych (7140) - występują fragmentarycznie i nie odgrywają większej roli w krajobrazie doliny; na obszarze ostoji obserwowane są gatunki owadów z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: zalotka większa, czerwonończyk nieparek, czerwonończyk fioletek, przeplatka aurinia,

¹¹ Standardowy Formularz Danych – Murawy w Haćkach (PLH200015).

a także szlaczkoń szafraniec; na uwagę zasługuje także ichtiofauna Doliny Górnego Nurca; stwierdzono tu występowanie kozy złotawej, bolenia, piskorza, kozy i minoga; w obszarze dotychczas pozostały stosunkowo liczne starorzecza i tereny podmokłe, które stanowią doskonałe miejsca do rozrodu płazów; bogata jest flora porostów, licząca około 130 gatunków; trzy z nich, to gatunki krytycznie zagrożone wymarciem (kategoria CR)¹²;

„Ostoja w Dolinie Górnej Narwi” (PLH200010) – obszar OZW; obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, z przylegającym do niej kompleksem stawowym, zasilanym w wodę z systemu rzeczki Lizy (dopływu Narwi); koryto Narwi ma tu naturalny charakter, z meandrami i starorzeczami, jej dolina ma 0,3-3,0 km szerokości; większość powierzchni doliny zajmują zbiorowiska szuwarowe, których występowanie uzależnione jest od corocznych wylewów rzeki; dominują tu turzycowiska i szuwały mannowe, a wokół starorzeczy – trzcinowiska; wzdłuż rzeki występują zakrzewienia i zadrzewienia wierzbowe; lasy pokrywają niewielką część doliny; około 60% obszaru jest użytkowane rolniczo (przeważają pastwiska i łąki kośne); Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych i stanowi, obok Bagien Biebrzańskich, jeden z największych obszarów mokradeł środkowoeuropejskich; kształtowane przez regularne wylewy rzeki, uznawane są za siedliska o największej różnorodności biologicznej w strefie klimatu umiarkowanego; występuje tu 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy¹³.

Dla ww. obszarów Natura 2000 obowiązują plany zadań ochronnych, określające zasady ochrony najcenniejszych gatunków i siedlisk przyrodniczych.

Należy zaznaczyć, że w Programie Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 nie zidentyfikowano zapisów sprzecznych z założeniami planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 zlokalizowanych na terenie powiatu. W związku z realizacją celów i działań planowanych w projektowanym dokumencie, nie przewiduje się również możliwości wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na cel i przedmiot ochrony poszczególnych obszarów Natura 2000.

W obrębie obszaru „Murawy w Haćkach” obowiązuje plan zadań ochronnych, przyjęty Zarządzeniem Nr 1/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 11 stycznia 2013 r.

Działania ochronne określone w planie dotyczą najcenniejszych siedlisk, a jednocześnie identyfikują zagrożenia, tj.:

- 6210 Murawy kserotermiczne – zagrożenie stanowią procesy zarastania muraw w wyniku ekspansji bylin oraz drzew i krzewów po zaprzestaniu wypasu; zalesienia sztuczne gruntów porolnych; rozkopywanie pagórków kemowych; zmiana użytkowania na grunty orne; wpływ chemikaliów z sąsiedztwa;
- 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie – zagrożenie stanowi podsiewanie mieszanek wysokoprodukcyjnych traw, intensywne nawożenie, używanie ciężkiego sprzętu itp.

Wśród działań ochronnych ujęte w planie, w stosunku do konkretnych lokalizacji, ustalono, m.in.:

- 6210 Murawy kserotermiczne:

¹² Standardowy Formularz Danych – Ostoja w Dolinie Górnego Nurca (PLH200021).

¹³ Standardowy Formularz Danych – Ostoja w Dolinie Górnej Narwi (PLH200010).

- zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych; ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe (działanie stałe);
- zakaz wydobywania kopalin;
- usunięcie istniejących drzew i krzewów, wraz z usunięciem pozyskanej biomasy (działanie jednorazowe);
- przywrócenie i utrzymanie wypasu w systemie kwaterowym; wypas przy obsadzie nie przekraczającej 0,4-0,6 DJP/ha/rok; przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 5 DJP/ha; w sezonie pastwiskowym od 1 maja do 15 października; zalecane jest wygradzanie i pozostawianie bez użytkowania pasterskiego i kośnego przynajmniej 15% każdego z wydzieleń siedliskowych w danym roku (przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej powierzchni); dopuszczalne jest koszenie muraw od 15 lipca do 30 września w sposób nieniszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej, przy nie więcej niż jednym pokosie w roku i wysokości koszenia do 10 cm, z usuwaniem biomasy;
- utrzymywanie jako trwałe użytki zielone;
- zakaz nawożenia i stosowania środków ochrony roślin;
- zakaz stosowania orki i podsiewania traw;
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie:
 - zachowanie siedliska przyrodniczego;
 - ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe;
 - koszenie w terminie od 15 czerwca do 30 września w sposób nieniszczący runi roślinnej i pokrywy glebowej, nie więcej niż dwa razy w roku, przy wysokości koszenia 5-15 cm.

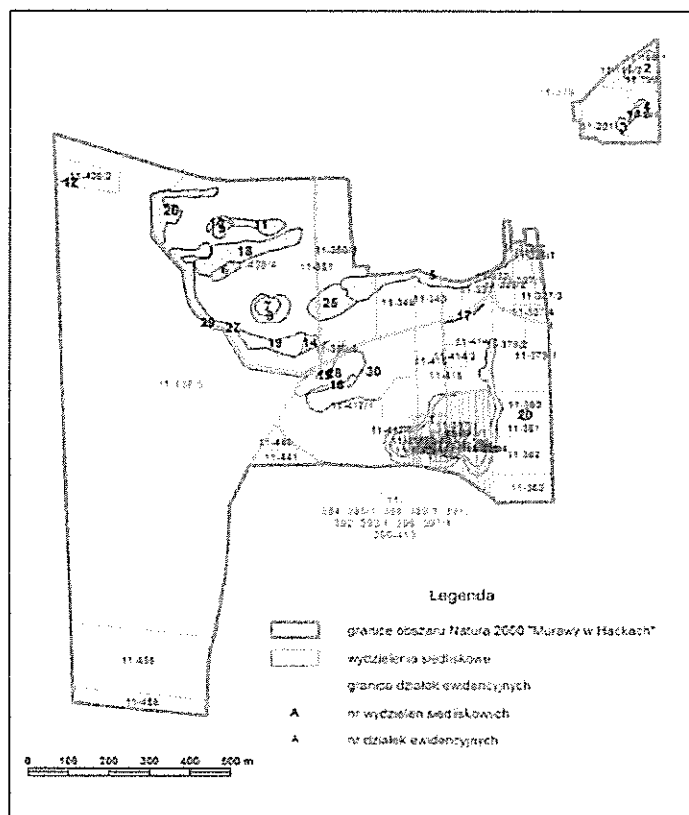
Poza działaniami ochronnymi w Planie zaakcentowano również konieczność zmiany zapisów w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego* (w zakresie przebiegu planowanej modernizacji drogi S-19) oraz w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bielsk Podlaski*.

Poza ochroną obszarową, w obrębie powiatu występują liczne gatunki roślin objęte ochroną ścisłą lub częściową¹⁴.

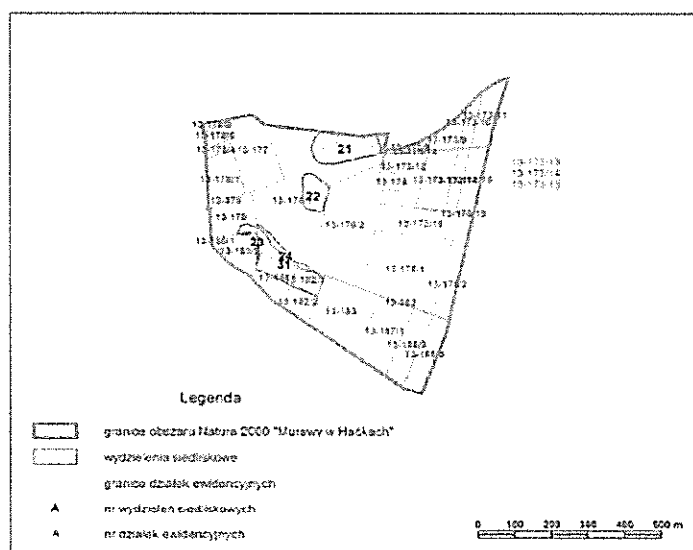
¹⁴ Zarządzenie Nr 1/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Murawy w Haćkach PLH200015 (Dz. Urz. Woj. Podl. 2013, poz.416).

Rycina 8. Lokalizacja działań ochronnych wskazanych do realizacji w ramach Planu zadań ochronnych

a) Haćki

b) Proniewicze

Źródło: Zarządzenie Nr 1/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Murawy w Haćkach PLH200015 (Dz. Urz. Woj. Podl. 2013, poz.416).

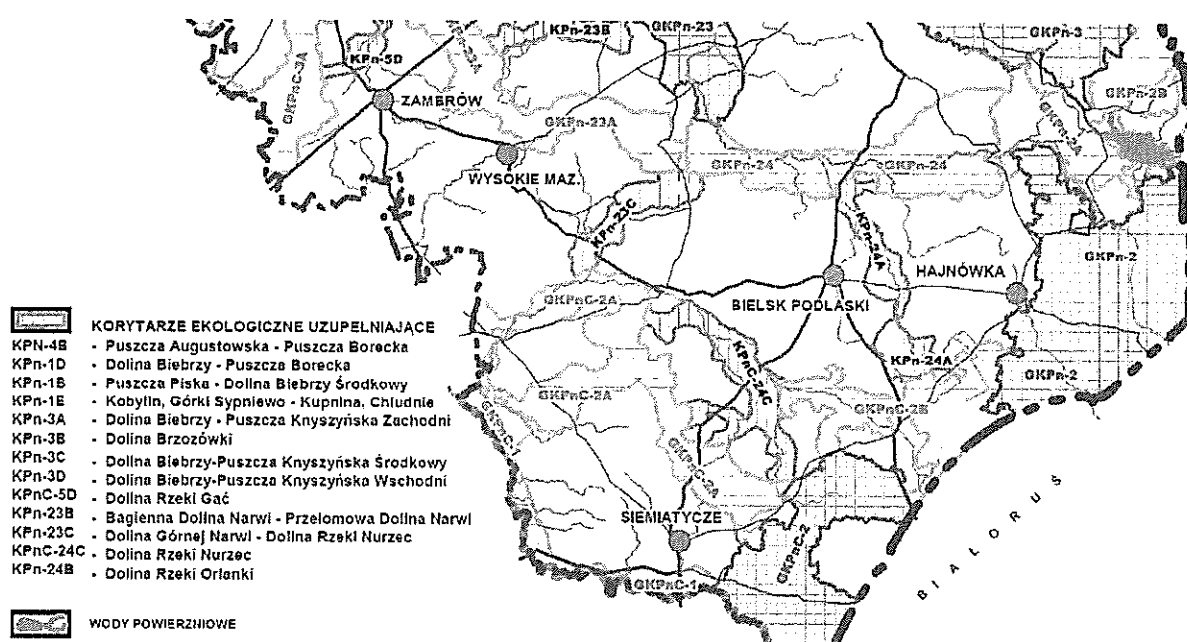
▪ korytarze ekologiczne

Sieć powiązań przyrodniczych stanowi system obszarów chronionych w myśl przepisów krajowych, uzupełniony i w pewnym zakresie pokrywający się z obszarami objętymi ochroną w ramach sieci międzynarodowych. Obszary chronione uzupełniają tereny „zielone”, w tym kompleksy leśne, sieć hydrograficzna i korytarze migracji zwierząt. Utrzymanie i rozwój powiązań przyrodniczych, ich spójność i ciągłość jest istotnym warunkiem zachowania różnorodności biologicznej.

W obrębie powiatu swój przebieg ma 5 korytarzy, tj.:

- KPn-23 Dolina Górnej Narwi – Dolina Rzeki Nurzec,
- KPn-24 Dolina Rzeki Orlanki,
- KPnC-24 – Dolina Rzeki Nurzec,
- GKPN-2A Puszcza Białowieska – Puszcza Knyszyńska,
- GKPN-24 Dolina Górnej Narwi.

Rycina 9. Korytarze ekologiczne w obrębie powiatu bielskiego

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 237/3373/2014 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 27 maja 2014 r., ECOPLAN Ryszard Kowalczyk, Opole, 2014.

5.1.6 Powietrze atmosferyczne

Największa koncentracja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego na terenie powiatu bielskiego zlokalizowana jest w obrębie miast (przede wszystkim w Bielsku Podlaskim), gdzie funkcjonuje ciepłownia miejska, ciepłownie osiedlowe oraz zakłady przemysłowe.

Największe zakłady emitujące zanieczyszczenia do powietrza, związane są z przetwórstwem mleka, przetwórstwem mięsa, produkcją masy włóknistej, przetwórstwem i konserwacją drewna, dystrybucją paliw oraz produkcją i dostawą ciepła.

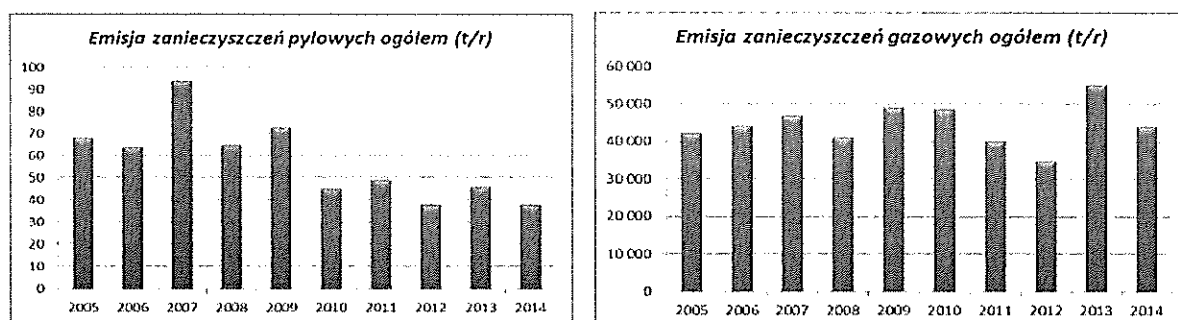
Na przestrzeni ostatnich kilku lat, na terenie powiatu, można zauważyć wyraźny spadek emisji zanieczyszczeń gazowych i nieznaczny wzrost emisji pyłu.

Tabela 4. Wielkość emisji zanieczyszczeń powietrza z terenu powiatu bielskiego na tle województwa (wg GUS)

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych										
Wszczeg.	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Emisja zanieczyszczeń pyłowych [t/r]										
woj. podl.	2004	1740	1748	1324	1146	1096	977	919	874	934
powiat bielski	68	64	94	65	73	45	49	38	46	38
ze spalania paliw	66	62	92	63	72	44	49	38	46	37
Emisja zanieczyszczeń gazowych [t/r]										
woj. podl.	17997	17039	17162	16027	15975	16165	16460	14800	19749	20145
powiat bielski	87	46	44	96	87	60	78	02	84	65
ogółem (bez CO ₂)	42259	44277	46878	41005	49085	48648	40098	34838	55201	44117
SO ₂	-	356	2325	2139	340	273	298	237	444	299
NO _x	82	89	84	74	90	63	67	63	83	76
CO	69	81	94	84	78	65	62	58	87	66
CO ₂	124	186	2147	1980	170	145	169	116	274	157
	41984	43921	44553	38866	48745	48375	39800	34601	54757	43818
Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji [t/r]										
woj. podl.	11841	11676	11708	83472	68884	86589	98981	84857	85518	84926
powiat bielski	7	5	9	217	225	203	161	182	143	147

Źródło: Informacja o stanie środowiska na terenie powiatu bielskiego. WIOŚ w Białymstoku. Białystok, 2015.

Rycina 10. Emisja zanieczyszczeń na terenie powiatu bielskiego wg danych GUS

Źródło: Informacja o stanie środowiska na terenie powiatu bielskiego. WIOŚ w Białymstoku. Białystok, 2015.

Powiat bielski należy do strefy podlaskiej, obejmujące teren całego województwa, z wyłączeniem Aglomeracji Białostockiej. Wykonywana corocznie „Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego” wykazała za rok 2014 przekroczenia poziomu pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz benzo(a)piranu dla kryterium oceny – ochrona zdrowia. Zanotowano również przekroczenie poziomu długoterminowego ozonu. W ocenie poziomów

dopuszczalnych strefę podlaską zaliczono do klasy C, działaniem dla tej strefy jest opracowanie programu ochrony powietrza.

Poziomy stężeń pozostałych badanych wskaźników na terenie strefy podlaskiej, nie przekraczały poziomów dopuszczalnych dla poszczególnych zanieczyszczeń pod względem wymaganych celów (ochrona zdrowia, ochrona roślin).

5.1.7 Hałas

Hałas uznawany jest z jeden z poważniejszych czynników obniżających jakość życia. Najistotniejszym źródłem hałasu na terenie powiatu bielskiego jest transport drogowy oraz w znacznie mniejszym stopniu zakłady przemysłowe.

Przyczyną powstawania uciążliwości hałasowych związanych z ruchem drogowym jest wzrastające natężenie ruchu, znaczny udział pojazdów ciężkich i motocykli, często zły stan pojazdów oraz zły stan techniczny dróg, co wpływa na płynność ruchu i prędkość pojazdów, które również mają znaczenie w kształtowaniu klimatu akustycznego.

Ostatnie pomiary hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu bielskiego prowadzone były przez WIOŚ w Białymstoku, w 2012 r. Pomiary wykonano w Bielsku Podlaskim, przy ul. Białostockiej 35. W ramach badań wykonano siedem pomiarów. Przeprowadzone pomiary posłużyły do określenia wartości wskaźników LAeq,D oraz LAeq,N (wskaźniki hałasu mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby) oraz wyliczenia na ich podstawie wskaźników LDWN i LN mających zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem.

Tabela 5. Wyniki badań hałasu komunikacyjnego

Lp.	Wyniki pomiarów					Przekroczenia dopuszczalnej wartości wskaźnika oceny hałasu				Średnia liczba pojazdów na dobę	Średnia liczba pojazdów ciężkich na dobę
	LDWN [dB]	LN [dB]	LAeq,D [dB] (6 ⁰⁰ - 18 ⁰⁰)	LAeq,W [dB] (18 ⁰⁰ - 22 ⁰⁰)	LAeq,N [dB] (22 ⁰⁰ - 6 ⁰⁰)	LDWN [dB]	LN [dB]	LAeq,D [dB]	LAeq,W [dB]		
1.	69,2	60,7	66,4	64,0	59,1	9,2	10,7	6,4	9,1	8339	1113
2.			64,2	64,5	60,7			4,2	10,7	7350	860
3.			66,4	64,7	59,7			6,4	9,7	9590	1610
4.			66,2	64,8	59,8			6,2	9,8	9735	1461
5.			68,1	65,9	61,2			8,1	11,2	9966	1692
6.			68,3	64,8	60,0			8,3	10,0	8871	1043
7.			68,2	64,8	62,7			8,2	12,7	9182	1547

Źródło: Informacja o stanie środowiska na terenie powiatu bielskiego. WIOŚ w Białymstoku. Białystok, 2015.

Z wykonanych pomiarów wynika, iż w Bielsku Podlaskim występują przekroczenia norm dopuszczalnych hałasu. Poziomy długookresowe, służące do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem zostały przekroczone odpowiednio o: 9,2 dB – poziom dzieńno-wieczorno-nocny oraz o 10,7 dB poziom nocny. Największy udział w ruchu pojazdów miały pojazdy lekkie.

Zgodnie z danymi WIOŚ zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej, w pobliżu zakładów. Emisja hałasu przemysłowego jest uzależniona w dużym stopniu od procesów technologicznych

i wykorzystywanych w nich maszyn i urządzeń, których ilość, stan techniczny, poziom nowoczesności, a także izolacyjność akustyczna i lokalizacja źródła są czynnikami decydującymi o stopniu uciążliwości dla otoczenia.

5.1.8 Pole elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne stanowi układ pola elektrycznego i magnetycznego, rozchodzące się w przestrzeni w postaci fal elektromagnetycznych. Pole elektromagnetyczne może pochodzić w środowisku ze źródeł naturalnych i sztucznych. Szczególne znaczenie dla jakości środowiska mają przede wszystkim źródła antropogeniczne, a w tym pole elektromagnetyczne powstające wokół radiolinii oraz wytwarzane przez instalacje służące do komunikacji za pomocą fal, np. stacje radarowe, anteny nadawcze radiowo-telewizyjne, aparaty CB-radio, stacje telefonii komórkowej), napowietrzne linie przesyłowe wysokiego napięcia, stacje elektroenergetyczne oraz urządzenia elektryczne codziennego użytku (telefony, kuchenki mikrofalowe, telewizory, itp.).

Na obszarze powiatu bielskiego w 2014 r. przeprowadzono pomiary pola elektromagnetycznego w 2 miejscowościach: Bielsku Podlaskim i Boćkach.

Tabela 6. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w 2014 r.

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego [V/m]	Wartość niepewności pomiaru [V/m]	Procent wartości dopuszczalnej [%]
1.	Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza	0,38	0,019	5,4
2.	Boćki, Plac Armii Krajowej 10	≤0,20	-	2,9

Źródło: Informacja o stanie środowiska na terenie powiatu bielskiego. WIOŚ w Białymstoku. Białystok, 2015.

W wyniku pomiarów nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnej pól elektromagnetycznych. Wartości natężenia pola elektromagnetycznego w każdym z badanych punktów były znacznie niższe niż maksymalna wartość dopuszczalna (7 V/m).

5.1.9 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Wśród potencjalnych nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska, wymienia się przede wszystkim: pożary lasów, susze, powodzie, gradobicia, silne wiatry, a także awarie urządzeń infrastruktury technicznej, katastrofy komunikacyjne drogowe, głównie związane z transportem materiałów niebezpiecznych.

Szczególnym rodzajem zagrożeń występujących w środowisku są tzw. „nadzwyczajne zagrożenia” charakteryzujące się nagłym przebiegiem. Wśród tego typu zagrożeń wymienić można zarówno klęski o charakterze naturalnym: powodzie, huragany, trzęsienia ziemi, jak również katastrofy i wypadki związane z technologiami i wytworami ludzkimi, zwane poważnymi awariami (np. uwalnianie się niebezpiecznych substancji chemicznych, wybuchy, pożary). Zdarzenia związane z poważnymi awariami cechuje niepowtarzalność, losowość, wieloprzyczynowość i różnorodność bezpośrednich skutków. Ich skutkiem jest zagrożenie zdrowia i życia ludzi, degradacja środowiska i poważne straty gospodarcze. W związku z tym, że katastrofom nie można całkowicie zapobiec, istotne znaczenie ma przewidywanie ich

skutków, opracowanie wcześniej właściwych planów ratowniczych, procedur postępowania, zapewnienie sił i środków, przygotowanie systemów powiadamiania.

Duże, zwarte kompleksy leśne wzmagają zagrożenie pożarami. W przypadku powstania pożaru tereny leśne potęgują zagrożenie rozprzestrzeniania się ognia. Zagrożenie pożarami wywołują także szlaki komunikacyjne i siedliska ludzkie. Poważne zagrożenie stwarzają także sami mieszkańcy, np. poprzez nielegalne wypalanie traw.

Rodzaj czynnika wywołującego zagrożenie ze strony gwałtownych zjawisk atmosferycznych, w dużej mierze zależy od pory roku. Gwałtowne i obfite opady deszczu oraz gradu stanowią zagrożenie szczególnie w porze letniej. Opady deszczu mogą wówczas powodować wezbrania cieków wodnych, a w wyniku tego podtopienia i powodzie. Natomiast gwałtowne opady gradu niosą za sobą przede wszystkim zniszczenia upraw polowych. W okresie zimowym zagrożenie stwarzają gwałtowne opady śniegu, co może spowodować głównie utrudnienia komunikacyjne, a także zniszczenia roślin uprawnych i lasów.

Zgodnie z danymi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej na terenie powiatu bielskiego nie istnieje niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi.

Poza opadami atmosferycznymi zagrożenie stwarzają również towarzyszące im wiatry i burze. Silne wiatry mogą stać się przyczyną znacznych zniszczeń drzewostanów na terenach leśnych. Ponadto na skutek wystąpienia gwałtownych burz i wiatrów może dojść do uszkodzenia linii energetycznych, napowietrzanych linii telekomunikacyjnych, uszkodzeń budynków oraz utrudnień w ruchu komunikacyjnym wywołanych m.in. możliwością zalegania na drogach połamanych konarów drzew, a w skrajnych wypadkach także całych drzew wywróconych przez wiatr.

Zagrożenia skażeniem promieniotwórczym należy się doszukiwać w obszarze znacznie wybiegającym poza teren powiatu. Skażenie promieniotwórcze może być wywołane w wyniku awarii reaktorów jądrowych siłowni elektrowni atomowych, zlokalizowanych poza granicami kraju lub reaktorów jądrowych jednostek pływających po morzach północnych. W promieniu 250 km od granic Polski funkcjonują elektrownie jądrowe o łącznej mocy około 14,6 tys. MW, a w tym 20 bloków w 9 elektrowniach. Szczególne zagrożenie będzie miało miejsce w sytuacjach kiedy kierunki wiatrów w górnych warstwach atmosfery będą przebiegały od rejonu awarii urządzenia jądrowego na teren powiatu.

Zgodnie z danymi Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej zagrożenie materiałami radioaktywnymi o największym zasięgu może nastąpić na skutek awarii reaktora w miejscowości Świerk (gmina Otwock, powiat otwocki). Reaktor znajduje się w Instytucie Energii Atomowej i jest jedynym eksploatowanym obiektem jądrowym w Polsce. Reaktor „Maria”, o mocy projektowej 30 MW, jest aktualnie eksploatowany na mocy nominalnej 21 MW. Reaktor „Ewa”, o projektowej mocy 10 MW, został wyłączony i jest obecnie używany do przechowywania wypalonego paliwa jądrowego. Zagrożenie skażeniem promieniotwórczym na terenie powiatu wywołują także legalne i nielegalne przewozy materiałów rozszczepialnych głównymi szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez jej obszar.

Instalacje gazowe, energetyczne, ciepłownicze, wodociągowe i kanalizacyjne mogą ulec uszkodzeniu w wyniku różnych czynników. Awarie tych urządzeń mogą utrudnić funkcjonowanie gospodarstw domowych, zakłócić, a nawet przerwać działalność zakładów pracy oraz utrudniać komunikację i prowadzenie działań ratowniczych.

Awarii mogą także ulec instalacje przemysłowe w najbliższych zakładach przemysłowych. W celu zapobieżenia tego typu zdarzeniom w zakładach produkcyjnych realizowane są inwestycje ograniczające możliwość wystąpienia poważnej awarii. Rozmiar zagrożenia uzależniony jest od rozmiaru awarii i aktualnych warunków atmosferycznych. Stały monitoring skażenia radiologicznego prowadzi Państwowa Agencja Atomistyki będąca członkiem Międzynarodowego Systemu Informacji Nukleonowej w tym także wczesnego ostrzegania.

Zgodnie z danymi WIOŚ w Białymstoku na terenie powiatu bielskiego aktualnie nie zarejestrowano zakładów o dużym ryzyku oraz zakładów o zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej. Brak jest również innych zakładów, które figurowałyby w rejestrze, mogące być źródłem poważnej awarii przemysłowej. O kwalifikacji zakładu do jednostek dużego, bądź podwyższonego ryzyka, dokonuje się na podstawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych w zakładach oraz stopnia stwarzanego przez nie zagrożenia dla ludzi i środowiska.

Poważne źródło zagrożenia na terenie powiatu mogą stwarzać również katastrofy kolejowe oraz wypadki drogowe środków transportu, przewożących materiały niebezpieczne. Szczególnie groźne są awarie w rejonach przepraw mostowych grożące bezpośrednim skażeniem wód płynących.

Na terenie powiatu znajduje się kilkanaście stacji paliw. Ich eksploatacja może stworzyć lokalne zagrożenie dla środowiska np. możliwość awarii czy pożary. Według danych WIOŚ wypadki o znamionach poważnych awarii wynikają z transportu paliw do zaopatrzenia stacji. W celu zapobiegania tego rodzaju awariom, WIOŚ prowadzi cyklicznie działania kontrolne przewozów drogowych towarów niebezpiecznych na głównych drogach wylotowych z Białegostoku, w tym na kierunku Białystok – Bielsk Podlaski – Lublin. Akcje organizowane są przez Komendę Wojewódzką Policji przy współpracy Państwowej Straży Pożarnej, Transportowego Dozoru Technicznego, oraz Straży Granicznej i Inspekcji Transportu Drogowego. Kontrolą objęte są kołowe i kolejowe środki transportu materiałów toksycznych i surowców chemicznych. Zakres kontroli obejmuje sprawdzenie stanu technicznego środków transportu, wymaganego wyposażenia i prawidłowości oznakowania oraz kompletności dokumentacji.

5.1.10 Wyjściowy stan środowiska

W ramach podsumowania analizy istniejącego stanu środowiska oraz ułatwienia określenia konkretnych parametrów stanu wyjściowego, w niniejszym opracowaniu posłużono się metodyką przyjętą przez M. Kistowskiego (2002 r.), polegającą na określeniu wartości wskaźników stanu środowiska w trzech grupach: zasobów, presji antropogenicznej i jakości¹⁵, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Wskaźniki stanu środowiska – stan wyjściowy

Wskaźniki		Jednostki	Wartość w 2014 r. (*2013 r.; **2012 r.)
zasobów/ walorów	Powierzchnia lasów	ha	27999,74
	Udział terenów zieleni w powierzchni ogólnej (parki, zieleńce, zieleń osiedlowa)	%	0,02
	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych (bez obszarów Natura 2000)	ha	4209,0

¹⁵ Kistowski M., 2002, *Wybrane aspekty metodyczne...*, op. cit., s. 55-72.

Wskaźniki		Jednostki	Wartość w 2014 r. (*2013 r.; **2012 r.)
antropopresji	Ścieki odprowadzane ogółem	dam ³	1124,0
	Odpady komunalne zmieszane zebrane ogółem	t	10046,61
	Zużycie wody na potrzeby przemysłu	dam ³	1463,0
	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej ogółem	dam ³	4015,1
	Przepustowość oczyszczalni komunalnych ogółem	RLM	54180
	Korzystający z instalacji wodociągowej	%	*89,9
	Korzystający z instalacji kanalizacyjnej	%	*49,6
	Korzystający z instalacji gazowej	%	*0,2
jakości środowiska	Stan wód rzecznych	-	ogółem – zły
	Stan wód podziemnych	-	ogółem – dobry
	Stan jakości powietrza atmosferycznego	klasa	C
	Punkty pomiarowe z przekroczeniami norm hałasu	szt.	**1
	Punkty pomiarowe z przekroczeniami norm pól elektromagnetycznych	szt.	0

Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych. (stan na koniec 2014 r.; *2013 r.; **2012 r. – tam gdzie nie ma jeszcze danych za rok 2014 i 2013), Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu bielskiego w 2014 r., Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, Białystok, 2015 r.

5.2. Charakterystyka potencjalnych zmian istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 zakłada zapewnienie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwie najlepszych warunków życia mieszkańcom powiatu. Jednocześnie jednym z priorytetów jest ochrona środowiska. W ramach tego priorytetu sformułowano cel szczegółowy wyraźnie wskazujący na dążenie do poprawy stanu środowiska przyrodniczego na terenie powiatu. Rozwój społeczno-gospodarczy powiatu bielskiego, ma być realizowany z zachowaniem równowagi przyrodniczej, w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Gwarantuje to, że przyjęte w Programie, priorytety, cele oraz kierunki interwencji sprzyjają zachowaniu środowiska regionu w dobrym stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwaląc będzie jego niekorzystne zmiany.

Największy potencjalny wpływ na środowisko miałyby zaniechanie realizacji interwencji w kierunkach ściśle związanych z jakością środowiska, określonych w ramach priorytetu I, tj. *Infrastruktura i ochrona środowiska*. Odstąpienie od realizacji zadań w zakresie poprawy stanu technicznego dróg, mogłoby skutkować zwiększeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz pogorszeniem klimatu akustycznego, jak również nadmierną emisją drgań i wibracji. Pozostawienie sieci drogowej w dotychczasowym stanie, przy sukcesywnie wzrastającym natężeniu ruchu mogłoby również doprowadzić do wzrostu liczby niebezpiecznych zdarzeń drogowych, a przez to do utraty zdrowia i życia użytkowników dróg. Zły stan techniczny dróg w obrębie powiatu miałby także wpływ na pogorszenie jakości życia mieszkańców, przede wszystkim w kwestii bezpieczeństwa, ale także czasu i kosztów przejazdu. Środowisko przyrodnicze pozostaje, co prawda w konflikcie z realizacją dużych inwestycji

infrastrukturalnych, jednak biorąc pod uwagę zakres i lokalizację działań przewidzianych w *Programie*, związane z poprawą stanu infrastruktury drogowej mogą przynieść w końcowym efekcie pozytywne oddziaływanie na środowisko, w stosunku do aktualnego stanu (np. upłynnienie ruchu – ograniczenie emisji zanieczyszczeń).

W odniesieniu do jakości powietrza atmosferycznego brak realizacji ustaleń *Programu*, szczególnie w zakresie promowania i zwiększania wykorzystania odnawialnych źródeł energii, może doprowadzić do stopniowego wzrastania emisji zanieczyszczeń powietrza, zarówno ze źródeł przemysłowych, jak również z rolnictwa i sektora komunalno-bytowego. Zaniechanie realizacji *Programu* i utrzymanie przestarzałych technologii grzewczych, niewątpliwie spowoduje wzrost energochłonności oraz wzmożoną emisję zanieczyszczeń. Wykorzystywanie węgla niskiej jakości jako głównego źródła energii, brak inwestycji proekologicznych oraz stosowanie alternatywnych źródeł energii na małą skalę może również przyczynić się do pogorszenia jakości życia mieszkańców powiatu.

Odstąpienie od realizacji zadań w zakresie oświaty, opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, czy promocji powiatu, wywołałoby konsekwencje przede wszystkim w stosunku do mieszkańców powiatu. Dostęp do wyposażonych, nowoczesnych placówek edukacyjnych, czy też do wysokiej jakości usług medycznych jest jednym z warunków dobrej jakości życia. Można się w związku z tym spodziewać, że zaniechanie realizacji ustaleń *Programu*, szczególnie w zakresie opieki zdrowotnej, mogłoby mieć wpływ na stan zdrowia i życie mieszkańców powiatu. Natomiast niedokształcone, pozbawione pomocy społecznej społeczeństwo, mogłoby dopuszczać się działań destrukcyjnych w stosunku do środowiska przyrodniczego.

Ponadto brak realizacji *Programu*, określającego cele i kierunki działań powiatu, mógłby doprowadzić do realizacji inwestycji w sposób nieuporządkowany, a w związku z tym potencjalny wpływ na środowisko byłby trudniejszy do przewidzenia.

Natomiast przy założeniu, że w związku z brakiem realizacji *Programu*, na terenie powiatu nie miałyby miejsca żadne inwestycje, należałoby spodziewać się pogorszenia stanu środowiska.

6. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

W zapisach *Programu* środowisko przyrodnicze, potraktowane jest jako mocna strona powiatu, a w związku z tym jako potencjał rozwojowy. Stanowi to gwarancję dbałości o utrzymanie stanu środowiska w dobrym stanie, a tam gdzie to możliwe dążenie do poprawy tego stanu. W związku z tym można zakładać, że ewentualne znaczące oddziaływanie na środowisko będzie ograniczane, bądź eliminowane, poczynając od wyboru najkorzystniejszego wariantu lokalizacyjnego, czy technologicznego poszczególnych inwestycji, po działania minimalizujące negatywne oddziaływane, jeśli zajdzie taka konieczność.

Na terenie powiatu planowana jest budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury liniowej, co zgodnie z przepisami prawa kwalifikowane jest do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko¹⁶. Z punktu widzenia oceny oddziaływania na środowisko, najistotniejsza jest analiza wpływu konkretnych inwestycji. W związku z tym na potrzeby niniejszej *Prognozy* przeanalizowano lokalizacje wskazanych w *Programie* inwestycji. Jedynie w przypadku trzech z nich stwierdzono występowanie w pobliżu planowanych inwestycji obszarów objętych ochroną (Natura 2000). Biorąc pod uwagę, że wspomniane inwestycje dotyczą jedynie poprawy parametrów technicznych dróg, nie stwierdzono możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na cel i przedmiot ochrony obszarów „naturowych”.

Ze strony pozostałych planowanych w *Programie* działań nie należy się spodziewać wystąpienia znaczącego oddziaływania na środowisko.

Należy zaznaczyć, że nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko w żadnym z wyznaczonych celów operacyjnych. Biorąc pod uwagę zasoby środowiska naturalnego na terenie powiatu oraz ich ogólnie dobry stan, przy prośrodowiskowych aspiracjach władz samorządowych, można założyć, że skutki realizacji *Programu* nie przyniosą znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

¹⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397).

7. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, wśród najistotniejszych problemów należy wymienić, możliwość występowanie uciążliwości związanych z przebiegiem robót budowlanych związanych z rozbudową dróg.

W związku z projektowanym dokumentem pod uwagę wzięto położenie powiatu na obszarach cennych przyrodniczo w tym szczególnie Natura 2000 tj.: obszar specjalnej ochrony ptaków PLB 200004 „Dolina Górnego Nurca”, PLB200007 Dolina Górnej Narwi, specjalny obszar ochrony siedlisk PLH 200021 „Ostoja w Dolinie Górnego Nurca”, PLH 200015 „Murawy w Haćkach”, PLH200010 „Ostoja w Dolinie Górnej Narwi” Obszar Chronionego Krajobrazu „Doliny Narwi”. Ponadto uwzględniono, także korytarze ekologiczne: Kpn-23 C Dolina Górnej Narwi – Dolina rzeki Nurze, KPn-24 A Dolina rzeki Orlanki, KPnC-24C Dolina rzeki Nurze, GPnC-2A Puszcza Białowieska – Puszcza Knyszyńska Zachodni oraz GKPn – 24 Dolina Górnej Narwi.

W przypadku obszarów Natura 2000 do najważniejszych zagrożeń należy: eutrofizacja wód, możliwość fragmentacji ostoi przez powstawanie nowych dróg, osuszanie terenu, wycinanie starodrzewów, zanieczyszczenie wód oraz turystykę. W przypadku OChK najważniejsze zagrożenia, związane są z: likwidowaniem i niszczeniem zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nawodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych; wydobywaniem na cele gospodarcze skał, wykonywaniem prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych; lokalizowaniem obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegowej rzek, jezior i innych zbiorników wodnych (z wyjątkiem obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej). W przypadku rezerwatów przyrody do najważniejszych zagrożeń należy: nadmierny ruch turystyczny oraz obniżenie poziomu wód gruntowych.

Poza problemami bezpośrednio wynikającymi ze specyfiki powiatu, przy sporządzaniu Programu, uwzględniono również problemy globalne, odnoszące się do jakości powietrza, czy też zmian klimatu.

Najważniejszym zagrożeniem dla funkcjonowania obszarów cennych przyrodniczo oraz korytarzy ekologicznych jest przerywanie ich ciągłości przez infrastrukturę liniową oraz wylesienie powierzchni i rozwój obszarów zurbanizowanych. Korytarze ekologiczne dla prawidłowego funkcjonowania muszą być pozbawione barier ekologicznych. Najczęściej bariery ekologiczne związane są z oddziaływaniem infrastruktury drogowej mają postać: barier fizycznych (fizyczne utrudnienie przemieszczania się zwierząt w wyniku sztucznych modyfikacji terenu) oraz barier psychologicznych (polegające na płoszeniu zwierząt i unikaniu przebywania osobników w pobliżu dróg).

Najważniejszą zasadą, jaką należy zastosować przy planowaniu nowych inwestycji drogowych jest unikanie konfliktów z przebiegiem korytarzy ekologicznych, co wiąże się przede wszystkim z najmniej ekologicznie szkodliwym ustaleniem przebiegu dróg. Podejmowanie decyzji

o lokalizacji powinno opierać się na uwzględnieniu wiedzy przyrodniczej i wykonaniu odpowiednich opracowań pozwalających wybrać najmniej szkodliwy przyrodniczo wariant. Jeśli inwestycja musi przeciąć korytarze migracyjne zwierząt, ryb czy ptaków należy wybrać taki przebieg, by jak najmniej korytarzy zostało przeciętych, a szerokość przecinanych korytarzy była najmniejsza, co znacząco utrudnia ustalenie optymalnej lokalizacji przejść dla zwierząt czy przepławek dla ryb. Przejścia dla zwierząt są podstawową metodą minimalizacji barierowego oddziaływania dróg na dzikie zwierzęta. Spełniają one dwa podstawowe warunki: stwarzają możliwość bytowania tych zwierząt, których areał osobniczy przecina droga oraz umożliwiają migrację, wędrówkę i dyspersję osobnikom przemieszczającym się na duże odległości. Przejścia dla zwierząt powinny być budowane przy wszystkich drogach posiadających ogrodzenia ochronne oraz pozostałych jeśli natężenie ruchu należy przekracza 10 tys. pojazdów na dobę. W przypadku dróg o mniejszym natężeniu ruchu należy umożliwić zwierzętom przechodzenie po powierzchni drogi, co wymaga zaprojektowania niwelety nieznacznie odbiegającej od poziomu otaczającego terenu, należy unikać nasypów i wykopów powyżej 2 metrów. W celu ograniczenia śmiertelności zwierząt na drogach można zastosować ograniczenie prędkości jazdy do 70 km/h, aktywne systemy ostrzegania i systemy ograniczania prędkości jazdy, reflektory olśnieniowe i ogrodzenia ochronne. Minimalizacja oddziaływania bariery psychologicznej w zasięgu korytarzy migracyjnych polega na: budowie osłon antyolśnieniowych, budowie ekranów akustycznych oraz wprowadzeniu osłonowych i izolacyjnych nasadzeń roślinności.

W przypadku inwestycji związanych np. z przebudową mostów na rzekach należy pamiętać o budowie odpowiedniej infrastruktury, która pozwoli na swobodne ich przemieszczanie się – przepławki. Przepławki są to najczęściej budowle rzeczne lub urządzenia stosowane na stopniach wodnych (przy zaporach wodnych, jazach), mające za zadanie umożliwić rybom w okresie tarła wędrówkę wzdłuż rzeki.

Wśród problemów związanych z ochroną środowiska, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, warto zwrócić uwagę m.in. na niskie wykorzystanie przyjaznych środowisku źródeł energii. Realizacja zadań wyznaczonych w *Programie*, w zakresie instalacji solarnych, czy też wymiany istniejących kotłów na kotły opalane biomasą, daje szansę na zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu.

Z punktu widzenia gospodarki niskoemisyjnej (kierunek interwencji 1.2.1), najistotniejszym problemem w zakresie ochrony środowiska, jest jakość powietrza atmosferycznego. Największą presję na stan powietrza atmosferycznego wywołują lokalne kotłownie i indywidualne systemy grzewcze, będące źródłem niskiej emisji. Problem potęgowany jest spalaniem paliw często złej jakości, a w tym odpadów komunalnych oraz niejednokrotnie niską sprawnością urządzeń grzewczych i niewielką wysokością emitorów. Powyższe czynniki wpływają niekorzystnie na rozpraszanie się zanieczyszczeń, co szczególnie w okresie grzewczym sprzyja kumulowaniu się zanieczyszczeń. Istotnym problemem jest także niska świadomość ekologiczna społeczeństwa, czego potwierdzeniem jest właśnie struktura paliw używanych w paleniskach domowych oraz wspomniane spalanie odpadów.

Biorąc pod uwagę zamierzenia określone w *Programie*, istotny jest również wpływ działań podejmowanych w ramach Programu na środowisko przyrodnicze. Z punktu widzenia omawianego dokumentu najistotniejsze problemy będą wiązały się przede wszystkim z właściwie przeprowadzoną termomodernizacją, a także instalacją kolektorów słonecznych i fotowoltaiki.

Należy zauważyć, że nierzadko budynki stanowią miejsca gniazdowania kilkunastu gatunków ptaków (w tym szczególnie na obszarach chronionych). Dla kilku z nich jest to ich podstawowe miejsce lęgowe. Należą do nich wróble, jerzyki i pospółki. Prowadzone na szeroką skalę remonty, docieplenia i różnego typu modernizacje budynków powodują ograniczenie liczby miejsc lęgowych i stanowią jedną z głównych przyczyn zaniku populacji. Z tego powodu obowiązkiem inwestora jest podjęcie środków, które wynagrodzą chronionym gatunkom doznane straty. Rozwiązanie w tej sytuacji stanowią skrzynki dla ptaków i nietoperzy (mogą być pod lub nadtynkowe). Muszą być one powieszone na odpowiedniej wysokości, różnicowej w zależności od gatunku, dla którego są przeznaczone.

Dla zapewnienia bezpieczeństwa ludzi, skrzynki lęgowe należy wieszać w ten sposób, by pod nimi nie znajdowały się chodnik lub trawnik, ale np. zadaszone wejście do klatki schodowej. Ze względu na różną konstrukcję budynków w każdym przypadku konieczna jest konsultacja i nadzór ornitologa oraz chiropterologa nad prowadzonymi pracami. Jego zadaniem jest wskazanie najbardziej odpowiednich miejsc dla zamontowania skrzynek oraz ich liczby. W niektórych przypadkach można zastosować inne rozwiązania polegające na pozostawieniu niezabezpieczonych istniejących otworów wentylacyjnych, odpowiednio zabezpieczonych istniejących wnęk, pozostawiania wlotów do szczelin dylatacyjnych. Rozwiązania takie należy jednak każdorazowo uzgadniać ze specjalistą, a ich przyjęcie nie powinno skutkować zmniejszeniem liczby dogodnych schronień w porównaniu z rozwiązaniami standardowymi.

W przypadku kolektorów słonecznych i fotowoltaiki ich instalacja powinna się odbywać pod nadzorem i zgodnie z wcześniej opracowanym projektem/ koncepcją.

8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA, W TYM LUDZI, Z UWZGLĘDNIENIEM ZALEŻNOŚCI MIĘDZY ELEMENTAMI ŚRODOWISKA ORAZ MIĘDZY ODDZIAŁYWANIAM NA TE ELEMENTY

W przypadku ustaleń Programu nie uzasadnione byłoby zalecenie odstąpienia od realizacji zawartych w dokumencie rozwiązań. Rezygnacja z wdrażania tego dokumentu, jako kompleksu celów i działań, byłaby dla jakości środowiska przyrodniczego i życia mieszkańców rozwiązaniem mniej korzystnym niż potencjalne znaczące oddziaływania.

Podstawowym celem sporządzenia niniejszej prognozy jest wskazanie potencjalnych skutków realizacji ustaleń Programu na środowisko oraz życie i zdrowie mieszkańców. Analizie poddano poszczególne kierunki interwencji jak i konkretne zamierzenia inwestycyjne wskazane w dokumencie.

Dla konkretnych inwestycji, zawartych w tabeli 32 Programu dokonano ogólnej oceny ich wpływu na poszczególne komponenty środowiska. Wskazano w jakim zakresie i na jakie poszczególne komponenty mogą one wpływać. Jeśli dojdzie do ich realizacji, każdorazowa dla każdego z nich zostanie przeprowadzona indywidualna ocena oddziaływania na środowisko zgodna z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.)

Oceny oddziaływania ustaleń Programu dokonano za pomocą matrycy. Pod uwagę wzięto wpływ celów i zadań zawartych w opracowaniu na poszczególne komponenty środowiska, zgodnie z art. 51 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.), a w tym:

- obszary chronione,
- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,

- zabytki,
- dobra materialne.

Za pomocą matrycy przeanalizowano oddziaływania: pozytywne, negatywne, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane.

Przewidywane oddziaływanie na środowisko poszczególnych kierunków działań oceniono, według odpowiedniej wagi:

(+) – oddziaływanie pozytywne, podejmowane w ramach nich działania ukierunkowane są na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć nie ma potencjalnie negatywnego oddziaływania na środowisko;

(-) – oddziaływanie negatywne, podejmowane w ramach nich działania nie są ukierunkowane na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć może istotnie potencjalnie negatywnie oddziaływać na pewne komponenty środowiska,;

(0) – oddziaływanie neutralne, w przypadku działań infrastrukturalnych w zależności od podjętych konkretnych inwestycji, mogą potencjalnie zmienić się w pozytywne albo negatywne, jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić, a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić.

Tabela 8. Matryca wpływów realizacji kierunków interwencji na poszczególne elementy środowiska

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego														
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
	Priorytet I Infrastruktura i ochrona środowiska														
	Cel szczegółowy 1.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego														
	1.1.1. Budowa, remont i modernizacja dróg powiatowych oraz dostosowanie standardów technicznych tychże dróg do ich funkcji	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
	1.1.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury oświatowej wzdłuż dróg powiatowych w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.	0	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+	0	0	+
	Cel szczegółowy 1.2. Poprawa stanu środowiska na terenie Powiatu Bielskiego														
	1.2.1. Poprawienie i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii jako element gospodarki niskoemisyjnej	0	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+
	Priorytet II Oświata														
	Cel szczegółowy 2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski														
	2.1.1. Rozbudowa i modernizacja istniejących obiektów szkół ponad gimnazjalnych.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
	2.1.2. Dopuszczenie szkół ponad gimnazjalnych i szkoły specjalnej w nowoczesne pomoce dydaktyczne w celu podwyższenia jakości kształcenia.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
2.1.3. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej szkół ponad gimnazjalnych.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	
Cel szczegółowy 2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego															
2.2.1. Dostosowanie kierunków kształcenia w szkołach ponad gimnazjalnych do potrzeb rynku pracy.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	
2.2.2. Dookształcanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	
Priorytet III Opieka zdrowotna															

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel szczegółowy 3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim														
3.1.1. Remont i modernizacja bazy technicznej SPZOZ w Bielsku Podlaskim.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
3.1.2. Dopuszanie SPZOZ w Bielsku Podlaskim w specjalistyczny sprzęt medyczny.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
3.1.3. Zapewnienie wykwalifikowanego personelu medycznego.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Priorytet IV Pomoc społeczna														
Cel szczegółowy 4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego														
4.1.1. Rozwój poradnictwa pracy, pośrednictwa i doradztwa zawodowego.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
4.1.2. Stworzenie warunków do dostosowania kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
4.1.3. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz wsparcie samozatrudnienia wśród bezrobotnych.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
4.1.4. Wsparcie osób nieaktywnych zawodowo na terenie Powiatu Bielskiego.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Cel szczegółowy 4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym														
4.2.1. Stworzenie odpowiednich warunków do wspierania rodziny i rozwój systemu pieczy zastępczej.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
4.2.2. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
4.2.3. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Priorytet V Promocja powiatu														

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego														
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
	Cel szczegółowy 5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego														
	5.1.1. Opracowanie i publikacja przewodnika o atrakcjach turystycznych na terenie Powiatu Bielskiego.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
	5.1.2. Wspieranie organizacji imprez i festiwali o zasięgu powiatowym i regionalnym.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
	5.1.3. Udział w targach i wydarzeniach sprzyjających promocji powiatu.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 9. Ocena charakteru proponowanych kierunków interwencji

Wyszczególnienie		Charakter oddziaływań
Priorytet I Infrastruktura i ochrona środowiska		
Cel szczegółowy 1.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego		
1.1.1. Budowa, remont i modernizacja dróg powiatowych oraz dostosowanie standardów technicznych tychże dróg do ich funkcji		<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; modernizacja infrastruktury drogowej ma szczególne znaczenie dla mieszkańców powiatu, ale także odwiedzających, np. turystów; szczególne znaczenie będzie miała modernizacja dróg lokalnych umożliwiających dojazd do większych miejscowości i stolicy powiatu; pozwoli to na podniesienie standardów dróg; spodziewane jest ograniczenie emisji pyłów do powietrza i emisji hałasu, drgań i wibracji; - neutralne, długoterminowe, pośrednie oddziaływanie na pozostałe komponenty; w zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będą one podlegały indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, na potrzeby oceny, czy związane z ich realizacją oddziaływanie, będą miały wydziałek pozytywny, czy negatywny; należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie z poszanowaniem środowiska przyrodniczego;
		<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na bioróżnorodność, rośliny, zwierzęta ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat; modernizacja
1.1.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury oświatowej		

Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
ruchu drogowego.	<p>infrastruktury okołodrogowej ma szczególne znaczenie dla mieszkańców; wyposażenie dróg w infrastrukturę (kanalizację deszczową, nową nawierzchnię, przejścia dla zwierząt), co wpłynie na ograniczenie wpływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych; poprawie ma szansę ulec także bezpieczeństwo na drogach;</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty; w zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będą podlegały indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko;</p>
<p>Cel szczegółowy 1.2. Poprawa stanu środowiska na terenie Powiatu Bielskiego</p> <p>1.2.1. Poprawienie i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii jako element gospodarki niskoemisyjnej</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na obszary chronione, bioróżnorodność, ludzi, zwierzęta, rośliny, powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe, wody podziemne, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne i dobra materialne; realizacja zadań z zakresu OZE szczególnie duże znaczenie będzie miała dla procesu redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza na skutek spalania węgla w lokalnych kotłowniach i paleniskach domowych; wzrost wykorzystania OZE, może skutkować ograniczeniem emisji tlenu węgla i innych szkodliwych substancji (tlenków siarki, azotu), tym samym zostaną zrealizowane założenia planów gospodarki niskoemisyjnej dla miast i gmin tworzących powiat;</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty;</p> <p>- należy podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie z wykorzystaniem najlepszych dostępnych technologii;</p>
Priorytet II Oświata	
Cel szczegółowy 2.1. Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; szczególnie pozytywnie na młodych mieszkańców powiatu;</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty; w zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji, mogą one podlegać indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko; działania dotyczyć mają obiektów już istniejących, położonych poza obszarami chronionymi;</p> <p>- należy przypuszczać, że realizacja zadań w tym kierunku przyczyni się do podniesienia ich standardów energetycznych, a co za tym idzie spadnie ich energochłonność (np. termomodernizacja, wykorzystanie OZE);</p>
<p>2.1.1. Rozbudowa i modernizacja istniejących obiektów szkół ponadgimnazjalnych.</p> <p>2.1.2. Dopuszczenie szkół ponadgimnazjalnych i szkoły specjalnej w nowoczesne pomoce dydaktyczne w celu podwyższenia jakości kształcenia.</p>	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; doposażenie bazy oświatowej, może sprzyjać wzrostowi efektywności kształcenia dzieci i młodzieży, a w dalszej perspektywie powinna wpłynąć na podniesienie jakości życia i zamożności mieszkańców;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska;</p>
2.1.3. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej szkół ponadgimnazjalnych.	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; szczególnie pozytywny wpływ spodziewany jest w stosunku do młodych mieszkańców powiatu; realizacja zadań w tym kierunku ma szansę przyczynić się do poprawy kondycji fizycznej młodzieży, a w rezultacie do poprawy stanu zdrowia i „zaszczepienia” zdrowego stylu życia wśród młodych ludzi na terenie powiatu;</p>

Wyszczególnienie		Charakter oddziaływań
Cel szczegółowy 2.2. Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego		<ul style="list-style-type: none"> - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty; - należy przypuszczać, że realizacja działań w ramach omawianego celu przyczyni się do powstania bądź doprowadzenia istniejących budynków do stanu technicznego, spełniającego wysokie standardy techniczne, a w efekcie wzrost efektywności energetycznej budynków (np. poprzez termomodernizację, wykorzystanie OZE);
2.2.1. Dostosowanie kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych do potrzeb rynku pracy.		<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; wdrożenie nowoczesnych i dostosowanych kierunków kształcenia w dalszej perspektywie powinno wpłynąć na podniesienie jakości życia i zamożności lokalnych mieszkańców; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska;
2.2.2. Dostosowanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli.		<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi. wdrożenie nowoczesnych i innowacyjnych metod nauczania przez kadrę nauczycielską w dalszej perspektywie powinno wpłynąć na podniesienie na jakości kształcenia dzieci i młodzieży a terenie powiatu; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska;
Priorytet III Opieka zdrowotna		
Cel szczegółowy 3.1. Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim		
3.1.1. Remont i modernizacja bazy technicznej SPZOZ w Bielsku Podlaskim.		<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; szczególnie pozytywne na zdrowie i jakość życia mieszkańców powiatu; - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty; wszelkie działania mają być realizowane w istniejących obiektach;
3.1.2. Dopełnienie SPZOZ w Bielsku Podlaskim w specjalistyczny sprzęt medyczny.		<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; spodziewana jest poprawa dostępu mieszkańców powiatu do usług medycznych wysokiej jakości; - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty; nie przewidyje się oddziaływania tego kierunku na pozostałe komponenty środowiska; wszelkie działania mają być realizowane w istniejących obiektach;
3.1.3. Zapewnienie wykwalifikowanego personelu medycznego.		<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; w ramach tego kierunku prowadzone będą działania związane ze szkoleniem personelu medycznego w istniejących na terenie powiatu placówkach, co przetoży się na lepszą jakość i dostępność usług medycznych skierowanych do mieszkańców powiatu; - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty; nie przewidyje się oddziaływania tego kierunku na pozostałe komponenty środowiska;
Priorytet IV Pomoc społeczna		
Cel szczegółowy 4.1. Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego		
4.1.1. Rozwój poradnictwa pracy, pośrednictwa i doradztwa zawodowego.		<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; wdrożenie nowoczesnego i dostosowanego do obecnie panujących na rynku trendów, poradnictwa w dalszej perspektywie powinno wpłynąć na podniesienie jakości życia i zamożności mieszkańców powiatu;

Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
4.1.2. Stworzenie warunków do dostosowania kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; stworzenie nowoczesnych i dostosowanych do obecnie panującego na rynku zapotrzebowania na pracowników o określonych umiejętnościach, powinno wpłynąć na podniesienie jakości życia i zamożności mieszkańców; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; umożliwienie rozwoju lokalnych przedsiębiorców oraz dofinansowanie i wsparcie samozatrudnienia wśród długotrwale bezrobotnych w dalszej perspektywie powinno wpłynąć na podniesienie jakości życia i zamożności mieszkańców powiatu; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie prognozy nie można przewidzieć kierunków rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie wpływu realizacji omawianego celu na środowisko przyrodnicze; można jednak założyć, że w przypadku, gdy rozwojowi przedsiębiorczości towarzyszyć będą konkretne inwestycje, przed ich realizacją, wymagana będzie ocena oddziaływania na środowisko, a jej rzetelne przeprowadzenie pozwoli wyeliminować znaczący negatywny wpływ na środowisko;
4.1.3. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz wsparcie samozatrudnienia wśród bezrobotnych.	<ul style="list-style-type: none"> - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; wsparcie osób bezrobotnych w powrocie do pracy może mieć jedynie pozytywny wpływ na ich jakość życia; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska;
4.1.4. Wsparcie osób nieaktywnych zawodowo na terenie Powiatu Bielskiego.	<ul style="list-style-type: none"> - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska;
Cel szczegółowy 4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
4.2.1. Stworzenie odpowiednich warunków do wspierania rodziny i rozwój systemu pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; realizacja zadań w tym zakresie może mieć wpływ na poprawę jakości życia określonych grup społeczności powiatu; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska;
4.2.2. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska;
4.2.3. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; poprawa jakości życia osób starszych; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska;
Priorytet V Promocja powiatu	
Cel szczegółowy 5.1. Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego	
5.1.1. Opracowanie i publikacja przewodnika o atrakcjach turystycznych na terenie Powiatu Bielskiego.	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; opracowanie materiałów promocyjnych regionu może wpłynąć na wzrost liczby odwiedzających powiat, a przez to na rozwój sektora turystycznego, poprawę jakości życia mieszkańców i wzrost ich zamożności;

Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
	<ul style="list-style-type: none"> - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; założono, że ruch turystyczny na obszarach przyrodniczo cennych będzie niewielki i będzie się odbywał w sposób zorganizowany; - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; wspieranie organizacji imprez i festiwali o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym wpłynie na promocję powiatu, a w konsekwencji może doprowadzić do rozwoju gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; wspieranie organizacji imprez i festiwali o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym wpłynie na promocję powiatu, a w konsekwencji może doprowadzić do rozwoju gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska;
5.1.2. Wspieranie organizacji imprez i festiwali o zasięgu powiatowym i regionalnym.	
5.1.3. Udział w targach i wydarzeniach sprzyjających promocji powiatu.	

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 10. Matryca wpływów zadań na poszczególne elementy środowiska

Lp.	Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
		Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
1.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1679B od drogi gminnej – Mokre – Knorydy – Starowieś – Boćki*	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
2.	Przebudowa mostu w m. Orla na rzece Orlanka	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
3.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1696B Oleksin – Burchate – Torule*	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
4.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1578B Budlewo – Ignatki *	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
5.	Rozbudowa drogi pow. Nr 1679B od skrzyż. z drogą Nr 1681B – Topczykały do dr. krajowej Nr 66	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
6.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1688B Piliki – Pietrzykowo – Skrzypki Duże – Truski*	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
7.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1698B Puchały Stare – Spieszyn –	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+

Lp.	Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego												Zabytki	Dobra materialne
		Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne		
	do granicy powiatu *	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
8.	Rozbudowa drogi powiatowej Nr 1571B Glinik – Zanie – Świridy	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
9.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1598B Brańsk – Poletyły	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
10.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1608B ulica w m. Knorzy	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
11.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1751B odcinek Wygonowo – Andryjanki	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
12.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1599B Brańsk – w kierunku m. Zaluskie Kościelne*	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
13.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1611B ul. Widowska w Bielsku Podlaskim – ulica w m. Widowo*	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
14.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1583B Szczepany – Niewino Borowe – Niewino Leśne – Niewino Poptawskie do dr. powiatowej Nr 1582B*	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
15.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1609B Bielsk Podlaski – Hryniewiczze Duże – Hryniewiczze Małe – Rzepniewo	+/-	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
16.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1691B Truski – Olszewo	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
17.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1588B Jacewicze do drogi powiatowej Nr 1575B	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
18.	Przebudowa drogi Nr 1569B Zalesie – Wólka Zalewska – Olszewo	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
19.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1701B Niemyje Ząbki – do granicy powiatu*	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
20.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1613B od skrzyżowania z drogą powiatową Nr 1603B do m. Mieksze	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
21.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1678B ulica w m. Hołody	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
22.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1616B Krzywa – granica powiatu	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
23.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1687B Malenniki - Gregorowce	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+

Lp.	Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
		Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
24.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1576B Falki – Filipy	+/-	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
25.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1581B Wyszki – Filipy	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
26.	Przebudowa mostu w m. Kożyno	+/-	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
27.	Przebudowa mostu w m. Solniki	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
28.	Przebudowa mostu w m. Holonki dr. Nr 1694B	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
29.	Modernizacja dr. pow. 1694B Brańsk-Popławy-Holonki-granica powiatu	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
30.	Modernizacja dr. pow. 1574B Bielsk Podlaski (ul. 11-go Listopada) – Augustowo – Wyszki - Topczewo	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
31.	Modernizacja dr. pow. 1575B Bielsk Podlaski – Orzechowicze – Stołowacz –Mulawicze	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
32.	Modernizacja dr. pow. 1601B Bielsk Podlaski (ul. Mickiewicza, ulica bez nazwy w kierunku Klejnik) – granica powiatu	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
33.	Modernizacja dr. pow. 1654B Bielsk Podlaski – Parcewo –Orla - granica powiatu	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
34.	Modernizacja dr. Nr 1589B i 1590B Rajsk- Husaki *	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	+
35.	Rozbudowa, przebudowa termomodernizacja I Liceum Ogólnokształcącego im. T. Kościuszki w Bielsku Podlaskim III Etap realizacji /Sala gimnastyczna i zaplecza oraz boisk szkolnych i małej architektury/*	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+
36.	I Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki w Bielsku Podlaskim Winda przysięciana II przystankowa panoramiczna *	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
37.	Zespół Szkół nr 1 im. J.K. Piłsudskiego w Bielsku Podlaskim Wykonanie parkingu samochodowego o powierzchni ok. 1200 m²	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
38.	Zespół Szkół nr 1 im. J.K. Piłsudskiego w Bielsku Podlaskim Winda przysięciana IV przystankowa panoramiczna *	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Lp.	Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
		Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
39.	Zespół Szkół nr 1 im. J.K. Piłsudskiego w Bielsku Podlaskim Wykonanie dokumentacji i instalacji solarnej na potrzeby Hali Sportowej i ORLIKA *	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+
40.	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim Winda przysięcenna II przystankowa panoramiczna*	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
41.	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim Wykonanie dokumentacji i instalacji solarnej (I Etap) Wykonanie instalacji solarnej (II Etap)*	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+
42.	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim Modernizacja kotłowni olejowej na odnawialne źródła energii o mocy ok. 500 kW cieplnej*	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+
43.	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim Winda przysięcenna II przystankowa panoramiczna szt. szkoła i internat *	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
44.	Zespole Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Bielsku Podlaskim Modernizacja kotłowni olejowej na odnawialne źródła energii o mocy ok. 250 kW cieplnej*	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+
45.	Wykonanie dokumentacji i instalacji solarnej w Zespole Szkół Specjalnych im. Pawła II w Bielsku Podlaskim*	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+
46.	Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim ul. 11 Listopada 4 Winda przysięcenna w placówkach podległych z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych *	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
47.	Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim ul. Mickiewicza 46 Winda przysięcenna w placówkach podległych z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych*	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
48.	Budowa kardiologii inwazyjnej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
49.	Modernizacja budynku po szkole w celu dostosowania jej do	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Lp.	Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
		Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	prowadzenia działalności medycznej w zakresie opieki długoterminowej oraz podstawowej opieki zdrowotnej, zakup sprzętu														
50.	Modernizacja pomieszczeń szpitala i zakup nowoczesnej aparatury medycznej w celu dostosowania ich do prowadzenia opieki nad matką i noworodkiem	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
51.	Modernizacja oddziałów: wewnętrznego, ortopedycznego, chirurgicznego	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
52.	Zakup aparatury i sprzętu medycznego	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
53.	Budowa i wyposażenie rehabilitacji leczniczej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
54.	Modernizacja kuchni szpitalnej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
55.	Modernizacja i wyposażenie centralnej sterylizacji	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
56.	Wymiana agregatu prądotwórczego z modernizacją rozdzielni	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
57.	Montaż ogniw fotowoltanicznych w Domu Pomocy Społecznej w Brańsku	0	0	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	+

Objaśnienie: * - inwestycje dofinansowane z budżetu państwa lub funduszy unijnych (na dzień dzisiejszy brak jest wskazania konkretnego źródła jak i programu unijnego z którego będą dofinansowane)
Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 11. Ocena charakteru proponowanych zadań Programu

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
1.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1679B od drogi gminnej – Mokre – Knorydy – Starowieś – Boćki	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost, bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 11,025 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty, uatrakcyjnienie; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie prognozy nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko; analiza przeprowadzona na potrzeby niniejszej Prognozy nie wykazała możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko; - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; spodziewana będzie poprawa parametrów tech., podwyższenie nośności do 40 t.; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
2.	Przebudowa mostu w m. Orla na rzece Orlanka	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 3,571 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
3.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1696B Oleksin – Burchate – Torule	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 3,571 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
4.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1578B Budlewo – Ignatki	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 2,278 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
5.	Rozbudowa drogi pow. Nr 1679B od skrzyż. z drogą Nr 1681B –	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
	Topczykały do dr. krajowej Nr 66	<p>podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 3,650 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p>
6.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1688B Piliki – Pietrzykowo – Skrzypki Duże – Truski	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 10,150 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p>
7.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1698B Puchały Stare – Spieszyn – do granicy powiatu	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 4,052 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p>
8.	Rozbudowa drogi powiatowej Nr 1571B Glinik – Zanie – Świryny	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 5,960 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p>
9.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1598B Brańsk – Poletyły	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody</p>

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływania
		<p>podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; Spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 2,392 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p>
10.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1608B ulica w m. Knorzy	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; Spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 1,250 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p>
11.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1751B odcinek Wygonowo – Andryjanki	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 2,875 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p>
12.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1599B Brańsk – w kierunku m. Załuskie Kościelne	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 4,914 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p>
13.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1611B ul. Widowska w Bielsku	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody</p>

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
	Podlaskim – ulica w m. Widowo	<p>podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 2,725 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p>
14.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1583B Szczepany – Niewino Borowe – Niewino Leśne – Niewino Popławskie do dr. powiatowej Nr 1582B	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 5,163 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p>
15.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1609B Bielsk Podlaski – Hryniewiczze Duże – Hryniewiczze Małe – Rzepniewo	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; Spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 3,603 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- profilaktycznie wskazano możliwość wystąpienia dwójakiego oddziaływania na obszar Natura 2000; w tym przypadku „Murawy w Haćkach”, ponieważ planowana do przebudowy droga powiatowa przebiega po granicy z wymienionym obszarem; przy założeniu, że wszelkie roboty drogowe będą wykonywane z poszanowaniem środowiska przyrodniczego, w terminach i na warunkach ograniczających potencjalne zagrożenie dla obszaru oraz zakres przedsięwzięcia, można założyć, że planowana przebudowa nie wpłynie znacząco na stan obszaru Natura 2000;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p>
16.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1691B Truski – Olszewo	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 3,993 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm.</p>

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
		<p>publicznej, kultury, oświaty;</p> <ul style="list-style-type: none"> - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
17.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1588B Jacewicz do drogi powiatowej Nr 1575B	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 1,658 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
18.	Przebudowa drogi Nr 1569B Zalesie – Wólka Zalewska – Olszewo	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 2,874 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
19.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1701B Niemyje Ząbki – do granicy powiatu	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 2,213 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
20.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1613B od skrzyżowania z drogą powiatową Nr 1603B do m. Miększe	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 1,050 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm.

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
		<p>publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p> <p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 0,350 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p> <p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 1,463 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p> <p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 4,042 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p> <p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 4,225 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm.</p>
21.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1678B ulica w m. Hołody	
22.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1616B Krzywa – granica powiatu	
23.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1687B Malenniki - Gregorowce	
24.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1576B Falki – Filipy	

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływan
		<p>publicznej, kultury, oświaty;</p> <ul style="list-style-type: none"> - profilaktycznie wskazano możliwość wystąpienia dwojakiego oddziaływania na obszary Natura 2000; w tym przypadku „Dolina Górnej Narwi” oraz „Ostoja w Dolinie Górnej Narwi”, ponieważ planowana do przebudowy droga powiatowa przebiega jedynie w pobliżu wymienionych obszarów; przy założeniu, że wszelkie roboty drogowe będą wykonywane z poszanowaniem środowiska przyrodniczego, w terminach i na warunkach ograniczających potencjalne zagrożenie dla obszaru oraz zakres przedsięwzięcia, można założyć, że planowana przebudowa nie wpłynie znacząco na stan obszarów Natura 2000; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
25.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1581B Wyszki – Filipy	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie przyrost bądź poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 3,375 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Na tym etapie prognozy nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko, przyjęto więc, że nie będzie on oddziaływał na analizowane komponenty środowiska naturalnego.
26.	Przebudowa mostu w m. Kozyno	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; spodziewana będzie poprawa parametrów techn. obiektu mostowego; - profilaktycznie wskazano możliwość wystąpienia dwojakiego oddziaływania na obszar Natura 2000; w tym przypadku „Dolina Górnej Narwi”, ponieważ planowany do przebudowy most znajduje się w pobliżu wymienionego obszaru; przy założeniu, że wszelkie roboty drogowe będą wykonywane z poszanowaniem środowiska przyrodniczego, w terminach i na warunkach ograniczających potencjalne zagrożenie dla obszaru oraz zakres przedsięwzięcia, można założyć, że planowana przebudowa nie wpłynie znacząco na stan obszarów Natura 2000; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
27.	Przebudowa mostu w m. Solniki	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; spodziewana będzie poprawa parametrów techn. obiektu mostowego;

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
		<ul style="list-style-type: none"> - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko; - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; spodziewana będzie poprawa parametrów tech. obiektu mostowego; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko; - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 12,209 km - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko; - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewany będzie poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 23,379 km - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko; - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewana będzie poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 12 km - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
28.	Przebudowa mostu w m. Holonki dr. Nr 1694B	
29.	Modernizacja dr. pow. 1694B Brańsk-Popławy-Holonki-granica powiatu	
30.	Modernizacja dr. pow. 1574B Bielsk Podlaski (ul. 11-go Listopada) - Augustowo - Wyszki - Topczewo	
31.	Modernizacja dr. pow. 1575B Bielsk Podlaski -Orzechowicze - Stołowacz -Mulawicze	

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływan
		<p>środowisko;</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewana będzie poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 13,322 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
32.	<p>Modernizacja dr. pow. 1601B Bielsk Podlaski (ul. Mickiewicza, ulica bez nazwy w kierunku Klejnik) – granica powiatu</p>	<p>środowisko;</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewana będzie poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 15,608 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
33.	<p>Modernizacja dr. pow. 1654B Bielsk Podlaski – Parcewo –Orla - granica powiatu</p>	<p>środowisko;</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewana będzie poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 1,500 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
34.	<p>Modernizacja dr. Nr 1589B i 1590B Rajsak - Husaki</p>	<p>środowisko;</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, wody powierzchniowe i wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; spodziewana będzie poprawa parametrów technicznych naw. bitumicznej o 1,500 km – poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, skrócenie czasu podróży, wzrost komfortu jazdy, poprawa dostępności do inst. adm. publicznej, kultury, oświaty; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
35.	<p>Rozbudowa, przebudowa termomodernizacja I Liceum Ogólnokształcącego im. T. Kościuszki w Bielsku Podlaskim III Etap realizacji /Sala gimnastyczna i zaplecza oraz boisk szkolnych i małej architektury/</p>	<p>środowisko;</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; planowana budowa hali sportowej o wym. 44 x 24 m z zapleczem, oraz boiska szkolne sportowe wielofunkcyjne; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
36.	<p>I Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki w Bielsku Podlaskim Winda przysięcenna II przystankowa panoramiczna</p>	<p>środowisko;</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; planowany montaż windy przysięcennej np.: typu MOL 630- T-90 panoramiczna przystosowana dla osób

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
		niepełnosprawnych; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;
37.	Zespół Szkół nr 1 im. J.K. Piłsudskiego w Bielsku Podlaskim Wykonanie parkingu samochodowego o powierzchni ok. 1200 m ²	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne. planowana budowa 40 miejsc parkingowych dla samochodów osobowych i 10 miejsc dla osób niepełnosprawnych z ogrodzeniem 80 mb. oraz bramką wjazdową; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
38.	Zespół Szkół nr 1 im. J.K. Piłsudskiego w Bielsku Podlaskim Winda przysięciana IV przystankowa panoramiczna	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; planowany montaż windy przysięciennej np.: typu MOL 630 - przystosowana dla osób niepełnosprawnych; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;
39.	Zespół Szkół nr 1 im. J.K. Piłsudskiego w Bielsku Podlaskim Wykonanie dokumentacji i instalacji solarnej na potrzeby Hali Sportowej i ORLIKA	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, powietrza atmosferyczne, klimat i dobra materialne; planowane przygotowanie c. w u. w ilości 6m ³ /dobę z kolektorów słonecznych o mocy zainstalowanej 30 kW wspomagające kotłownią olejową hali sportowej; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;
40.	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim Winda przysięciana II przystankowa panoramiczna	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; planowany montaż windy przysięciennej np. typu MOL 630- T-90 panoramiczna przystosowana dla osób niepełnosprawnych; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;
41.	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim Wykonanie dokumentacji i instalacji solarnej (I Etap) Wykonanie instalacji solarnej (II Etap)	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, powietrze atmosferyczne, klimat i dobra materialne; planowane przygotowanie c. w u. w ilości 6m ³ /dobę z kolektorów słonecznych o mocy 29,29 kW - w I Etapie o mocy 10 kW - ok. 2m ³ /d oszczędność energii cieplnej 14,5% ; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;
42.	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim Modernizacja kotłowni olejowej na odnawialne źródła energii o mocy ok. 500 kW cieplnej	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, powietrze atmosferyczne klimat i dobra materialne; planowane opracowanie PT wstawienie kotła na biomasę oraz urządzeń podawczych z pomieszczenia składu opatu o mocy ok. 250 kW; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;
43.	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim Winda	- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; planowany

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
	przyścienna II przystankowa panoramiczna szt. szkoła i internat	<p>montaż windy przyściennej np. typu MOL 630- T-90 panoramiczna przystosowana dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;</p>
44.	Zespole Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Bielsku Podlaskim Modernizacja kotłowni olejowej na odnawialne źródła energii o mocy ok. 250 kW cieplnej	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, powietrze atmosferyczne klimat i dobra materialne; planowane opracowanie PT Wstawienie kotła na biomasę oraz urządzeń podawczych z pomieszczenia składu opatu o mocy ok. 500 kW;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;</p>
45.	Wykonanie dokumentacji i instalacji solarnej w Zespole Szkół Specjalnych im. Pawła II w Bielsku Podlaskim	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, powietrze atmosferyczne klimat i dobra materialne; planowane przygotowanie c.w.u. w ilości 6m³/dobę kolektory słoneczne o mocy zainstalowanej 29,29 kW /oszczędność energii cieplnej 14,5% ;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;</p>
46.	Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim ul. 11 Listopada 4 Winda przyścienna w placówkach podległych z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; planowany montaż windy przyściennej np.: panoramiczna przystosowana dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;</p>
47.	Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim ul. Mickiewicza 46 Winda przyścienna w placówkach podległych z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; planowany montaż windy przyściennej np.: typu MOL 630 – T-90 panoramiczna przystosowana dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;</p>
48.	Budowa kardiologii inwazyjnej	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; planowane rozszerzenie zakresu świadczeń, poprawa dostępności do specjalistycznej diagnostyki kardiologicznej, poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego pacjentów; pacjenci z ostrymi zespołami wieńcowymi uzyskają szybką i fachową pomoc bez konieczności transportu do ośrodków poza Bielskiem Podlaskim;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;</p>
49.	Modernizacja budynku po szkole w celu dostosowania jej do prowadzenia działalności medycznej w zakresie opieki długoterminowej oraz podstawowej opieki zdrowotnej, zakup sprzętu	<p>- pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; planowane dostosowanie opieki zdrowotnej w celu sprostania potrzebom szybko rosnącej populacji osób przewlekle chorych i niesamodzielnych oraz osób starszych;</p> <p>- neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie</p>

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
		można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
50.	Modernizacja pomieszczeń szpitala i zakup nowoczesnej aparatury medycznej w celu dostosowania ich do prowadzenia opieki nad matką i noworodkiem	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; planowana poprawa opieki perinatalnej – świadczenia z zakresu profilaktyki, diagnostyki i leczenia w celu zwiększenia liczby urodzeń; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;
51.	Modernizacja oddziałów: wewnętrznego, ortopedycznego, chirurgicznego	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; dostosowanie pomieszczeń bloku „C” do wymogów sanitarno-epidemiologicznych; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;
52.	Zakup aparatury i sprzętu medycznego	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; dostosowanie infrastruktury sprzętowej do potrzeb społeczeństwa i trendów rynku usług zdrowotnych; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;
53.	Budowa i wyposażenie rehabilitacji leczniczej	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; budowa nowego budynku oraz wyposażenie go w sprzęt w celu rozszerzenia świadczeń z zakresu rehabilitacji leczniczej w pełnym zakresie dla dzieci i dorosłych z zapleczem diagnostyczno-zabiegowym; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; na tym etapie nie można stwierdzić dokładnego zakresu tej inwestycji, możliwe będzie to dopiero po opracowanie konkretnej dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko;
54.	Modernizacja kuchni szpitalnej	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; planowana modernizacja pomieszczeń kuchni oraz wyposażenia w celu dostosowania jej do wymogów prawnych; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;
55.	Modernizacja i wyposażenie centralnej sterylizacji	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; dostosowanie centralnej sterylizacji do wymogów sanitarno-epidemiologicznych; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;
56.	Wymiana agregatu prądotwórczego z modernizacją rozdzielni	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi i dobra materialne; modernizacja rozdzielni wraz z wymianą agregatu prądotwórczego na sterowany automatycznie –

Lp.	Wyszczególnienie	Charakter oddziaływań
		<p>wyposażony w elektryczne rozruszniki oraz układy stabilizujące napięcie wyjściowe w celu zapewnienia ciągłości dostawy energii elektrycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;
57.	Montaż ogniw fotowoltanicznych w Domu Pomocy Społecznej w Brańsku	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe oddziaływanie na ludzi, powietrze atmosferyczne klimat i dobra materialne; spodziewane będą oszczędności w kosztach zużycia energii elektrycznej w Domu Pomocy Społecznej w Brańsku; - neutralne, długoterminowe oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska; realizacja zadania w istniejącym obiekcie;

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród szeregu zadań, ujętych w ramach poszczególnych celów, priorytetów i kierunków interwencji wyodrębnić można kilka grup działań, mogących wywoływać zbliżone oddziaływanie na środowisko. Jedną z grup są przedsięwzięcia w zakresie rozbudowy, przebudowy i modernizacji dróg powiatowych oraz przebudowa mostów w ciągu dróg powiatowych. Kolejną grupą inwestycji przewidzianych w ramach *Programu Rozwoju Powiatu bielskiego do roku 2020*, są działania w zakresie termomodernizacji i montażu instalacji solarnych oraz modernizacja kotłowni w kierunku odnawialnych źródeł energii, głównie w budynkach szkół na terenie powiatu bielskiego. Liczną grupę inwestycji stanowią również działania związane z dostosowaniem budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz przebudowa, doposażenie i adaptacja istniejących budynków na potrzeby świadczenia wysokiej jakości usług medycznych.

Poza działaniami ściśle inwestycyjnymi, znaczna część zadań proponowanych w *Programie*, dotyczy rozwoju zasobów ludzkich. Wśród tego typu działań przewidziano przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych.

Realizacja projektów infrastrukturalnych, jak również pozainwestycyjnych uzależniona będzie od wielkości dostępnych środków finansowych oraz warunków społeczno-gospodarczych.

Zakładając, że wszystkie wymienione w *Programie* zadania zostaną zrealizowane, należy się spodziewać wystąpienia różnego rodzaju oddziaływań na środowisko, zgodnie z analizą przedstawioną w tabelach powyżej.

Analizując oddziaływania grup przedsięwzięć na poszczególne komponenty środowiska uzyskano następujące wyniki:

- **oddziaływanie na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta, lasy i obszary chronione, a w tym obszary Natura 2000**

Modernizacja i rozbudowa sieci dróg powiatowych, jest grupą przedsięwzięć, które mogą wywołać, zarówno oddziaływanie pozytywne, jak również negatywne. Usprawnienie transportu wynikające z poprawy parametrów technicznych dróg powiatowych i mostów, może się przyczynić do ograniczenia antropopresji na środowisko przyrodnicze. Oddziaływanie pozytywne spodziewane jest w wyniku upłynięcia ruchu, ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, ograniczenia hałasu, drgań i wibracji.

Biorąc pod uwagę, że inwestycji planowane w zakresie dróg i mostów dotyczą lokalizacji z istniejącą już infrastrukturą liniową, nie należy spodziewać się fragmentacji siedlisk przyrodniczych i powstania barier dla migracji gatunków. Przeciwnie, w ramach przebudowy dróg i mostów, tam gdzie stwierdzona zostanie taka potrzeba, istnieje możliwość wykonania np. przejść dla zwierząt, czy też zabezpieczeń mających wpływ na ograniczenie śmiertelności gatunków w związku z przebiegiem szlaków komunikacyjnych.

W niniejszej *Prognozie* zasygnalizowano, że trzy spośród planowanych inwestycji drogowych, zlokalizowane są w pobliżu obszarów Natura 2000. Nie oznacza to jednak możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na te obszary.

Jak wynika z prognoz oddziaływania na środowisko dla innych, przyjętych już dokumentów, największe negatywne skutki środowiskowe, wiążą się z budowa nowych dróg wysokiej rangi, np. dróg przebiegających przez obszary dotychczas niezwiązane z tego typu oddziaływaniem¹⁷. Mimo tego budowa nowych dróg i rozbudowa istniejących jest obecnie koniecznością, ponieważ pozostawienie infrastruktury drogowej w niezmienionym stanie, przy stale wzrastającym

¹⁷ *Prognoza oddziaływania na środowisko „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020”*. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 237/3373/2014 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 27 maja 2014 r. ECOPLAN Ryszard Kowalczyk. Opole, 2014.

natężeniu ruchu drogowego, będzie oddziaływało na środowisko w mniejszym stopniu, niż rozwój sieci transportowej¹⁸.

Podsumowując, należy zaznaczyć, że modernizacja i rozbudowa dróg i mostów w obrębie powiatu bielskiego nie wnosi ryzyka wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, lasy i obszary chronione, a w tym obszary Natura 2000.

Kolejna grupa przedsięwzięć planowanych w ramach Programu, dotyczy działań w zakresie termomodernizacji i wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Zważywszy na fakt, że planowane działania dotyczą istniejących budynków, na terenach zurbanizowanych, nie należy spodziewać się wystąpienia oddziaływania na bioróżnorodność, rośliny, zwierzęta, lasy i obszary chronione.

Zgodnie z wynikami analiz oddziaływania przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, zawartych w prognozach przyjętych wcześniej dokumentów, wsparcie rozwoju OZE, służy poprawie abiotycznych elementów środowiska, co jednocześnie wpływa pozytywnie na różnorodność biologiczną oraz na stan zdrowotności ekosystemów leśnych¹⁹.

Przedsięwzięcia związane z dostosowaniem budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych, doposażeniem i modernizacją placówek medycznych, czy też w zakresie rozwoju zasobów ludzkich, pozostają bez wpływu na bioróżnorodność, rośliny, zwierzęta, lasy i obszary chronione.

- **oddziaływanie na powierzchnię ziemi, w tym gleby, surowce naturalne i rzeźbę terenu**

W ramach Programu nie planuje się działań mogących bezpośrednio, znacząco wpływać na powierzchnię ziemi.

Przebudowa, rozbudowa i modernizacja sieci drogowej może, na etapie realizacji wywołać chwilowe oddziaływanie negatywne na nieznacznych powierzchniach. W rezultacie jednak poprawa parametrów technicznych dróg i mostów, ma szansę wywołać długotrwałe oddziaływanie pozytywne, polegające na poprawie bezpieczeństwa transportu, np. substancji niebezpiecznych.

Działania w zakresie wykorzystania OZE na potrzeby poszczególnych budynków użyteczności publicznej, mogą mieć jedynie pośredni pozytywny wpływ, szczególnie na jakość gleb, poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Pozostałe działania zaplanowane w Programie nie niosą ryzyka wystąpienia oddziaływań na powierzchnię ziemi.

- **oddziaływanie na zabytki i dobra materialne**

Zgodnie z wynikami analiz oddziaływania na dobra materialne i zabytki, przedsięwzięć zbliżonych do planowanych w Programie Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020, należy zauważyć, że jedynie działania w zakresie termomodernizacji i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, mogą mieć wpływ na rozpatrywany element. Biorąc pod uwagę, że wspomniane działania będą powodowały ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, należy się spodziewać ograniczenia degradacji obiektów zabytkowych²⁰.

¹⁸ Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020”. Instytut Zrównoważonego Rozwoju Sp. z o.o., Białystok, 2013 r.

¹⁹ Prognoza oddziaływania na środowisko „Regionalnego Programu Operacyjnego...”, op. cit.

²⁰ Ibidem.

- **krajobraz**

Biorąc pod uwagę rodzaj, skalę i zakres planowanych w ramach *Programu* przedsięwzięć, należy się spodziewać jedynie pozytywnego oddziaływania na krajobraz. Nie planuje się inwestycji mogących znacząco ingerować w aktualny stan krajobrazu. Modernizacja dróg i mostów powiatowych może jedynie poprawić estetykę krajobrazu, podobnie jak termomodernizacja istniejących budynków.

- **oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne**

Ze strony planowanych w *Programie* działań, spodziewany jest pozytywny wpływ na jakość wód. Poprawa płynności ruchu, wynikająca z modernizacji i przebudowy dróg powiatowych, a przy tym często wyposażenie dróg w infrastrukturę odwadniającą (a w tym separatory), może przyczynić się do ograniczenia spływów zanieczyszczeń do wód. W wyniku poprawy parametrów technicznych dróg, ograniczeniu ma szansę ulec również ryzyko wystąpienia katastrof drogowych z udziałem substancji niebezpiecznych.

Chwilowe oddziaływanie negatywne może mieć miejsce na etapie realizacji działań w zakresie przebudowy mostów. Będą to jednak oddziaływania lokalne, przemijające, nieznaczące, ustępujące z chwilą zakończenia realizacji inwestycji.

- **oddziaływanie na powietrze atmosferyczne**

Inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej i mostowej mogą wywołać jedynie pośrednie pozytywne oddziaływanie na stan powietrza atmosferycznego. Poprawa parametrów technicznych dróg powiatowych ma na celu przede wszystkim poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz wzrost płynności ruchu. Biorąc pod uwagę dość duże natężenie ruchu na drogach na terenie powiatu bielskiego, poprawa warunków drogowych, pozwoli ograniczyć lub wyeliminować ryzyko wystąpienia wypadków, w tym z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, mogące uwolnić się do powietrza w wyniku uszkodzenia pojazdu na skutek zdarzenia drogowego.

W *Programie Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* znaczna część zadań dotyczy termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, jak również wykorzystania odnawialnych źródeł energii na potrzeby tych budynków. Tego typu działania wywołają zdecydowanie pozytywne oddziaływanie na jakość powietrza atmosferycznego. Realizacja wspomnianych inwestycji przyczyni się do obniżenia energochłonności budynków, a przez to ograniczeniu ulegnie emisja zanieczyszczeń do powietrza. Montaż ogniw fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych oraz modernizacja kotłów olejowych w kierunku biomasy również pozwoli ograniczyć emisję szkodliwych substancji do powietrza.

Potencjalne negatywne oddziaływanie na jakość powietrza przewidywane jest w przypadku realizacji właściwie wszystkich inwestycji związanych z przebudową, czy modernizacją, zarówno obiektów kubaturowych, jak również liniowych. Będą to jednak oddziaływania mogące skutkować zanieczyszczeniem powietrza, wynikającym z pracy maszyn i urządzeń budowlanych. Charakter tych oddziaływań będzie jedynie lokalny, chwilowy i przemijający wraz z zakończeniem robót, a w efekcie nieznaczący dla jakości powietrza.

- **wpływ skutków realizacji projektowanego dokumentu na zmiany klimatu**

Wśród założeń ujętych w projektowanym dokumencie zawarto szereg działań zmierzających do poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii na potrzeby tych budynków. W wyniku realizacji tego typu inwestycji spodziewane jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, a w tym dwutlenku węgla, co oznacza, że w *Programie* przewidziano interwencję w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu.

Projekty związane z poprawą parametrów technicznych infrastruktury drogowej również mają szansę pośrednio przyczynić się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych. Ograniczenie emisji będzie się wiązało z poprawą płynności ruchu na zmodernizowanych i przebudowanych drogach.

Biorąc pod uwagę zapisy Programu dotyczące rozwoju turystyki, opartej na walorach przyrodniczych i kulturowych powiatu, należy zakładać, że podejmowane będą działania mające na celu zachowanie obszarów przyrodniczych w dobrym stanie. Zachowanie obszarów o znacznej bioróżnorodności, a w tym terenów leśnych ma duże znaczenie w procesie pośredniej sekwestracji dwutlenku węgla, co z kolei może przeciwdziałać zmianom klimatu²¹.

▪ adaptacja do zmian klimatu

Analiza zmian klimatu w skali globalnej, jak również na terenie powiatu bielskiego, wskazuje na możliwość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, a w tym fal upałów, susz, czy też intensywnych, długotrwałych opadów.

Wzrost temperatury, przy niskich sumach opadów, może prowadzić m.in. do zwiększenia ryzyka wystąpienia pożarów lasów i suszy. Realizacja celów, priorytetów i konkretnych działań w ramach projektowanego dokumentu nie ma bezpośredniego przełożenia na zwiększenie odporności lasów na pożary. Ponadto należy zaznaczyć, że większość pożarów lasów, czy łąk, na terenie województwa podlaskiego, a w tym również powiatu bielskiego, związana jest z czynnikiem ludzkim, a nie naturalnym, w związku z czym realizacja Programu, pozostaje tu bez znaczenia.

Biorąc pod uwagę zapisy Programu, traktujące środowisko przyrodnicze, a w tym lasy, doliny rzeczne, czy tereny mokradłowe, jako atut powiatu, należy zakładać, że wszelkie działania podejmowane w ramach projektowanego dokumentu, będą zmierzały do zachowania istniejących obszarów przyrodniczych w stanie jak najbardziej zbliżonym do naturalnego. Dbłość i ochrona o tego typu obszary sprzyja wzrostowi odporności ekosystemów na trudne warunki, zarówno susze, jak i ekstremalne opady.

Wśród gwałtownych zjawisk pogodowych, mogących mieć związek ze zmianami klimatu, należy wspomnieć również o burzach i towarzyszących im silnych wiatrach. Tego rodzaju zjawiska stwarzają zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi, dóbr materialnych, ale także np. terenów leśnych. W projektowanym dokumencie nie przewidziano wprost działań związanych z rozpatrywanym zagadnieniem. Należy jednak zaznaczyć, że projekty związane z przebudową budynków użyteczności publicznej, termomodernizacja, czy montażem instalacji OZE, będą wykonane w sposób zapewniający bezpieczeństwo, w razie wystąpienia gwałtownych zjawisk atmosferycznych. Podobnie należałoby potraktować kwestie występowania ekstremalnie niskich temperatur²².

▪ oddziaływanie na klimat akustyczny

Realizacja inwestycji związanych z poprawą jakości infrastruktury drogowej na terenie powiatu, może się przyczynić do ograniczenia emisji hałasu, drgań i wibracji. Kluczowymi działaniami w zakresie poprawy klimatu akustycznego będzie miała przede wszystkim poprawa nawierzchni dróg i usprawnienie ruchu. Zakłada się, że przy modernizacji dróg i mostów wykorzystane będą nowe technologie i materiały, dzięki czemu emisja hałasu związana z przebiegiem dróg będzie pod tym względem ograniczona do minimum.

²¹ Opracowano w oparciu o zapisy Prognozy oddziaływania na środowisko „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego”, op. cit.

²² Ibidem.

Podobnie, jak w przypadku wpływu na powietrze atmosferyczne, etap realizacji inwestycji drogowych, będzie się wiązał z chwilową zwiększoną emisją hałasu. Będzie to związane z pracą maszyn i urządzeń budowlanych. Oddziaływanie te przeminą z chwilą zakończenia robót.

- **oddziaływanie skutków realizacji projektowanego dokumentu na powstawanie odpadów**

Realizacja wszelkich działań przewidzianych w *Programie* wiąże się z powstawaniem odpadów. W projektowanym dokumencie nie zawarto celów, kierunków, czy zadań bezpośrednio związanych z gospodarowaniem odpadami. Należy jednak zaznaczyć, że w sposób pośredni ograniczeniu odpadów sprzyjać mogą działania związane z modernizacją kotłów w budynkach użyteczności publicznej w kierunku biomasy.

Ponadto zakłada się, że zarówno w trakcie realizacji inwestycji, jak również na etapie ich funkcjonowania oraz w trakcie wdrażania działań nieinwestycyjnych, gospodarowanie odpadami, będzie się odbywało zgodnie z przepisami prawa.

- **oddziaływanie na zdrowie i życie ludzi, w tym na jakość życia ludzi**

Analiza oddziaływania potencjalnych skutków realizacji projektowanego dokumentu wskazuje, że wszystkie cele, priorytety kierunki interwencji oraz konkretne działania, mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców powiatu bielskiego. Zadania w zakresie poprawy infrastruktury drogowej mają sprzyjać poprawie dostępności komunikacyjnej powiatu oraz poprawie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Działania związane z poprawą efektywności energetycznej i wykorzystaniem OZE, będą miały pośredni pozytywny wpływ na zdrowie ludzi, poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Tego rodzaju działania wpłyną również bezpośrednio na poprawę komfortu cieplnego budynków, co nie pozostaje bez znaczenia dla jakości życia użytkowników tych budynków, a w tym dzieci i młodzieży szkolnej, czy też mieszkańców i pracowników domu pomocy społecznej.

Ważną grupą przedsięwzięć, których realizacja będzie miała pozytywny wpływ na zdrowie i życie ludzi, są zadania w zakresie rozwoju i doposażenia placówek służby zdrowia. Podjęcie i realizacja tego rodzaju działań wpłynie na poprawę dostępności mieszkańców powiatu bielskiego do usług medycznych wysokiej jakości.

Duże znaczenie dla jakości życia ludzi mają również działania w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu, a w tym działania skierowane do poprawy dostępności budynków użyteczności publicznej (głównie szkół) dla osób niepełnosprawnych. Szereg działań proponowanych w *Programie* dotyczy także aktywizacji osób bezrobotnych. Działania te obejmują szkolenia, kursy kwalifikacji zawodowych, podnoszenie doświadczenia zawodowego oraz promocję samo zatrudnienia.

- **wzajemne oddziaływanie między poszczególnymi komponentami środowiska**

Analiza oddziaływań potencjalnych skutków realizacji *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020*, wykazała, brak znaczących wzajemnych oddziaływań między poszczególnymi komponentami środowiska. Biorąc pod uwagę możliwe oddziaływania na poszczególne komponenty oraz powiązania między nimi nie stwierdzono ryzyka wystąpienia znaczącego negatywnego wpływu na środowisko jako kompleks rozpatrywanych elementów.

9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW

Należy zauważyć, że większość oddziaływań zdefiniowanych w *Programie* będzie wywoływała jednoznaczne skutki pozytywne lub skutki o zmiennym charakterze. Charakter zmienny oddziaływań zależeć będzie od lokalizacji, zakresu prac przeprowadzonych w ramach konkretnego kierunku interwencji i podlegał będzie indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określającej czy związane z nim oddziaływanie zmieni się w pozytywne albo negatywne. Na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić, a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić.

W przypadku konkretnych zamierzeń inwestycyjnych (tabela 32 w *Programie*) podlegać będą one indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, w momencie kiedy zostanie opracowany indywidualny projekt pod daną inwestycję, bez możliwości zmian. Na tym etapie prognozowania można jedynie stwierdzić każdorazową potrzebę dokonania indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko.

Oddziaływania zmienne odnoszą się w dużej części do inwestycji związanych z rozwojem sieci drogowej, na którą z uwagi na charakter powiatu oraz obecność obszarów ochrony trzeba zwrócić szczególną uwagę. Ważną grupę stanowią też kierunki działań związane z rozwojem infrastruktury turystycznej opartej o zasoby wodne miasta.

Wszystkie zawarte w *Programie*, działania, które oceniono jako jednoznacznie korzystne dla środowiska, w zakresie różnych elementów środowiska, należy rozumieć jako działania związane z zapobieganiem lub zmniejszaniem zagrożeń i negatywnych tendencji środowiskowych. W tym w odniesieniu do łagodzenia wpływu rozwoju infrastruktury, najistotniejsze będzie działanie planowanie tras komunikacyjnych w sposób najmniej ingerujący w krajobraz, zwłaszcza w obszary o dużym potencjale turystycznym.

Działaniami łagodzącymi ewentualne oddziaływania w zakresie wyżej opisanych kierunków, może być:

- prowadzenie, jeśli to możliwe, przebiegu nowo projektowanej infrastruktury z dala od obszarów cennych przyrodniczo, w tym Natura 2000;
- prowadzenie nowej infrastruktury w sposób zapobiegający przecinaniu i degradacji cennych struktur przyrodniczych, zwłaszcza obszarów o wysokich walorach przyrodniczych nie objętych ochroną, istotnych dla utrzymania spójności całego systemu przyrodniczego miasta, w tym obszarów objętych ochroną;
- realizacja nowej infrastruktury w sposób ograniczający negatywne oddziaływanie (hałas, zanieczyszczenie powietrza) na tereny zamieszkania;
- prowadzenie działań technicznych i przestrzennych ograniczających potencjalne negatywne skutki infrastruktury, sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska na terenach zamieszkania (np. ekrany akustyczne, zieleń przydrożna, ciche nawierzchnie, zmiana struktury ruchu), a także na terenach cennych przyrodniczo,

przez które inwestycje te będą przebiegać (np. przejścia dla zwierząt, obudowa biologiczna dróg);

- stosowanie zasady wariantowości, zwłaszcza dla przedsięwzięć liniowych, prowadzącej do wyboru optymalnego dla środowiska wariantu inwestycyjnego, w tym zwłaszcza do wytyczania przebiegu inwestycji w taki sposób, aby na jak najkrótszych odcinkach zagrażały terenom o najwyższych walorach przyrodniczych;
- prowadzenie odpowiedniej i zrównoważonej polityki przestrzennej, mającej na uwadze przygotowanie terenów rozwojowych i inwestycyjnych przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań i potencjału przyrodniczego.

Na takim stopniu ogólności Programu nie można jednoznacznie wskazać działań kompensacyjnych, zwłaszcza nie znając skali potencjalnych zagrożeń. Działania kompensacyjne mogą być natomiast wynikiem ocen szczegółowych na dalszych etapach planowania i wdrażania działań o charakterze przedsięwzięć, zwłaszcza na etapie oceny oddziaływania na środowisko, w przypadku wykazania potrzeby wdrażania rozwiązań kompensacyjnych.

W stosunku do wskazania konkretnych rozwiązań dla działań z tabeli 32 Programu, należy najpierw przygotować stosowną dokumentację techniczną/ budowlaną. Wówczas będzie można dobrać odpowiednie działania minimalizujące czy kompensacyjne o ile zajdzie taka potrzeba. Każdy projekt wymagać będzie przeprowadzenia indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko.

10. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PROGRAMU WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – prognoza powinna przedstawiać „...rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru...”²³.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania rozwiązania alternatywne do proponowanych w *Programie* mogą obejmować alternatywne: lokalizacje przedsięwzięcia, przebiegi szlaków w przypadku inwestycji drogowych, rozwiązania technologiczne lub konstrukcyjne przedsięwzięć, różne skale i rozmiary inwestycji, harmonogramy lub organizacje prac budowlanych, metody budowy, sposoby likwidacji przedsięwzięć oraz alternatywne procesy.

Analizowany *Program* sporządzona została w układzie jednowariantowym, nie zawierającym innej, poza podstawową, alternatywy rozwoju. Taki projekt poddany został ocenie wpływu na środowisko w niniejszej Prognozie. Z uwagi na poziom ogólności dokumentu, w *Prognozie* nie zostały zamieszczone szczegółowe propozycje rozwiązań alternatywnych, związanych z realizacją poszczególnych kierunków interwencji wymaganych dla osiągnięcia zakładanych celów.

W przypadku rozwiązań alternatywnych dla planu zadań inwestycyjnych może być mowa wówczas kiedy zostanie dla nich opracowana konkretna dokumentacja techniczna/ budowlana. Opracowana dokumentacja pozwoli na określenie, czy i jak bardzo dane zadanie ingeruje w środowisko oraz pozwoli na zaproponowanie rozwiązań alternatywnych o ile zajdzie taka potrzeba. W tym celu każdorazowo, gdy stwierdzona zostanie taka potrzeba, w stosunku do poszczególnych przedsięwzięć, zostanie przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

²³ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (DZ. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.).

11. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PROGRAMU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Monitoring dotyczy realizacji celów szczegółowych oraz kierunków interwencji określonych w Programie. Do każdego z nich przypisano właściwe wskaźniki. Poniżej przedstawiono listę wskaźników ujętych w analizowanym dokumencie.

Tabela 12. Propozycja wskaźników monitorowania skutków realizacji projektowanego dokumentu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Częstotliwość pomiaru	Źródło informacji
1.	Długość przebudowanych/ wyremontowanych/ zmodernizowanych dróg powiatowych	km	rok	PZD
2.	Długość wybudowanych/ zmodernizowanych ciągów pieszych, rowerowych i pieszo-rowerowych na terenie powiatu	km	rok	PZD
3.	Liczba zrealizowanych inwestycji opartych o odnawialne źródła energii	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
4.	Liczba zmodernizowanych powiatowych obiektów infrastruktury edukacyjnej	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
5.	Liczba szkół na terenie powiatu wyposażonych w nowoczesne pomoce naukowe	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
6.	Liczba zbudowanych hal sportowych	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
7.	Liczba szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu z ponadprogramową ofertą edukacyjną	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
8.	Poziom zdawalności egzaminu maturalnego w powiecie	%	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim, OKE
9.	Liczba podjętych inicjatyw/ projektów, których celem było dostosowanie szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu do aktualnych potrzeb na rynku pracy	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
10.	Ilość zrealizowanych projektów w zakresie doskonalenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
11.	Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych w celu modernizacji/ doposażenia SPZOZ w Bielsku Podlaskim	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim, SPZOZ
12.	Liczba osób bezrobotnych korzystających z pośrednictwa pracy/ doradztwa zawodowego	osoba	rok	Dane PUP
13.	Liczba przeszkolonych osób bezrobotnych w zakresie dostosowania kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy	osoba	rok	Dane PUP
14.	Liczba udzielonych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej	szt.	rok	Dane PUP
15.	Wysokość stopy bezrobocia w powiecie	szt.	rok	Dane PUP
16.	Ilość zrealizowanych projektów w zakresie wspierania rodziny/ poprawy warunków	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Częstotliwość pomiaru	Źródło informacji
	społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej			w Bielsku Podlaskim
17.	Liczba zrealizowanych inicjatyw w zakresie promocji pozytywnego wizerunku powiatu	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim

Źródło: Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020.

System monitorowania przedstawiony w Programie jest spójny z zapisami strategicznych opracowań na szczeblu wojewódzkim i krajowym tj. m.in.: SRWP 2020, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego.

W ocenie autorów opracowania zaproponowane wskaźniki nie wymagają modyfikacji i mogą być wykorzystane do monitorowania oddziaływań na środowisko. Jednakże, warunkiem możliwości ich wykorzystania do monitorowania wpływu projektowanego dokumentu na środowisko, może być pogłębiona analiza jakościowa środowiska lub jej wybranych komponentów.

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- stan jakości powietrza atmosferycznego w mieście- wielkość emisji ze źródeł grzewczych i komunikacyjnych do atmosfery;
- jakość wód stojących, płynących i podziemnych jakość wód do picia;
- uciążliwość hałasu , przede wszystkim komunikacyjnego;
- powierzchnia obszarów przyrodniczo cennych;

Wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona za pomocą mierników takich jak długość życia, spadek zachorowalności;
- stan techniczny nawierzchni drogowych.

12. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektów polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Ze względu na zasięg przestrzenny obszaru i skalę planowanych przedsięwzięć skutki realizacji Programu nie będą miały znaczenia transgranicznego.

13. NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

W trakcie opracowywania niniejszej Prognozy nie napotkano na trudności, wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

14. WNIOSKI

- 1) Wyniki analizy stanu środowiska przyrodniczego na terenie powiatu bielskiego, wskazują na ogólnie dobry stan środowiska. Słabszą jakością charakteryzują się w większości wody powierzchniowe. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód jest gospodarka wodno-ściekowa i zanieczyszczenia generowane w sektorze rolnictwa. Mimo braku przekroczeń dopuszczalnych norm powietrza atmosferycznego, stwierdzonych na terenie powiatu, istnieje problem „niskiej emisji” ze źródeł komunalno-bytowych. Istotną presję na środowisko przyrodnicze wywiera również ruch komunikacyjny, szczególnie w kwestii kształtowania klimatu akustycznego. Stan lasów i obszarów cennych przyrodniczo oceniany jest, jako dobry.
- 2) Odstąpienie od kompleksowej realizacji założeń *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020*, prawdopodobnie pozostałoby bez większego wpływu na środowisko. Zważywszy jednak na fakt, iż pewne działania mogłyby być podejmowane poza *Programem*, w sposób chaotyczny i niekontrolowany, korzystniejszym rozwiązaniem jest przystąpienie do realizacji projektowanego dokumentu. Biorąc pod uwagę wyniki analizy oddziaływania na środowisko poszczególnych działań proponowanych w *Programie*, odstąpienie od ich realizacji, mogłoby skutkować stopniowym pogarszaniem się stanu środowiska. Tego rodzaju proces byłby związany m.in. z dalszym pogorszeniem stanu dróg, przy jednoczesnym wzroście natężenia ruchu pojazdów, a w efekcie zwiększeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, czy też wzrostem emisji hałasu. Odstąpienie od realizacji projektowanego dokumentu byłoby szczególnie niekorzystne w stosunku do zdrowia i jakości życia ludności.
- 3) W związku z realizacją *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* nie przewiduje się możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Obszary zagrożone wystąpieniem presji ze strony realizacji przedsięwzięć proponowanych w *Programie*, są aktualnie zagospodarowane i pełnią funkcje, które nie ulegną zmianie w wyniku realizacji planowanych inwestycji. W związku z tym, że analiza stanu środowiska przyrodniczego na obszarach, gdzie planowane są inwestycje, nie wykazała szczególnych problemów w zakresie środowiska przyrodniczego, nie należy się spodziewać pogorszenia stanu środowiska.
- 4) Analiza projektowanego dokumentu pod kątem uwzględnienia celów ochrony środowiska zawartych w dokumentach międzynarodowych, wspólnotowych i krajowych potwierdza istnienie zbieżności zapisów z dokumentami wyższego rzędu. Walory przyrodnicze uznano w *Programie* za mocną stronę powiatu, w związku z czym można przypuszczać, że rozwój obszaru będzie się odbywał z poszanowaniem środowiska przyrodniczego.
- 5) W wyniku analizy oddziaływania na środowisko poszczególnych celów, priorytetów, kierunków interwencji i konkretnych działań ujętych w *Programie*, nie stwierdzono możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Planowane inwestycje dotyczą obszarów już zagospodarowanych, w związku z czym nie wystąpi zajęcie znacznych powierzchni biologicznie czynnych. Biorąc pod uwagę możliwość pogrupowania planowanych przedsięwzięć, należy zaznaczyć, że negatywne oddziaływanie może mieć miejsce jedynie na etapie realizacji działań w zakresie infrastruktury drogowej oraz modernizacji i rozbudowy budynków użyteczności publicznej. Będzie to jednak oddziaływanie chwilowe i ustąpi w momencie zakończenia robót budowlanych. Pozostałe oddziaływania będą miały charakter korzystny dla środowiska i w sposób bezpośredni lub pośredni wpłyną na poprawę jakości poszczególnych komponentów środowiska. Nie stwierdzono możliwości negatywnego oddziaływania na obszary chronione, w tym Natura 2000, czy też korytarze ekologiczne.

- 6) Analiza treści projektowanego dokumentu wykazała brak możliwości wariantowania. Biorąc pod uwagę brak możliwości wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, w ramach niniejszego dokumentu nie wyznaczono konkretnych działań minimalizujących. Tego rodzaju działania mogą być wyznaczone na etapie indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko sporządzonej dla konkretnych przedsięwzięć.
- 7) W ramach *Programu* zaproponowano wskaźniki monitoringu, które uznano za wystarczające do monitorowania wpływu skutków realizacji projektowanego dokumentu na środowisko.
- 8) W trakcie analizy i oceny zamierzeń *Programu*, nie stwierdzono potrzeby przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko. W *Programie* nie wykazano działań, których realizacja mogłaby wywołać oddziaływanie poza granicami kraju.

15. SPIS TABEL

Tabela 1. Powiązania *Programu* z innymi dokumentami

Tabela 2. Jednolite części wód powierzchniowych w obrębie powiatu bielskiego

Tabela 3. Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych

Tabela 4. Wielkość emisji zanieczyszczeń powietrza z terenu powiatu bielskiego na tle województwa

Tabela 5. Wyniki badań hałasu komunikacyjnego

Tabela 6. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w 2014 r.

Tabela 7. Wskaźniki stanu środowiska – stan wyjściowy

Tabela 8. Matryca wpływów realizacji kierunków interwencji na poszczególne elementy środowiska

Tabela 9. Ocena charakteru proponowanych kierunków interwencji

Tabela 10. Matryca wpływów zadań *Programu* na poszczególne elementy środowiska

Tabela 11. Ocena charakteru proponowanych zadań

Tabela 12. Propozycja wskaźników monitorowania skutków realizacji projektowanego dokumentu

16. SPIS RYCIN

Rycina 1. Położenie powiatu bielskiego na tle województwa podlaskiego i podział administracyjny

Rycina 2. Typy krajobrazu w obrębie powiatu bielskiego

Rycina 3. Uwarunkowania glebowo-rolnicze

Rycina 4. Wody powierzchniowe w granicach powiatu bielskiego

Rycina 5. Lokalizacja jednolitych części wód podziemnych na tle powiatu bielskiego

Rycina 6. Profil jednolitych części wód położonych w obrębie powiatu

Rycina 7. System obszarów chronionych w obrębie powiatu

Rycina 8. Lokalizacja działań ochronnych wskazanych do realizacji w ramach *Planu zadań ochronnych*

Rycina 9. Korytarze ekologiczne w obrębie powiatu bielskiego

Rycina 10. Emisja zanieczyszczeń na terenie powiatu bielskiego wg danych GUS

17. LITERATURA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. GUS. Bank Danych Lokalnych.
2. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, GDOŚ, <http://crfop.gdos.gov.pl>
3. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030
4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko
5. *Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu bielskiego w 2014 r.*, WIOŚ Białystok, 2015.
6. Kistowski M., *Wybrane aspekty metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze*, „Człowiek i środowisko” 26 (3-4), 2002.
7. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
8. Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa, 2011
9. *Krajowy Raport Mozaikowy. Stan Środowiska w województwach w latach 2000-2007*, Inspekcja Ochrony Środowiska, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2010
10. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 13 lipca 2010, Monitor Polski z dnia 30 maja 2011 r. poz. 423
11. Miłosz-Cielma M., Ławreszuk D., Jędrzejewski W., *Korytarze ekologiczne w planach zagospodarowania przestrzennego województw – przegląd koncepcji, metod i stanu zagospodarowania prac* - w: *Ochrona łączności ekologicznej w Polsce*, Zakład Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk, Białowieża, 2009
12. Paczyński B. (red.), 1995, *Atlas hydrogeologiczny Polski*, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa
13. Pakiet klimatyczno – energetyczny
14. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego
15. *Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Transportu*. Załącznik nr 2 do *Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)*, Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Warszawa 2013.
16. *Polityka energetyczna Polski do 2030 roku*. Uchwała nr 202/2009 Rady Ministrów z dnia 10 listopada 2009 r.
17. *Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą 2016*
18. Portal Korporacyjny Lasów Państwowych, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku.
19. *Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015*, GDDKiA, Warszawa 2011.
20. *Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020*, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 237/3373/2014 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 27 maja 2014 r., ECOPLAN Ryszard Kowalczyk, Opole, 2014.
21. *Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020*, Instytut Zrównoważonego Rozwoju Sp. z o.o., Białystok, 2013.
22. *Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017*,

23. *Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2011-2014*, przyjęty uchwałą Nr XII/121/2011 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 24 października 2011 r.
24. *Program wodno-środowiskowy kraju*. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa, 2010.
25. Rastrowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, mapa.kzgw.gov.pl
26. Ramowa Dyrektywa Wodna z dnia 23 października 2000 r. 2000/06/WE
27. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku, Prowadzone rejestry <http://bip.bialystok.rdos.gov.pl>,
28. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397)
29. Sokołowski A. W., *Lasy północno-wschodniej Polski*, Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2006.
30. Standardowe Formularze Danych o obszarach Natura 2000.
31. Strategia Rozwoju Kraju 2020
32. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. EUROPA 2020
33. *Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020*, Załącznik do uchwały nr XXXV/438/06 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 30 stycznia 2006 r.
34. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywa do 2030
35. Trampler T., *Regionalizacja przyrodniczo-leśna na podstawach ekologiczno-fizjograficznych*, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa, 1990, s. 155.
36. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
37. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
38. Zarządzenie Nr 1/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Murawy w Haćkach PLH200015 (Dz. Urz. Woj. Podl. 2013, poz.416).
39. Pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 29 września 2015 r., znak WOOŚ.I.411.2.25.2015.EC
40. Uzgodnienie Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku z dnia 21 września 2015 r., znak NZ.0523.133.2015.

Załącznik Nr 2
do Programu Rozwoju
Powiatu Bielskiego do roku 2020

Powiat Bielski

**Uzasadnienie i podsumowanie
strategicznej oceny oddziaływania na
środowisko**

**„PROGRAMU ROZWOJU POWIATU
BIELSKIEGO DO ROKU 2020”**

Bielsk Podlaski 2015

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Przebieg strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	3
2.1. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	3
2.2. Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko	5
2.3. Opiniowanie projektu <i>Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020</i> wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.....	5
3. Uzasadnienie.....	6
3.1. Udział społeczeństwa	6
3.2. Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia uwag i wniosków zgłoszonych w związku z udziałem społeczeństwa w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	6
4. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko	7
5. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko	7
6. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu	7
7. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych.....	9
8. Załączniki	10

1. Wstęp

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.) organ opracowujący projekt dokumentu dołącza do niego pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- 1) ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko,
- 2) opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ww. ustawy,
- 3) zgłoszone uwagi i wnioski – konsultacje społeczne,
- 4) wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone,
- 5) propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzenia monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Niniejsze podsumowanie dotyczy *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020*.

2. Przebieg strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Na procedurę postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania skutków realizacji postanowień *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* na środowisko złożyły się następujące elementy:

- 1) uzgodnienie stopnia szczegółowości i zakresu informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- 2) sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- 3) konsultacje społeczne,
- 4) opiniowanie projektu *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

2.1. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko

W ramach uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* Starosta Bielski zwrócił się z wnioskiem do:

- 1) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku – pismo z dnia 18 września 2015 r., znak: Or.062.1.2015;

- 2) Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku – pismo z dnia 18 września 2015 r., znak: Or.06.1.2015.

Powyższe organy uzgodniły zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020*, zgodnie z zakresem zaproponowanym przez Starostę Bielskiego, tj. zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1, 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.), przy zachowaniu warunków, o których mowa w art. 52 ust. 1 i 2 ww. ustawy:

- 1) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku – uzgodnienie z dnia 29 września 2015 r., znak: WOOŚ-I.411.2.25.2015.EC, określające stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie w zakresie:

- powiązania głównych celów projektowanego dokumentu z założeniami zawartymi w dokumentach międzynarodowych, krajowych, wojewódzkich i powiatowych;
- istniejącego stanu środowiska oraz stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów podlegających ochronie prawnej na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013, poz. 627, ze zm.), położonych na terenie powiatu bielskiego, a w tym:
 - Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”,
 - Obszar specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Górnego Nurca” (PLB200004),
 - Projektowane Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000: „Ostoja w Dolinie Górnego Nurca” (PLH200021), „Ostoja w Dolinie Górnej Narwi” (PLH200010), „Murawy w Haćkach” (PLH200015);
- określenia istniejących problemów ochrony środowiska, z uwzględnieniem identyfikacji elementów mogących utrudnić lub uniemożliwić realizację projektowanego dokumentu w kontekście potencjalnego zagrożenia dla środowiska;
- przeprowadzenia oceny przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, z uwzględnieniem zależności zachodzących między poszczególnymi elementami środowiska oraz wzajemnych oddziaływań;
- wpływu realizacji *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* na zmiany klimatu oraz wpływu klimatu na realizację projektowanego dokumentu;
- wpływu realizacji *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* na osiągnięcie celów środowiskowych jednolitych części wód Ramowej Dyrektywy Wodnej;

- wpływu projektowanego dokumentu na obszary objęte ochroną, pod kątem możliwości wykluczenia części obszaru powiatu z realizacji planowanych celów lub działań;
 - oceny wpływu realizacji *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* na funkcję korytarzy ekologicznych, stanowiących istotny element w spójności struktury sieci ekologicznej obszarów Natura 2000;
- 2) Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku – uzgodnienie nr 42/NZ/2015 z dnia 21 września 2015 r., znak: NZ.0523.131.2015 – bez dodatkowych wymagań.

2.2. Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko

Po opracowaniu projektu *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020*, przystąpiono do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko, zgodnie z zapisami powyższych uzgodnień.

W prognozie dokonano oceny wpływu realizacji *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* na poszczególne komponenty środowiska (w tym: ludzi, bioróżnorodność, obszary Natura 2000, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, klimat, krajobraz, dobra materialne, zabytki, powierzchnię ziemi).

W wyniku analizy oddziaływania na środowisko poszczególnych celów, priorytetów, kierunków interwencji i konkretnych działań ujętych w projektowanym dokumencie, nie stwierdzono możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

2.3. Opiniowanie projektu *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

W celu uzyskania wymaganych opinii do *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, Starosta Bielski, zgodnie z art. 46 ust. 2 oraz art. 51-53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, zwrócił się z wnioskiem o zaopiniowanie powyższych dokumentów do:

- 1) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku – pismo z dnia 12 listopada 2015 r., znak: Or.062.1.2015 (wniosek uzupełniony pismem z dnia 24 listopada 2015 r.);
- 2) Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku – pismo z dnia 12 listopada 2015 r., znak: Or.062.1.2015.

W odpowiedzi na ww. wnioski, wpłynęły następujące opinie:

- 1) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku – pismo z dnia 26 listopada 2015 r., znak: WOOŚ-I.410.2.37.2015.EC – opinia pozytywna;

- 2) Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku – opina nr 420/NZ/2015 z dnia 16 listopada 2015 r., znak: NZ.0523.198.2015 - opinia pozytywna.

3. Uzasadnienie

3.1. Udział społeczeństwa

Zgodnie z art. 39 ust. 1 oraz art. 40 i art. 41, w związku z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.), Starosta Bielski poinformował społeczeństwo o przystąpieniu do opracowania projektu dokumentu pn. *Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz o możliwości zapoznania się z dokumentacją, w ramach konsultacji społecznych.

Obwieszczenie Starosty wraz z projektem *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* i prognozą oddziaływania na środowisko ukazało się w dniu 19 października 2015 r.:

- na oficjalnej stronie internetowej Powiatu Bielskiego www.powiatbielski.pl,
- w Biuletynie Informacji Publicznej Powiatu Bielskiego,
- na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim.

Konsultacje społeczne trwały 21 dni, w okresie od 19 października do 9 listopada 2015 r.

Ponadto dokumenty poddane konsultacjom społecznym wyłożone były do wglądu w siedzibie Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim.

Uwagi i wnioski można było wnosić:

- w formie pisemnej bezpośrednio w siedzibie Starostwa Powiatowego,
- ustnie do protokołu,
- za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności posługiwania się bezpiecznym podpisem elektronicznym, o którym mowa w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. 2013, poz. 262, ze zm.).

3.2. Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia uwag i wniosków zgłoszonych w związku z udziałem społeczeństwa w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

W trakcie trwania konsultacji społecznych nie wpłynął żaden wniosek.

4. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 jest dokumentem strategicznym, w którym określono kierunki działania i długoterminową koncepcję rozwoju powiatu. Celem aktualizowanego *Programu* jest wzrost zamożności mieszkańców powiatu. W perspektywie sięgającej 2020 roku założono zapewnienie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwych najlepszych warunków życia jego mieszkańców.

W prognozie oddziaływania na środowisko skutków realizacji założeń projektowanego dokumentu analizie poddano potencjalne skutki środowiskowe realizacji *Programu* oraz zawarto informacje, czy założenia określone zostały w sposób optymalny dla środowiska.

Analiza projektowanego dokumentu pod kątem uwzględnienia celów ochrony środowiska zawartych w dokumentach międzynarodowych, wspólnotowych i krajowych potwierdza istnienie zbieżności zapisów z dokumentami wyższego rzędu. Walory przyrodnicze uznano w *Programie* za mocną stronę powiatu, w związku z czym można przypuszczać, że rozwój obszaru będzie się odbywał z poszanowaniem środowiska przyrodniczego.

W wyniku analizy oddziaływania na środowisko poszczególnych celów, priorytetów, kierunków interwencji i konkretnych działań ujętych w *Programie*, nie stwierdzono możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Planowane inwestycje dotyczą obszarów już zagospodarowanych, w związku z czym nie wystąpi zajęcie znacznych powierzchni biologicznie czynnych. Biorąc pod uwagę możliwość pogrupowania planowanych przedsięwzięć, należy zaznaczyć, że negatywne oddziaływanie może mieć miejsce jedynie na etapie realizacji działań w zakresie infrastruktury drogowej oraz modernizacji i rozbudowy budynków użyteczności publicznej. Będzie to jednak oddziaływanie chwilowe i ustąpi w momencie zakończenia robót budowlanych. Pozostałe oddziaływania będą miały charakter korzystny dla środowiska i w sposób bezpośredni lub pośredni wpłyną na poprawę jakości poszczególnych komponentów środowiska. Nie stwierdzono możliwości negatywnego oddziaływania na obszary chronione, w tym Natura 2000, czy też korytarze ekologiczne.

5. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Postępowanie w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, w przypadku *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020*, nie było wymagane. Nie stwierdzono ryzyka wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko poza granicami kraju, z uwagi na lokalny charakter działań wskazanych w dokumencie.

6. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

W *Programie Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* zawarto listę wskaźników monitoringu efektów realizacji przedmiotowego dokumentu.

Tabela 1. Propozycja wskaźników monitorowania skutków realizacji projektowanego dokumentu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Częstotliwość pomiaru	Źródło informacji
1.	Długość przebudowanych/ wyremontowanych/ zmodernizowanych dróg powiatowych	km	rok	PZD
2.	Długość wybudowanych/ zmodernizowanych ciągów pieszych, rowerowych i pieszorowerowych na terenie powiatu	km	rok	PZD
3.	Liczba zrealizowanych inwestycji opartych o odnawialne źródła energii	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
4.	Liczba zmodernizowanych powiatowych obiektów infrastruktury edukacyjnej	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
5.	Liczba szkół na terenie powiatu wyposażonych w nowoczesne pomoce naukowe	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
6.	Liczba zbudowanych hal sportowych	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
7.	Liczba szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu z ponadprogramową ofertą edukacyjną	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
8.	Poziom zdawalności egzaminu maturalnego w powiecie	%	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim, OKE
9.	Liczba podjętych inicjatyw/ projektów, których celem było dostosowanie szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu do aktualnych potrzeb na rynku pracy	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
10.	Ilość zrealizowanych projektów w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
11.	Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych w celu modernizacji/ doposażenia SPZOZ w Bielsku Podlaskim	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim, SPZOZ
12.	Liczba osób bezrobotnych korzystających z pośrednictwa pracy/ doradztwa zawodowego	osoba	rok	Dane PUP
13.	Liczba przeszkolonych osób bezrobotnych w zakresie dostosowania kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy	osoba	rok	Dane PUP
14.	Liczba udzielonych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej	szt.	rok	Dane PUP
15.	Wysokość stopy bezrobocia w powiecie	szt.	rok	Dane PUP

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Częstotliwość pomiaru	Źródło informacji
16.	Ilość zrealizowanych projektów w zakresie wspierania rodziny/ poprawy warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim
17.	Liczba zrealizowanych inicjatyw w zakresie promocji pozytywnego wizerunku powiatu	szt.	rok	Dane Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim

Źródło: Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020.

Ponadto organy odpowiedzialne za monitorowanie stanu środowiska, jak np., WIOŚ cyklicznie prowadzą działania w ramach monitoringu poszczególnych komponentów środowiska, co również może być źródłem informacji nt. skutków realizacji zadań proponowanych w projektowanym dokumencie.

7. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

W ramach strategicznej oceny oddziaływania rozwiązania alternatywne do proponowanych w Programie mogą obejmować alternatywne: lokalizacje przedsięwzięcia, przebiegi szlaków w przypadku inwestycji drogowych, rozwiązania technologiczne lub konstrukcyjne przedsięwzięć, różne skale i rozmiary inwestycji, harmonogramy lub organizacje prac budowlanych, metody budowy, sposoby likwidacji przedsięwzięć oraz alternatywne procesy.

W Programie Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020, jak również w prognozie oddziaływania na środowisko, wzięto pod uwagę tylko jeden wariant rozwoju. Takie podejście zdeterminowane było obowiązującym stanem prawnym, w świetle którego nie istnieją racjonalne rozwiązania alternatywne dla realizacji głównych celów ustalonych w dokumencie. Ponadto większość planowanych obszarów działania może mieć jedynie pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia.

W przypadku rozwiązań alternatywnych dla planu zadań inwestycyjnych może być mowa wówczas kiedy zostanie dla nich opracowana konkretna dokumentacja techniczna/budowlana. Opracowana dokumentacja pozwoli na określenie, czy i jak bardzo dane zadanie ingeruje w środowisko oraz pozwoli na zaproponowanie rozwiązań alternatywnych. W tym celu każdorazowo, o ile zajdzie taka potrzeba, dla każdego przedsięwzięcia zostanie przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

8. Załączniki

- 1) uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, z dnia 29 września 2015 r., znak: WOOŚ-I.411.1672.25.2015.EC;
- 2) uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku, uzgodnienie nr 42/NZ/2015 z dnia 21 września 2015 r., znak: NZ.0523.131.2015;
- 3) opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, z dnia 26 listopada 2015 r., znak: WOOŚ-I.410.2.37.2015.EC;
- 4) opinia nr 420/NZ/2015 Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku, z dnia 16 listopada 2015 r., znak: NZ.0523.198.2015;
- 5) obwieszczenie Starosty Bielskiego o przystąpieniu do opracowania *Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020* z dnia 19 października 2015 r.

Białystok, dnia 29 września 2015 r.

**REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY
ŚRODOWISKA
w BIAŁYMSTOKU
15-554 Białystok, ul. Dojlidy Fabryczne 23**

WOOŚ-I.411.2.25.2015.EC

Starosta Powiatu Bielskiego

Nawiązując do pisma z dnia 18 września 2015 r. w sprawie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013.1235, ze zm.):

I. Uzgadnia zaproponowany przez Starostę Powiatu Bielskiego zakres prognozy do przedmiotowego Programu uwzględniający w całości treść określoną w art. 51 ust. 2 pkt 1, 2 i 3 przy zachowaniu warunków o których mowa w art. 52 ust. 1 i 2 ww. ustawy.

II. Określa następujący stopień szczegółowości informacji wymaganych w tym opracowaniu:

1. Informując o głównych celach projektowanego dokumentu **należy przedstawić w jaki sposób przy jego opracowaniu wykorzystano zasady i założenia określone w innych dokumentach**, takich jak:
 - Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (2010-2020);
 - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 (DSRK);
 - Strategia Rozwoju Kraju 2020;
 - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR 2010-2020);
 - Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
 - Polityka Ekologicznej Państwa;
 - Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r.;
 - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego;
 - Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017;
 - Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego;
 - Pakiet klimatyczny – energetyczny (przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku);
 - Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;

- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej.

2. Opisując istniejący stan środowiska oraz stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem należy uwzględnić obszary podlegające ochronie prawnej na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013 poz. 627, ze zm.) położone na terenie Powiatu Bielskiego w tym w szczególności:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”, dla którego ustalenia ochronne zostały zawarte w Rozporządzeniu Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2005 r. Nr 54, poz. 722 ze zm.);
- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Górnego Nurca” (PLB200004), „Dolina Górnej Narwi” (PLB200007) zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dn. 12 stycznia 2011 w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2011 nr 25, poz. 133 ze zm.);
- Projektowane Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000: „Ostoja w Dolinie Górnego Nurca” (PLH200021), „Ostoja w Dolinie Górnej Narwi” (PLH200010), Murawy w Haćkach (PLH 200015) - zatwierdzone Decyzją Wykonawczą Komisji (UE) 2015/69 z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia ósmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (*notyfikowana jako dokument nr C(2014) 9072*).

Należy wykorzystać i opisać dostępne metody i środki, którymi się posłużono np. aktualne opracowanie ekofizjograficzne (zwracając szczególną uwagę na informacje o zasobach przyrodniczych i ich ochronie prawnej, w tym informacje o liczebności i miejscach występowania gatunków chronionych), materiały kartograficzne, waloryzacje przyrodnicze, opracowania eksperckie, prognozy oddziaływania do innych przyjętych już dokumentów, informacje zawarte w Standardowych Formularzach dot. obszarów Natura 2000 oraz w planach zadań ochronnych, wizje terenowe, inwentaryzacje stanu środowiska, informacje o stanie środowiska zamieszczone na stronie internetowej WIOŚ w Białymstoku pod adresem www.wios.bialystok.pl w zakładce „Monitoring Środowiska”, Plan Gospodarki Wodami.

3. Określając istniejące problemy ochrony środowiska należy uwzględnić problemy związane z przewidywanymi w Programie działaniami, które mogłyby utrudnić lub uniemożliwić realizację zapisów w/w dokumentu. Należy zidentyfikować istniejące problemy, które mogłyby utrudnić lub uniemożliwić realizację projektowanego dokumentu w kontekście potencjalnych zagrożeń dla środowiska.

4. Przeprowadzając ocenę przewidywanych znaczących oddziaływań, określonych w art. 51 ust.2 lit. e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku /.../ na poszczególne elementy środowiska należy uwzględnić wzajemną zależność tych elementów oraz ich oddziaływań.

Dokonując oceny należy zwrócić szczególną uwagę na:

- **klimat** (wpływ realizacji Programu na zmiany klimatu oraz wpływ klimatu na realizację Programu);
- **jednolite części wód podziemnych i powierzchniowych** oraz osiągnięcie celów środowiskowych jednolitych części wód (wynikających z realizacji założeń Ramowej Dyrektywy Wodnej) a także przeanalizowanie możliwości wpływu planowanych w Programie zamierzeń na ryzyko nieosiągnięcia tych celów;
- **obszary objęte ochroną prawną** - uwzględniając zasady ich ochrony określone w dokumentach je powołujących (np. rozporządzenia) i ochronnych (np. plany zadań ochronnych dla obszarów Natura). Ocena wpływu na obszary prawnie chronione może wskazać potrzebę wykluczenia części obszaru powiatu z realizacji zaplanowanego celu lub strategicznego przedsięwzięcia.

Jednocześnie należy przedstawić wnioski z przeprowadzonych analiz w stosunku do planowanych w Programie zamierzeń, wskazując jednoznacznie czy zidentyfikowano znaczące negatywne oddziaływania w stosunku do środowiska oraz form ochrony przyrody w tym do obszarów Natura 2000.

Ponadto, dokonując przedmiotowej analizy **należy ocenić, jak realizacja celów dokumentu może wpłynąć na funkcję nw. korytarzy ekologicznych**, stanowiących istotny element przestrzennej struktury spójności sieci ekologicznej Natura 2000:

- KPn-23 C Dolina Górnej Narwi – Dolina Rzeki Nurzec,
 - KPn-24 A Dolina Rzeki Orlanki,
 - KPnC-24 C Dolina Rzeki Nurzec,
 - GKPN-2A Puszcza Białowieska – Puszcza Knyszyńska Zachodni,
 - GKPN – 24 Dolina Górnej Narwi.
5. **Przedstawiając rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań, mogących być rezultatem realizacji dokumentu w szczególności na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz na ich integralność, należy również dokonać rzetelnej oceny ich skuteczności.** Prognoza taka może być również wskazaniem potencjalnych właściwych terenów do lokalizacji zaproponowanych w Strategii celów.
6. **W przypadku stwierdzenia, iż zaproponowane rozwiązania nie wyeliminują negatywnych oddziaływań lub skutecznie przed nimi nie zabezpieczą, należy zaproponować rozwiązania alternatywne, a następnie poddać je analogicznej ocenie. Wyniki przeprowadzonej analizy stanowiąc będą uzasadnienie wskazania innego wariantu – np. zmiana celu operacyjnego lub przyjętych działań.**
7. Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.
8. Wskazane jest też przedstawienie analiz i ocen w formie kartograficznej.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku zwraca się z uprzejmą prośbą o udzielenie pisemnej informacji czy realizacja zamierzeń inwestycyjnych określonych w przedmiotowym dokumencie będzie odbywała się z udziałem środków pochodzących z funduszy wspólnotowych, jeżeli tak – to należy podać nazwy tych funduszy.

Regionalny Dyrektor Ochrony
Środowiska
w Białymstoku

dr inż. Lech Magrel

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W BIAŁYMSTOKU

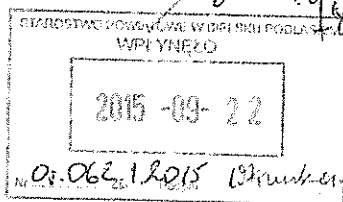
15-099 Białystok, ul. Legionowa 8
tel. sekr. 85 732-70-22, 740-85-41, centr. 85 732-60-11, 85 740-85-40,
fax. 85 740-48-99, e-mail: sekretariat@wsse.bialystok.pl, www.wsse.bialystok.pl

Białystok, dnia 2015.09.21

NZ.0523.131.2015

PODLASKI PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI INSPEKTOR SANITARNY

15-099 Białystok, ul. Legionowa 8
tel. sekr. 85 732-70-22, 740-85-41, centr. 85 732-60-11, 85 740-85-40,
fax. 85 740-48-99, e-mail: sekretariat@wsse.bialystok.pl, www.wsse.bialystok.pl

Pan Sławomir Jerzy Snarski

Starosta Bielski

ul. Mickiewicza 46

17-100 Bielsk Podlaski

UZGODNIENIE NR42/NZ/2015

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku działając na podstawie art. 46 pkt 2, art. 53, w związku z art. 58 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r., poz. 1235 z późn. zm.)¹ po zapoznaniu się z pismem Pana Sławomira Jerzego Snarskiego – Starosta Bielski, z dnia 18.09.2015r., znak: Or.06.1.2015, dotyczącym uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020”

uzgadnia proponowany zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych
w prognozie oddziaływania na środowisko projektu
„Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020”.

UZASADNIENIE

W dniu 18.09.2015r. (data wpływu pisma) Pan Sławomir Jerzy Snarski – Starosta Bielski, zwrócił się do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku z wnioskiem dotyczącym uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020”

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku po zapoznaniu się z przedłożoną dokumentacją stwierdza, iż „Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020” jest dokumentem strategicznym, określającym kierunki działania i długofalową koncepcję rozwoju powiatu. Definiuje on priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze jego realizacji. Program implikuje przejście od aktualnej sytuacji do projektowanego stanu, wyrażonego w wizji rozwoju określonej za pomocą celu głównego, przy efektywnym wykorzystaniu potencjałów o charakterze endogenicznym. Przedmiotowy dokument z założenia nie zawiera szczegółowych rozstrzygnięć jest jedynie zarysem wyznaczającym kierunek działań, które mają przynieść zaplanowane efekty przedstawione w celach szczegółowych.

Mając na względzie fakt, iż organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest powołany w celu ochrony zdrowia przed negatywnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych, a wnioskodawca zobowiązał się do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020” art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r., poz. 1235 z późn. zm.)¹, który uwzględnia aspekty dotyczące zdrowia i życia ludzi, Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na niniejsze uzgodnienie nie służy zażalenie.

Zastępca Podlaskiego Państwowego
Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego
w Białymstoku
Bunkoś
Pawel Buczek

¹ zmiany tekstu zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013r., poz. 1238, Dz. U. z 2014r. poz. 587, poz. 1101, poz. 1133 Dz. U. z 2015r. poz. 277

**REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY
ŚRODOWISKA
w BIAŁYMSTOKU
15-554 Białystok, ul. Dojlidy Fabryczne 23**

WOOŚ-1.410.2.37.2015.EC

Białystok, dnia 26 listopada 2015 r.

Starosta Bielski

Odpowiadając na wniosek z dnia 12 listopada 2015 r. (data wpływu 13 listopada 2015 r.) znak: Or.062.1.2015, uzupełniony pismem z dnia 24 listopada 2015 w sprawie zaopiniowania projektu „*Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020*” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, **Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku, jako organ właściwy do wydawania opinii w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko**, zgodnie z art. 54 ust 1 oraz art. 46 pkt. 2, art. 57 ust.1 pkt. 2, art. 131 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz.1235, ze zm.)

opiniuje pozytywnie projekt przedmiotowego dokumentu wraz prognozą oddziaływania na środowisko.

Celem „*Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020*” jest określenie kierunków działania i długofalowej koncepcji rozwoju powiatu, poprzez zdefiniowanie priorytetów i celów rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze jego realizacji.

Program Rozwoju z założenia nie zawiera szczegółowych rozstrzygnięć a jedynie stanowi zarys wyznaczający kierunek działań, które mają przynieść zaplanowane efekty przedstawione w celach szczegółowych. Sformułowane cele i określone priorytety wyznaczają zarówno kierunki koncentracji działań jak i oczekiwane tendencje zmian.

Głównym celem w zakresie strategicznego rozwoju Powiatu Bielskiego jest zapewnienie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwie najlepszych warunków życia jego mieszkańców. Jako priorytetowe obszary, w których będą koncentrować się działania zawarte w przedmiotowym dokumencie zaliczono:

- Infrastrukturę i środowisko;
- Oświatę;
- Opiekę zdrowotną;
- Pomoc społeczną;
- Promocję Powiatu.

Wyznaczony cel główny, ze względu na swój ogólny charakter, będzie realizowany za pomocą następujących celów szczegółowych:

- Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego;
- Zapewnienie wysokiej jakości bazy oświatowej zarządzanej przez Powiat Bielski;
- Rozwój edukacji i form kształcenia na terenie Powiatu Bielskiego Powiatu Bielskiego;
- Zapewnienie wysokiej jakości usług w zakresie opieki zdrowotnej w Powiecie Bielskim;
- Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Powiatu Bielskiego;
- Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Stworzenie systemu promocji Powiatu Bielskiego.

Przedłożona prognoza odniosła się do ustalonego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie. W prognozie zidentyfikowano, przeanalizowano i oceniono stosownie do zawartości i stopnia szczegółowości informacji zawartych w projekcie dokumentu, przewidywane oddziaływania planowanych zamierzeń na poszczególne elementy środowiska. Określono też skutki jakie w przyszłości mogą być efektem realizacji tego dokumentu na stan środowiska naturalnego oraz położone na terenie powiatu obszary podlegające ochronie na mocy ustawy o ochronie przyrody.

W prognozie przedstawiono także ponadlokalne i lokalne wymogi ochrony środowiska wynikające z dokumentów strategicznych, z którymi projekt dokumentu jest powiązany m.in.:

- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu;
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą 2016;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do roku 2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie (KSRR);
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030;
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020;

stwierdzając zgodność przedłożonej Programu z celami i kierunkami w/w dokumentów.

Jak wynika z przeprowadzonych w prognozie analiz, zawartych w przedmiotowym dokumencie „*W związku z realizacją Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 nie przewiduje się możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Obszary zagrożone wystąpieniem presji ze strony realizacji przedsięwzięć proponowanych w Programie, są aktualnie zagospodarowane i pełnią funkcje, które nie ulegną zmianie w wyniku realizacji planowanych inwestycji. W związku z tym, że analiza stanu środowiska przyrodniczego na obszarach, gdzie planowane są inwestycje, nie wykazała szczególnych problemów w zakresie środowiska przyrodniczego, nie należy się spodziewać pogorszenia stanu środowiska*”.

Przeprowadzone w prognozie analizy wykazały również, iż ustalenia przedmiotowego Programu nie spowodują negatywnych oddziaływań:

- na obszary objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627, ze zm.) występujące na terenie powiatu Bielskiego tj.:
 - Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi” – dla którego ustalenia ochronne zostały zawarte w Rozporządzeniu Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 54, poz. 722, ze zm.);
 - Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) „Dolina Górnej Narwi” (PLB200007) „Dolina Górnego Nurca” (PLB200004) – ujęte w aktualnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133, ze zm.);
 - Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO): „Murawy w Haćkach” (PLH200015), „Ostoja w Dolinie Górnego Nurca” (PLH200021), „Ostoja w Dolinie Górnej Narwi” (PLH200010) - zatwierdzone Decyzją Wykonawczą Komisji (UE) 2015/69 z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia ósmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (*notyfikowana jako dokument nr C(2014) 9072*).
- na krajobraz. Biorąc pod uwagę rodzaj, skalę i zakres planowanych w ramach *Programu* przedsięwzięć, należy się spodziewać jedynie pozytywnego oddziaływania na krajobraz. Nie planuje się inwestycji mogących znacząco ingerować w aktualny stan krajobrazu.
- na klimat w tym na ocieplenie klimatu. W prognozie wskazano, iż nie przewiduje się istotnego negatywnego wpływu realizacji działań w przedmiotowym *Programie* na klimat lokalny. Wśród założeń ujętych w projektowanym dokumencie zawarto szereg działań zmierzających do poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii na potrzeby tych budynków. Projekty związane z poprawą parametrów technicznych infrastruktury drogowej również mają szansę pośrednio przyczynić się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych. Ograniczenie emisji będzie się wiązało z poprawą płynności ruchu na zmodernizowanych i przebudowanych drogach. W wyniku realizacji tego typu inwestycji spodziewane jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, co oznacza, że w *Programie* przewidziano interwencję w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu.
- na jednolite części wód. Z zapisów prognozy wynika, iż realizacja ustaleń zawartych w *Programie* nie będzie zwiększała ryzyka nie osiągnięcia celów środowiskowych jednolitych części wód wynikających z realizacji założeń Ramowej Dyrektywy Wodnej. W prognozie jednoznacznie stwierdzono, że „ze strony planowanych w *Programie* działań, spodziewany jest pozytywny wpływ na jakość wód”. Stwierdzenie to wynika z faktu, iż do głównych działań zawartych w *Programie* należy modernizacja i przebudowa dróg powiatowych, dla których przewidziano budowę kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi wody opadowe i roztopowe takimi jak separatory. Budowa przedmiotowych urządzeń przyczyni się do ograniczenia spływów zanieczyszczeń do wód i poprawy stanu jednolitych części wód.

Jednocześnie z zapisów prognozy wynika, że realizacja planowanych zamierzeń zawartych w *Programie*, nie będzie powodować znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Biorąc powyższe pod uwagę, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku opiniuje pozytywnie projekt „*Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020*” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, w zakresie swoich kompetencji.

Niezależnie od pozytywnej opinii wskazuje się na potrzebę naniesienia poprawek w projekcie Prognozy:

- na str. 12 przy opisie priorytetów - jako priorytet V podano „Pomoc społeczna” a powinno być „Promocja powiatu”;
- na str. 43 podano łączną powierzchnię OCHK „Dolina Narwi” 41 862 ha. Zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 54, poz. 722, ze zm.) – powierzchnia ta wynosi 41 860 ha,
- na str. 7 oraz 42 powołano się na nieaktualne akty prawne: ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.), ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880) - obecnie obowiązujący akt prawny to ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013, poz. 627, ze zm.).

Zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania (Dz. U. 2013. 1235, ze zm.) informacja o niniejszej opinii została umieszczona w publicznie dostępnym wykazie danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie.

**Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Białymstoku**

**mgr inż. Beata Bezubik
Zastępca Dyrektora**

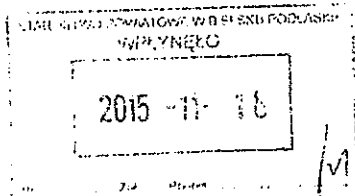

**WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W BIAŁYMSTOKU**

15-099 Białystok, ul. Legionowa 8
tel. sekr. 85 732-70-22, 85 740-85-41, centr. 85 732-60-11, 85 740-85-40,
fax. 85 740-48-99, e-mail: sekretariat@wsse.bialystok.pl, www.wsse.bialystok.pl

Białystok, dnia 2015.11.16

NZ.0523.198.2015

18/11/2015 10:58
DK.9573.2015

Pan Sławomir Jerzy Snarski
Starosta Bielski
ul. Mickiewicza 46
17-100 Bielsk Podlaski

OPINIA NR 420/NZ/2015

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku działając na podstawie art. 46 pkt 2, art. 54 ust. 1, art. 58 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r., poz. 1235 z późn. zm.)¹ po zapoznaniu się z pismem Starosty Bielskiego z dnia 12.11.2015r., znak: Or.062.1.2015 oraz przedłożoną dokumentacją w sprawie zaopiniowania „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

opiniuje pozytywnie

„Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020”.

UZASADNIENIE

W dniu 13.11.2015r. (data wpływu pisma) Starosta Bielski zwrócił się do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku z wnioskiem dotyczącym zaopiniowania „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku po zapoznaniu się z przedłożoną dokumentacją stwierdza, iż „Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020” jest dokumentem strategicznym, określającym kierunki działania i długofalową koncepcję rozwoju powiatu. Definiuje on priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze jego realizacji. „Program...” implikuje przejście od aktualnej sytuacji do projektowanego stanu, wyrażonego w wizji rozwoju określonej za pomocą celu głównego, przy efektywnym wykorzystaniu potencjałów o charakterze endogenicznym. Analizowany dokument jest komplementarny ze „Średniookresową Strategią Rozwoju Kraju 2020” oraz „Strategią Rozwoju

Województwa Podlaskiego do roku 2020”, co pozwoliło we właściwy sposób określić główne obszary i problemy rozwojowe, a także zaplanować realizację wizji rozwoju powiatu z wykorzystaniem środków budżetu państwa oraz środków pochodzących z Unii Europejskiej lub z innych źródeł krajowych i zagranicznych. Celem głównym przedmiotowego opracowania jest zapewnienie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwie najlepszych warunków życia jego mieszkańców. Przy formułowaniu założeń „Programu...” walory przyrodnicze uznane zostały za jedną z mocnych stron powiatu. Wyznaczone priorytety i cele szczegółowe dotyczą różnych obszarów działania, a jednocześnie są ze sobą ściśle skorelowane. Działania podejmowane w ramach poszczególnych celów szczegółowych mają być realizowane równolegle, co ma sprzyjać wzajemnemu wzmocnieniu możliwości osiągnięcia lepszych wyników w poszczególnych sferach. W obrębie poszczególnych celów szczegółowych wyznaczono kierunki interwencji. W „Programie...” przedstawiono także, zadania inwestycyjne i projekty dotyczące rozwoju zasobów ludzkich. Celem „Programu...” jest także wzrost zamożności mieszkańców powiatu. Zakłada on w perspektywie do 2020 roku zapewnienie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwych najlepszych warunków życia jego mieszkańców.

Analizy silnych i słabych stron powiatu, jak również tworzących się szans i zagrożeń, dokonano stosując metodę SWOT, jako narzędzie o formie czytelnej i realnie przedstawiające stan faktyczny. Na podstawie wyników uzyskanych z dokonanej analizy sformułowano zasadnicze założenia „Programu...” wraz z wytypowaniem głównych priorytetów rozwoju. Diagnoza strategiczna Powiatu Bielskiego stanowiła punkt wyjścia do konstruowania celów i kierunków dalszego działania. „Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020” z założenia nie zawiera szczegółowych rozstrzygnięć. Jest zarysem wyznaczającym kierunek działań, które mają przynieść zaplanowane efekty przedstawione w celach szczegółowych. Sformułowane cele i określone priorytety wyznaczają z kolei kierunki koncentracji działań i oczekiwane tendencje zmian, w wyniku których osiągnięty zostanie założony stan rozwoju powiatu. Realizacja konkretnych zadań będzie dostosowywana do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych, istniejących możliwości finansowych oraz potencjału i zamierzeń podmiotów realizujących zapisy programu. Implementacja „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020” będzie ponadto wymagać monitoringu polegającego na stałej analizie i ocenie zachodzących zmian oraz ewentualnym wprowadzaniu korekt w założeniach strategicznych.

Załączona do wniosku prognoza oddziaływania na środowisko zawiera m.in. następujące wskazania mające na celu przeciwdziałanie potencjalnym negatywnym oddziaływaniom, wynikającym z ustaleń „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020”, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, w tym ludzi:

- wymienione w „Programie...” zamierzenia inwestycyjne należy poddać indywidualnej analizie co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko;
- trasy komunikacyjne należy planować w sposób najmniej ingerujący w krajobraz, zwłaszcza na obszarach o dużym potencjale turystycznym;
- prowadzenie, jeśli to możliwe, przebiegu nowo projektowanej infrastruktury z dala od obszarów cennych przyrodniczo, w tym Natura 2000;
- nową infrastrukturę należy prowadzić w sposób zapobiegający przecinaniu i degradacji cennych struktur przyrodniczych, zwłaszcza obszarów o wysokich walorach przyrodniczych nie objętych ochroną, istotnych dla utrzymania spójności całego systemu przyrodniczego miasta, w tym obszarów objętych ochroną;
- nową infrastrukturę należy realizować w sposób ograniczający negatywne oddziaływanie (hałas, zanieczyszczenie powietrza) na tereny zamieszkania;
- należy prowadzić działania techniczne i przestrzenne ograniczające potencjalne negatywne skutki infrastruktury, sprzyjające osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska na terenach zamieszkania (np. ekrany akustyczne, zieleń przydrożna, ciche nawierzchnie, zmiana struktury ruchu), a także na terenach cennych przyrodniczo przez które inwestycje te będą przebiegać (np. przejścia dla zwierząt, obudowa biologiczna dróg);
- należy stosować zasadę wariantowości, zwłaszcza dla przedsięwzięć liniowych, prowadzącą do wyboru optymalnego dla środowiska wariantu inwestycyjnego, w tym zwłaszcza do wytyczania przebiegu inwestycji w taki sposób, aby na jak najkrótszych odcinkach zagrażały terenom o najwyższych walorach przyrodniczych;
- należy prowadzić odpowiednią i zrównoważoną politykę przestrzenną, mającą na uwadze przygotowanie terenów rozwojowych i inwestycyjnych przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań i potencjału przyrodniczego.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku z uwagi na fakt, iż po zastosowaniu powyższych rozwiązań, ewentualne negatywne oddziaływanie wynikające z realizacji „Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020”, na środowisko i zdrowie ludzi ograniczone zostanie do minimum, postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na niniejszą opinię nie służy zażalenie.

Podlaski Państwowy Wojewódzki
Inspektor Sanitarny w Białymstoku

Miejsce i data wystawienia

¹ zmiany tekstu zostały ogłoszone w Dz. U z 2013r. poz. 1238 Dz. U z 2013r. poz. 587, poz. 1101, poz. 1333 Dz. U z 2015r. poz. 272, poz. 774, poz. 1434, poz. 1590.

Bielsk Podlaski, dnia 19 października 2015 r.

Or.062.1.2015

OBWIESZCZENIE

Na podstawie art. 39 ust. 1, art. 40 oraz art. 41 w zw. z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.) Starosta Bielski informuje o przystąpieniu do opracowania projektu Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2020.

1. Miejsce, w którym można zapoznać się z niezbędną dokumentacją sprawy

Niezbędna dokumentacja sprawy jest wyłożona do wglądu w siedzibie Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim, ul. Mickiewicza 46, pokój nr 408, od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30 – 15.30, tel. 85 833 26 45. Ponadto dokumentacja sprawy została podana do publicznej wiadomości na oficjalnej stronie internetowej Powiatu Bielskiego www.powiatbielski.pl, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim.

2. Termin oraz sposób i miejsce składania uwag i wniosków

Osoby zainteresowane mają możliwość zapoznania się z projektami opiniowanych dokumentów oraz składania uwag i wniosków w terminie do 21 dni od dnia ukazania się niniejszego obwieszczenia, tj. do dnia 09 listopada 2015 r. w następujący sposób:

- 1) w formie pisemnej na adres: Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim, ul. Mickiewicza 46, 17-100 Bielsk Podlaski, lub
- 2) ustnie do protokołu, lub
- 3) za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, o którym mowa w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz.U. z 2013 r. poz. 262, z późn. zm.).

Uwagi lub wnioski złożone po upływie terminu, o który mowa powyżej, pozostawia się bez rozpatrzenia. Uwagi i wnioski powinny zawierać nazwisko i imię lub nazwę wnioskodawcy wraz z adresem oraz przedmiot uwagi lub wniosku.

3. Organ właściwy do rozpatrywania uwag i wniosków

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków jest Zarząd Powiatu Bielskiego.

STAROSTA
Artur Stawomir Zaryś Starosta